

รายงานการศึกษา

เรื่อง

สถานภาพการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส
ในต่างประเทศ : สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร
บราซิล ฟิลิปปินส์ และออสเตรเลีย

โดย

นางศรีศักดิ์ ไทยอารี

นายณัฐกร ศรีแก้ว

นายกานต์ เสริมชัยวงศ์

เสนอต่อ

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

พฤษภาคม

2542

คำนำ

รายงานการศึกษา เรื่อง สถานภาพการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ในต่างประเทศ : สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร บราซิล ฟิลิปปินส์ และออสเตรเลีย เป็นการศึกษาองค์ความรู้แนวทาง/รูปแบบ และวิธีการการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในต่างประเทศ เพื่อนำสาระสำคัญที่ได้มาประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนาการศึกษาให้กับเด็กด้อยโอกาสในประเทศไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในฐานะเป็นหน่วยงานกำหนดนโยบายและวางแผนการศึกษาของประเทศได้ตระหนักและให้ความสำคัญของการจัดบริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสเสมอมา เพราะเด็กด้อยโอกาสในวันนี้ถ้าไม่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้เด็กต้องเผชิญกับความเสี่ยงสูงและมีปัญหาในการดำรงชีวิตที่ยากลำบาก ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาสังคมต่อไป ดังนั้นถ้าการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม ความด้อยโอกาสก็จะถูกขจัดลดลงหรือหมดไป และส่งผลให้เด็กสามารถพึ่งตนเองและเป็นการกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติขอขอบคุณ ผู้อำนวยการสภากงคังการ พัฒนาเด็กและเยาวชน (นางศรีศักดิ์ ไทยอารี) และคณะ ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องนี้ ทำให้ได้ข้อค้นพบสภาพทั่วไป แนวคิด แนวทาง/รูปแบบการให้บริการการศึกษาที่หลากหลาย และตัวอย่างโครงการขององค์กรต่างๆ ที่ให้บริการในด้านนี้ รวมทั้งได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของประเทศไทย ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการดำเนินงานในระยะต่อไป สำนักงานฯ หวังว่ารายงานฉบับนี้ จะก่อให้เกิดพลังความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ จากทุกส่วนของ สังคมเพื่อให้การบริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสประสบผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ต่อไป

(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มีดำริให้มีการศึกษาสถานภาพการให้บริการการศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาสในต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นองค์ความรู้ในการกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส และยุทธศาสตร์การให้บริการการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กกลุ่มนี้ในเมืองไทย การศึกษาครั้งนี้เป็นไปตามดำริดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการศึกษา : การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวม วิเคราะห์ สรุปประเด็นที่สำคัญ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสใน 5 ประเทศ คือสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร บราซิล ฟิลิปปินส์ และออสเตรเลีย ในด้านสภาพทั่วไป แนวคิด และรูปแบบ รวมทั้งยกตัวอย่างที่หลากหลายขององค์กรและโครงการที่ให้บริการในด้านนี้ และจัดทำข้อเสนอแนะในเรื่องแนวทาง ยุทธศาสตร์ และรูปแบบการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ในประเทศไทย

กรอบของการศึกษา : การศึกษาเน้นกลุ่มเป้าหมายเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปีเป็นหลัก และเป็นการศึกษากระบวนการให้บริการ ซึ่งจะทำให้เด็กได้เรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพในด้านสติปัญญา จิตใจ ทักษะในการดำรงชีวิต สมรรถนะด้านอาชีพเพื่อพึ่งตนเอง และการมีส่วนร่วมในสังคม โดยไม่มีการแยกกลุ่มเด็กอย่างชัดเจน และไม่เน้นข้อมูลที่เป็นตัวเลขสถิติ หรือปัญหาโดยรวม แต่มุ่งให้เห็นภาพของความหลากหลายของกระบวนการ และรูปแบบการให้บริการโดยยกตัวอย่างองค์กรและโครงการต่าง ๆ ให้เห็นชัดเจน

วิธีการรวบรวมข้อมูล : การรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษา อาศัยเอกสารต่าง ทั้งที่เป็นหนังสือ รายงาน และบทความที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก รวมทั้งการรวบรวมข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ มีการสอบถามข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องในส่วนที่ไม่สามารถค้นหาจากเอกสาร หรือจากอินเทอร์เน็ตได้แต่ก็เป็นสัดส่วนที่น้อยมาก

ผลการศึกษา : ผลสรุป 5 ประเด็นหลักที่ได้จากการศึกษาซึ่งเน้นกระบวนการการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสใน 5 ประเทศ คือเป้าหมายของการให้บริการ แนวคิดในการให้บริการ ยุทธศาสตร์ในการให้บริการ และรูปแบบการให้บริการ รวมทั้งการติดตามประเมินผล

1. เป้าหมายของการให้บริการ การศึกษาพบว่าทุกประเทศให้ความสำคัญของเด็กด้อยโอกาสในบริบทของการศึกษาเหมือนกันคือ เป็นเด็กที่ต้องการการศึกษาพิเศษกว่าเด็กปกติทั่วไป และมีความชัดเจนมากทุกประเทศในเรื่องของเด็กพิการ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มเด็กซึ่งอยู่ในความสนใจมากในแต่ละประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร สนใจเด็กที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม ซึ่งไม่สามารถปรับตัวเข้ากับระบบโรงเรียนได้หรือต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน ประเทศบราซิล และฟิลิปปินส์ มีนโยบายแผนงาน และโครงการสำหรับเด็กเร่ร่อน และเด็กทำงานมากมาย และประเทศออสเตรเลีย เน้นการทำงานกับเด็กชนกลุ่มน้อย อย่างไรก็ตามทุกประเทศจะมีบริการครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาสกลุ่มอื่น ๆ ด้วย
2. แนวคิดในการให้บริการ มีแนวคิดหลัก 4 ประการ ในการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสใน 5 ประเทศ ที่ทำการศึกษาคือ
 - 2.1 ความเสมอภาคและบูรณาการ ซึ่งมุ่งเน้นสิทธิและความเท่าเทียมของเด็กทุกคนที่จะได้รับการศึกษา โดยเข้าสู่ระบบโรงเรียนให้มากที่สุด
 - 2.2 คุณภาพของการศึกษา ซึ่งเน้นการเรียนรู้เพื่อชีวิต โดยต้องมีทั้งด้านวิชาการ และด้านการดำรงชีวิตในสัดส่วนที่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของเด็กแต่ละกลุ่ม
 - 2.3 การศึกษากับการพัฒนาเด็ก ซึ่งเป็นแนวคิดที่มองการศึกษาในฐานะเป็นเครื่องมือ เพื่อพัฒนาศักยภาพส่วนบุคคลของเด็กให้สามารถมีอาชีพ พึ่งตนเองได้ และมีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาสังคม โดยผูกโยงการศึกษาและตัวเด็กเข้ากับกระบวนการทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ
 - 2.4 เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งเปิดโลกทัศน์ของเด็กให้เห็นคุณค่าของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของแต่ละชาติ และเผ่าพันธุ์ ตลอดจนมีจิตสำนึกที่จะจรรโลงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน และยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้อื่นด้วย
3. ยุทธศาสตร์ในการให้บริการ ยุทธศาสตร์หลัก 4 ประการ ในการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสใน 5 ประเทศ คือ
 - 3.1 การสร้างสถานการณ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อการให้บริการ ซึ่งประกอบด้วยการรวมพลังของทุกส่วนในสังคม การกระจายอำนาจ

ในการจัดการและการตัดสินใจจากส่วนกลางลงสู่ท้องถิ่นจนถึงชุมชน และโรงเรียน และการเชื่อมโยงประสานงาน ระหว่างหน่วยงาน ภาค รัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ และสถาบันวิชาการ ให้เกิดเครือข่ายการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

3.2 การปรับกระบวนการให้บริการ ให้เกิดความยืดหยุ่น เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย มีการผสมผสานหลายรูปแบบเพื่อให้เกิดการให้บริการที่ครบวงจรมากขึ้น จัดบริการให้เข้าถึงตัวเด็ก กลุ่มนี้ได้มากขึ้น รวมทั้งมีความเป็นองค์รวมของกลไกและกระบวนการให้บริการซึ่งต้องสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน และคำนึงถึงการพัฒนารอบด้านของเด็ก รวมทั้งครอบครัวและชุมชนของเด็ก ซึ่งจะต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการทั้งในฐานะกลุ่มเป้าหมาย และผู้มีส่วนในการตัดสินใจและดำเนินงานด้วย

3.3 การผลักดันกลไกต่าง ๆ ทั้งกฎหมาย นโยบาย แผนงาน ในระดับชาติและท้องถิ่นตลอดจนการปรับทัศนคติและเสริมทักษะของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับเด็กกลุ่มนี้

3.4 การรณรงค์ทุกระดับมีความจำเป็น เพื่อระดมสรรพกำลังและสร้างกระแส แนวคิดใหม่ ๆ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาส ตลอดจนส่งเสริม เผยแพร่ และแสดงความชื่นชมในสมรรถนะของเด็กด้อยโอกาสในแง่มุมต่าง ๆ

4. รูปแบบการให้บริการ ผลการศึกษาระบุให้เห็นเด่นชัดว่ารูปแบบการให้บริการ การศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสมีความหลากหลายและแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมและความต้องการของเด็กกลุ่มนี้ ซึ่งสามารถสรุปรูปแบบหลักได้ 9 รูปแบบคือ

4.1 การศึกษาในระบบซึ่งหมายถึงการใช้ระบบโรงเรียนเป็นฐาน แต่มีวิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้โรงเรียนมีศักยภาพเพียงพอที่จะรองรับความต้องการของเด็กกลุ่มนี้ เช่น การเพิ่มงบประมาณด้านการศึกษาให้แก่โรงเรียน การให้ทุนการศึกษาเป็นรายบุคคล การปรับเปลี่ยนการศึกษาในโรงเรียนให้ยืดหยุ่น และตอบสนองความต้องการเฉพาะ และการให้การศึกษเสริมเพื่อให้เด็กกลุ่มนี้สามารถเรียนทันเด็กปกติได้

- 4.2 รูปแบบที่มุ่งเข้าถึงเด็กโดยตรง โดยไม่ต้องอาศัยระบบโรงเรียนปกติ เช่น การตั้งโรงเรียนชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งบริหารจัดการโดยชุมชนเอง การเน้นรูปแบบการให้บริการที่เข้าถึงง่าย และดึงดูดเด็กให้มาใช้บริการ และการเข้าถึงตัวเด็กโดยวิธีเดินสอนในถิ่นทุรกันดาร หรือการสอนแบบตัวต่อตัว เป็นต้น
- 4.3 การตั้งสถาบันเฉพาะหรือโรงเรียนพิเศษสำหรับกลุ่มที่ไม่สามารถเรียนรู้ได้ตามปกติ และจำเป็นต้องมีกระบวนการพิเศษ
- 4.4 การผสมผสานรูปแบบหลายรูปแบบ เพื่อบริการที่เป็นองค์รวมและครบวงจร
- 4.5 การคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการทำงาน โดยจัดการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในท้องถิ่น การเปิดโอกาสให้เด็กทำงานไปด้วยเรียนไปด้วย และการใช้กระบวนการทำงานเป็นเครื่องมือให้เกิดการเรียนรู้เพื่อชีวิตของเด็กที่จำเป็นต้องหารายได้เพื่อตนเองและครอบครัว
- 4.6 การส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และในกระบวนการพัฒนาสังคม
- 4.7 การจัดบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการพิเศษของเด็กชายหรือเด็กหญิง ซึ่งจำเป็นต้องมีการแยกกันอย่างชัดเจน
- 4.8 โครงการเล็ก กะทัดรัด ง่าย และสอดคล้องต่อวิถีชีวิตของชุมชน
- 4.9 การพัฒนาองค์ความรู้และกระบวนการให้บริการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยอาศัยการวิจัยและติดตามประเมินผลเพื่อสรุปบทเรียนที่จะนำมาใช้ในการพัฒนางานให้ดีขึ้น การจัดทำโครงการนำร่องเพื่อการขยายผลในระยะยาว และการทดลองดำเนินการในประเด็นพิเศษต่าง ๆ ที่ยังไม่มีผู้ใดดำเนินการมาก่อน หรือมีผู้ดำเนินการแต่ยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร

5. การติดตามประเมินผล

- 5.1 แนวคิดในการติดตามประเมินผลซึ่งปรากฏในข้อมูลของประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ฟิลิปปินส์ และออสเตรเลีย เป็นแนวคิดที่เชื่อมโยงกระบวนการนี้กับการพิจารณาโครงการหรือกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ความสนับสนุน การติดตามดูแล การดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามแผนงานและมีประสิทธิภาพ การ

เก็บบทเรียนของการดำเนินงานเพื่อใช้ในการปรับปรุงงานและการวางแผนงาน สำหรับอนาคต การพัฒนาความยั่งยืนของโครงการหรือกิจกรรม และท้ายที่สุดคือการขยายผลโครงการหรือกิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จไปยังแหล่งอื่น ๆ ต่อไป

5.2 วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลของทั้ง 4 ประเทศคือการประเมินตนเอง การประเมินผลโดยบุคคลภายนอก การประเมินผลเป็นกลุ่มโครงการ การจัดทำกรณีศึกษา ตลอดจนการบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการขยายผล

5.3 ปัจจัยที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง การจัดสรรทรัพยากรโดยเฉพาะ การกำหนดรูปแบบและวิธีการที่ชัดเจนและเหมาะสม และการมุ่งให้เป็นกระบวนการเรียนรู้ นอกเหนือไปจากการพิจารณาความสำเร็จและความล้มเหลว

ข้อเสนอแนะ : ข้อเสนอแนะหลักสำหรับการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสเกิดจากผลสรุปของการศึกษาที่ไม่สามารถระบุได้ว่าแนวคิด ยุทธศาสตร์ และรูปแบบใดจะเหมาะสม และนำมาปฏิบัติได้ในประเทศไทย เพราะมีเงื่อนไขมากมายที่เป็นตัวแปรหรือปัจจัยในความสำเร็จและล้มเหลวของการดำเนินงาน แต่สามารถจัดกรอบของกระบวนการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสได้ดังนี้

1. แนวความคิดเรื่องการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมของเด็กเพื่ออนาคต ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี อย่างรวดเร็วและรุนแรง โดยกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

1.1 มีสติปัญญาดี และมีทักษะในการตัดสินใจอย่างถูกต้อง

1.2 มีอาชีพและพึ่งตนเองได้

1.3 มีศีลธรรม จริยธรรมอันดีงาม และมีจิตสำนึกเพื่อสังคม

1.4 มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ และมีสำนึกในคุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม

การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 จึงควรมุ่งเน้นให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ซึ่งจะทำให้เด็กด้อยโอกาสรอดพ้นจากการเป็นเหยื่อ พึ่งตนเองได้ และเป็นผู้ทำประโยชน์เพื่อสังคม

2. ยุทธศาสตร์ที่จำเป็นจะต้องคำนึงถึงก่อนที่จะจัดระบบการให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาสให้เหมาะสมและปฏิบัติได้ในประเทศไทยก็คือ การ

ทบทวนประสบการณ์ในประเทศไทยในเรื่องนี้ให้่องแท้ ชัดแจ้ง เนื่องจากเรามีพื้นฐานการดำเนินงานในเรื่องนี้อยู่ไม่น้อย การทบทวนประสบการณ์นี้ควรกระทำให้ครบถ้วนในประเด็นดังต่อไปนี้

- 2.1 กฎหมาย/กฎระเบียบต่าง ๆ ที่มีอยู่
 - 2.2 ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานหรือที่จะหามาได้ในอนาคต
 - 2.3 นโยบาย / แผนงานที่ฝ่ายต่าง ๆ กำหนดและดำเนินการอยู่
 - 2.4 รูปแบบการให้บริการที่มีอยู่แล้วในประเทศไทย ซึ่งมีไม่น้อยที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกับที่ปรากฏใน 5 ประเทศ ที่เป็นกรณีศึกษา รวมทั้งรูปแบบที่แตกต่างเป็นลักษณะเฉพาะของประเทศไทยด้วย
 - 2.5 ความร่วมมือประสานงานระหว่างส่วนต่าง ๆ ของสังคมในปัจจุบัน
 - 2.6 บทบาทของเด็ก / ครอบครัว และชุมชน ในการให้บริการ
 - 2.7 กลไกการติดตาม ประเมินผล และการขยายผลโครงการที่มีประสิทธิภาพให้สามารถปฏิบัติงานได้มากขึ้น หรือนำวิธีการหรือปัจจัยที่ประสบความสำเร็จในท้องที่หนึ่งไปทดลองดำเนินการในท้องที่อื่น ๆ
 - 2.8 กลไกการตรวจสอบ และวัดผลการให้บริการ เพื่อให้สามารถควบคุมคุณภาพได้
3. ปัจจัย/ลักษณะพิเศษที่จำเป็นในการจัดบริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ทั้งในระดับมหภาค และจุลภาค มีดังนี้
- 3.1 ในระดับมหภาค
 - จะต้องมีการพัฒนากลไกหลักให้เป็นองค์รวม ทำงานสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน
 - มีการกระจายอำนาจทางการบริหาร และการตัดสินใจจากส่วนกลาง ลงสู่ท้องถิ่น ชุมชน และโรงเรียน
 - มีการพัฒนาหน่วยงานกลาง (Clearing House) เพื่อรับผิดชอบด้านข้อมูลวิชาการ ติดตามประเมินผล ขยายผล และรณรงค์เพื่อรวมพลัง และระดมทรัพยากร
 - ส่งเสริม และพัฒนากลุ่มสภานักศึกษา ซึ่งจะช่วยดูแลพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวมของเด็ก กลุ่มสภานักศึกษานี้ควรจะมีปรากฏทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับชุมชน

- จัดการฝึกอบรมเพื่อเสริมทักษะของบุคลากรทางการศึกษาและทางการพัฒนาเด็ก รวมทั้งปรับปรุงหลักสูตร และหมวดวิชาในสถานศึกษา เพื่อสร้างคนรุ่นใหม่สืบสาน และพัฒนางานทางด้านนี้
- พัฒนาโครงสร้างและกลไกในชุมชนเพื่อรองรับการคืนสู่สังคมของเด็ก

3.2 ในระดับจุลภาคซึ่งหมายถึงโครงการ และองค์กรที่ให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสนั้น มีปัจจัยและลักษณะพิเศษที่จำเป็นสำหรับประสิทธิภาพของการทำงานด้านนี้คือ

- มีขนาดเล็ก กระบวนการง่ายไม่ซับซ้อน และเหมาะสมกับวิถีชีวิตของท้องถิ่น
- ใช้ชุมชนเป็นฐาน และมีกระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชน เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเอง โดยอาศัยความสนับสนุนบางส่วนจากภายนอก
- มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเป็นองค์รวม ผสมผสาน ครอบคลุมครอบครัว/ชุมชน ไว้ในกลุ่มเป้าหมาย
- มีกิจกรรมน่าสนใจ ดึงดูดกลุ่มเป้าหมาย เอื้อประโยชน์ต่อชุมชน
- มีพลวัต-ประเมิณผล ปรับและพัฒนากระบวนการให้ตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
- เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วม ในการวางแผนและดำเนินงาน และสนับสนุนให้เด็กเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมบางอย่างด้วยตนเอง
- มีมิติเชื่อมโยงระหว่างเทคโนโลยีสมัยใหม่กับภูมิปัญญาท้องถิ่น
- มีกิจกรรมเพื่อความยั่งยืน
- มีการติดตามดูแลเด็กที่กลับคืนสู่สังคม
- ถ้าเป็นโครงการขยายผล - ต้องไม่ใช่ตัวอย่างสำเร็จรูป หรือทำให้เป็นมาตรฐานเดียวกันหมด

4. การติดตามประเมินผล - ประเด็นสำคัญในการติดตามประเมินผลมีดังนี้

4.1 ลักษณะของโครงการหรือกิจกรรมที่แตกต่างกัน 3 ประเภทคือ โครงการที่ได้รับเงินอุดหนุน โครงการที่พึ่งตนเองได้ และกิจกรรมในชุมชน

- 4.2 เป้าหมายของการประเมินผลมี 2 ประการคือ กระบวนการ และ ผลกระทบ
- 4.3 วิธีการติดตามประเมินผลควรกระทำแตกต่างกันตามลักษณะของโครงการหรือกิจกรรม คือใช้วิธีการติดตามประเมินผลอย่างเป็นทางการ/ครบวงจรกับโครงการที่ได้รับเงินสนับสนุน วิธีการประมวลผลกับโครงการที่พึ่งตนเองได้ และวิธีการทบทวนงานกับกิจกรรมชุมชน ซึ่งแต่ละวิธีจะมีกิจกรรมแตกต่างกันไป
- 4.4 เมื่อโครงการหรือกิจกรรมได้รับการประเมินว่ามีประสิทธิภาพสมควรขยายผลควรมีการพิจารณาคุณลักษณะที่จะนำไปใช้ในทีใหม่ให้ถี่ถ้วน และควรมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ทั้งกับโครงการและกิจกรรมเดิมและโครงการหรือกิจกรรมใหม่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน
- 4.5 ข้อกำหนดเบื้องต้นในการติดตามประเมินผลคือ ต้องมีความต้องการและการยอมรับจากโครงการ ต้องใช้วิธีแบบมีส่วนร่วม และต้องเกิดประโยชน์ทั้งกับโครงการและองค์กรที่สนับสนุน
- 4.6 ประเด็นที่ท้าทายในการติดตามประเมินผลคือ การนำข้อเสนอแนะไปปฏิบัติและการติดตามผลการปฏิบัตินั้น ขอบเขตการประมวลผลโครงการที่พึ่งตนเองได้ การปฏิบัติต่อโครงการที่ประเมินว่าล้มเหลว และการเผยแพร่ผลการประเมินเพื่อเป็นตัวอย่าง

สารบัญ

กิตติกรรมประกาศ		
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร		i
บทที่ 1	บทนำ	1
บทที่ 2	วัตถุประสงค์ ขอบเขต และวิธีการศึกษา	4
บทที่ 3	สถานการณ์ทั่วไป แนวคิด หลักเกณฑ์ รูปแบบและกลไกการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	6
บทที่ 4	กรณีศึกษา	20
	ประเทศสหรัฐอเมริกา	20
	ประเทศสหราชอาณาจักร	39
	ประเทศบราซิล	55
	ประเทศฟิลิปปินส์	77
	ประเทศออสเตรเลีย	97
บทที่ 5	สรุปผลการศึกษา	111
บทที่ 6	ข้อเสนอแนะ	167
บรรณานุกรม		180
ภาคผนวก		
องค์กรที่มีบริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส		ก1

บทที่ 1

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาในโลกจะมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจและการเมือง สภาพทางสังคมจึงจะมีความรุนแรงซับซ้อน และยุ่งยากมากยิ่งขึ้นจนในบางครั้งจะไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ไว้ได้ จึงมีความจำเป็นที่มนุษย์ต้องเตรียมตัวให้พร้อมที่จะต้านทานกระแสการเปลี่ยนแปลงนี้ โดยพัฒนาตนเองให้มีความเข้มแข็ง มีทักษะในการดำรงชีวิต รู้เท่าทันสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนสามารถควบคุมเปลี่ยนแปลงกระแสดังกล่าวให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมโดยรวมได้ในที่สุด การศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอันดับต้นที่จะเตรียมเด็กในวันนี้ให้พร้อมที่จะเติบโตขึ้นและดำรงชีวิตอยู่ได้ท่ามกลางสังคมที่ผกผันและเลวร้ายในศตวรรษหน้า

กระบวนการศึกษาในปัจจุบันและอนาคตจึงจำเป็นต้องปรับให้เป็นการศึกษาแบบเสรี เปิดกว้างครอบคลุมทุกๆ ด้าน มีบริการที่เข้าถึงเด็กทุกคน และยืดหยุ่น เพื่อให้ตอบสนองต่อสภาพของเด็กและท้องถิ่น รวมทั้งไม่จำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะในโรงเรียน แต่ขยายออกไปสู่บ้าน วัด และสื่อต่างๆ ด้วย การศึกษาต้องเสริมสร้างทั้งสติปัญญา และศีลธรรม จริยธรรม ในขณะเดียวกันต้องช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาความรู้และทักษะที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิต พัฒนาศักยภาพ เข้าสู่สังคม และเป็นผู้ผู้นำในอนาคต

อย่างไรก็ตาม ยังมีเด็กอีกจำนวนมากที่มีโอกาสน้อยกว่าเด็กทั่วๆ ไปในการศึกษา และการเตรียมพร้อมสำหรับอนาคต เด็กกลุ่มนี้คือ เด็กที่มีปัญหาด้านต่างๆ เช่น เด็กเร่ร่อน เด็กที่เป็นแรงงานเด็กพิการ เด็กที่ได้รับผลกระทบจาก HIV/AIDS เด็กที่ครอบครัวยากจนมาก ฯลฯ หรือที่เรียกรวมกันว่า เด็กด้อยโอกาส แต่เนื่องจากสภาพของปัญหา สภาพแวดล้อม และการดำรงชีวิตของเด็กกลุ่มนี้ผิดแผกไปจากเด็กธรรมดาทั่วไป ทำให้ไม่สามารถเข้าชั้นเรียนตามปกติได้ เช่นเด็กที่มีความจำเป็นต้องทำงานเพื่อช่วยเสริมรายได้ของครอบครัว ซึ่งต้องใช้เวลากลางวันส่วนหนึ่งไปกับการทำมาหากินทำให้ต้องขาดเรียนเป็นประจำ หรือไม่สามารถมาเรียนได้เต็มเวลาตามกำหนดของโรงเรียน เด็กเร่ร่อนซึ่งคุ้นเคยกับชีวิตอิสระอยู่บนท้องถนนโดยปราศจากการบังคับ มีความสนใจระยั้ง มีความสามารถในการเรียนรู้ต่ำกว่าธรรมดา และขาดทักษะในการเข้าสังคม จะไม่สามารถปรับตัวเข้ากับระบบโรงเรียนได้ เด็กยากจนในถิ่นทุรกันดารที่บ้านอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนมากจนเด็กไปโรงเรียนด้วยความยากลำบาก ผู้ปกครองจึงไม่เห็นความสำคัญของการเรียนมากไปกว่าการให้ลูกอยู่บ้านเพื่อช่วยงานของครอบครัว เด็กที่มีปัญหาด้านยาเสพติด เด็กหญิงที่ตั้งครรภ์ หรือเด็กที่มีปัญหาทาง

กฎหมาย ซึ่งต้องออกจากโรงเรียนเมื่อเกิดปัญหา เด็กชนกลุ่มน้อยซึ่งมีปัญหาเรื่องภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน ทำให้ไม่เข้าใจบทเรียน เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่ผ่านการวัดผลในแต่ละปี และต้องออกจากโรงเรียนไปในที่สุด สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ หลักสูตร และวิธีสอนของโรงเรียนไม่อำนวยความสะดวกต่อการเคลื่อนไหว และไม่เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็กพิการ สถานการณ์ที่เป็นอยู่นี้สะท้อนให้เห็นความล้มเหลวของระบบการศึกษาปกติในการตอบสนองต่อปัญหาทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เพราะไม่สามารถเปิดโอกาสให้อย่างทั่วถึงและไม่สามารถพัฒนากระบวนการที่เหมาะสมต่อสภาพของเด็กเหล่านี้ได้ การให้บริการด้านการศึกษาแก่เด็กกลุ่มนี้จึงต้องมีรูปแบบที่แตกต่างไปจากระบบที่รัฐใช้เป็นบรรทัดฐานทั่วประเทศ และกลไกการให้บริการต้องมีความคล่องตัว และยืดหยุ่นสูง เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของเด็กกลุ่มนี้ได้อย่างแท้จริง ดังนั้นจึงเป็นบทบาทของสถาบันทางสังคมอื่นๆ เช่น องค์กรเอกชน องค์กรชุมชน ที่จะเข้ามาเกื้อหนุนการทำงานของภาครัฐ เพื่อให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กกลุ่มนี้อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิผลเป็นที่น่าพอใจ

การศึกษาสถานภาพการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในต่างประเทศ คือในสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร บราซิล ฟิลิปปินส์ และออสเตรเลีย เป็นความพยายามที่จะแสวงหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานในประเทศทั้ง 5 เพื่อให้เด็กด้อยโอกาสประเภทต่างๆ ได้รับบริการทางการศึกษา ซึ่งหลากหลายและเหมาะสมกับสถานะของเขา ทั้งที่จัดทำโดยภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน เหตุผลในการเลือกประเทศทั้ง 5 นี้คือ มีที่ตั้งของประเทศซึ่งครอบคลุมส่วนต่างๆ ของโลก ทั้งในทวีปอเมริกาเหนือและใต้ ทวีปยุโรป ทวีปเอเชีย และโชนแปซิฟิก มีสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน ทั้งที่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา และมีระดับการพัฒนาในด้านการศึกษาที่แตกต่างกัน ทั้งที่มีคุณภาพสูงเป็นบรรทัดฐานสำหรับประเทศอื่นๆ และที่อยู่ในระดับใกล้เคียงกับประเทศไทย ส่วนการเลือกโครงการต่างๆ เพื่อนำเสนอนั้น คณะผู้ศึกษาเลือกโครงการที่อยู่ในเครือข่าย Youth Net ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับการคัดเลือกจากทั่วโลกว่ามีประสิทธิภาพและเป็นตัวอย่างที่ดี มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ เพื่อให้แน่ใจว่ายังคงมีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งโครงการที่ได้รับความสนับสนุนจากองค์กรที่อยู่ในประเทศนั้นๆ ซึ่งก็ต้องผ่านการประเมินก่อนการให้ความสนับสนุนและการติดตามประเมินผลการดำเนินงานเช่นกัน อย่างไรก็ตามวิธีการที่ดีตัวอย่างของโครงการที่นำเสนอจะมีความหลากหลายทั้งในด้านขนาด ประเภทของการให้บริการ กลุ่มเป้าหมาย รูปแบบ และยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการดำเนินงาน ทั้งนี้คณะผู้ศึกษามีความประสงค์ที่จะให้เกิดภาพที่ครบถ้วนสมบูรณ์สำหรับนำเสนอต่อคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเพื่อใช้เป็นองค์ความรู้ในการกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสและยุทธศาสตร์การให้บริการการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กกลุ่มนี้ใน

ประเทศไทย ซึ่งคณะผู้ศึกษาเชื่อว่าเป็นภารกิจซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนรวมทั้งชุมชนและตัวเด็ก
เองควรมีส่วนร่วม

บทที่ 2

วัตถุประสงค์ ขอบเขต และวิธีการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สรุปประเด็นที่สำคัญ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกาให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสใน 5 ประเทศ คือสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร บราซิล ฟิ-ลิปปีนส์ และออสเตรเลีย ในด้านสภาพทั่วไป แนวคิด ยุทธศาสตร์ และรูปแบบ
2. เพื่อยกตัวอย่างที่หลากหลายขององค์กร และโครงการที่ให้บริการทางการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในประเทศทั้ง 5
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในเรื่องแนวทาง ยุทธศาสตร์ และรูปแบบการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ในประเทศไทย

ขอบเขตของการศึกษา

1. เน้นกลุ่มเป้าหมายกลุ่มเด็กด้อยโอกาส และกลุ่มเสี่ยง
2. ให้ความสำคัญกับกระบวนการให้บริการ ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้เพื่อพัฒนาในด้านสติปัญญา จิตใจ ทักษะในการดำรงชีวิต สมรรถนะด้านอาชีพ เพื่อพึ่งตนเองและการมีส่วนร่วมในสังคม
3. ไม่แยกกลุ่มเด็กอย่างชัดเจน
4. ไม่เน้นข้อมูลที่เป็นตัวเลข สถิติ หรือปัญหาโดยรวมของแต่ละประเทศ
5. มุ่งเน้นสภาพความหลากหลายของกระบวนการและรูปแบบการให้บริการโดยยกตัวอย่างองค์กรและโครงการต่างๆ ให้เห็นชัดเจน

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ใช้วิธีค้นคว้ารวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและจากอินเทอร์เน็ตเป็นหลัก นอกจากนี้มีการสอบถามจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อเสริมจุดที่ได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน หรือไม่สามารถหาข้อมูลได้จากเอกสารหรือจากอินเทอร์เน็ต

อย่างไรก็ตาม ในการแสวงหา รวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้ศึกษาได้พบว่าข้อมูลการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของภาครัฐมีน้อย โดยเฉพาะรายละเอียดและข้อมูลด้านลึกเกี่ยวกับการให้บริการ อีกทั้งข้อมูล ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องในส่วนที่เกี่ยวกับประเทศ บราซิลส่วนใหญ่จะเป็นภาษาโปรตุเกส ทำให้เกิดความยากลำบากในการเลือกสรรและวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาอย่างแท้จริง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การศึกษา : ในรายงานการศึกษานี้ การศึกษาหมายถึงกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพในด้านสติปัญญา จิตใจ ทักษะการดำรงชีวิต สมรรถนะด้านอาชีพเพื่อการพึ่งตนเอง และการมีส่วนร่วมในสังคม

2. เด็กด้อยโอกาส : จุดเน้นของการศึกษานี้คือ เด็กด้อยโอกาสในบริบทของการศึกษา ซึ่งหมายถึงเด็กที่อยู่ในสถานะที่แตกต่างไปจากเด็กธรรมดาทำให้ไม่สามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาปกติได้ และจำเป็นต้องจัดบริการพิเศษเพื่อให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกับเด็กอื่นๆ เช่น เด็กเร่ร่อน เด็กทำงาน เด็กพิการ เด็กชนกลุ่มน้อย เด็กที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับระบบโรงเรียนหรือต้องออกกลางคัน เด็กยากจนมากในชนบทห่างไกล เด็กที่มีปัญหาทางกฎหมาย เด็กกำพร้า รวมถึงกลุ่มเด็กที่เสี่ยงต่อการเป็นเด็กด้อยโอกาสเนื่องจากสภาพแวดล้อมหรือปัญหาที่เกิดขึ้นกับครอบครัว ชุมชน หรือประเทศที่อาศัยอยู่ด้วย

: ในด้านอายุนั้น การศึกษาให้ความสำคัญกับเด็กด้อยโอกาสที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี แต่โดยเหตุที่กระบวนการให้การศึกษาแก่เด็กกลุ่มนี้ จำเป็นต้องมีความต่อเนื่องและยาวนานเพื่อให้หลุดพ้นจากการเป็นเหยื่อสามารถยืนหยัดอยู่ได้ด้วยตนเอง และกระทำตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม จึงจำเป็นต้องครอบคลุมกลุ่มเด็กด้อยโอกาสที่อายุสูงกว่า 18 ปี ซึ่งอยู่ในกระบวนการให้การศึกษาในบางกรณีด้วย

บทที่ 3

สถานการณ์ทั่วไป แนวคิด หลักเกณฑ์ รูปแบบและกลไกการให้บริการ การศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

3.1 สถานการณ์ทั่วไปในการให้บริการ

ในปัจจุบันทั่วโลกได้ให้ความสนใจต่อกลุ่มเด็กด้อยโอกาสมากขึ้น ทั้งนี้เพราะสภาพเศรษฐกิจและการเมืองของโลกในปัจจุบันมีผลต่อการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงของระบบต่างๆ ของสังคม และก่อให้เกิดสถานการณ์วิกฤตกับกลุ่มคนที่ไม่ได้รับการเตรียมพร้อมเพื่อการเปลี่ยนแปลง หรืออยู่ในสภาพที่ไม่สามารถเข้าถึงโอกาสดังกล่าว เช่น ครอบครัวที่ยากจน บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ชนกลุ่มน้อย เป็นต้น ในกลุ่มคนเหล่านี้ กลุ่มเด็กและเยาวชนถือเป็นกลุ่มเสี่ยงที่สุด ที่จะได้รับผลกระทบในด้านลบจากกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อีกทั้งเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้โดยปราศจากความสนับสนุนจากผู้ใหญ่ และการเตรียมตัวในด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพื่อให้พร้อมที่จะเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างรู้เท่าทันและไม่ตกเป็นเหยื่อ หรือที่ด้อยขึ้นคือสามารถที่จะกำหนดทิศทางของการเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปในทางที่เป็นประโยชน์มากกว่าเป็นโทษต่อตนเอง และสังคมโดยรวม แต่ในสภาพความเป็นจริงยังมีเด็กอีกเป็นจำนวนมากในโลกนี้ ซึ่งปราศจากโอกาสหรือมีโอกาสน้อยมากที่จะได้รับการพัฒนาศักยภาพ และต้องดำรงชีวิตอย่างยากลำบาก ถูกเอารัดเอาเปรียบ ข่มเหงทารุณ หรือละเลยทอดทิ้งให้เผชิญปัญหาด้วยตนเอง กลุ่มเด็กด้อยโอกาสเหล่านี้มีอยู่เป็นจำนวนมากในประเทศต่างๆ และโดยเหตุที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และมีปัญหารุนแรง สลับซับซ้อนยิ่งขึ้นทุกที จึงเป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาของรัฐและสังคมในหลายประเทศ

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าในการพัฒนากลุ่มเด็กด้อยโอกาสนี้ รัฐและสังคมโลกมุ่งเน้นที่จะให้บริการการศึกษาเป็นหลัก เนื่องจากเชื่อว่าการศึกษาจะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการดำรงชีวิต และมีความพยายามที่จะให้เด็กกลุ่มนี้เข้าสู่ระบบโรงเรียนปกติให้มากที่สุด แต่ในปัจจุบันระบบโรงเรียนของประเทศต่างๆ ทั่วโลกจะมุ่งเน้นด้านวิชาการ โดยมีการสอบเป็นตัวชี้วัดพัฒนาการด้านการศึกษาของเด็ก ซึ่งทำให้เกิดการแข่งขัน และการมุ่งศึกษาเฉพาะสิ่งที่จะต้องใช้ในการสอบ จึงปรากฏผลและเป็นที่ยอมรับกันในประเทศต่างๆ ว่าระบบการศึกษาปกติไม่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเด็กด้อยโอกาสได้ทั้งหมด เพราะเด็กกลุ่มนี้ไม่ได้ต้องการความรู้ด้านวิชาการมากเท่ากับทักษะในการดำรงชีวิต และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าของตนเอง และครอบครัวซึ่งต้องเผชิญอยู่ตลอดเวลา

ดังนั้นการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในประเทศต่างๆ ในปัจจุบันจึงมีความหลากหลายเพิ่มขึ้น จากการให้เรียนร่วมกับเด็กปกติในระบบโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ เป็นการให้ทางเลือกโดยการจัดหลักสูตรพิเศษ หรือห้องเรียนพิเศษ เพื่อเด็กที่มีปัญหารุนแรง และต้องการดูแลเป็นพิเศษ จนถึงการจัดตั้งสถาบันหรือโครงการขึ้นเป็นการเฉพาะ อย่างไรก็ตามการให้บริการทางเลือกนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการตระหนักถึงความจำเป็นและความสนใจของรัฐ ในเชิงนโยบายการศึกษาของชาติ ทักษะความชำนาญและจำนวนบุคลากร ทรัพยากรที่จะต้องใช้ในการดำเนินงาน จะเห็นได้ว่าในประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคง เช่นในทวีปอเมริกาและยุโรป รัฐจะมีบทบาทค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในเรื่องการจัดสรรทรัพยากร และความช่วยเหลือด้านวิชาการ แต่ในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งรัฐมีทรัพยากรจำกัด บทบาทของการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสมักจะเป็นขององค์กรเอกชนและชุมชน เป็นหลัก

จากการศึกษาพบว่าองค์กรที่ให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาสมีหลากหลาย ทั้งที่เป็นภาครัฐ องค์กรเอกชน องค์กรชุมชน และสถาบันศาสนา รวมถึงภาคธุรกิจ ซึ่งมีความสนใจในปัญหานี้ และให้ความสนับสนุนด้านทรัพยากรแก่โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ บางครั้งการให้บริการเกิดขึ้นจากความร่วมมือของหลายฝ่ายของสังคม ทั้งรัฐ เอกชน ชุมชน และธุรกิจ ความร่วมมือดังกล่าว เป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงานด้านพัฒนาสังคมโดยรวม เพราะเป็นการช่วยเหลือและพัฒนาผู้ด้อยโอกาสอย่างครบวงจร โดยให้ความรู้ ทักษะในการดำรงชีวิต สมรรถนะด้านอาชีพ โอกาสในการประกอบอาชีพ ความมั่นคงเข้มแข็งของครอบครัว และชุมชน ตลอดจนความสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาสังคม และประเทศชาติในที่สุด

3.2 แนวคิดในการให้บริการการศึกษา

กลุ่มเด็กเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นความหวังของสังคมในอนาคต ดังนั้นการจะดูภาพอนาคตจากข้อเท็จจริงปัจจุบันของสังคมใด ๆ เราจึงต้องพิจารณาถึงคุณภาพของเด็ก ในประเด็น และมิติต่าง ๆ เป็นหลัก สิ่งหนึ่งที่สำคัญอย่างมากที่ขาดไม่ได้ในการพิจารณาคือ การศึกษาของเด็ก ซึ่งจะต้องพิจารณาทั้งในเชิงปริมาณ ซึ่งหมายถึงจำนวนเด็กที่ได้รับการศึกษา เป็นร้อยละ หรือในเชิงคุณภาพ ซึ่งจะสะท้อนออกมาให้เห็นในรูปของความรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่มของเด็กในด้านต่างๆ เป็นต้น

เนื่องจากการศึกษาเป็นการลงทุนระยะยาว เกิดประโยชน์กับทั้งตัวของผู้ได้รับการศึกษาเอง ครอบครัว ตลอดจนสังคมส่วนรวม จึงได้กลายเป็นภารกิจของรัฐซึ่งเป็นตัวแทนของผลประโยชน์ของชาติ จะเห็นได้ว่าบทบาทส่วนใหญ่ในการจัดการศึกษาของชาติจะเป็นของหน่วยงานรัฐ แต่กระนั้น การจัดการของรัฐจะตั้งอยู่บนพื้นฐานที่จะต้องให้อย่างเท่าเทียม ดังนั้นการดำเนินการตามวัตถุประสงค์บางประการจึงบกร่องไป เช่น การสร้างความเป็นเลิศเฉพาะกลุ่ม หรือด้วยความจำกัดในทรัพยากรที่รัฐหามาได้จึงทำให้เด็กบางคน บางกลุ่ม ในบางพื้นที่ หรือกลุ่มที่มีลักษณะพิเศษกว่าเด็กทั่วไปตกหล่นจากระบบ เด็กในครอบครัวที่ประสบปัญหาหลาย ๆ ประการ เช่นการทำมาหากิน ที่จะต้องให้เพียงพอ หรือโดยธรรมชาติของงานที่ครอบครัวทำอยู่มีลักษณะที่ต้องโยกย้ายเปลี่ยนแปลงสถานที่ทำงานบ่อยๆ สภาพเหล่านี้เป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งของการจัดบริการโดยหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินการของหน่วยงานที่ให้บริการการศึกษาของรัฐย่อมอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เช่นเดียวกับหน่วยงานของรัฐทั่วไป จึงเป็นการยากที่จะทำให้เกิดความคล่องตัว หรือยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงได้ ทำให้ต้องอาศัยความร่วมมือจากสถาบันทางสังคมอื่นๆ เช่น องค์กรเอกชน องค์กรประชาสังคม องค์กรชุมชนในท้องถิ่นเพื่อจัดซื้อจำกัดในการให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้วยโอกาสเหล่านี้ โดยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม

อย่างไรก็ตามการจัดระบบการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กด้วยโอกาสแต่เพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ จำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของเด็กเหล่านี้ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าตัวเด็ก และเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของเด็กเหล่านี้ด้วย เช่นเมื่อยอมรับหลักการให้เด็กพิการเข้าร่วมชั้นเรียนกับนักเรียนปกติ แล้วสิ่งที่จำเป็นในการสร้างความเท่าเทียมในโอกาสในการเรียนรู้ก็คือ จะต้องจัดการศึกษา หรือบริการเกี่ยวเนื่องพิเศษเพื่อชดเชยกับความพิการ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กพิการสามารถพัฒนาขีดความสามารถของตนเองไปได้มากที่สุด และไม่ด้อยไปกว่านักเรียนปกติ หรือโรคร้ายแรงบางชนิดที่เกิด หรือเกี่ยวข้องกับเด็ก อาจเป็นอุปสรรคขัดขวางการเรียนรู้ร่วมในชั้นเรียนปกติ ดังนั้นจึงเป็นภารกิจที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้วางนโยบาย ผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ผู้ปฏิบัติงานในสาขาเกี่ยวข้อง บิดามารดา ผู้ปกครองของเด็ก ตลอดจนตัวเด็กเองควรมีส่วนในการช่วยกันหาทางออกที่ดีและเป็นจริงได้ในทางปฏิบัติ

เมื่อสังคมตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาที่จะมีต่อสมาชิกทุกคน ทั้งเป็นการเฉพาะตัวและโดยส่วนรวมแล้ว สิ่งที่จะต้องพิจารณาถัดไปคือ แนวคิดในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา แนวคิดในการจัดการศึกษานี้ ปรากฏในเอกสารสำคัญ เช่น นโยบายการศึกษา กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติของหน่วยงานที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เอกสารเหล่านี้เป็นกรอบของการพิจารณาในระดับประเทศ

ส่วนในระดับระหว่างประเทศนั้น เราอาจพิจารณาได้จาก เนื้อหาที่บรรจุอยู่ในเอกสาร ความตกลงระหว่างประเทศในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เช่นเอกสารของสหประชาชาติ เอกสารขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ เอกสารของหน่วยงานสังกัดสหประชาชาติหน่วยอื่นๆ เอกสารความตกลงระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง เช่น เอกสารความตกลงของที่ประชุมระดับภูมิภาค หรือองค์การรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ ซีเมส หรือ ซีมีโอ (South East Asia Ministry of Education Organisation; SEAMEO) เป็นต้น

ในบรรดาเอกสารที่เกี่ยวข้องที่น่าจะนำมากล่าวถึง ณ ที่นี้ คือ เอกสารสรุปที่เกิดจากการประชุมระดับโลกที่ได้จัดประชุมขึ้นที่ โรงแรมแอมบาสเดอร์ หาดจอมเทียน ในประเทศไทย ในกรอบขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ เอกสารฉบับนี้มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาของประเทศทั้งหลายในปัจจุบัน เอกสารสรุปการประชุมนี้ได้ยอมรับหลักการเรียนรวมของเด็กทุกกลุ่มที่มีความแตกต่าง ไม่ว่าจะเป็กลุ่มเด็กที่ไม่ค่อยมีความยากลำบากในการเรียน กลุ่มเด็กที่มีความยากลำบากเล็กน้อย กลุ่มเด็กที่ยากลำบากปานกลาง และเด็กกลุ่มที่ยากลำบากมาก หลักการตามปฏิญญาจอมเทียนกำหนดให้เด็กทุกคนสามารถเข้าชั้นเรียนเดียวกัน ไม่ส่งเสริมระบบการเรียนแยกระหว่างเด็กที่มีความแตกต่างกัน

นอกเหนือจากนี้หลักการเกี่ยวกับการศึกษาได้พัฒนาไปเป็นส่วนหนึ่งของหลักสิทธิมนุษยชน ที่ก่อให้เกิดพันธะแก่ประเทศที่ยอมรับพันธะตามความตกลงระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และมีอิทธิพลอย่างมากต่อการสร้างสังคมแบบใหม่ ซึ่งยอมรับการมีสิทธิของเด็กในด้านต่างๆ มากขึ้น

สิทธิของเด็กในการศึกษา

แนวความคิดในเรื่องสิทธิมนุษยชนที่ได้รับความสนใจจากประชาคมระหว่างประเทศอาจแบ่งแยกเป็นสองแนวทาง คือ สิทธิมนุษยชนทั่วไป ซึ่งหมายถึงหลักการเกี่ยวกับความจำเป็นในชีวิตของมนุษย์ที่จะได้รับ หรือจะต้องไม่ถูกทำให้เสียหายซึ่ง สิทธิเสรีภาพ ส่วนนี้ปัจจุบันเรียกว่าสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งมีเป้าหมายของการผลักดันให้มีการคุ้มครองมนุษย์ทุกคน ไม่เลือกปฏิบัติหรือมีความแตกต่างใด แนวทางที่สองคือการคุ้มครองกลุ่มพิเศษ คือกลุ่มที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิ และกลุ่มต่างๆ ที่ได้รับความสนใจมากเป็นพิเศษในปัจจุบันนี้ คือ เด็ก ผู้หญิง ผู้ด้อยโอกาสอื่นๆ เป็นต้น

สำหรับกลุ่มเด็กนั้นได้รับความสนใจมากกว่ากลุ่มอื่นๆ และได้มีการผลักดันจนเกือบทุกประเทศทั่วโลกได้ยอมรับสิทธิของเด็ก โดยเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งได้ระบุเรื่องการศึกษา เป็นข้อกำหนดสำคัญข้อหนึ่งที่รัฐภาคีต้องถือปฏิบัติ

3.3 หลักเกณฑ์การให้บริการการศึกษา

หลักเกณฑ์ระหว่างประเทศในการให้บริการการศึกษาปรากฏในเอกสารซึ่งระบุถึงพันธกรณีของประเทศต่างๆ ในการศึกษาเช่น กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ค.ศ. 1966 ซึ่งกติการะหว่างประเทศทั้งสองฉบับเป็นกติกาคู่แฝด ซึ่งได้กล่าวถึง สิทธิเด็กไว้เป็นหลักการกว้างๆ เกี่ยวกับสิทธิที่เด็กพึงได้รับในฉบับแรกและกล่าวเฉพาะเจาะจงถึงสิทธิในการศึกษาของเด็กในฉบับที่สอง

นอกเหนือจากเอกสารที่กล่าวถึงสองฉบับนี้ซึ่งมีนัยของการตรวจสอบระดับระหว่างประเทศโดยใช้ระบบการรายงาน (State Report) แล้ว สหประชาชาติเองก็ยังมีกิจกรรมหรือเครื่องมืออื่นๆ ในการติดตามดูแลประเทศสมาชิกทั้งหลายโดยการจัดทำรายงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ สำหรับส่วนของการส่งเสริมสิทธิในการศึกษานั้น ความสนใจของสหประชาชาติได้เพิ่มขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้หากมองในเชิงบทบาทแล้ว สหประชาชาติซึ่งมีองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม (UNESCO) เป็นหน่วยงานชำนาญพิเศษในสังกัด ยังมีกลไกอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นภายใต้การดูแลของคณะมนตรีเศรษฐกิจ สังคม เช่น คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน คณะกรรมาธิการพัฒนา สังคม เป็นต้น และในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนนั้น สามารถตั้งตำแหน่งผู้รายงานพิเศษของสหประชาชาติในเรื่องสิทธิในการศึกษา โดยแต่งตั้งบุคคลที่เชี่ยวชาญเฉพาะเพื่อศึกษา จัดทำรายงานสถานการณ์การจัดการศึกษาของประเทศสมาชิก เพื่อสำรวจสถานะปัจจุบัน และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรมในการแก้ปัญหา และยกระดับการส่งเสริมสิทธิในการศึกษา ตัวอย่างเช่นการสำรวจ ศึกษาหลักการและการปฏิบัติ เพื่อการส่งเสริมความสำเร็จแห่งสิทธิในการศึกษา โดยผู้รายงานพิเศษของสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิในการศึกษา นางคาทารีน่า โทเวฟสกี ซึ่งได้จัดทำรายงานเสนอคณะมนตรีเศรษฐกิจ สังคม แห่งสหประชาชาติ เมื่อสมัยประชุมที่ 54 เมื่อเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2540 ซึ่งมีเนื้อความโดยสรุปว่าด้วยสิทธิในการศึกษา ตลอดจนสภาพความ

เป็นจริงในการจัดการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก (รายละเอียดอาจดูจาก เอกสาร เลขที่ E/CN.4/1999/49¹)

นอกจากนั้นยังมีมาตรฐานระหว่างประเทศที่สำคัญเกี่ยวข้องกับเรื่องการศึกษาและสมควรรจะได้อีกถึงในที่นี่คือ

The 1983 UN World Programme of Action Concerning Disabled Persons²

แผนปฏิบัติการฉบับนี้ได้กล่าวถึงความเท่าเทียมของโอกาสทางการศึกษาสำหรับผู้พิการ โดยกำหนดให้รัฐสมาชิกมีนโยบายที่ให้สิทธิแก่ผู้พิการที่จะมีโอกาสได้รับการศึกษาเท่าเทียมกับผู้อื่น โดยอาศัยระบบการเรียนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และให้ครอบคลุมเด็กพิการทุกระดับ รวมทั้งการวางแผนและการพัฒนาความรู้ ความรับผิดชอบ และทักษะของผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนด้วย

หลักการที่สำคัญที่เอกสารฉบับนี้ได้กล่าวไว้คือหลักความเสมอภาคที่บุคคลผู้พิการพึงมี พึงได้รับซึ่งสิทธิและประโยชน์จากสังคม เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาตนเองให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

เรื่องการศึกษาเพื่อคนพิการนั้น เอกสารนี้ได้กล่าวยืนยันหลักการให้บูรณาการเด็กพิการเข้าสู่ระบบการศึกษาปกติ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เด็กในด้านต่างๆ นอกเหนือจากความสัมฤทธิ์

¹ Preliminary report of the Special Rapporteur on the right to education, Ms. Katarina Tomaževski, submitted in accordance with Commission on Human Rights resolution 1998/33, 13 January 1999, E/CN.4/1999/49, United Nations, 1999.

² 4. Equalization of opportunities

...

(d) Education and training

120. Member States should adopt policies which recognize the right of disabled persons to equal educational opportunities with others. The education of disabled persons as far as possible takes place in the general school system. Responsibility for their education should be placed upon the educational authorities and laws regarding compulsory education should include children with all ranges of disabilities, including the most severely disabled.

123. Integration of disabled children into the general educational system requires planning by all parties concerned.

144. ... Greater emphasis should be placed on expanding the knowledge, capabilities and responsibilities of providers of other services who are already at work in the community in related fields, such as teachers, social workers, professionals, auxiliary health service personnel, administrators, government planners, community leaders, clergy and family counsellors ...

ผลทางการศึกษา นั่นคือการได้รับการยอมรับจากสมาชิกในสังคมคนอื่นๆ โดยเฉพาะจากเด็กที่ปกติ ทั้งนี้เนื่องจากเห็นว่าเป็นปัจจัยเบื้องต้น ที่เป็นพื้นฐานของการบรรลุถึงสังคมแห่งความเท่าเทียม ซึ่งเชื่อว่าต้องเริ่มจากการปฏิบัติที่ไม่เลือกปฏิบัติ เว้นแต่การนั้นจะเป็นผลให้เกิดความเท่าเทียมกันของคนในสังคม

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989

สิทธิทางการศึกษาของเด็กทุกคนปรากฏอยู่ในอนุสัญญาข้อที่ 28 ซึ่งระบุว่า

“1. รัฐภาคียอมรับสิทธิของเด็กที่จะได้รับการศึกษาและเพื่อที่จะให้สิทธินี้บังเกิดผลตามลำดับ และบนพื้นฐานของโอกาสที่เท่าเทียมกัน รัฐภาคีจะ

- จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับที่เด็กทุกคนสามารถเรียนได้ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
- สนับสนุนการพัฒนาของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในรูปแบบต่างๆ รวมถึงการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ จัดการศึกษาให้แพร่หลายและเปิดกว้างแก่เด็กทุกคน และดำเนินการมาตรการที่เหมาะสม เช่น การนำมาใช้ซึ่งการศึกษาแบบให้เปล่า และการเสนอให้ความช่วยเหลือทางการเงินในกรณีจำเป็น
- ทำให้การศึกษาในระดับสูงเปิดกว้างแก่ทุกคน บนพื้นฐานของความสามารถโดยทุกวิธีการที่เหมาะสม
- ทำให้ข้อมูลข่าวสาร และการแนะแนวการศึกษาและอาชีพเป็นที่แพร่หลายและเปิดกว้างแก่เด็กทุกคน
- ดำเนินการมาตรการเพื่อสนับสนุนการเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ และลดอัตราการออกจากโรงเรียนกลางคัน

2. รัฐภาคีจะดำเนินการมาตรการที่เหมาะสมที่จะประกันว่า ระเบียบวินัยของโรงเรียนที่ได้กำหนดขึ้นในลักษณะที่สอดคล้องกับศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ของเด็ก และสอดคล้องกับอนุสัญญานี้

3. รัฐภาคีจะส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อที่จะเกื้อกูลต่อการขจัดความเขลา และการไม่รู้หนังสือทั่วโลก และอำนวยการให้ได้รับความรู้ทางวิชาการและทางเทคนิค และวิธีการสอนสมัยใหม่เกี่ยวกับเรื่องของความต้องการของประเทศกำลังพัฒนาจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ”

สำหรับเด็กด้อยโอกาสโดยตรงนั้นอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กข้อที่ 23 ได้กล่าวถึงสิทธิทางการศึกษาของเด็กพิการในการได้รับการส่งเสริมเอื้ออำนวยให้ได้รับบริการที่จำเป็น เพื่อการเจริญเติบโตเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าของสังคม โดยบริการพื้นฐานที่เขาพึงได้รับ เช่น การได้รับบริการการศึกษา การฝึกอบรม การบริการทางด้านสุขภาพอนามัย บริการฟื้นฟูสภาพ เตรียมสำหรับการทำงาน บริการด้านสันตนาการ ตลอดจนกิจกรรมทางด้านส่งเสริมวัฒนธรรมและจิตใจ เป็นต้น³

นอกเหนือไปจากสิทธิทางการศึกษาสำหรับเด็กทุกคนและที่เฉพาะเจาะจงสำหรับเด็กพิการแล้ว ยังมีแนวคิดซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านสติปัญญา ความรับรู้ และการเรียนรู้เพื่อชีวิตของเด็ก ซึ่งจะช่วยให้เด็กสามารถวิเคราะห์ข้อมูล ตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตนเอง และพัฒนาสังคมได้ แนวคิดนี้ปรากฏอยู่ในอนุสัญญาข้อที่ 13 ซึ่งระบุสิทธิในการมีเสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพในการแสวงหา ได้รับ หรือถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร และความคิดทุกลักษณะ

Education for All⁴

เมื่อพิจารณาถึงสิทธิในการได้รับการศึกษาในยุคปัจจุบัน จำเป็นต้องกล่าวถึงการประชุมที่องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติได้จัดขึ้น ในเรื่องการจัดการศึกษาเพื่อคนทุกคนเมื่อ พ.ศ. 2533 ซึ่งมีผลต่อนโยบายการศึกษาแห่งชาติของประเทศทั่วโลกด้วย

การประชุมจอมเทียนดำเนินรอยตามหลักการบางประการที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติเพื่อความอยู่รอดของเด็ก โดยกำหนดเป้าหมายสำคัญไว้หกประการคือ

- ขยายการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ยากไร้

³ ข้อที่ 23 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989

Article 23

1. State Parties recognize that a mentally or physically disabled child should enjoy a full and decent life, in conditions which ensure dignity, promote self-reliance and facilitate the child's active participation in the community.

...

3. Recognizing the special needs of a disabled child, assistance extended shall be designed to ensure that the disabled child has effective access to and receives education, training, health care services, rehabilitation services, preparation for employment and recreation opportunities in a manner conducive to the child's achieving the fullest possible social integration and individual development, including his or her cultural and spiritual development.

⁴ Article 3

5. The learning needs of the disabled demand special attention. Steps need to be taken to provide equal access to education to every category of disabled persons as an integral of the education system.

- ให้เด็กได้รับการศึกษาขั้นประถมศึกษาอย่างทั่วถึง และได้เรียนจนจบ โดยดำเนินการให้สำเร็จในปี พ.ศ. 2543
- ปรับปรุงกระบวนการวัดผลสำเร็จของการเรียนการสอน โดยยึดถือหลักร้อยละของแต่ละกลุ่มอายุ และกำหนดระดับที่จะต้องบรรลุผล
- ลดอัตราส่วนการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ให้เหลือเพียงครึ่งหนึ่งของอัตราส่วนในปี พ.ศ. 2533 และเน้นการรู้หนังสือของสตรี โดยดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. 2543
- ขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานและการฝึกอบรมสำหรับเยาวชนและผู้ใหญ่
- ปรับปรุงการให้ข่าวสาร ทักษะ และค่านิยมเอื้อต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และการพัฒนาที่ยั่งยืน

นอกจากนี้หลักการที่ได้รับการบรรจุหรือแปลงไว้ในปฏิญญาฉบับนี้สะท้อนถึงอิทธิพลของหลักสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพของโลกสมัยใหม่ได้เป็นอย่างดี นั่นก็คือมุ่งให้รัฐต่าง ๆ จัดการศึกษาแบบบูรณาการ โดยให้เด็กทุกคน ซึ่งรวมเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสอื่น ๆ ได้เข้าร่วมชั้นเรียนเดียวกันให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการพิจารณาว่าเด็กทั้งหลายจะต้องเติบโตเป็นสมาชิกของสังคม และเป็นกำลังหลักของสังคมต่อไป ดังนั้นหากจะให้แยกการเรียนการสอนเป็นชั้นเรียนเฉพาะสำหรับนักเรียนแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกันแล้วน่าจะทำให้เกิดการแบ่งแยก เกิดการเห็นความแตกต่าง ในขณะที่ในความเป็นจริงในสังคมนั้น คนทุกคนไม่ว่าจะแตกต่างกันอย่างไรก็จะต้องมีความผูกพันกัน เกี่ยวข้องกัน ในฐานะสมาชิกของสังคมเดียวกันในที่สุด

ในส่วนของการศึกษาสำหรับเด็กพิการและเด็กด้อยโอกาสอื่นๆ นั้นเอกสารฉบับนี้ได้กล่าวไว้ว่าความต้องการพิเศษของเด็กพิการนั้นนำไปสู่ความจำเป็นหรือหน้าที่ของรัฐที่จะจัดสรรทรัพยากรต่างๆ เพื่อเอื้ออำนวยให้สามารถเข้ารับบริการการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมกับเด็กที่ไม่จำเป็นต้องได้รับบริการพิเศษเหล่านั้น ดังนั้นการมุ่งจัดให้เด็กกลุ่มนี้เข้าสู่ระบบการศึกษาปกติจึงเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามเนื่องจากสภาพของความบกพร่อง อาจทำให้จำเป็นต้องมีทางเลือกอื่นๆ ที่เหมาะสมกว่า ดังนั้นจึงปรากฏว่าบริการการศึกษาเพื่อเด็กกลุ่มนี้มีทางเลือกสามทางคือ

1. การให้เรียนร่วมกับเด็กปกติในระบบโรงเรียน
2. การจัดหลักสูตรหรือห้องเรียนพิเศษสำหรับเด็กที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ
3. การจัดตั้งสถาบันขึ้นเป็นการเฉพาะ

จากการศึกษาพบว่าแนวโน้มของการจัดการศึกษาปัจจุบันในประเทศต่างๆ ได้เน้นไปที่การให้เข้าร่วมเรียนในชั้นเรียนปกติ เว้นแต่ปัญหาจะรุนแรงจนถึงขนาดจะต้องแยกเด็กกลุ่มนี้ออกมา

เป็นพิเศษก็จะใช้วิธีการจัดหลักสูตรพิเศษสำหรับเด็กเหล่านี้ อย่างไรก็ตามหากปัญหาทุนแรงจูงใจไม่อาจจัดการศึกษาร่วมอยู่ในสถานศึกษาของเด็กปกติก็จะจัดตั้งสถานศึกษาขึ้นเพื่อดูแลให้บริการแก่เด็กเหล่านี้ โดยมีบุคลากรที่เชี่ยวชาญในด้านการแพทย์และสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติงานอยู่ด้วย

อย่างไรก็ตามการจะจัดการศึกษาในทางเลือกใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นความสนใจของรัฐในเชิงของนโยบายการศึกษาของชาติ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศึกษาเป็นนโยบายสำคัญอย่างหนึ่งในนโยบายของรัฐ และเป็นกิจกรรมที่ใช้ทรัพยากรในสัดส่วนที่สูง ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางการเงินหรือทรัพยากรบุคคล และด้วยเหตุนี้การเลือกรูปแบบใดย่อมมาจากความจำกัดทางทรัพยากรของชาติด้วย บางประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคงสามารถใช้จ่ายงบประมาณได้เป็นจำนวนมากย่อมที่จะสามารถจัดสถานศึกษาในลักษณะที่พร้อมกว่าเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ

3.4 รูปแบบและกลไกการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยสำคัญที่จะบรรลุถึงแนวความคิดที่เกี่ยวกับการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสจำเป็นต้องพิจารณารูปแบบการให้บริการการศึกษาและกลไกที่จะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

ในแง่ของการให้บริการศึกษานั้น รูปแบบของการให้บริการก็เป็นสิ่งที่สำคัญมากอย่างหนึ่งด้วย ทั้งนี้เนื่องจากเป็นกลไกสำคัญในการทำให้หลักการ แนวคิด ทฤษฎีได้รับการแปลเป็นความจริงในที่สุด

รูปแบบของการให้บริการการศึกษาเพื่อเด็กด้อยโอกาสเท่าที่ปรากฏในประเทศต่างๆ มีอยู่มากมาย บางรูปแบบก็จะเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหนึ่ง ในขณะที่อาจไม่เหมาะสมกับอีกสภาพแวดล้อมหนึ่ง ดังนั้นจึงต้องดูเงื่อนไขประกอบที่ทำให้รูปแบบของการให้บริการการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามสามารถสรุปได้ว่ามีอยู่ห้ารูปแบบหลัก คือ

1. การให้บริการในรูปแบบโรงเรียนปกติ
2. การให้บริการในรูปแบบพิเศษสำหรับเด็กด้อยโอกาสโดยตรง

3. การให้บริการการศึกษาที่เชื่อมระหว่างโรงเรียนปกติและสถาบันอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อมุ่งให้นำข้อเด่นที่จะได้รับในแต่ละรูปแบบมาเสริมกัน เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้ครบถ้วนมากขึ้น

4. การให้บริการที่แฝงอยู่กับกิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมการศึกษาที่แฝงในการทำงาน กิจกรรมการศึกษาที่แฝงในกิจกรรมทางศิลปะ วัฒนธรรม เป็นต้น รูปแบบนี้จะเรียกได้ว่าไม่เน้นที่รูปแบบ

5. การให้บริการซึ่งผสมผสานหลายๆ รูปแบบโดยมุ่งเน้นให้มีความหลากหลาย ครอบคลุม และอาศัยความร่วมมือจากกลุ่มวิชาชีพ ชุมชน ครอบครัว และตัวเด็กเองในกระบวนการทั้งหมด

กลไกการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

ในเรื่องกลไกการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสนั้น ผลการศึกษาปรากฏว่าหลายประเทศที่มีปัญหาเรื่องเด็กด้อยโอกาส มีนโยบายการศึกษาซึ่งเอื้อต่อการดำเนินงานเช่นมีนโยบายการศึกษาพิเศษ และมีกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับความจำเป็นและยุทธศาสตร์ในการให้การศึกษพิเศษโดยตรง บางประเทศมีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาพิเศษเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของเด็กกลุ่มนี้โดยเฉพาะ เช่น Identical Curriculum, Parallel Curriculum, Lower Grade Level Curriculum, Practical Academic Curriculum, Life Management Curriculum และอื่นๆ หลักสูตรเหล่านี้มีระดับความแปรเปลี่ยนไปจากหลักสูตรปกติแตกต่างกันไป จาก Identical Curriculum ซึ่งเหมือนหลักสูตรปกติมากที่สุด แต่ใช้วิธีการสอนซึ่งเหมาะสมกับตัวเด็กกลุ่มเป้าหมายไปจนถึง Life Management Curriculum ซึ่งมุ่งที่จะตอบสนองต่อปัญหาในการดำรงชีวิตของเด็กกลุ่มนี้ โดยไม่คำนึงถึงความเป็นเลิศทางวิชาการ

ในแง่ขององค์กรที่รับผิดชอบในการให้บริการศึกษานั้น ทุกประเทศจะมีองค์กรหลักของภาครัฐในระดับกระทรวงกำหนดนโยบายและควบคุมดูแลให้เกิดผลในทางปฏิบัติโดยผ่านหน่วยงานระดับกรมต่างๆ ในส่วนกลาง จนถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบทางการศึกษาในท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม เป็นที่ยอมรับกันว่าภารกิจที่คาดหวังให้หน่วยงานของรัฐมีบทบาทสูงและมีประสิทธิภาพในการให้บริการศึกษาอย่างทั่วถึงคงจะเป็นไปได้ยาก เพราะมีความคล่องตัว ยืดหยุ่นน้อย ไม่สามารถเข้าถึงผู้ที่ยากไร้และต้องการมากที่สุด อีกทั้งไม่สามารถตอบสนองต่อปัญหาเฉพาะของเด็กทุกกลุ่มได้ จึงเป็นบทบาทร่วมขององค์กรเอกชน องค์กรประชาชน สถาบันศาสนา รวมทั้งชุมชน และครอบครัวที่จะเข้ามาดำเนินการเพื่อเปิดโอกาส และให้ทางเลือกอันหลากหลายแก่เด็กด้อย

โอกาสที่จะได้ศึกษาเล่าเรียน และฝึกฝน พัฒนาตนเองทั้งด้านวิชาการ การดำรงชีวิต และการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมด้วย

3.5 การปฏิวัติทางการศึกษา : ผลประโยชน์โดยตรงของเด็กด้อยโอกาส

หลังจากการประชุมที่จoomla ในปี 2533 เป็นต้นมาได้มีความเคลื่อนไหวทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ที่จะปรับเปลี่ยนกระบวนการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กกลุ่มเปราะบางและสภาวะแวดล้อมของเด็ก โดยอาศัยหลักการของผลการประชุมที่จoomla และหลักการในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เป็นเครื่องชี้นำ

กระบวนการต่างๆ เหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นความพยายามที่จะหลุดพ้นออกจากหลักการ กฎเกณฑ์ และวิธีการเดิมๆ ที่ใช้ไม่ได้ผล และเก็บเกี่ยวบทเรียนจากการทดลองในรูปแบบใหม่ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินกระบวนการที่แตกต่าง หลากหลายและสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในระดับมหภาค และจุลภาค กระบวนการนี้ได้รับการให้นิยามโดย UNICEF ในรายงานเรื่อง The State of the World's Children 1999 : Education ว่า “การปฏิวัติทางการศึกษา” ซึ่งมีหลักสำคัญห้าประการคือ

1. การเรียนรู้เพื่อชีวิต
2. คุณลักษณะที่เข้าถึงได้ มีคุณภาพและมีความยืดหยุ่น
3. มีความละเอียดอ่อนในเรื่องความเสมอภาคทางเพศ และการศึกษาของเด็กหญิง
4. บทบาทของรัฐในฐานะผู้มีส่วนร่วมที่สำคัญ
5. การเลี้ยงดูเด็กเล็ก

ในเรื่องของการเรียนรู้เพื่อชีวิตนั้น UNICEF ได้ให้ความหมายว่า รวมถึงการให้เด็กอ่านออก เขียนได้ นับเลขได้ และมีทักษะทางอารมณ์และสังคม มีความรู้พื้นฐานที่จะช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกหรือร้อนที่จะมีส่วนร่วมในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้ กระทำได้โดยการปรับปรุงหลักสูตร และวิธีการสอนให้เหมาะสม สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ครูและนักเรียน ทำให้ประสบการณ์ในห้องเรียนเป็นกระบวนการเรียนรู้ และเตรียมตัวเพื่อดำรงชีวิต การวัดผลสำเร็จในการเรียนรู้ต้องมีรูปแบบที่เปิดกว้าง โดยรวมความสามารถในการเรียนรู้จากบทเรียนและทักษะเพื่อชีวิตด้วย ในขณะที่เดียวกัน โรงเรียนก็ต้องมีสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัยของเด็ก คือต้องปลอดภัย ไม่มีการทำอันตรายต่อเด็ก มีระบบการเฝ้าระวังและดำเนินการอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเมื่อเกิดโรค รวมทั้งมีน้ำสะอาดและการสุขาภิบาลที่ดี

เนื่องจากระบบการศึกษาดั้งเดิมในหลายประเทศไม่เอื้อประโยชน์ต่อเด็กด้อยโอกาส จึงมีการเปลี่ยนแปลงระบบการเรียนการสอนเพื่อให้เข้าถึงเด็กกลุ่มนี้ได้อย่างกว้างขวาง ทั้งที่เป็นเด็กหญิง เด็กชนบท เด็กชนกลุ่มน้อย เด็กพิการ และเด็กที่ประสบภาวะฉุกเฉินต้องออกจากโรงเรียนกลางคันด้วย ในปัจจุบันมีกระบวนการหลากหลายที่ช่วยให้การเข้าถึงเด็กเหล่านี้เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เช่นระบบเรียนรวมชั้น ครูเดินสอน และการแบ่งปันทรัพยากรระหว่างครูในหลายๆ หมู่บ้านที่อยู่ในละแวกเดียวกัน การสอนทางไกลโดยวิทยุและโทรทัศน์ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะเข้าถึงเด็กเหล่านี้ได้ ดังนั้นกระบวนการศึกษาจึงถูกพัฒนาให้มีความพร้อมที่จะปรับให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นและความต้องการของเด็กยิ่งขึ้น และไม่ติดขัดกับระบบเดิม โดยเปลี่ยนมาเป็นระบบใหม่ซึ่งรัฐเป็นผู้กำกับ แต่เปิดโอกาสให้องค์กรหลายลักษณะเข้ามาทำงานร่วมด้วยในกรณีที่โรงเรียนปกติของรัฐไม่อาจให้การเรียนรู้แก่เด็กบางกลุ่มได้ มีการเน้นเรื่องการพัฒนาทักษะและคุณภาพชีวิตของครู ทั้งในด้านความสามารถในการสอน วิธีการสอน ตลอดจนสิ่งตอบแทนที่ครูจะได้รับด้วย นอกจากนี้ยังมีความพยายามในหลายประเทศที่จะสอนโดยใช้บทเรียนที่เป็นภาษาพื้นเมือง หรือทั้ง 2 ภาษา คือ ภาษาทางการและภาษาพื้นเมือง มีมาตรการฉุกเฉิน ซึ่งจะสอนให้เด็กเอาตัวรอด มีความปลอดภัย และสามารถเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิของตนหรือเพื่อนในโรงเรียน ได้เมื่อมีเหตุการณ์ที่ต้องใช้อาวุธ เหตุการณ์ฉุกเฉิน และเหตุการณ์การละเมิดสิทธิเกิดขึ้น ท้ายที่สุดระบบการศึกษายืดหยุ่นมากขึ้นในเรื่องแรงงานเด็ก โดยคำนึงถึงสภาพพิเศษของเด็กที่ทำงานมากขึ้น และมีความพยายามที่จะใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัวเด็ก และยอมรับว่าการศึกษาอาจจะต้องเคียงคู่กันไปกับการพัฒนาอาชีพของเด็กด้วย

การศึกษาของเด็กหญิงได้รับการยอมรับมากขึ้น เนื่องจากมีการตระหนักถึงความละเอียดอ่อนของความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย ดังนั้นเด็กหญิงจึงได้รับโอกาสให้เข้าเรียนมากขึ้น และในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น มีความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงบทเรียนต่างๆ ที่แสดงทัศนคติที่ไม่ดีต่อเพศหญิง ส่งเสริมความเป็นผู้นำของนักเรียนหญิง และปรับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเพื่อให้ความสะอาดปลอดภัยแก่นักเรียนหญิงมากขึ้น

รัฐมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในกระบวนการปฏิรูปการศึกษานี้ และพยายามประสานงานกับส่วนอื่นๆ ของสังคมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการประชุมที่จอมเทียน คือให้คนทุกคนได้รับการศึกษา มีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น มีการระดมทุกส่วนของสังคมจากระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น เพื่อปรับปรุงกระบวนการศึกษาให้ดีขึ้น ผู้นำของประเทศหลายประเทศได้แสดงความมุ่งมั่นในเรื่องการศึกษา และมีบทบาทเป็นผู้นำในกระบวนการนี้ และให้ความสำคัญแก่การสร้างสถานะซึ่งเอื้อให้หน่วยต่างๆ ของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะชุมชน และโรงเรียน ซึ่งได้รับมอบหมายให้ประเมินสถานการณ์และแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้มากขึ้น

ท้ายที่สุดได้มีการตระหนักว่าการศึกษาระดับพื้นฐานต้องรวมกระบวนการที่ส่งเสริมให้มีการเลี้ยงดูเด็กเล็กอย่างถูกต้อง เพื่อให้เด็กเติบโตและพัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสม และมีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้เมื่อเติบโตขึ้น จึงมีความพยายามที่จะปรับเปลี่ยนสภาพของโรงเรียนให้รองรับความต้องการด้านพัฒนาการของเด็กเล็กมากขึ้น เช่น มีบริการทางสุขภาพ และโภชนาการที่เหมาะสม มีการสอนโดยวิธีใช้เด็กเป็นศูนย์กลาง และพยายามให้บริการชั้นอนุบาลและก่อนวัยเรียนเพิ่มขึ้น

การปฏิวัติทางการศึกษานี้ถือเป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญยิ่งในปัจจุบัน เป็นความพยายามที่จะแก้ปัญหาการศึกษาในระบบดั้งเดิม และแสวงหา ค้นคว้า กระบวนการใหม่ๆ ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เอื้อประโยชน์ให้กับเด็กด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ มากขึ้น และมุ่งที่จะเตรียมเด็กสำหรับสถานการณ์ในอนาคตด้วย แนวทางเหล่านี้สอดคล้องกับสิทธิทางการศึกษาที่กล่าวไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และเป็นการตอบสนองต่อความจำเป็นเร่งด่วนที่จะทำให้กระบวนการใหม่ๆ นี้แพร่หลายไปทั่วโลก เพราะการศึกษาเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดสำหรับโลกปัจจุบัน และอนาคต

บทที่ 4

กรณีศึกษา

ประเทศสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีพื้นที่กว้างขวาง ประกอบด้วย 50 มลรัฐ มีประชากรประมาณ 250 ล้านคน มีระดับการพัฒนาทั้งด้านวิทยาการ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสูงที่สุดในหลายๆ ด้าน ในแง่ของเศรษฐกิจรายได้ต่อหัวอยู่ในระดับแรกๆ ของโลก เมื่อมองความสามารถทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ประเทศนี้มีความเข้มแข็ง เป็นมหาอำนาจและเป็นผู้กำหนดความเป็นไปทางเศรษฐกิจของโลก

สถิติด้านการศึกษาของประเทศไทยสหรัฐอเมริกาชี้ให้เห็นความก้าวหน้าในด้านนี้เป็นอย่างยิ่ง คืออัตราผู้ใหญ่ที่รู้หนังสือของประเทศสูงถึงร้อยละ 99 อัตราเด็กที่เข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาในระหว่าง พ.ศ. 2536-2538 สำหรับเด็กชายร้อยละ 96 และเด็กหญิงร้อยละ 99 อัตราเด็กที่เข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาในระหว่าง พ.ศ. 2533-2539 คือเด็กชายร้อยละ 97 และเด็กหญิงร้อยละ 98 นอกจากนี้ประชาชนของประเทศไทยอเมริกายังสามารถเข้าถึงข่าวสารต่างๆ โดยผ่านสื่อได้อย่างง่ายดาย ดังสถิติการเป็นเจ้าของวิทยุและโทรทัศน์ต่อประชาชน 1,000 คนสูงถึง 2,093 และ 805 เครื่องตามลำดับ

1. ภาพรวมของกฎหมาย นโยบาย และการปฏิบัติ

ในการให้บริการการศึกษาของสหรัฐอเมริกา นั้น โดยเหตุที่เป็นรัฐรวมหรือมีการปกครองแบบสหพันธรัฐ บทบาทของรัฐบาลกลางที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาจึงเป็นผู้ประสานงานการศึกษาเป็นส่วนใหญ่

ระบบการศึกษาในระบบโรงเรียนจะแบ่งออกเป็นสามระดับ คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา โดยที่การศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาถือเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาวอเมริกันทุกคน ซึ่งรัฐจะต้องจัดให้ การศึกษาระดับอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกาถือได้ว่ามีความก้าวหน้ามาก และได้เป็นแบบอย่างของการจัดการศึกษาในระดับนั้นของประเทศต่างๆ ทั่วโลกอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตามจากการศึกษาของนักวิชาการศึกษาหลายคนพบว่าการศึกษาของสหรัฐอเมริกาที่มีความบกพร่องอยู่มากเช่นกัน ได้มีความเห็นว่า สหรัฐอเมริกาใช้งบประมาณทุ่มลงไป

มากมาย แต่ผลที่ได้กลับมากลับไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง โดยเฉพาะการศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งจัดขึ้นในรูปแบบที่ต้องใช้งบประมาณมหาศาล นอกจากนี้ยังมีข้อเขียนบางชิ้นกล่าวว่าการประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่ผู้ชาติเล็กๆ และมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจน้อยกว่าไม่ได้ โดยได้ยกตัวอย่างว่านักเรียนอเมริกันที่จบประถมศึกษา หรือมัศึกษามีทักษะในทางคณิตศาสตร์ ภาษาและวิชาการหลัก ๆ อื่น ๆ โดยเฉลี่ยน้อยกว่าประเทศในยุโรป

การศึกษาเพื่อเด็กที่ด้อยโอกาสในประเทศสหรัฐอเมริกาก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก เนื่องจากด้วยสถานะต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นที่เชื่อได้ว่า แทบไม่มีใครคิดถึงเด็กกลุ่มนี้ในประเทศนี้มากนัก หรือหากจะคิดก็คงคิดว่าไม่ใช่เรื่องเหลือวิสัยที่สังคมที่เจริญอย่างมากเช่นนั้นจะสามารถแก้ไขให้ลุล่วง ซ้ำกลับจะมีบริการดูแลเป็นอย่างดีอยู่แล้ว อย่างไรก็ตามการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในประเทศนี้อาจเป็นบทเรียนที่น่าสนใจ และเป็นอุทาหรณ์ให้แก่ประเทศไทยในการดำเนินการในเรื่องนี้

สำหรับกลุ่มเด็กด้อยโอกาสที่ได้รับการกล่าวถึงในประเทศสหรัฐอเมริกา อาจแยกได้เป็น 4 ประเภทคือ

- เด็กพิการ
- เด็กชนกลุ่มน้อยทางเชื้อชาติ
- กลุ่มเด็กและเยาวชนที่เสี่ยงต่อการเข้าสู่วงจรปัญหาสังคมไม่ว่าจะเป็นยาเสพติด อาชญากรรม ซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากกลุ่มสังคมที่มีฐานะยากจน รายได้ไม่เพียงพอกับการยังชีพ หรืออาจเรียกว่าเป็นเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยง
- กลุ่มแรงงานเด็ก และเด็กเร่ร่อน

ในกลุ่มที่กล่าวถึงเหล่านี้ หากสำรวจจากเอกสารก็จะพบว่ากลุ่มเด็กพิการได้รับการดูแลจากหน่วยงานของรัฐมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ไม่ว่าจะมองจากการให้บริการ ความเอาใจจริง เอาใจ ความต่อเนื่องในเรื่องความสนใจในปัญหา รวมทั้งนโยบาย และกฎหมาย ก็จะมีมากกว่าเรื่องอื่นๆ รองลงมา ก็คือกลุ่มเด็กชนกลุ่มน้อยทางเชื้อชาติ ซึ่งเป็นความเป็นจริงที่ขัดต่อหลักการของสังคมอเมริกันซึ่งเป็นสังคมแห่งเสรีภาพ ความเท่าเทียม และหลักการที่ว่าความเป็นอเมริกันนั้นไม่ได้แสดงออกโดยสายเลือด แต่ด้วยความเป็นพลเมืองและอาศัยในดินแดนของประเทศสหรัฐอเมริกา

หากพิจารณาหน่วยงานนอกภาครัฐที่เข้ามามีส่วน ในการช่วยเหลือให้การศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กด้อยโอกาสแล้ว จะพบว่าโครงการส่วนใหญ่มุ่งช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาไม่สามารถศึกษาจนสำเร็จตามเกณฑ์ของการศึกษาในระบบโรงเรียน เช่น ต้องออกจากโรงเรียนก่อน

สำเร็จการศึกษาเนื่องจากปัญหาความยากจน ปัญหาสุขภาพจิต การทำผิดกฎหมายอาญา หรือการที่เยาวชนวัยเรียนที่เป็นผู้หญิงมีครรภ์ก่อนเวลาที่เหมาะสม แต่เมื่อมองลึกลงไปในกลุ่มเหล่านี้จะพบว่าปัญหาความยากจน ครอบครัวขาดความเข้มแข็ง และส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มาจากเชื้อสายอาฟริกันอันเป็นชนกลุ่มน้อยของประเทศ

กฎหมายของสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

กรอบในด้านกฎหมายที่ผูกพันองค์กรของรัฐ ในการต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการศึกษานั้น คือ รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา อันเป็นแม่แบบในการกำหนดกิจกรรม ที่รัฐพึงดำเนินการเพื่อให้เกิดผล หรือต้องไม่เข้าไปแทรกแซงในเรื่องที่จะกระทบและเป็นความเสียหายต่อสิทธิของประชาชน บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับสิทธิในเรื่องการศึกษาปรากฏใน Equal Protection Clause ใน Fourteenth Amendment to the Constitution⁵ เป็นต้น ถึงแม้ว่าเนื้อหาของบทบัญญัติแก้ไขดังกล่าวจะไม่ได้กล่าวถึงสิทธิทางการศึกษาโดยตรง ทั้งนี้เนื่องจากรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกามีเป็นเอกสารทางกฎหมายที่เกิดขึ้นเมื่อกว่า 200 ปีมาแล้ว แต่เมื่อเกิดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกี่ยวกับสิทธิของประชาชนชาวอเมริกันในการศึกษาแล้ว องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะศาลสูงของสหพันธรัฐนั้นจะใช้บทบัญญัติในส่วนนี้เป็นบรรทัดฐานในการพิจารณาคดี

นอกเหนือจากรัฐธรรมนูญ แล้ว กฎหมายระดับรองของอเมริกามีอยู่หลายฉบับ ฉบับที่กำหนดหลักกว้างที่เกี่ยวข้องคือ Civil Rights Act 1964⁶ ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดเรื่องสิทธิ เสรีภาพของประชาชน ซึ่งจะกล่าวถึงหลักการในรัฐธรรมนูญในทางละเอียด เป็นการขยายความของหลักการเกี่ยวกับความเสมอภาคของประชาชน

นอกจากกฎหมาย 2 ฉบับนี้แล้วยังมีกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. Rehabilitation Act 1973
2. Individuals with Disabilities Act

⁵ การแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งนี้เกิดขึ้นหลังจากเกิดสงครามกลางเมือง (civil war) ไม่นานนัก และได้รับการให้สัตยาบันโดยมลรัฐครบถ้วนใน พ.ศ. 2411

⁶ จากผลของการเลือกปฏิบัติที่เกิดขึ้นอย่างมากมายในมลรัฐต่าง ๆ โดยเฉพาะเมื่อกล่าวถึงการเลือกปฏิบัติในทางการศึกษาที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมทั้งระยะสั้น และระยะยาว เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญมากขึ้น รัฐสภาจึงได้ออกกฎหมายนี้ขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2507

3. American with Disabilities Act 1990
4. Mckenney Homeless Assistance Act
5. Individuals with Disabilities Education Act

กฎหมายที่ได้กล่าวถึงนี้ Rehabilitation Act 1973 กล่าวถึงการฟื้นฟูบุคคลผู้พิการให้กลับเป็นสมาชิกที่เป็นปกติ หรือสามารถให้ชีวิตอย่างทัดเทียมกับบุคคลที่ไม่มีความพิการ หรือให้สามารถใช้ชีวิตอย่างเป็นปกติมากที่สุด ในขณะที่กฎหมายที่เรียกชื่อว่า Individuals with Disabilities Act กล่าวถึงการให้บริการแก่บุคคลพิการว่ารัฐพึงจัดหาบริการใดบ้างเพื่อช่วยให้เขาได้ดำรงชีวิตปกติประจำวัน และรัฐบัญญัติที่ชื่อว่า American with Disabilities Act ก็เช่นกัน เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบริการที่รัฐพึงจัดให้บุคคลซึ่งมีสัญชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา และที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับศึกษานี้มากที่สุดคือรัฐบัญญัติที่ชื่อ Individuals with Disabilities Education Act หรือ Education of Individuals with Disabilities Act เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบริการทางการศึกษาที่พึงจัดให้บุคคลที่พิการ สิทธิหน้าที่ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ส่วนกฎหมายที่เรียกชื่อว่า Mckenney Homeless Assistance Act เกี่ยวกับการจัดการศึกษาหรือบริการที่เกี่ยวข้องที่ให้แก่เด็ก

จากรายชื่อกฎหมายที่ได้ยกขึ้นมากล่าวแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่ของกฎหมายดังกล่าว จะเกี่ยวข้องกับเรื่องการศึกษาของเด็กพิการ ซึ่งนิยามเด็กพิการตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ในกฎหมายที่ชื่อ Education for All Handicapped Children Act ให้ความหมายของเด็กพิการคือ เด็กที่มีลักษณะหูหนวกตาบอด หมายถึง เด็กที่มีความพิการทั้งการได้ยินและการมองเห็น ซึ่งความพิการทั้งสองประเภทนี้ได้ทำให้เกิดความยากลำบากอย่างมากในเรื่องการสื่อสารและพัฒนาการอื่นๆ และความจำเป็นในการเรียนรู้ ทำให้ไม่อาจให้การศึกษาทางใดที่เหมาะสม นอกเหนือไปจากการศึกษาพิเศษและบริการที่เกี่ยวข้องที่ได้จัดไว้สำหรับเด็กที่มีความพิการเพียงเฉพาะการได้ยิน การมองเห็น หรือปัญหาความพิการรุนแรงได้ ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการศึกษาพิเศษเพื่อตอบสนองต่อสภาพความพิการแต่ละประเภทอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากข้อมูลที่ปรากฏทำให้ทราบได้ว่าปัญหาของเด็กพิการในสหรัฐอเมริกาเป็นปัญหาที่สำคัญ จึงได้รับความเอาใจใส่จากฝ่ายต่างๆ มากขึ้น ซึ่งปรากฏอย่างชัดเจนในเหตุผลที่รัฐสภาของสหรัฐอเมริกาได้ยกมากล่าวไว้ในการออกกฎหมายนี้⁷

2. แนวคิดในการให้บริการการศึกษา

⁷ ดูเหตุผลของการออกกฎหมายฉบับนี้ใน CHAPTER 33 - EDUCATION OF INDIVIDUALS WITH DISABILITIES, SUBCHAPTER I - GENERAL PROVISIONS, Sec. 1400. Congressional statements and declarations, (c) Findings, (1)-(10), http://uscode.house.gov/title_20.html, visited 15/6/99.

โดยที่สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่มีการตื่นตัวในเรื่องความเสมอภาค ดังนั้น สังคมอเมริกันจึงเป็นสังคมที่ระแวดระวังเกี่ยวกับเรื่องสิทธิ เสรีภาพเป็นอย่างมาก สถาบันทั้งทางด้านนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการมีบทบาทในการสร้าง รักษา และปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการเหล่านั้น ดังนั้นวรรณกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษาของสังคมอเมริกัน จึงเกี่ยวข้องกับบทบาทของศาลสูงของสหรัฐอยู่มากในการวางหลักการตีความหลักกฎหมาย ผู้พิพากษาจะมีอิทธิพลอย่างมากในทิศทางของการดำเนินงานของหน่วยงานฝ่ายบริหาร และด้วยเหตุที่สังคมอเมริกันเป็นสังคมที่ใช้กฎหมายเป็นสื่อกลางในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมากกว่าสังคมอื่นๆ หากพิจารณาจากผลของคำตัดสินของศาลสูงของสหรัฐอเมริกาในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิในการศึกษาของเด็ก ตั้งแต่คดีแรก ๆ จะเห็นได้ว่าศาลสูงสหรัฐเดินตามแนวคิดความเสมอภาคที่เป็นสิ่งที่คนอเมริกันต่างยึดมั่นในรัฐธรรมนูญ⁸

เมื่อพิจารณาถึงหลักการแล้วนับว่าสอดคล้องเป็นอย่างดีกับปรัชญาสังคมสมัยใหม่ ที่การปกครองระบอบประชาธิปไตยได้แทรกเข้าไปในแทบทุกส่วนของแต่ละสังคม และด้วยการที่ภูมิหลังของสังคมอเมริกันเติบโตขึ้นมาจากการปลดปล่อยจากโลกทัศน์ ความคิดและระบบสังคมแบบเก่า ดังนั้น เมื่อสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศเอกราชแล้ว จึงได้สร้างสถาบันเพื่อประกันอิสรภาพ เสรีภาพ และความเสมอภาคขึ้นอย่างเข้มแข็ง จะเห็นได้จากการแยกแยะบทบาทอำนาจที่เด่นชัดของสถาบันหลักของสังคมอเมริกันไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการที่เป็นอิสระจากกันและมีการถ่วงดุลกัน และแต่ละฝ่ายต่างอยู่ภายใต้การควบคุมไม่ว่าทางตรง หรือทางอ้อมจากประชาชน ทำให้แนวความคิดเรื่องอิสรภาพ เสรีภาพ และความเสมอภาคได้รับการส่งเสริมสนับสนุน เคารพยึดมั่นมากขึ้น

เมื่อแนวคิดเรื่องความเสมอภาคมีความสำคัญยิ่งแล้ว แนวความคิดเรื่องการใช้เด็กทุกคนได้เข้าสู่สถานศึกษาที่จัดไว้ โดยไม่แบ่งแยก เลือกปฏิบัติ จึงนับได้ว่าเป็นแนวคิด หรือแนวทางการปฏิบัติที่สำคัญยิ่งของสหรัฐอเมริกา

⁸ สำหรับรายละเอียดดูใน บทความเรื่อง Howard Law Journal 1983, 26 How. L.J. 1645, An 'Appropriate' Education for the Handicapped --Board of Education v. Rowley หรือ Yale Law & Policy Review 1997, 15 Yale L. & Pol'y Rev. 629, A Derivative Right to Education: How Standards-Based Education Reform Redefines the Individuals with Disabilities Education Act, Michael Dannenberg หรือ THE MEANING OF A FREE APPROPRIATE PUBLIC EDUCATION FOR HOMELESS CHILDREN: AN ANALYSIS OF THE STEWART B. MCKINNEY HOMELESS ASSISTANCE ACT, Laura Noble, Stetson University College of Law, Stetson Law Review, Spring, 1994, 23 Stetson L. Rev. 429.

อย่างไรก็ตามเมื่อมองในเรื่องการจัดการศึกษาเพียงอย่างเดียว ปัจจัยที่น่าคำนึงถึงอาจจะมีมากกว่าหลักการความเสมอภาคของสังคมอเมริกัน เพราะการศึกษาเป็นการสร้างคนให้มีความสามารถรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นเชิงวิชาการ ทักษะด้านอาชีพ การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม รวมทั้งการมีศีลธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตด้วย ดังนั้นการมุ่งให้เด็กสามารถจบการศึกษาตามหลักสูตร และระบบการศึกษาในระบบโรงเรียนเพียงอย่างเดียวก็ไม่น่าจะสามารถตอบสนองต่อเป้าหมายที่แท้จริงของกลุ่มย่อยๆ บางกลุ่มในสังคม โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มที่ครอบครัวยากจนนั้น ความใส่ใจในเรื่องความเป็นเลิศทางวิชาการ ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการศึกษาในระบบต่างๆ ไปย่อมจะมีน้อยลงไปมาก ทั้งนี้เนื่องจากต้องให้ความสนใจกับเรื่องปากท้อง ความอยู่รอด ดังนั้นโครงการที่เกิดขึ้นมาเพื่อเป็นการเสริมสิ่งที่การศึกษาในระบบโรงเรียนปกติในสหรัฐอเมริกาไม่สามารถให้บริการได้ จึงมีคุณประโยชน์สำหรับเด็กด้อยโอกาสมาก

3. การให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของภาครัฐ

หน่วยงานรับผิดชอบด้านการศึกษาของสหรัฐอเมริกา สามารถแบ่งออกเป็นสองระดับ คือ หน่วยงานระดับมลรัฐ ซึ่งจะเป็หน่วยงานระดับปฏิบัติงานจริง และหน่วยงานระดับสหพันธรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐบาลกลางซึ่งได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ หรือ U.S. Department of Education ซึ่งมีบทบาทในการกำหนดกรอบรวมเกี่ยวกับการศึกษาทั้งปวงของประเทศ

ในระดับมลรัฐนั้นมีหน่วยงานรับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาอยู่ทุกมลรัฐ ส่วนใหญ่มีฐานะเป็นกระทรวง โดยมีการจัดองค์กรหรือการควบคุม และการเรียกชื่อที่แตกต่างกันตามแต่ละรัฐจะเรียก เช่น State Department of Education หรือ Board of Education เป็นต้น

สำหรับการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสนั้น หน่วยงานระดับสหพันธรัฐมีหน้าที่กำหนดนโยบายหลัก และพัฒนากลไกในส่วนกลาง เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการทำงานของมลรัฐ ส่วนในระดับมลรัฐนั้น มีการจัดตั้งหน่วยงาน โดยเฉพาะเพื่อรับผิดชอบการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสในแต่ละรัฐ โดยมุ่งเน้นการช่วยเหลือให้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นอกจากนี้ยังมีความพยายามของหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาหลักสูตรใหม่ๆ ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างการศึกษาและการพัฒนาอาชีพ เพื่อช่วยให้เด็กด้อยโอกาสเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการและทักษะในด้านการทำงาน ซึ่งจะทำให้สามารถพึ่งตนเองได้ในอนาคต อีกทั้งมีการจัดโครงการเตรียมพร้อมเพื่อเข้าโรงเรียนสำหรับเด็กเล็กจากกลุ่มเสี่ยงหรือที่เรียกว่า “Head start” ในระดับมหภาคด้วย

4. การให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสขององค์กรเอกชน

แม้ว่ารัฐบาลจะได้ทุ่มเททั้งงบประมาณ ความพยายามต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ แต่ก็ยังปรากฏว่ามีเด็กและเยาวชนอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่สามารถอยู่ในระบบโรงเรียนได้ทั้งหมด อีกทั้งยังมีเด็กและเยาวชนอีกกลุ่มหนึ่งที่ต้องออกจากโรงเรียนก่อนที่จะจบหลักสูตรในระดับใดระดับหนึ่ง ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลเพราะสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมของครอบครัวไม่เอื้ออำนวยให้ศึกษาต่อ หรือประสบปัญหาในชีวิตทำให้ไม่สามารถเรียนให้สำเร็จได้ เช่น ดิคาเสพติด ตั้งครรภ์ ทำผิดกฎหมายอาญาของบ้านเมือง หรือมีปัญหาด้านสุขภาพ เป็นต้น เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ ต้องได้รับการช่วยเหลือในวิถีทางอื่นๆ นอกเหนือจากที่ได้ดำเนินไปตามระบบ เนื่องจากปัญหาเหล่านี้มีความละเอียดอ่อน จำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ และให้คำปรึกษาหารืออย่างรอบคอบ สม่ำเสมอและต้องอาศัยบุคลากรระดับสหวิชาการเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งองค์กรนอกภาครัฐ หรือองค์กรเอกชนของสหรัฐอเมริกาสามารถปฏิบัติการได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากกว่า ดังจะได้ยกกรณีตัวอย่างต่อไปนี้

4.1 โครงการ City Lights School

มีสำนักงานตั้งอยู่ในเมืองหลวงของสหรัฐอเมริกา กรุงวอชิงตัน ดี ซี ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2525 โดยมุ่งช่วยเหลือเด็กที่ประสบปัญหา เช่น เด็กดิคาเสพติด เด็กที่ประสบปัญหาในชีวิตอย่างหนักจนต้องออกจากโรงเรียน เยาวชนที่ทำผิดกฎหมายอาญา เด็กที่มีบุตรในขณะที่ตนเองยังเป็นเด็กอยู่ หรือกลุ่มที่มีปัญหาทางจิตใจอย่างรุนแรง อายุของผู้รับบริการจากโครงการอยู่ระหว่าง 12 ถึง 22 ปี ผู้ที่รับบริการเป็นเพศหญิงร้อยละ 28 ในจำนวนนี้มีจำนวนมากที่ประสบปัญหาจากการถูกทำร้ายไม่ว่าทางร่างกาย จิตใจ การละเมิดทางเพศ และส่วนใหญ่จะอยู่ในโรงเรียนเพียงแก่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เท่านั้น

การช่วยเหลือของโครงการจะมุ่งที่ให้บริการต่างๆ ที่พร้อมมูล รอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นเริ่มจากการบำบัดเป็นการเฉพาะราย หลังจากนั้นจะเป็นการให้บริการเพื่อสู้กับวิกฤตในชีวิต การสร้างทักษะในการแก้ไขปัญหาชีวิต ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับบริการสามารถกลับสู่สังคม เป็นประชาชนที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป โดยจะมุ่งให้เขาสามารถหางานทำได้และสามารถใช้ชีวิตด้วยตนเองได้ นอกจากนี้ยังมีบริการใหม่ที่จะทำต่อเนื่องหลังจากที่ผู้รับบริการ เริ่มกลับไปใช้ชีวิตเป็นปกติแล้ว แต่สภาพการดำรงชีวิตของเขายังไม่หายจากความเลวร้าย เช่นบุคคลที่เคยดิคาเสพติดอาจจะยังอยู่ในสภาพของการเสี่ยงที่จะกลับไปเสพยาอีก เช่นนี้โครงการจะมีบริการต่อเนื่องในเชิงป้องกันการกลับไป

ประสบปัญหาเดิม การให้คำปรึกษาในเรื่องอาชีพ การฝึกอบรมก่อนเข้าทำงาน การสร้างงานอิสระ และบริการรับสมัครงาน เพื่อช่วยเหลือเด็กของโครงการให้เดินไปสู่การทำงานอย่างราบรื่น

ขอบเขตของงาน / กิจกรรม

โครงการนี้มีงานและกิจกรรมหลัก 4 ประเภท ซึ่งมุ่งที่จะช่วยเหลือ และพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน และสอดคล้องกับความต้องการของเด็ก

1. การศึกษา – โดยเหตุที่เด็กในโครงการส่วนใหญ่มีผลการเรียนที่ต่ำมาก ซึ่งมีผลต่อจิตใจและความนับถือตนเองของเด็ก โครงการจึงให้บริการการศึกษาเสริมโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งเด็กจะสามารถใช้เครื่องเพื่อค้นหาความรู้ต่างๆ ได้ด้วยตนเองตามความสามารถ ข้อมูลต่างๆ ในคอมพิวเตอร์คัดแปลงมาจากหลักสูตรปรกติรวมทั้งข้อมูลที่ต้องการเอกชนซึ่งเชี่ยวชาญในด้านการฝึกอาชีพเยาวชนได้พัฒนาขึ้น นอกจากนี้โครงการได้จัดชั้นเรียนพิเศษมีครูทำหน้าที่สอนเด็กๆ โดยอาศัยกิจกรรมที่น่าสนใจ เช่น การเล่นเกมอักษร การใช้แผ่นป้ายตัวอักษรหรือคำพูด และการเล่นเกมที่ต้องใช้วิจารณ์ด้วยเหตุผล กิจกรรมการศึกษานี้มุ่งเน้นให้เด็กมีความรู้ และความสามารถในการเรียนรู้มากขึ้น จนกระทั่งกลับเข้าสู่ชั้นเรียนปรกติ และเรียนทันเพื่อนๆ ได้ โดยโรงเรียนจะให้เครดิตในวิชาสังคมศาสตร์ วิชาอ่านเขียน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ แก่เด็กที่ผ่านกิจกรรมของโครงการ

2. บริการด้านการแพทย์และจิตแพทย์ - โครงการจัดที่ปรึกษา ซึ่งเป็นนักสังคมสงเคราะห์ และเจ้าหน้าที่ของโครงการ เพื่อให้เด็กได้ปรึกษาหารือในเรื่องต่างๆ และให้ความใกล้ชิดสนิทสนม และความอบอุ่นแก่เด็ก นอกจากนี้โครงการยังจัดกิจกรรมกลุ่ม การให้คำปรึกษาแก่ครอบครัวในด้านการดำรงชีวิต มีนักจิตวิทยาให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและครอบครัว อาสาสมัครสูงอายของโครงการจะทำหน้าที่เป็น ปู่ ย่า ให้แก่เด็กๆ ที่ขาดผู้ดูแลเอาใจใส่ หรือมาจากครอบครัวที่ล่มสลายด้วย โครงการมีการบริหารจัดการกับการให้บริการด้านนี้อย่างถูกต้อง โดยมีการบันทึกข้อมูล และจัดสรรผู้ดูแลให้เป็นรายๆ ไป

3. การป้องกันการติดยาเสพติด – โครงการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับอันตรายของยาเสพติดในหมู่เด็กและครอบครัว และมีบริการให้คำปรึกษาสำหรับผู้ติดยา พร้อมทั้งช่วยเหลือให้มีความรู้สึกที่ดีขึ้นต่อตนเอง และมีความเข้มแข็งพอที่จะไม่เสพยาอีก มีการจัดการปรึกษาหารือเป็นกลุ่ม เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสแสดงออกซึ่งความคิดเห็น ความรู้สึก และปัญหาที่เผชิญอยู่ เพื่อเจ้าหน้าที่โครงการจะได้ชักจูง ส่งเสริมให้เด็กมีทัศนคติที่ถูกต้อง รวมทั้งให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมด้วย โครงการได้จัดกระบวนการศึกษาเพื่อชีวิตให้แก่เด็กซึ่งครอบคลุมการพัฒนาค่านิยม และแนวคิด

การพัฒนาจิตใจ การป้องกันยาเสพติด รวมทั้งจัดสัมมนาและฝึกอบรมในด้านการให้คำปรึกษา ระหว่างเพื่อน และการจัดกลุ่มเพื่อช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดด้วย

4. การพัฒนาอาชีพ – โครงการมุ่งเน้นให้เด็กมีทักษะทางด้านอาชีพซึ่งจะช่วยให้สามารถหา งานทำและมีความพึงพอใจในการทำงานในอนาคต เด็กจะเรียนรู้กฎเกณฑ์ในการทำงาน การมีปฏิ สัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน การลดความขัดแย้ง และการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติ และการ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น โครงการจัดทัศนศึกษา และเชิญนายจ้างมาให้ข้อมูลด้านการทำงาน แก่เด็ก ตลอดจนช่วยให้เด็กมีงานทำใน ภายหลังด้วย

จุดแข็งจุดอ่อนของการให้บริการ

โครงการมีปัจจัยที่ช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานหลายปัจจัย เริ่มจากการให้ บริการที่หลากหลายและครบวงจร สามารถตอบสนองต่อปัญหาต่างๆ ของเด็กได้มากที่สุด มีการติด ตามดูแลเมื่อเด็กออกจากโครงการไปแล้ว เพื่อช่วยให้เด็กสามารถดำรงชีวิตปกติและไม่กลายเป็น ปัญหาแก่ครอบครัวและชุมชนอีก วิธีที่โครงการใช้เป็นวิธีการทางสังคม ซึ่งทำให้เด็กไม่รู้สึกลัวว่าตน เองมีความผิดปกติทางร่างกาย หรือรู้สึกว่าโครงการใช้วิธีการทางการแพทย์ ซึ่งไม่เป็นที่พึง ปรารถนาของชุมชนผิวดำ อาสาสมัครสูงอายุให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง และช่วยให้เด็กมีความรู้สึก อบอุ่น มีความผูกพันกับผู้ใหญ่ และชุมชน อันจะเป็นเกราะป้องกันไม่ให้กลับไปเสพยาอีก การให้ คำปรึกษาหารือเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้เด็กๆ ได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ในเรื่องยาเสพติด ทำให้เกิดความเชื่อมั่น และมิตรภาพ และความต้องการที่จะดูแลช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน การจัดกิจกรรมด้านทักษะการดำรงชีวิตและวัฒนธรรม ช่วยส่งเสริมให้เด็กรู้คุณค่าของตน เองและสังคม และทำที่สุดการฝึกอาชีพช่วยให้เด็กสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด โครงการได้รับความ ร่วมมือจากครอบครัวและชุมชน เพราะได้จัดกระบวนการต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสสำหรับความ ร่วมมือดังกล่าว เช่น การชี้แจงต่อครอบครัว การเชิญสมาชิกในครอบครัวเข้าร่วมในการให้คำ ปรึกษา เจ้าหน้าที่โครงการมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับครอบครัวเด็ก และเชิญผู้นำชุมชนเข้าร่วม เป็นคณะกรรมการ โครงการ งานอาสาสมัครสูงอายุก็เป็นความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้สูงอายุในชุม ชน ซึ่งเสียสละเวลามาช่วยดูแลเด็กที่มีปัญหา ครอบครัวแตกแยกล่มสลาย

อย่างไรก็ตาม โครงการมีจุดอ่อนในการดำเนินงานอยู่บ้าง ซึ่งเกิดจากสิ่งแวดล้อมภายนอก โครงการเป็นหลัก การพัฒนาเด็กที่มีปัญหาเรื่องยาเสพติด และปัญหาชีวิตอื่นๆ เป็นความละเอียด อ่อนและยากลำบาก และการประคับประคองให้เด็กเหล่านี้มีชีวิตที่ปกติสุขต่อไปข้างหน้ายังเป็นการ ทำได้ยากมาก เพราะสภาพสังคมแวดล้อมตัวเด็กไม่เอื้ออำนวยให้เด็กหลุดพ้นจากวงจรอุบาทว์ การ

ให้บริการแก่เด็กแต่ละคนต้องเสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงถึงประมาณ 13,000 เหรียญสหรัฐ ทำให้ไม่สามารถจะขยายผลได้อย่างกว้างขวาง จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ และวางแผนด้านงบประมาณอย่างรอบคอบเพื่อลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และท้ายที่สุดโครงการยังไม่ได้พัฒนาระบบการประเมินผลงานของเจ้าหน้าที่ และผลงานของโครงการโดยรวม

4.2 โครงการ The Door : A Center of Alternatives Inc.

โครงการนี้ปัจจุบันได้พัฒนาเป็นองค์กรอิสระแล้ว ตั้งอยู่ในมหานครนิวยอร์ก ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2515 โดยกลุ่มของนักวิชาการ นักวิชาชีพที่สนใจปัญหาเรื่องความยากจน โดยเชื่อว่าหากสามารถจัดอุปสรรคเนื่องจากความจนแล้ว ความเลวร้ายที่ชีวิตของคนจนต้องเผชิญก็จะคลี่คลายไป ผู้ก่อตั้งเชื่อว่าปัญหาที่ตามมาจากความยากจนของคนในเมืองนั้นได้บั่นทอนสภาพความเป็นอยู่ที่ดีของเมืองไปมาก ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นปัญหา ยาเสพติด อาชญากรรม ความแปลกแยก และสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้กระทบอย่างใหญ่หลวงต่อชีวิตของเด็กที่จะเติบโตขึ้นมา แม้ว่าขณะนี้ผู้ที่เข้ามาใช้บริการจากโครงการจะน้อยลง แต่นั่นยังไม่ใช่เครื่องตัดสินว่าสภาพปัญหาดังที่ได้กล่าวมาของเมืองจะลดขนาดลง

การจัดรูปแบบของการให้บริการ

เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากที่สุด โครงการได้จัดรูปแบบและกลยุทธ์ในการทำงานไว้โดยมีปัจจัยสำคัญ 5 ประการ คือ

1. จัดให้การให้บริการทุกประเภทอยู่ในอาคารเดียวกัน เพื่อจัดความยากลำบากที่เด็กจะเข้าถึงบริการถ้ากระจัดกระจายกันอยู่หลายแห่ง
2. เน้นการพัฒนาทักษะเจ้าหน้าที่ให้สามารถให้บริการด้านจิตใจแก่เด็กมากกว่าด้านร่างกาย เช่น ให้ทางเลือกแก่เด็กในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมด้านศิลปะ หรืองานนันทนาการอื่นๆ มากกว่าที่จะเข้ารับการรักษาพยาบาลโดยตรง
3. ให้ความสำคัญกับการถือเด็กเป็นศูนย์กลางในการให้บริการ โดยจัดให้กิจกรรมที่หลากหลายมีความเหมาะสม และเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กแต่ละคน จึงเป็นการให้บริการที่เป็นองค์รวม สอดคล้องและยืดหยุ่น เหมาะสมกับเด็กกลุ่มนี้
4. มีหลักเกณฑ์รอบคอบ รัดกุมในการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ เพื่อให้ได้บุคคลที่มีทัศนคติ และทักษะที่จะให้บริการแก่เด็กอย่างเป็นองค์รวม และสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างเป็นกลุ่มสหวิชาชีพ

5. ประสานงานกับองค์กรให้บริการ และแหล่งทรัพยากรอื่น ๆ ในท้องถิ่น และไม่พยายามทำงานซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น

การจัดสถานที่และเวลาทำงานของโครงการก็เป็นตัวอย่างของการเอื้อประโยชน์ในการให้บริการแบบครบวงจร โดยมีห้องโถงซึ่งเด็กสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง หรือร่วมกับเจ้าหน้าที่และเพื่อนคนอื่นๆ มีห้องให้คำปรึกษา รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมในด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ โครงการเปิดทำการจนถึง 22.00 น. ในวันธรรมดา และให้บริการโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เด็กๆ สามารถเข้ามาใช้บริการได้ด้วยตนเอง และเจ้าหน้าที่จะรักษาข้อมูลเกี่ยวกับเด็กไว้เป็นความลับ เจ้าหน้าที่เหล่านี้ได้รับการฝึกฝนให้สามารถให้คำปรึกษาแก่เด็กในเรื่องต่างๆ และสร้างความสัมพันธ์ และความไว้วางใจใจให้แก่เด็ก ซึ่งจะช่วยให้สามารถทำงานได้ผลยิ่งขึ้น

จุดแข็งจุดอ่อนของการให้บริการ

โครงการนี้มีประสิทธิภาพยิ่งในด้านการประสานงานกับองค์กรอื่นๆ ในการช่วยเหลือเด็ก และมีเครือข่ายร่วมมือกับหน่วยงานถึง 500 หน่วยงานในมหานครนิวยอร์ก กลุ่มผู้บริหารของโครงการมีสมรรถภาพ และทำงานร่วมกันได้ดียิ่ง การให้บริการแก่เด็กเป็นที่นิยมและยอมรับจากเด็กและครอบครัวตลอดจนชุมชนว่ามีบรรยากาศที่ชักจูงให้เด็กและครอบครัวเข้ามาใช้บริการ และเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมด้วยเป็นอย่างมากในด้านการเยี่ยมครอบครัว การวางแผนกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของโครงการ ตลอดจนการคัดเลือกและอบรมเด็กที่ต้องการเป็นที่ปรึกษาให้แก่เพื่อนๆ ด้วย

โครงการมีจุดอ่อนซึ่งต้องปรับปรุงในด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เด็ก เพื่อให้สามารถเผชิญหน้ากับสังคมอันชั่วร้าย เมื่อพ้นจากประตูของโครงการไป ทั้งนี้เพราะบรรยากาศในโครงการเป็นเสมือนที่พักพิง ซึ่งเด็กจะได้รับความเอาใจใส่ ดูแล และปกป้องคุ้มครองเป็นอย่างดี ดังนั้นโครงการจึงจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการติดตามดูแลเด็ก เมื่อออกจากโครงการไปแล้วอย่างได้ผล เพื่อช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ นอกจากนี้โครงการควรมีการทำงานกับครอบครัวจริง และครอบครัวทดแทนของเด็กอย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยเสริมสร้างพลังให้แก่ครอบครัว และพัฒนาความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ของโครงการและบุคคลในครอบครัวของเด็กด้วย

4.3 โครงการ Art of Living Core Program

โครงการนี้เริ่มขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2514 ในนครชิคาโก เพื่อช่วยเหลือเด็กอายุวัยเรียนที่ตั้งครรภ์หรือมีบุตรแต่มีฐานะยากจน อายุระหว่าง 11 ถึง 19 ปี ทั้งนี้เพื่อให้เด็กที่เป็นแม่เหล่านั้นได้สามารถดำเนินชีวิตเพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและความรับผิดชอบต่อไป การให้บริการจะรวมถึงบริการทางสุขภาพอนามัย เช่นการรักษาพยาบาล การอนามัย การดูแลครรภ์ การคลอดบุตร การเลี้ยงดูบุตร โภชนาการ และการดำเนินชีวิตประจำวันในฐานะมารดา มีบริการทางการศึกษา เพื่อไม่ให้เด็กต้องออกจากโรงเรียนก่อนเวลาอันสมควร บริการทางสังคม ซึ่งจะอยู่ในรูปของการให้การช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านจิตใจ บริการข้อสนเทศที่เกี่ยวกับชีวิตครอบครัว การฝึกอบรมในเรื่องการเป็นแม่ และทักษะในการเข้าสังคม การวางแผนเลี้ยงดูบุตร และการเป็นธุรกิจติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและฝึกอบรมในเชิงทางเลือกที่เหมาะสมและเป็นที่ต้องการของเด็ก โครงการยังให้บริการแก่เด็กที่เกิด และพ่อของเด็กที่เป็นวัยรุ่นด้วย

นอกจากโครงการนี้จะสามารถช่วยเหลือวัยรุ่นในเมืองชิคาโกที่ตั้งครรภ์ได้ประมาณร้อยละ 20 แล้วยังมีผลในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ลดอัตราการหยุดเรียนหรือออกจากโรงเรียนก่อนที่จะสำเร็จตามหลักสูตรของนักเรียนในนครชิคาโกมาเหลือที่ระดับร้อยละ 13 (ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยระดับชาติแล้วจะมากถึงร้อยละ 70 ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มเสี่ยง)
2. ช่วยลดการกลับมาตั้งครรภ์ซ้ำไปอยู่ระหว่างร้อยละ 8 ถึง 12 จากที่เดิมร้อยละ 32
3. ลดอัตราการตายของทารกที่เกิดจากมารดาที่เป็นบุคคลวัยรุ่นเหลือ 8 คนในพันคน จากเดิมที่มีถึง 24.7 คนในพันคน และ
4. ช่วยลดสภาพการที่จะมีการกระทำทารุณละเมิดต่อเด็กที่เกิดมาจากวัยรุ่นกลุ่มนี้

โครงการนี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นโครงการที่มีประสิทธิผลโดยกระทรวงสาธารณสุขของสหรัฐอเมริกา กระทรวงสาธารณสุขของมลรัฐอิลลินอยส์ ตลอดจนคณะกรรมการรับรองมาตรฐานขององค์การทางสังคม หรือแม่แต่องค์กร หน่วยงานเอกชนจำนวนมาก

ภูมิหลังของโครงการ

ในช่วง 2 ทศวรรษมานี้โครงสร้างเกี่ยวกับครอบครัวในสังคมอเมริกาได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ครอบครัวจำนวนมากมีบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียว จากการศึกษาพบว่ากลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะมีรายได้ต่ำ ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาในทางสังคมขึ้นในครอบครัว เช่นปัญหาครอบครัว

ไม่เข้าใจในกันและกัน ตลอดจนปัญหาครอบครัวแตกแยกเนื่องจากการที่ผู้นำครอบครัวไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กได้

ด้วยเหตุนี้โครงการนี้จึงเกิดขึ้นโดยความร่วมมือระหว่าง องค์การการกุศลคาทอลิก และ คณะกรรมการการศึกษาของนครซีกาโก ร่วมกับ กองการสาธารณสุขของนครซีกาโก โครงการในระยะแรกได้มุ่งให้ความช่วยเหลือทั้งตัวทารกซึ่งไม่เป็นที่ปรารถนาของพ่อแม่วัยรุ่น และตัวแม่ซึ่งเป็นวัยรุ่น

4.4 โครงการ Celebrate Youth!

ตั้งอยู่ในเมืองซานตาเฟ มลรัฐนิวเม็กซิโก เป็นโครงการที่มีความเกี่ยวเนื่องกับมหาวิทยาลัยแห่งนิวเม็กซิโก ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2531

โครงการมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยเหลือเยาวชนอายุระหว่าง 9 ถึง 18 ปี ทั้งหญิงและชายที่มีปัญหาเรื่องยาเสพติด เป็นการริเริ่มของ Paquita Hernandez โดยสนับสนุนอาสาสมัครซึ่งเป็นเยาวชนอายุระหว่าง 9 ถึง 18 ปี ให้ช่วยกันทำโครงการเกี่ยวกับ นาฏศิลป์ วรรณกรรม การแสดง ดนตรี ทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ คณิตศาสตร์ กฎหมาย ชีววิทยา วิศวกรรม การเล่นเกม จิตวิทยา สังคมวิทยา และสาขาอื่นๆ ตามความสนใจ และจัดงานแสดงผลงานเหล่านี้ในช่วงฤดูร้อนเป็นเทศกาลสามวัน โครงการนี้ให้บริการแก่บุคคลวัยรุ่น ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความสามารถและสติปัญญา

โครงการจัดการฝึกอบรมเพื่อให้เด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการได้เกิดพัฒนาการในทางปัญญา อารมณ์ สังคมและทางร่างกาย ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความรอบรู้ รู้ซึ่งและมีวุฒิภาวะในการมองปัญหา การคิด การประสานสัมพันธ์ ผสมกลมกลืนในด้านวัฒนธรรมให้มากที่สุด ทุกปีโครงการจะจัดให้เด็กและเยาวชนที่สนใจร่วมโครงการได้ทำงานร่วมกับพี่เลี้ยงซึ่งเป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญที่เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของเด็กแต่ละคน หลังจากให้เวลาให้ทั้งสองฝ่ายร่วมจัดทำผลงานออกมาแล้ว ทางโครงการจะจัดให้มีเทศกาลเพื่อการเฉลิมฉลอง แสดงผลงานและความสามารถของเด็ก ในช่วงฤดูร้อนของทุกปี

เทศกาลนี้จัดครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2531 ในเมืองซานตาเฟ ในนิว เม็กซิโก โดยมีเด็กจากครอบครัวที่เสี่ยงต่อการประสบปัญหา ไม่ว่าจะเป็นจากครอบครัวที่เสียเปรียบ ด้อยโอกาสทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ครอบครัวชนกลุ่มน้อยทางสายเลือด ไม่ว่าจะเป็นชน กลุ่มน้อยสายเลือดสเปน หรือ

อินเดียแดง เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก และสิ่งนี้เองเป็นเครื่องสะท้อนถึงความหลากหลายของโครงการ ในแง่ของกลุ่มสังคมที่ได้รับประโยชน์ที่มาจากภูมิหลังต่าง ๆ กัน จุดเด่นของโครงการที่ชัดเจนมากที่สุดคือให้ทางเลือกนอกเหนือจากโครงการอื่นๆ ในเรื่องการปกป้องเด็กจากความเสียหายในการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด แทนที่จะเจาะจงไปที่ปัญหาหรือความขาดแคลนนั่น โครงการจะเลือกผู้เข้าร่วมโครงการตามความสนใจ ความสามารถพิเศษ โดยโครงการจะช่วยพัฒนาความสามารถเหล่านั้นให้เป็นที่ประจักษ์ได้มากขึ้นจนเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป และเด็กที่เข้าร่วมโครงการก็ได้เรียนรู้ถึงผลของการทำความดี และได้บทเรียนในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าต่อไป

ภูมิหลังของโครงการ

มลรัฐนิวเม็กซิโกเป็นดินแดนที่อยู่ห่างไกลความเจริญเมื่อเทียบกับรัฐอื่นๆ ในสหรัฐอเมริกา ประชาชนที่อาศัยในมลรัฐนี้จะมีฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม ที่ค่อนข้างยากลำบากกว่าโดยเฉลี่ยของประเทศ ดังนั้นจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะเกิดปัญหาที่ตามมา นอกจากนี้ ประชาชนที่อาศัยในมลรัฐนี้มีจำนวนมากที่เป็นชนกลุ่มน้อย คือโอกาสทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม สิ่งต่างๆ เหล่านี้ต่างเป็นปัจจัยเร่ง ผลักดันให้เด็กที่เติบโตขึ้นในครอบครัวและชุมชนเหล่านี้เข้าสู่วงจรแห่งความชั่วร้ายโดยยากที่จะหลีกเลี่ยงได้

หากจะพิจารณาในเชิงสถิติปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นอัตราการออกจากโรงเรียนด้วยเหตุอื่นนอกเหนือจากการสำเร็จตามหลักสูตร จะเห็นได้ว่าเยาวชนในมลรัฐนี้มีสัดส่วนการออกจากโรงเรียนที่สูงกว่ามลรัฐอื่นๆ หรือค่าเฉลี่ยโดยรวมของประเทศ ใน พ.ศ. 2534 ศูนย์ศึกษานโยบายสังคมของสหรัฐอเมริกาได้เผยแพร่ผลการศึกษาระบุว่ามลรัฐนิวเม็กซิโก มีการจัดสรรทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นเงินงบประมาณ หรือทรัพยากรอื่นๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดน้อยกว่ามลรัฐอื่นๆ โดยอยู่ในอันดับท้ายสุด นอกจากนี้ เมื่อมองในแง่ของกิจกรรม หน่วยงาน โครงการที่มุ่งส่งเสริม เอื้ออำนวยประโยชน์ให้เด็กเข้ามามีส่วนในการร่วมสร้างสรรค์ มีบทบาทในการช่วยเหลือเกื้อกูลแก่เด็กเองก็มีน้อยกว่าที่อื่น

4.5 โครงการ One-on-One Tutoring Program

โครงการนี้ตั้งอยู่ในนครซีกาโก มลรัฐอิลลินอยส์ เป็นโครงการที่ได้รับความสนับสนุนจากบริษัทวอลกรีน และอยู่ในความดูแลของมูลนิธิเพื่อการศึกษา Midtown โครงการจะคัดเลือกเด็กจากครอบครัวชนกลุ่มน้อยในเขตเมือง ไม่ว่าจะเป็นจากครอบครัวที่มีเชื้อสายสเปน เชื้อสายอาฟริกัน เข้าสู่โครงการโดยที่มุ่งให้มีการกระตุ้น ยกระดับ พัฒนาศักยภาพ ความสามารถพิเศษที่มีอยู่ในตัวเด็ก

แต่ละคนให้ปรากฏเด่นชัดขึ้น พยายามพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนหาแนวทางที่ดีและเหมาะสมที่สุดในการให้การศึกษาแก่เด็กเหล่านั้นแต่ละราย

โครงการได้เสริมสร้างความเข้มแข็งในเชิงทักษะวิชาการ และปลูกฝังความมุ่งมั่นเพื่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียน เพื่อให้เด็กสามารถบรรลุเป้าหมายในชีวิตในที่สุด นอกจากนี้ที่สำคัญมากคือ การผลักดันให้เด็กเกิดความสำนึกที่ดีในการช่วยเหลือสังคมส่วนรวม ชุมชนรอบข้าง รวมทั้งส่งเสริมการเป็นพ่อแม่ที่ดีของเหล่าพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กที่เข้าร่วมโครงการ อันเป็นหนทางในการสร้างความเหนียวแน่นของสายสัมพันธ์ในครอบครัวด้วย

สำหรับกิจกรรมของโครงการ จะเริ่มจากการจัดหาพี่เลี้ยงให้กับเด็กที่เข้าร่วมโครงการแต่ละคน โดยที่ทั้งเด็กและพี่เลี้ยงจะได้พบปะกัน ทำงานร่วมกัน พี่เลี้ยงจะช่วยเด็กทำการบ้าน สร้างความคุ้นเคยเพื่อรับทราบปัญหาส่วนตัวของเด็ก เพื่อนำไปสู่การให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้จะให้ความรู้แก่เด็กในการใช้ชีวิต สอนให้รู้จักปัญหาไม่ว่าจะเป็นเรื่องโรคติดต่อทางเพศ ปัญหายาเสพติด ปัญหาเพื่อนชักชวนไปสู่สิ่งไม่พึงปรารถนา และปัญหาชุมชนเมืองที่มีผลกระทบต่อเด็กทำให้มีการดำเนินชีวิตที่เบี่ยงเบนไปในทางไม่ดีงาม

เมื่อเวลาผ่านไปทั้งพี่เลี้ยง และเด็กที่เข้าร่วมโครงการจะพัฒนามิตรภาพระหว่างกัน จนสามารถเกิดความเชื่อมั่นในกันและกัน พี่เลี้ยงจะกลายมาเป็นบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดีของเด็กที่เข้าร่วมโครงการ โดยเฉพาะในการให้แนวความคิด ทักษะคติเกี่ยวกับวิชาชีพในสาขาที่ตนถนัดและดำเนินการอยู่

ในช่วงเวลา 4 ปีที่ผ่านมาจำนวนของเด็กที่เข้าร่วมโครงการ เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 23 ใน พ.ศ. 2535 มีเด็กภาคการศึกษาละ 62 คน เข้ารับบริการ ณ ศูนย์ใน Midtown โครงการ สามารถบรรลุผลสำเร็จในการทำให้อัตราการออกจากโรงเรียนก่อนจบหลักสูตรของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการเหลือเพียงร้อยละ 5 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยทั่วไปของนักเรียนที่มากถึงร้อยละ 55 และในกลุ่มเด็กที่เข้าร่วมโครงการจะพบว่าเรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษาถึงร้อยละ 60

โครงการนี้มีศักยภาพอย่างมากในการขยายผลไปสู่ที่อื่นๆ ดังจะเห็นได้จากการจัดกิจกรรมเช่นเดียวกันนี้ในโครงการในเขตเมืองชั้นในอื่นๆ ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้ว เช่นในเขตมหานครนิวยอร์ก เมืองเซนต์ หลุยส์ นครหลวงวอชิงตัน เมืองมิลวอกี และเมืองคัลลิส เป็นต้น

ภูมิหลังของโครงการ

การศึกษาสำหรับทุกคนเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจมากขึ้นในภาคต่างๆของสังคมอเมริกัน ความร่วมมือร่วมใจกันในสังคมและในชาติขึ้นอยู่กับคุณภาพของการศึกษา และทักษะในการดำรงชีวิตของเด็ก ที่จะเติบโตขึ้นในศตวรรษหน้า ซึ่งจะมีประชากรเด็กมากถึงร้อยละ 25 ของสมาชิกทั้งหมดของสังคม และยังคงมีประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอีกมากนั้น จะเป็นภาระที่หนักที่ประชากรวัยทำงานจะต้องแบกรับ ดังนั้นการลงทุนในการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่โครงการทำอยู่นั้นก็เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะให้บริการเสริมการศึกษาอย่างมีคุณภาพแก่เด็กในชุมชนเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อประเทศชาติ

4.6 โครงการ Coca-Cola Valued Youth Program

โครงการนี้อยู่ในเมือง ซาน แอนโตนิโอ มลรัฐเท็กซัส เป็นโครงการที่เกิดขึ้นเพื่อช่วยเหลือเด็กให้สามารถเรียนจบการศึกษาในระดับมัธยมตอนต้นและตอนปลาย รวมทั้งเพื่อส่งเสริมความสำเร็จในเรื่องชีวิตและด้านวิชาการ โครงการเริ่มต้นโดยมุ่งช่วยเหลือเด็กและเยาวชนจากชนกลุ่มน้อยสายเลือดสเปน จนถึงปัจจุบันได้ขยายออกเพื่อให้ครอบคลุมและมุ่งช่วยเหลือเด็ก และเยาวชนจากชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ด้วย นับตั้งแต่ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2527 จนถึงปัจจุบันโครงการนี้ได้ขยายเพื่อให้บริการในเขตต่างๆ ครอบคลุมโรงเรียน 42 แห่งทั่วสหรัฐอเมริกา สมาคมวิจัยการพัฒนาความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ช่วยโรงเรียนเหล่านี้ในการดำเนินโครงการ โดยการอบรมเจ้าหน้าที่ และให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการอื่นๆ โครงการตั้ง เป้าหมายสูงสุดที่จะให้กิจกรรมต่างๆ เกิดความยั่งยืน และผสมผสานเข้าเป็นส่วนหนึ่งในระบบของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการในอนาคต

โครงการนี้ได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนระหว่างอายุ 12 และ 21 ปี ซึ่งมีเชื้อสายสเปน โดยการสอนเสริมในลักษณะละครช่วงอายุในด้านวิชาการ และภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในทำนองเดียวกันก็ประสบความสำเร็จในการป้องกันเด็กไม่ให้ลาออกจากโรงเรียนก่อนจบการศึกษาตามหลักสูตร

การประเมินผลโครงการอย่างเป็นทางการให้ข้อสังเกตว่า โครงการนี้ได้ปกป้องเด็กและเยาวชน ในวัยเรียนจากการออกจากโรงเรียนก่อนที่จะจบการศึกษาตามหลักสูตร และยังสามารถช่วยให้เด็กที่เข้าร่วมโครงการบรรลุถึงความสำเร็จ ทั้งในการศึกษาเล่าเรียน การพัฒนาความรู้สึกรักคิด และตลอดถึงความไฝ่ฝันสำหรับชีวิตอนาคตด้วย

ภูมิหลังของโครงการ

โครงการ Coca-Cola Valued Youth Program ได้พัฒนาขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2527 โดยสมาคมวิจัย เพื่อพัฒนาความหลากหลายทางวัฒนธรรม (The Intercultural Development Research Association; IDRA) เพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนจากกลุ่มเชื้อสายสเปนซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อย เนื่องจากกลุ่มนี้ถูกมองว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงที่มักจะออกจากโรงเรียนก่อนจบการศึกษาตามหลักสูตร และมักจะมีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษต่ำ ได้มีการนำผลสำเร็จของโครงการไปขยายผลในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความรู้ของเด็กและเยาวชนสายเลือดสเปนซึ่งเป็นชนส่วนน้อย และนำไปใช้กับเด็กมัธยมระดับต้น และระดับปลายที่เสี่ยงต่อการออกโรงเรียนก่อนกำหนดโดยทั่วไปด้วย

โครงการนี้ได้ตอบสนองต่อวิกฤติระดับชาติในเรื่อง การลดอัตราการออกจากโรงเรียนก่อนสำเร็จการศึกษาของเด็กกลุ่มมัธยมต้นและมัธยมปลายที่มีอัตราสูง จากสถิติพบว่าในปี พ.ศ. 2532 อัตราการออกจากโรงเรียนก่อนกำหนดของเด็กและเยาวชนชนกลุ่มน้อยสายเลือดสเปนที่มีอายุระหว่าง 16 ถึง 24 ปี มีมากถึงร้อยละ 33 โดยที่อัตราการออกจากโรงเรียนก่อนจบหลักสูตรของเด็กและเยาวชนของชนกลุ่มน้อยในเขตเมืองชั้นในโดยรวมของสหรัฐอเมริกามากถึงร้อยละ 50 ถึง 60 และด้วยเหตุที่ผลกระทบทั้งในเชิงส่วนตัวและทางสังคมที่เกิดจากการออกจากโรงเรียนก่อนจบการศึกษาตามหลักสูตรนั้นสูงมาก เด็กจะเผชิญปัญหาการไม่มีงานทำ ความยากจน การเสี่ยงต่อการประกอบอาชญากรรม และอื่นๆ จึงก่อให้เกิดความกดดันอย่างใหญ่หลวงต่อตนเองและสังคมด้วย

5. การติดตามประเมินผล

International Youth Foundation ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเยาวชน ตั้งอยู่ที่เมือง Baltimore มลรัฐ Maryland ประเทศสหรัฐอเมริกาและให้ทุนสนับสนุนแก่องค์กรระดับชาติในประเทศต่าง ๆ เพื่อทำงานพัฒนาเยาวชนกับโครงการในท้องถิ่น ตลอดจนให้ทุนโดยตรง และความสนับสนุนด้านวิชาการแก่โครงการหรือองค์กรที่ได้ผ่านการพิจารณาว่ามีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และสามารถขยายผลให้กว้างขวางออกไป ได้มอบหมายให้ Formative Evaluation Research Associates จัดทำเอกสารเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ เพื่อเป็นแนวทางให้แก่องค์กรและโครงการที่อยู่ในเครือข่าย YouthNet เอกสารดังกล่าวคือ IYF/Partner Evaluation Capacity and Resource Inventory ซึ่งระบุปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการประเมินผลโครงการไว้ 14 ประการ คือ

1. นโยบายของคณะกรรมการที่สนับสนุนการประเมินผล
2. แผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานซึ่งมีเป้าหมายชัดเจน

3. งบประมาณสำหรับการประเมินผลโดยเฉพาะ
4. เจ้าหน้าที่รับผิดชอบการประเมินผลโดยเฉพาะ
5. แนวทางการประเมินตนเองสำหรับโครงการ
6. หนังสือสัญญาหรือข้อตกลงในการให้เงินสนับสนุนซึ่งระบุแผนการดำเนินงาน โครงการและงบประมาณอย่างชัดเจน
7. ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย วิธีการ กิจกรรมและระยะเวลาการดำเนินงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับ และการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย
8. ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการให้ความสนับสนุนประเภทอื่น ๆ นอกเหนือไปจากเงิน เช่น การให้บริการด้านวิชาการ การรณรงค์ การฝึกอบรม การสร้างเครือข่าย
9. การมอบหมายบุคคลภายนอกให้ทำการประเมินผลโครงการ
10. การประเมินผลเกี่ยวกับผลกระทบต่อเด็กโดยตรง (ไม่ใช่ผลของโครงการโดยรวม)
11. การประเมินตนเองอย่างเป็นระบบของโครงการโดยอาศัยแนวทางของผู้ให้ทุนสนับสนุน
12. กระบวนการทบทวนงานภายในโครงการ
13. การรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการ โครงการ
14. การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการหรือการประเมินผลตามความต้องการของโครงการ

นอกจากนี้ยังมีเอกสารอีก 3 ชิ้นที่กล่าวถึงการประเมินผลไว้ในแง่มุมต่าง ๆ เอกสาร 2 ชิ้นแรกจัดทำโดย International Youth Foundation คือ

- Assessment, Documentation, and Evaluation : Key Tools for Enhancing the Effectiveness, Scale, and Sustainability of Programs Serving Children and Youth ซึ่งได้พูดถึงการประมวลข้อมูลและการประเมินผลในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่สำคัญ ไม่เฉพาะแต่ในการพัฒนาประสิทธิภาพของโครงการ แต่สามารถใช้ให้เป็นประโยชน์ในการขยายผล และการทำให้เกิดความยั่งยืนของโครงการด้วย เอกสารนี้ได้ระบุคุณลักษณะที่สำคัญ ซึ่งจะต้องประเมินผลเพื่อพิจารณาว่าโครงการประสบความสำเร็จหรือไม่ ขยายผลได้หรือไม่ และจะมีความยั่งยืนหรือไม่ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของโครงการในแง่ของภูมิหลัง สถานภาพ วัตถุประสงค์ การให้บริการ กลุ่มเป้าหมาย
2. ข้อพิสูจน์ว่าโครงการมีประสิทธิภาพ ในแง่ของผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อกลุ่มเป้าหมาย
3. ประเภทของบริการหรือกิจกรรมและจุดเน้น

4. โครงสร้างของการให้บริการ เช่น นโยบาย แผนงาน ขั้นตอนการดำเนินการ การบริหารจัดการ การพัฒนาบุคลากร รวมทั้งวิธีการที่ใช้ในการประเมินผล ซึ่งควรเป็นวิธีการที่มีส่วนร่วมจากกลุ่มเป้าหมาย และมีการกำหนดขอบเขตการประเมินผลอย่างชัดเจนด้วย

● The Case Study as an Evaluation Method : A Summary Paper ซึ่งเขียนโดย Gillian Haines และ John Seely ซึ่งให้แนวคิดว่าการจัดทำกรณีศึกษาเป็นวิธีการประเมินผลประเภทหนึ่ง ซึ่งเน้นในเรื่องคุณภาพของโครงการมากกว่าเรื่องปริมาณ และต้องอาศัยข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลาย และเป็นข้อมูลด้านลึก เพื่อให้ได้คำตอบในเรื่องที่มาจากแนวคิดและวิธีการทำงาน การเปรียบเทียบความแตกต่างและความเหมือนของโครงการหลายๆ โครงการ ตลอดจนการวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ โดยมีวิธีการดังนี้

1. ทบทวน วิเคราะห์จากเอกสารโครงการ
2. ค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมจากแหล่งอื่น
3. สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง
4. สังเกตการณ์
5. การเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ
6. วิเคราะห์หลักฐานหรือผลที่เป็นรูปธรรม

เอกสารชิ้นที่ 3 ซึ่งเสนอประเด็นที่สำคัญของการประเมินผลอีกประเด็นหนึ่ง คือ

● Replication : Self Assessment Tool ซึ่งจัดทำโดย Replication and Program Strategies Inc. ซึ่งเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ตั้งอยู่ที่เมืองฟิลาเดเฟีย มลรัฐเพนซิลวาเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เอกสารชิ้นนี้ได้เสนอแนวคิดว่าก่อนการขยายผลจะต้องมีการทบทวน วิเคราะห์การดำเนินโครงการ และประเมินสถานการณ์ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่ทำให้โครงการมีคุณลักษณะที่จะขยายผลได้
2. ข้อมูลที่ชัดเจนในเรื่องผลกระทบและประสิทธิผลของโครงการ
3. ความเป็นไปได้ (ยาก-ง่าย) ของการนำคุณลักษณะของโครงการไปดำเนินการที่อื่น
4. ความสนใจและเจตจำนงที่จะขยายผล
5. ศักยภาพขององค์กรและท้องถิ่นที่จะนำโครงการไปขยายผล
6. การระดมทรัพยากรเพื่อการขยายผล
7. ศักยภาพของการวางแผนและการบริหารจัดการขององค์กรและท้องถิ่นที่จะนำโครงการไปขยายผล

ประเทศสหราชอาณาจักร

ประเทศสหราชอาณาจักรเป็นประเทศรัฐรวม ประกอบด้วยดินแดนที่เรียกว่าแคว้นอิงแลนด์ แคว้นเวลส์ แคว้นสกอตแลนด์ และแคว้นไอร์แลนด์เหนือ มีประชากรรวมกันประมาณ 60 ล้านคน เท่าๆ กับประชากรของประเทศไทย

สหราชอาณาจักรเป็นประเทศมหาอำนาจมาช้านาน และได้ชื่อว่าเป็นสังคมที่มีมาตรฐานประชาธิปไตย และการศึกษาที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งมาตลอดระยะเวลาหลายศตวรรษ

สถิติด้านการศึกษาของสหราชอาณาจักร โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาแสดงให้เห็นความพยายามของรัฐที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กทุกคน คือในระหว่าง พ.ศ. 2536 - 2538 ร้อยละ 100 ของเด็กได้เข้าเรียนในชั้นประถมศึกษา

ในระบบการศึกษาของสหราชอาณาจักรนั้น บิดามารดามีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องให้บุตรที่อายุระหว่าง 5 ถึง 16 ปี ได้รับการศึกษา แต่สามารถเลือกได้ว่าจะจัดการศึกษาให้บุตรที่บ้าน ให้เข้าโรงเรียนของรัฐ หรือให้อยู่ในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาเอกชน อย่างไรก็ตามเด็กส่วนใหญ่จะเข้าโรงเรียนของรัฐ และมีเพียงร้อยละ 8 ในแคว้นอิงแลนด์ ร้อยละ 2 ในแคว้นเวลส์ และร้อยละ 1 ในแคว้นสกอตแลนด์ ที่บิดามารดาเลือกที่จะให้เรียนที่บ้าน หรือโรงเรียนในภาคเอกชน

1. ภาพรวมของกฎหมาย นโยบาย และการปฏิบัติ

กฎหมายที่สำคัญเกี่ยวกับการศึกษาของสหราชอาณาจักรคือ พระราชบัญญัติการศึกษา ค.ศ. 1944 (Education Act 1944) ซึ่งกำหนดให้มีรัฐมนตรีศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องการศึกษาของชาติ และกำกับดูแลกระทรวงศึกษาธิการ และการจัดหางาน (Department of Education and Employment) กฎหมายฉบับนี้กล่าวถึงความรับผิดชอบของบิดามารดา และหน่วยงานภาครัฐในระดับชาติ และท้องถิ่นในการจัดการศึกษา แต่ไม่ได้ระบุถึงสิทธิของบิดามารดาหรือเด็กในเรื่องการศึกษาเลย

ต่อมาได้มีการออกกฎหมายอีกหลายฉบับในประเด็นต่างๆ กันที่สำคัญคือพระราชบัญญัติปฏิรูปการศึกษา (Education Reform Act 1988) ซึ่งได้กำหนดให้การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาเป็นไปตามจำนวนนักเรียนในสถานศึกษาแต่ละแห่ง ซึ่งขึ้นอยู่กับความพอใจของบิดามารดาในการ

ที่จะเลือกสถานศึกษาให้แก่บุตรของตน และกำหนดกรอบของหลักสูตรให้มีความสมดุลย์ และส่งเสริมการพัฒนาของเด็กในด้านจิตใจ ศิลธรรมจริยธรรม วัฒนธรรม และร่างกาย รวมทั้งเตรียมเด็กสำหรับโอกาส ความรับผิดชอบ และประสบการณ์ของการใช้ชีวิตอย่างผู้ใหญ่ในอนาคตด้วย ในปัจจุบันการศึกษาได้กลายเป็นประเด็นด้านการเมือง ทำให้มีการเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรของอังกฤษ ไม่เว้นแต่ละปี

สำหรับเด็กด้อยโอกาสนั้น ได้มีการตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งคือ Warnock Committee เมื่อ พ.ศ. 2521 เพื่อรับผิดชอบการจัดการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส ซึ่งมีความต้องการการศึกษาพิเศษ คณะกรรมการชุดนี้ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มนี้ โดยระบุว่าควรพยายามให้เข้าเรียนในชั้นเรียนปกติให้มากที่สุด ต่อมาใน พ.ศ. 2536 รัฐได้ออกพระราชบัญญัติการศึกษาอีกฉบับหนึ่งฉบับ ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานของรัฐในท้องถิ่นรับผิดชอบในการตัดสินใจว่าเด็กคนใดมีความต้องการพิเศษในการศึกษา โดยให้นิยามไว้ว่า ต้องเป็นเด็กที่มีความยากลำบากในการเรียนรู้ โดยเปรียบเทียบกับเด็กทั่วไป หรือโดยพิสูจน์ได้ว่าเด็กมีความบกพร่องทางร่างกาย หรือสติปัญญาทำให้ไม่สามารถรับบริการการศึกษา เช่นเดียวกับเด็กอื่นๆ ได้ นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้ยังได้ให้อำนาจแก่หน่วยงานของรัฐในท้องถิ่นที่จะจัดการศึกษาพิเศษเพิ่มเติม หรือแตกต่างไปจากการศึกษาปกติให้แก่เด็กกลุ่มนี้ด้วย

สำหรับการยอมรับความผูกพันระหว่างประเทศเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กนั้น สหราชอาณาจักรได้ลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เมื่อวันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2533 หลังจากนั้นจึงได้ให้สัตยาบันอันเป็นการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญานี้เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2534 และอนุสัญญาดังกล่าวนี้มีผลใช้บังคับกับสหราชอาณาจักรเมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2535

ในส่วนของภาพรวมทางกฎหมาย สหราชอาณาจักรได้มีกฎหมายหลักเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก หรือ พระราชบัญญัติว่าด้วยเด็กและเยาวชน หรือ Children Act 1989 เป็นกฎหมายที่เป็นกรอบในการคุ้มครองดูแลและเลี้ยงดูเด็กในเขตแคว้นอิงแลนด์ และ แคว้นเวลส์ หากจะพูดเปรียบเทียบกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กซึ่งเป็นกรอบของการคุ้มครองสิทธิเด็กในระดับระหว่างประเทศแล้วนับว่ามีความสอดคล้องกันยิ่ง ทั้งนี้เพราะได้นำหลักการเกี่ยวกับประโยชน์ที่ดีที่สุด (ประโยชน์สูงสุด) ของเด็กและหลักการยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็กมาเป็นหลักการพื้นฐานตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาขึ้นมาคณะหนึ่งชื่อว่า The Child Act Advisory Committee เพื่อทำการตรวจตราการดำเนินงานที่เกี่ยวกับกระบวนการทางศาลเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการชุดนี้จะต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานประจำปีต่อเสนอประธานศาลฎีกา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวง

การสาธารณสุข รัฐมนตรีกิจการแคว้นเวลส์ และผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกครอบครัวในศาลหลวง (High Court) นอกจากนี้ รัฐมนตรีกิจการแคว้นเวลส์ก็มีหน้าที่จัดทำรายงานเสนอแก่รัฐสภาเช่นกัน

ในส่วนของแคว้นสกอตแลนด์ และแคว้นไอร์แลนด์เหนือนี้มีกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นของตนเองต่างหาก

2. แนวคิดในการให้บริการการศึกษา

แนวคิดในการให้บริการการศึกษาแก่เด็กของสหราชอาณาจักรแบ่งได้เป็น 3 แนว ซึ่งเป็นที่ถกเถียงกันในหมู่นักการเมือง นักการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการของเด็ก ในเรื่องวัตถุประสงค์ของการให้การศึกษาแก่เด็ก

แนวคิดแรกสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งสหราชอาณาจักรเป็นรัฐภาคีมา ตั้งแต่ พ.ศ. 2534 คือการศึกษาช่วยพัฒนาศักยภาพส่วนบุคคลของเด็ก แนวคิดที่สองเชื่อมโยงการศึกษาเข้ากับการทำงาน โดยพิจารณาว่าการศึกษาเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งจะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิต ส่วนแนวคิดสุดท้ายเน้นการพัฒนาจากการเป็นเด็กสู่การเป็นผู้ใหญ่ โดยเน้นการเข้าสู่สังคม และถือว่าการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งใน 3 ปัจจัยที่สำคัญ ในการเข้าสู่สังคมอย่างราบรื่น (อีก 2 ปัจจัยคือครอบครัว และกลุ่มเพื่อน) อีกทั้งช่วยให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีค่านิยมที่ถูกต้อง และสามารถมีส่วนร่วมทางสังคมอย่างสร้างสรรค์ด้วย

อย่างไรก็ตามในทศวรรษที่ 19 และ 20 นี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายของประเทศในเรื่องการศึกษาหลายประการ ซึ่งส่งเสริมระบบการศึกษาซึ่งมุ่งเน้นการแข่งขันแบบธุรกิจมากกว่า การให้บริการแก่สังคม การเรียนเฉพาะเจาะจงมากกว่าครอบคลุม การให้ความสำคัญกับหลักสูตรแห่งชาติมากกว่าตัวเด็ก และการกระจายอำนาจทางการบริหาร แต่รวมศูนย์อำนาจในการกำหนดนโยบาย

สำหรับแนวคิดในเรื่องการจัดการศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาสนั้น ในระยะก่อนที่จะมี รายงานฉบับสำคัญ คือ Warnock Report ซึ่งกล่าวถึงการให้การศึกษาแก่เด็กพิการนั้น สังคมและรัฐถือว่าผู้พิการคือผู้ที่ไม่สามารถเรียนรู้ได้ และรัฐไม่จำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาศักยภาพของเขา แต่หลังจากที่ได้มี Warnock Report และมีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมา รับผิดชอบในเรื่องนี้แล้ว กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาที่ออกต่อๆ มาได้ระบุให้เด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาจากรัฐ และให้มีกระบวนการช่วยเหลือเด็กพิการให้ได้รับบริการการศึกษาอย่างทั่วถึง ในทำนองเดียวกัน

รายงานฉบับนี้ได้ชี้ให้เห็นว่าความต้องการของเด็กพิการที่จะได้รับการศึกษาพิเศษนั้นไม่ได้หมายถึงทางด้านการแพทย์แต่เพียงอย่างเดียว แต่ได้พูดถึงบทบาทของโรงเรียนในการเอื้อประโยชน์ต่อความต้องการพิเศษของเด็ก ซึ่งหมายถึงการที่โรงเรียนมีความรับผิดชอบที่จะต้องปรับกระบวนการเรียนการสอนด้วย

นอกจากเด็กพิการซึ่งได้รับความสนใจมากที่สุด ในด้านการศึกษาแล้ว ยังมีเด็กด้อยโอกาสอีกหลายกลุ่มที่ได้รับการกล่าวถึง และนำมาพิจารณาในกระบวนการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาในสหราชอาณาจักรด้วย เช่น เด็กชนกลุ่มน้อย เด็กอ่อนร่พเนจรและเด็กยิปซี เด็กกำพร้า ลูกกรรมกร เด็กที่มีความประพฤติเบี่ยงเบน และเด็กที่หนีโรงเรียนเป็นประจำ เป็นต้น

การประกันความเสมอภาคทางการศึกษา

ในปี พ.ศ. 2536 ได้มีการจัดพิมพ์เอกสารที่เป็นคู่มือสำหรับการวางแผนปฏิบัติการ และสร้างประสิทธิผลของโรงเรียนที่ชื่อว่า “Equality Assurance in Schools : Quality, Identity, Society - A Handbook for Action Planning and School Effectiveness” เอกสารนี้ระบุภารกิจที่สำคัญ 3 ประการ ซึ่งจะต้องดำเนินการเพื่อให้เด็กทุกคนในประเทศอังกฤษ ได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันในระบบโรงเรียน คือ

1. การประกันคุณภาพของการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน
2. การพัฒนาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและส่วนบุคคลของเด็ก
3. การเตรียมเด็กให้เข้ามีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่

สำหรับคุณภาพของการศึกษานั้น เอกสารนี้ระบุว่า การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาของเด็ก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องให้เด็กได้มีโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยนักการศึกษา และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งครู ผู้บริหารโรงเรียน จะต้องดำเนินการเพื่อให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุด

ในด้านการพัฒนาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและส่วนบุคคลนั้น เอกสารนี้ชี้ชัดว่าการศึกษาเป็นกระบวนการส่งเสริมให้เกิดการตระหนักและเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการเปิดโลกทัศน์ของเด็กให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เอกสารฉบับนี้ได้กำหนดกระบวนการที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะและทัศนคติของเด็ก เพื่อให้มีสมรรถนะในการวิเคราะห์ วิเคราะห์ลักษณะและแก่นสารของขนบธรรมเนียมประเพณี จนสามารถแยกแยะอคติ การต่อต้าน และการเลือกปฏิบัติที่เกิดขึ้นได้ ตลอดจนมีทักษะและความตั้งใจที่จะจรรโลงขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของตนไว้ และพร้อม

ที่จะได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งให้ความสำคัญแก่ค่านิยม และคุณลักษณะร่วมของชุมชนและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน นอกเหนือไปจากการเรียนรู้ความหลากหลาย นอกจากนี้เอกสารนี้ได้ย้าถึงบทบาทของการศึกษาในการพัฒนาเด็กให้มีทักษะในการมีส่วนร่วมในสังคม ในฐานะที่เป็นพลเมืองดีของประเทศด้วย

เอกสารเกี่ยวกับการประกันความเสมอภาคทางการศึกษานี้ได้ปูพื้นฐานสำหรับการพิจารณาบทบาทของโรงเรียน และความเหมาะสมของหลักสูตรที่ใช้อยู่ในประเทศอังกฤษในขณะนั้น เป็นการกระตุ้นให้เกิดการทบทวนว่ากระบวนการศึกษาในขณะนั้นมีคุณภาพเท่าเทียมกันสำหรับเด็กทุกคน ช่วยพัฒนาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและส่วนบุคคลของเด็ก และเตรียมเด็กให้พร้อมในการมีส่วนร่วมในสังคมหรือไม่ เพียงใด และหลักสูตรที่ใช้อยู่เป็นไปตามหลักการเช่นว่านี้หรือไม่ อย่างไร ซึ่งผลของการทบทวนน่าจะนำไปสู่การทำให้สิทธิของเด็กเป็นหัวใจของกระบวนการให้บริการการศึกษาในที่สุด

ข้อเรียกร้องเพื่อให้มีรัฐมนตรีที่รับผิดชอบเรื่องเด็กโดยตรง

ความเคลื่อนไหวล่าสุดที่ให้ความสำคัญกับเด็กและสิทธิเด็กในด้านต่างๆ ในประเทศอังกฤษ คือการรวมตัวกันขององค์กรเอกชน หน่วยงานวิชาชีพและหน่วยงานวิชาการที่ทำงานเรื่องเด็กเพื่อเรียกร้องให้รัฐแต่งตั้งรัฐมนตรีเพื่อดูแลรับผิดชอบการทำงานเพื่อเด็กและเยาวชนในประเทศโดยตรง โดยเฉพาะในเรื่องสิทธิ การคุ้มครอง และการให้การศึกษา และคุณภาพชีวิตแก่เด็ก ในข้อเรียกร้องได้ระบุว่าองค์กรที่ทำงานด้านเด็กรู้สึกวิตกกังวลเป็นอย่างมากที่ประเทศอังกฤษมีรัฐมนตรีที่รับผิดชอบสิทธิของสัตว์และต้นไม้ แต่ไม่มีรัฐมนตรีที่รับผิดชอบดูแลเรื่องสิทธิเด็ก และเห็นพ้องต้องกันว่าจะต้องมีผู้บริหารระดับสูงที่รับผิดชอบและดูแลผลักดันให้มีการปกป้องคุ้มครองและพัฒนาเด็ก ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องการการดูแลมากที่สุดของสังคม รัฐมนตรีผู้นี้จะต้องเป็นผู้ที่สามารถเป็นปากเป็นเสียงแทนเด็กในสภาผู้แทนราษฎร และสามารถซักถามท้วงติง และให้ข้อเสนอแนะต่อแผนงานหรือการดำเนินการใด ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อเด็กได้

ข้อเรียกร้องดังกล่าวได้จัดทำขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 และลงชื่อโดยผู้แทนขององค์กรดังต่อไปนี้

Puala Rodgers, Policy & Research Manager, Save the Children

Paddy Kelly, Director, Children's Law Centre

Lynda Wilson, Director, Barnardo's

Marie Cavanagh, Director, Gingerbread
Martin O'Brien, Director, Committee for the Administration of Justice
Bridge Nodder, Director, NI Child Minding Association
Mary Cunningham, Director, ChildCare NI
Koulla Yiasouma, Director, Include Youth
Julie McGaughan, Royal College of Nursing
John Pinkerson, Senior Research Fellow, Centre for Child Care Research, QUB
Pip Jaffa, Director, Parents Advice Centre
Puala Keenan, Director, First Key
Stella Cunningham, Newpin
Joy Poots, Women's Support Network
Maura Brown, Whiterock Children's Centre
Rosaleen Meehan, Chair, Child Poverty Action Group NI
Lynne Peyton, Director, NSPCC
Siobhan Fitzpatrick, Director, NIPPA
Walter Rader, Director, Youthnet
Delia van der Lenden, Director, ChildLine
Carol Conlin, Assistant Director, Focus on Children
Stephen Quigley, Director, Nucleus
Naula Conlon, Development Officer, NI Anti Poverty Network
Peter Graham, Director, Youth Action NI
Annie Campbell, Director, Belfast Group of CABX
Mary Anderson, British Association of Social Workers
Anna Man-Wah Watson, Director, Chinese Welfare Association
Antoinette McKcown, Director, Playboard

3. การให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของภาครัฐ

การให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กพิการ

รัฐได้จัดระบบการประเมินความต้องการพิเศษทางการศึกษาของเด็กพิการก่อนเข้าสู่ระบบโรงเรียน 2 กระบวนการคือ การร้องขอซึ่งดำเนินการในแคว้นอิงแลนด์ และแคว้นเวลส์ และการบันทึกข้อมูล ซึ่งดำเนินการในแคว้นสกอตแลนด์ กระบวนการดังกล่าวใช้เวลานาน มีขั้นตอนซับซ้อน และต้องมีการประเมินโดยผู้ชำนาญการ รวมทั้งต้องบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่จึงจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเด็กได้ อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติแล้วกระบวนการนี้ไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับหรือยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เนื่องจากรัฐให้เงินสนับสนุนโรงเรียนตามจำนวนนักเรียน และมีการแข่งขันกันระหว่างโรงเรียนต่าง ๆ ในการช่วงชิงนักเรียน ทำให้โรงเรียนต่างๆ ไม่เต็มใจที่จะรับเด็กพิการเข้ามาเรียนร่วมกับเด็กปกติ เพราะจำเป็นต้องจัดบริการการศึกษาพิเศษ ซึ่งทำให้เสียค่าใช้จ่ายมากกว่าปกติสำหรับเด็กพิการแต่ละคน ดังนั้นกระบวนการทั้งสองจึงมีผลทำให้เด็กพิการ ได้รับบริการทางการศึกษาเป็นพิเศษและแยกออกไปมากกว่าจะได้เรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียน

การให้บริการด้านทักษะอาชีพ

เนื่องจากนักการเมืองบางคนมีแนวคิดว่าการศึกษาช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ ดังนั้นในทศวรรษที่แล้วจึงมีการเสนอให้นำประสบการณ์การทำงานมาสอนเด็กในโรงเรียน และได้มีการพัฒนาโครงการต่างๆ ขึ้น เพื่อเพิ่มพูนทักษะในด้านอาชีพของเด็ก เช่น โครงการการศึกษาด้านวิชาชีพ โครงการให้โอกาสด้านอาชีพแก่เยาวชน โครงการฝึกอบรมเยาวชนในด้านอาชีพ เป็นต้น นอกจากนี้รัฐยังได้กำหนดการรับรองคุณสมบัติทางด้านวิชาชีพขึ้น ซึ่งจะเป็นหลักประกันให้เด็กในการหางานทำในอนาคตด้วย

การให้บริการสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางความประพฤติในโรงเรียน

งานวิจัยชิ้นหนึ่งเมื่อ พ.ศ. 2540 ได้ชี้ให้เห็นว่า ส่วนใหญ่ของเด็กที่มีปัญหาในด้านความประพฤติในโรงเรียน มาจากครอบครัวที่ยากจน และเป็นครอบครัวของชนชั้นกรรมมาชีพ เด็กเหล่านี้ไม่ยอมรับกฎเกณฑ์ของโรงเรียน มักประพฤติตนต่อต้าน และก่อปัญหาต่างๆ จนในที่สุดก็จะถูกไล่ออกหรือให้ออกจากโรงเรียน เด็กเหล่านี้ถึงแม้ว่ายังมีจำนวนไม่มากนัก แต่ก็เป็กลุ่มที่มีผู้ให้ความสนใจมากขึ้น เนื่องจากปัญหาของเขาไม่ใช่มีแต่เพียงการถูกไล่ออกหรือให้ออกจากโรงเรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นเรื่องของครอบครัวแตกแยก หรือการขาดการเอาใจใส่ดูแลจากบิดามารดาด้วย

รัฐได้จัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อให้การศึกษาแก่เด็กกลุ่มนี้ (exclusion units) แต่โดยเหตุที่มีบุคลากรน้อย และด้อยคุณภาพ ทำให้ไม่สามารถให้บริการได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้รัฐยังมีบริการการสอนตัวต่อตัวที่บ้านให้แก่เด็กกลุ่มนี้ และให้ทั้งเจ้าหน้าที่ทางการศึกษา และนักสังคมสงเคราะห์ เข้าร่วมปฏิบัติงานด้านนี้ อย่างไรก็ตามการให้บริการเหล่านี้ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะมักจะสอนได้ไม่ถึง 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำสุดของเวลาเรียน และเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์มักจะเกี่ยวกันในการทำงาน ทำให้เด็กไม่ได้รับบริการเท่าที่ควร

การคุ้มครองสิทธิเด็ก

การดำเนินงานด้านสิทธิเด็กนี้แม้ว่าจะไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการให้บริการการศึกษา แต่ก็เกี่ยวเนื่องกัน เพราะหากเด็กไม่ได้รับการปกป้องคุ้มครอง และส่งเสริมสิทธิของตนแล้ว ก็จะขาดโอกาสในการพัฒนาในด้านต่างๆ รวมทั้งจะถูกเอาเปรียบ ข่มเหง ทารุณด้วย คณะผู้ศึกษาจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องกล่าวถึงการดำเนินงานในด้านคุ้มครองสิทธิเด็กโดยภาครัฐของประเทศอังกฤษ ซึ่งนับว่าเป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐที่ประสบผลสำเร็จอย่างยิ่งน่าจะใช้เป็นตัวอย่างในการพิจารณาการสร้างความร่วมมือของภาครัฐในประเทศต่าง ๆ ต่อไป

ความร่วมมือนี้เกิดขึ้นในงานคุ้มครองสิทธิเด็ก (Child Protection Work) ซึ่งมีหน่วยงานของรัฐ 4 หน่วยเข้าร่วมดำเนินงาน คือ กระทรวงมหาดไทย (Home Office) กระทรวงสาธารณสุข (Department of Health) กระทรวงศึกษาธิการและการจัดหางาน (Department of Education and Employment) และ กระทรวงกิจการแคว้นเวลส์ (Welsh Office) ด้วยหน่วยงานทั้ง 4 หน่วยดังกล่าวตระหนักว่าการคุ้มครองสิทธิเด็กต้องอาศัยการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานต่างๆ จึงจะมีประสิทธิภาพ กรอบแนวคิดของการทำงาน คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1989 หรือ Children Act 1989 และประสบการณ์และบทเรียนในการทำงานกับเด็กและเยาวชนที่ได้ผลของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ผลงานชิ้นสำคัญคือ เอกสารแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็ก รวมถึงข้อเสนอเพื่อปรับปรุงกระบวนการในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แนวทางการปฏิบัติงานนี้มุ่งเน้นกระบวนการประสานงานระหว่างผู้ทำงานและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถนำไปใช้ประกอบกับแนวทางการปฏิบัติงาน ซึ่งหน่วยงานแต่ละแห่งได้จัดทำขึ้น

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานภาครัฐของอังกฤษที่ปฏิบัติงานฝึกอบรมด้านสิทธิเด็กให้แก่องค์กรต่างๆ คือ Northumbria Police ซึ่งจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กให้แก่ตำรวจ นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่องค์กรเอกชนที่ทำงานด้านสิทธิเด็ก ทั้งในสหราชอาณาจักร และในต่างประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วย

4. การให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสขององค์กรเอกชน

องค์กรเอกชนที่สำคัญของประเทศไทยซึ่งให้บริการแก่เด็กด้อยโอกาสในด้านต่างๆ รวมทั้งด้านการศึกษามาเป็นเวลาช้านาน และได้ขยายงานออกไปให้ความช่วยเหลือด้านการเงินและวิชาการแก่ประเทศอื่น ๆ ด้วย คือ **Save the Children Fund (UK)** งานที่องค์กรนี้ดำเนินการในประเทศไทยแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ งานส่งเสริมการเป็นพลเมืองดี การมีส่วนร่วมและสิทธิเด็ก งานส่งเสริมสิทธิในการได้รับการดูแลจากรัฐ และงานป้องกันและแก้ไขความรุนแรงในครอบครัว

งานส่งเสริมการเป็นพลเมืองดี การมีส่วนร่วมและสิทธิเด็ก

Save the Children Fund (UK) ทำงานร่วมกันหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนหลายหน่วยงาน เช่น 1999 Trust, Hopscotch HAYS, Manchester Youth Services, CDS Housing, Groundwork Hackney, RAPP, Bolton Metropolitan, Borough Council และ Wigan Health Authority ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- การจัดประชุมระดับชาติสำหรับเด็กและเยาวชนของชนกลุ่มน้อย
- การจัดประชุมสำหรับเด็กและเยาวชนในละแวกบ้านเดียวกัน
- การวางแผนส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างคนในวัยต่าง ๆ ของชุมชน
- การส่งเสริมให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นผ่านสื่อต่าง ๆ
- การจัดให้มีผู้รับผิดชอบด้านสิทธิเด็กในชุมชน
- การจัดทำเอกสารวิธีการขอความคิดเห็นจากเด็กเล็ก
- การให้บริการด้านสิทธิเด็ก
- การให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ

งานส่งเสริมสิทธิในการได้รับการดูแลจากรัฐ

กลุ่มเป้าหมายของงานด้านนี้ คือ เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของภาครัฐ และที่ต้องออกจากสถานสงเคราะห์ บุตรของผู้ต้องขัง และเด็กพิการที่ไม่มีครอบครัว **Save the Children Fund (UK)** ทำงานร่วมกับ Bradford University และ BMBC โดยจัดกิจกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

- การเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการให้บริการด้านนี้
- การพัฒนากระบวนการให้บริการ
- การวิจัยในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- การจัดทำชุดวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องใช้ในการเรียนการสอนสำหรับครู
- การรณรงค์เพื่อเด็กพิการ
- การส่งเสริมและฝึกอบรมให้กลุ่มเด็กและเยาวชนทำวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และเพื่อนๆ

งานป้องกันและแก้ไขความรุนแรงในครอบครัว

Save the Children Fund (UK) จัดทำเอกสารเผยแพร่ข้อมูล โดยมีเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มเป้าหมายในการเผยแพร่และจัดทำคู่มือการฝึกอบรมสำหรับครอบครัวและนักสังคมสงเคราะห์

ในการดำเนินงานที่หลากหลายและรอบด้านเช่นนี้ต้องอาศัยการวางแผน กลยุทธ์และวิธีการที่รัดกุม ครอบคลุมและมีพลัง เพื่อการผลักดันในวงกว้าง **Save the Children Fund (UK)** จึงเลือกใช้กลยุทธ์ในระดับต่างๆ ทั้งการผลักดันระดับนโยบายของรัฐ การส่งเสริมการผสมกลมกลืนของสังคมและบริหารจัดการกิจการทางสังคม การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก ครอบครัวและชุมชน ตลอดจนการประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่และชุมชน และพบว่าวิธีการที่ใช้ได้ผลในการทำงานคือ การให้การสนับสนุนด้านวิชาการ การสนับสนุนกลุ่มเด็กหรือองค์กรของเด็ก การสนับสนุนทรัพยากรด้านการฝึกอบรมและการจัดพิมพ์เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การวิจัยในประเด็นต่างๆ และการวิจัยโดยเด็กเป็นผู้ดำเนินการ การพัฒนาโครงการนำร่องและการรณรงค์อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในทุกระดับ

งานของ **Save the Children Fund (UK)** เป็นที่ประจักษ์และได้รับการยอมรับจากสังคมทั่วไปทำให้องค์กรนี้มีบทบาทโดดเด่นในกระบวนการคุ้มครองสิทธิเด็กของสหราชอาณาจักร ดังจะเห็นได้ว่า **Save the Children Fund (UK)** เป็นหัวหอกในการเรียกร้องต่อรัฐให้แต่งตั้งรัฐมนตรีเพื่อ

รับผิดชอบในเรื่องเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อภาพรวมของกฎหมาย นโยบายและการปฏิบัติ

นอกจาก **Save the Children Fund (UK)** แล้วยังมีองค์กรที่ให้บริการการศึกษาและการพัฒนาตนเองแก่เด็กในสหราชอาณาจักรอีกหลายองค์กร ซึ่งมีบริการที่หลากหลายดังนี้

4.1 โครงการ Prince's Youth Business Trust (PYBT)

โครงการนี้ให้บริการแก่เด็กคือโอกาสในการสร้างธุรกิจและความเชื่อมั่นในตนเอง โดยการส่งเสริมการจัดตั้งหน่วยธุรกิจในรูปแบบหุ้นส่วน

การว่างงานในเขตแคว้นอิงแลนด์ ของสหราชอาณาจักรได้ส่งผลกระทบต่อบุคคลรุ่นเยาว์อย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการทำลายความเชื่อมั่น และสร้างความรู้สึกแปลกแยกให้เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการจัดตั้งโครงการนี้ขึ้นใน พ.ศ. 2529 ในรูปของเงินทุนโดยอยู่ในพระอุปถัมภ์ของเจ้าชายแห่งเวลส์ วัตถุประสงค์ของเงินทุนนี้ก็เพื่อที่จะให้การสนับสนุนแก่เยาวชนโดยจัดบริการต่างๆ เพื่อการจัดตั้งและดำเนินการกิจการค้าของตนเอง เยาวชนกลุ่มเป้าหมายจะมีช่วงอายุระหว่าง 18 ถึง 30 ปี เยาวชนต้องเสนอโครงการเพื่อรับการพิจารณา และโครงการที่จะได้รับการสนับสนุนจะต้องเป็นกิจการที่ดำเนินการโดยความริเริ่ม ดำเนินการโดยเยาวชนในช่วงอายุดังกล่าวทั้งหมด

โครงการนี้นอกจากจะให้ความช่วยเหลือในเรื่องเงินทุนให้กู้เพื่อดำเนินการแล้ว ยังให้ความสนับสนุนอื่นๆ ที่จำเป็นแก่กิจการที่ผ่านความเห็นชอบแล้ว นอกจากนี้ยังมีการบริการให้คำปรึกษาในการดำเนินธุรกิจ การตอบข้อข้องใจเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินธุรกิจวันต่อวัน และให้บริการที่ปรึกษาอีกด้วย

นอกเหนือจากความช่วยเหลือหลักๆ ตามที่กล่าวถึงแล้วโครงการยังให้การสนับสนุนในการร่วมออกงานจัดแสดงสินค้าต่างๆ หรือการเข้าร่วมในสมาคมทางการค้าของภูมิภาคต่างๆ การฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะ และการติดตามดูแลและให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการทางธุรกิจของเยาวชนด้วย

ในช่วงการดำเนินงานหนึ่งทศวรรษนั้น โครงการได้ให้เงินกู้ยืมสนับสนุนแก่กิจการที่เยาวชนที่ได้ริเริ่มและดำเนินการ โดยมีจำนวนเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการถึง 35,000 คน ในจำนวนกิจการ

ที่ได้รับการสนับสนุนนี้ 2 ใน 3 จะสามารถดำเนินกิจการต่อเนื่องได้มากกว่า 3 ปี และสองในสามของจำนวนทั้งหมดนี้ สามารถยกเงินกู้แก่โครงการได้อย่างสม่ำเสมอ

โดยเหตุที่โครงการประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในการให้โอกาสด้านอาชีพแก่เยาวชน จึงได้มีการตั้งสาขาในเขตอื่น ๆ แล้วถึง 39 แห่งทั่วประเทศ

4.2 โครงการ European Youth Parliament

โครงการนี้มีสำนักงานอยู่ในเมือง Oxford ได้รับการจัดตั้งขึ้นเนื่องจากได้มีการตระหนักอย่างกว้างขวางว่าผลกระทบจากการรวมตัวของประเทศในยุโรปเป็นประชาคมยุโรปทำให้ประเทศสมาชิกของประชาคมต้องแบกรับปัญหาที่เกิดขึ้นตามมา อย่างไรก็ตามการเปิดพรมแดนของประเทศสมาชิกเป็นทั้งโอกาสและความท้าทายอย่างมากแก่ประชาชนชาวยุโรปใหม่ ซึ่งให้ความสนใจมากแก่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะเรื่องความรู้และยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมในท่ามกลางเยาวชนด้วยกันเอง และความเข้าใจในประเด็นอันสลับซับซ้อนทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมที่เขาต้องเผชิญหน้า รวมทั้งความเสี่ยงของเยาวชนที่จะตกเป็นเหยื่อของปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้น ดังนั้นจึงได้มีการจัดตั้งโครงการ European Youth Parliament (EYP) ใน พ.ศ. 2530 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในกิจกรรมต่างๆ ของประชาคมยุโรปโดยการฝึกอบรมความเป็นผู้นำและเนื้อหาอื่นๆ ที่จะทำให้เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการสามารถพัฒนาทักษะจนกลายเป็นผู้นำของประชาคมยุโรป และมีส่วนช่วยเหลือในการพัฒนาประเทศและประชาคมโดยรวม

ทุกปีทีมงานที่ปรึกษาพร้อมกับนักเรียน 2 คนจะได้รับเลือกจากประเทศสมาชิกของประชาคมยุโรปเพื่อเข้าร่วมโครงการสภาเยาวชนประจำปี ซึ่งจัดขึ้นเป็นเวลา 9 วันในแต่ละครั้ง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบาย ข้อตกลง วัฒนธรรม และอื่น ๆ ที่ปรากฏในประชาคมยุโรป เยาวชนดังกล่าวจะได้มีโอกาสในการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข้อมูล และสร้างมิตรภาพระหว่างผู้เข้าร่วมโครงการด้วยกัน ข้อตกลงที่เกิดจากสภาเยาวชนนี้จะได้รับการเสนอไปยังสภาของประชาคมยุโรปโดยตรง

นับตั้งแต่เริ่มโครงการนี้เป็นต้นมา มีนักเรียนและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 16 ถึง 18 ปี จำนวนถึง 14,000 คนที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการพร้อมทั้งครูอีกจำนวน 700 คนจากประเทศสมาชิก 27 ประเทศของประชาคมยุโรป

โครงการนี้มีบทบาทที่สำคัญในช่วงเวลาที่ความรู้สึกเกี่ยวกับความแตกต่างในชาติพันธุ์
วาระ เชื้อชาติมีสูงขึ้นในทั่วทั้งภูมิภาคยุโรป เพราะได้ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ และความอดทน
อดกลั้นในความแตกต่างทางวัฒนธรรมของคนหนุ่มสาว และช่วยสร้างกลุ่มผู้นำในอนาคตของ
ประชาคมยุโรปด้วย

4.3 โครงการ International Award Programme

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่น และการพัฒนาแบบองค์รวม
ของเยาวชนโดยผ่านทางกีฬาเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ทางร่างกาย ความเข้มแข็งของจิตใจ และการ
พัฒนารอบด้าน

โครงการมีสำนักงานในมหานครลอนดอน และก่อตั้งขึ้นจากแรงบันดาลใจและความ
คิดของครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในแคว้นสก็อตแลนด์ โดยกำหนดให้มีรางวัลนานาชาติ
ซึ่งเริ่มใน พ.ศ. 2499 และใช้ชื่อว่ารางวัลพระราชทานของคุณแห่งอะดินเบอร์ระ ความริเริ่มนี้
สะท้อนให้เห็นความเชื่อของนักการศึกษาถึงความสำคัญในความสมบูรณ์ของร่างกายซึ่งจะมีส่วน
ในการสร้างความเชื่อมั่น และพัฒนาการแบบองค์รวมของเยาวชน

ปัจจุบันโครงการได้ให้การสนับสนุน ส่งเสริมพัฒนาการของเยาวชนช่วงอายุระหว่าง 14
ถึง 25 ปี โดยโครงการจะให้แรงบันดาลใจแก่เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการเพื่อจัดกิจกรรมการพัฒนา
ตน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 4 กลุ่ม คือ การทำงานหรือให้การบริการในด้านสังคม การค้นคว้า
แสวงหาความรู้ต่างๆ การพัฒนาทักษะเฉพาะและนันทนาการ กิจกรรมเหล่านี้เป็นการกระตุ้นให้เกิด
พัฒนาการในเชิงการเจริญเติบโตของร่างกาย การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองและการพึ่งพาตนเอง
ความสำนึกรับผิดชอบ และการช่วยเหลือสังคม นอกจากกิจกรรมการพัฒนามุคผลแล้ว โครงการยัง
ได้จัดทำจดหมายข่าว และชุดเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสในการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อใช้ในการ
ให้ความรู้แก่เยาวชนที่มีปัญหา และส่งเสริมสนับสนุนให้เยาวชนจัดกิจกรรมเพื่อเป็นบริการแก่
ชุมชนด้วย โครงการนี้ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานของภาครัฐ องค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์
โรงเรียน และอาสาสมัครอิสระจากประเทศต่างๆ ทั่วโลกจนได้พัฒนาเป็นโครงการระดับชาติใน 60
ประเทศ และเป็นโครงการขนาดเล็กในอีก 30 ประเทศ และในช่วงต้นของทศวรรษที่ผ่านมาได้มีเด็ก
และเยาวชนเข้าร่วมโครงการถึงกว่า 130,000 คนแล้ว

4.4 โครงการ Leaving Care Services

ภูมิหลังของโครงการ

โครงการนี้เป็นโครงการที่ให้บริการด้านที่พักอาศัย การเตรียมกลับคืนสู่สังคม การศึกษา และอาชีพ แก่เด็กและเยาวชนที่พ้นการดูแลในสถานสงเคราะห์ของรัฐ และจำต้องโยกย้ายไปรับบริการจากแหล่งอื่นๆ องค์กรที่เป็นผู้ดำเนินโครงการคือ Thomas Coram Foundation for Children ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2282 ในมหานครลอนดอน และได้ให้บริการในด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม การวิจัยเกี่ยวกับความต้องการของเด็กกำพร้า อนาคต การให้ที่พักอาศัยชั่วคราวแก่เด็กและเยาวชนซึ่งพ้นจากการดูแลของสถานสงเคราะห์ และการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของเด็กกลุ่มนี้ และวิธีการช่วยเหลือที่ถูกต้องเหมาะสม

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเด็กที่ได้รับประโยชน์จากโครงการคือ

1. เด็กที่พ้นจากการดูแลของสถานสงเคราะห์ของรัฐและต้องการที่พักและความช่วยเหลือในการเริ่มชีวิตใหม่
2. เด็กและเยาวชนที่ได้รับการส่งต่อจากสถานสงเคราะห์ London Boroughs เด็กและเยาวชนเหล่านี้กำลังจะย้ายเข้าพักในบ้านใหม่ หรือย้ายแล้ว แต่ต้องการความช่วยเหลือในด้านต่างๆ
3. เด็กและเยาวชนที่พ้นจากการดูแลของสถานสงเคราะห์ของรัฐและต้องการรับบริการด้านการศึกษาและการปรับตัวเข้าสู่สังคม
4. เด็กและเยาวชนที่เคยอยู่ในความดูแลของโครงการ
5. เด็กอพยพลี้ภัยซึ่งต้องการที่พักและบริการอื่น ๆ

วิธีดำเนินงานและกิจกรรม

เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายจะได้รับการส่งตัวมายังโครงการจากนักสังคมสงเคราะห์ของสถานสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานดูแล หลังจากพ้นสถานสงเคราะห์แล้ว โครงการจะสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนแต่ละคนอย่างละเอียด และมีการประเมินสภาพและความต้องการ และจัดทำเป็นแผนการช่วยเหลือ รวมทั้งมีการติดตาม ทบทวนกระบวนการและเก็บบทเรียนในการให้บริการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับให้เข้ากับความต้องการและพัฒนาการของเด็กอยู่ตลอดเวลา

บริการของโครงการมี 4 ประเภท คือ

1. การให้ที่พักพิงแก่กลุ่มเป้าหมายโดยโครงการจัดหาบ้านในมหานครลอนดอนให้อยู่รวมกันกับเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายคนอื่นๆ และมีเจ้าหน้าที่ของโครงการติดตามดูแลให้บริการอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้โครงการยังมีกลุ่มอาสาสมัครผู้ใหญ่ ซึ่งได้รับการฝึกอบรมและการรับรองจากโครงการ ซึ่งอาศัยอยู่ในละแวกเดียวกับที่พักของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อคอยสอดส่อง ดูแล และรายงานสถานการณ์ต่อเจ้าหน้าที่โครงการได้ตลอดเวลา
2. การให้บริการเพื่อเตรียมกลุ่มเป้าหมายในการย้ายบ้านโดยช่วยเหลือในการโยกย้าย และติดตามดูแลให้ความช่วยเหลือต่อไปอีก 6 เดือน โดยการเยี่ยมเยียน และสนับสนุนให้สามารถมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน นอกจากนี้ หากในอนาคตกลุ่มเป้าหมายต้องการความช่วยเหลือในเรื่องใดๆ โครงการก็พร้อมที่จะให้บริการต่อไป
3. การให้บริการด้านการศึกษา เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสามารถอ่านออกเขียนได้ และนับเลขได้ และสนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายเข้าสู่ระบบการศึกษาปกติด้วย
4. การเตรียมตัวกลับคืนสู่สังคม เป็นบริการในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การเสวนากลุ่ม การแสดงละคร และการทำกิจกรรมด้านสังคมต่างๆ กิจกรรมเหล่านี้มุ่งตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น เด็กหญิง มารดาหุ่นยาวิ และเด็กที่มาจากเชื้อชาติและวัฒนธรรมต่างๆ กัน

5. การติดตามประเมินผล

ข้อมูลที่ได้จากองค์กร **Save the Children Fund (UK)** หรือ SCF (UK) ระบุว่า การติดตามประเมินผลโครงการที่อยู่ในความสนับสนุนขององค์กรซึ่งเป็นประเพณีปฏิบัติ ได้คำนึงถึงการเตรียมฐานสำหรับกระบวนการตั้งแต่เริ่มพิจารณาให้ทุนสนับสนุน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. มีการปรึกษาหารือกับองค์กรหรือโครงการที่มีแนวโน้มจะขอรับการสนับสนุน ถึงเป้าหมาย ประเด็นหลัก และกระบวนการให้ความสนับสนุนของ SCF (UK)
2. องค์กรหรือโครงการที่จะขอรับความสนับสนุนต้องจัดทำเอกสารโครงการซึ่งระบุแผนงานและงบประมาณส่งให้ SCF (UK)
3. มีกระบวนการพิจารณาก่อนการโครงการเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินงานของ SCF (UK)

4. เมื่อโครงการผ่านการกลั่นกรองและได้รับการตัดสินใจว่าควรสนับสนุนแล้วจะมีการลงนามในเอกสารความตกลงร่วมกันไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งระบุเงื่อนไขในการการรับเงินสนับสนุนอย่างชัดเจน

5. SCF (UK) จะส่งเงินสนับสนุนเป็นงวดตามความเหมาะสมของโครงการแต่ละประเภท

6. การติดตามการดำเนินงานของโครงการ จะกระทำโดยการเยี่ยมเป็นระยะและการพิจารณารายงานการดำเนินงานและการเงินที่โครงการต้องจัดทำส่งให้ SCF (UK) ตามเวลาที่กำหนดไว้ในเอกสารความตกลงร่วมกัน

7. การส่งเงินงวดต่อไปจะกระทำเมื่อได้รับรายงานการดำเนินงานและการเงินของงวดที่ผ่านมา เช่น ทุก 3 เดือน ทุก 6 เดือน และตรวจสอบแล้วว่าถูกต้องเรียบร้อย

8. การประเมินผลโครงการจะกระทำได้ 3 วิธีคือ

8.1 การประเมินการทำงานหรือกิจกรรมโดยโครงการเองโดยใช้การประชุมเจ้าหน้าที่ซึ่งจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

8.2 การประเมินผลกลางงวด หรือปลายงวดโดยเจ้าหน้าที่ของ SCF (UK) ตามความเหมาะสม

8.3 การประเมินผลโดยบุคคลภายนอกเมื่อสิ้นสุดโครงการ

ประเทศบราซิล

ประเทศบราซิลมีความกว้างใหญ่มาก โดยมีพื้นที่ 8,511,966.3 ตารางกิโลเมตร และกว้างใหญ่เป็นอันดับห้าของโลก โดยตั้งอยู่ในตอนกลางของทวีปอเมริกาใต้ จุดเหนือสุดจรดพรมแดนของประเทศเวเนซุเอลา ทางใต้สุดจรดพรมแดนของประเทศอูรุกวัย

สำหรับมิติทางด้านประชากรนั้น ประชากรประเทศบราซิลเมื่อ พ.ศ. 2540 มี 163.1 ล้านคน มีประชากรอาศัยในเขตเมืองประมาณร้อยละ 72.6 โดยคาดว่าจะมากถึงร้อยละ 76.4 ใน พ.ศ. 2543 เมื่อแจกแจงในเชิงอายุปรากฏว่าร้อยละ 45 มีอายุแรกเกิดถึง 19 ปี อันถือว่าเป็นวัยเด็ก

ในด้านองค์ประกอบของประชากรในเชิงเชื้อชาติ ประชากรของประเทศบราซิลประกอบด้วยชาวผิวขาวร้อยละ 55 และร้อยละ 38 มีเชื้อสายผสม อีกร้อยละ 6 เป็นเชื้อสายอาฟริกัน ร้อยละ 1 ที่เหลือเป็นชนพื้นเมืองเดิม

ประเทศบราซิลใช้ภาษาโปรตุเกสเป็นภาษาทางการ และประชาชนประเทศบราซิลร้อยละ 90 นับถือคริสตศาสนานิกายโรมันคาทอลิก

ข้อมูลใน พ.ศ. 2538 ปรากฏว่ามีคนไม่รู้หนังสือของประชากรอายุมากกว่า 15 ปี คือร้อยละ 15 อัตราการเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาคือร้อยละ 93.5 และอัตราการเข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาคือร้อยละ 33.5 บริการสาธารณสุขปโภคพื้นฐานในประเทศบราซิลมีจำกัดมาก ประชากรในเมืองขาดบริการพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่ถูกหลักทางสุขอนามัย ประชากรมากกว่าร้อยละ 30 ไม่ได้รับบริการด้านอนามัย ร้อยละ 4 ไม่มีน้ำสะอาดบริโภค ประชากรในชนบทประสบปัญหาารุนแรงกว่านี้มากเป็นสองเท่า

ในแง่ของการปกครองประเทศ ประเทศบราซิลเป็นสหพันธรัฐ มีประธานาธิบดีเป็นประมุข เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา ประกอบขึ้นด้วย 26 มลรัฐ หนึ่งเขตการปกครองแบบมหานคร และมีเทศบาล 4,491 แห่ง⁹

⁹ Core document forming part of the reports of State Parties : Brazil, HRI/CORE/Add.53.

1. ภาพรวมของกฎหมาย นโยบาย และการปฏิบัติ

ทางด้านสถิติของเด็กด้อยโอกาสนั้น สถาบันภูมิศาสตร์และสถิติแห่งชาติ (the Brazilian Institute of Geography and Statistics – IBGE) ได้ทำการติดตามดูการมีส่วนร่วมของเด็กในตลาดแรงงานและพบว่า มีเด็กทำงานอยู่ในบราซิลประมาณ 7.5 ล้านคน ซึ่งเด็กทำงานที่มีอายุระหว่าง 10-14 ปี มีจำนวนถึง 1,266,307 คน¹⁰

นอกจากนี้จากการวิจัยที่ทำการขึ้นในเมืองเซาเปาโล โดย “Child SOS” ของ the Department of State for the Child ซึ่งชี้ให้เห็นว่า มีเด็กถึง 3,000 คนที่แม่จะใช้ท้องถนนเป็นที่ทำมาหากินแต่กลับคืนสู่ครอบครัวในเวลากลางคืน ขณะที่เด็กอีก 460 คนต้องนอนหลับอยู่ตามท้องถนน¹¹

ในส่วนของกฎหมายนั้น รัฐธรรมนูญของบราซิลได้กำหนดเรื่องการฟื้นฟูและฝึกอาชีพ เพื่อให้ผู้พิการสามารถกลับคืนสู่สังคม นอกจากนั้นยังได้กำหนดให้รัฐเป็นผู้ส่งเสริมการบูรณาการผู้พิการ โดยการแก้ไขฟื้นฟูการศึกษาและการทำงาน กฎหมายยังได้รับรองสิทธิของผู้พิการในด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย การทำงาน และการพักผ่อนหย่อนใจ

ในหมวดที่ 3 ได้กำหนดว่าจะจัดการศึกษา โดยสอดคล้องกับหลักการดังต่อไปนี้

- หลักความเสมอภาคในการได้รับการศึกษา
- หลักเสรีภาพในการเล่าเรียน การสอน ความคิดและองค์ความรู้
- หลักพหุนิยมทางด้านความคิดและแนวทางการเรียนการสอนที่เหมาะสม หลักการดำรงอยู่ร่วมกันของสถาบันภาครัฐและเอกชน

มาตรา 21 XXIV กำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐบาลสหพันธ์ในการกำหนดกรอบ และนโยบายในเรื่องการศึกษาแห่งชาติ

¹⁰ Grant, J. P., *Useful information about Brazilian Projects and Initiatives*, Declarations on December 21st, 1993, upon release of UNICEF’s State of the World’s Children Report, in <http://www.brazil.org.uk/welcome.html>, visited 19/2/99.

¹¹ *Street Children? Brazilian Government Action*, <http://www.brazil.org.uk/welcome.html>, visited 19/2/99.

มาตรา 23 (0) II กำหนดให้รัฐบาลสหพันธ์, รัฐบาลมลรัฐ, เขตปกครองพิเศษ และเทศบาล มีหน้าที่ในการจัดให้มีบริการสาธารณะและการสาธารณสุข รวมทั้งให้การคุ้มครองและปกป้องคนพิการ

มาตรา 23 (0) V กล่าวถึงหน้าที่ของรัฐในการส่งเสริมและจัดให้มีบริการพื้นฐานด้านวัฒนธรรม การศึกษา และวิทยาศาสตร์

นอกจากรัฐธรรมนูญแล้วบราซิลยังมีกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส คือกฎหมายเลขที่ 5692/71 ว่าด้วยการศึกษาพิเศษ ได้กำหนดไว้ในมาตรา 9 ว่านักเรียนที่มีความพิการทางกาย สติปัญญาและจิตใจ และเด็กปัญญาเลิศจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นพิเศษ ทั้งนี้ตามระเบียบของสภาการศึกษาแห่งชาติ (the Council of Education) นโยบายแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาพิเศษต้องประกอบด้วยวัตถุประสงค์พิเศษเพื่อให้หลักประกันการศึกษาของเด็กซึ่งมีความต้องการเป็นพิเศษ

นอกจากนี้กฎหมาย เลขที่ 5692/71 ได้ระบุด้วยว่าวัตถุประสงค์หลักของระบบการศึกษาต้องเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับชีวิตการทำงานและความมีสำนึกในความเป็นพลเมืองของประเทศ

ในส่วนของนโยบายและแผนงานระดับชาตินั้น บราซิลได้จัดทำแผนสิบปีด้านการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน ค.ศ. 1993 เพื่อสนับสนุนเป้าหมายทางนโยบายในการทำให้การศึกษาสามารถเข้าถึงได้โดยเด็กทุกคน

2. แนวคิดในการให้บริการการศึกษา

แนวคิดในการให้บริการการศึกษาของประเทศบราซิลซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่านำไปสู่การมีประสิทธิผลในทางปฏิบัติเป็นอย่างยิ่งคือ การรวมพลังของทุกส่วนของสังคม และการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและชุมชน ผู้นำของประเทศคือประธานาธิบดีเฟอนันโด เฮนริก คาร์โดโซเป็นผู้มีบทบาทโดดเด่นที่สุดในการรณรงค์เรื่องการรวมพลังของประชาชนเพื่อการศึกษา หลังจากการเข้ารับตำแหน่งใน พ.ศ. 2538 แล้วท่านได้ประพฤติตนเป็นตัวอย่างด้วยการเข้าไปสอนในชั้นประถมศึกษาของโรงเรียนในมลรัฐบาเฮีย และได้คิดคำขวัญเพื่อปลุกใจประชาชนทั่วประเทศว่า “ตื่นเถิดบราซิล ได้เวลาไปโรงเรียนแล้ว” การรณรงค์ครั้งนี้เป็นผลสำเร็จอย่างงดงาม เพราะประชาชนได้ให้ความร่วมมือกันส่งเสริมการศึกษาอย่างล้นหลาม

ในด้านการกระจายอำนาจนั้น มีตัวอย่างที่ได้ผลดีที่สุดที่รัฐ Minas Gerais ซึ่งเป็นรัฐขนาดใหญ่และมีการพัฒนามากที่สุดในบราซิล แต่มีจำนวนเด็กออกจากโรงเรียนกลางคันมากที่สุดในการสำรวจเมื่อ พ.ศ. 2533 คือเด็กเรียนจนจบปีแรกเพียงร้อยละ 38 รัฐบาลได้ตระหนักว่าควรใช้แนวคิดในการกระจายอำนาจเพื่อแก้ปัญหาหนี้ โดยมอบหมายให้โรงเรียนเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องต่างๆ โดยตั้งคณะกรรมการโรงเรียนมีครูใหญ่ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นประธาน และมีตัวแทนผู้ปกครอง และครูจำนวนเท่าๆ กันเป็นกรรมการ ปรากฏว่าคณะกรรมการโรงเรียนทำงานมีประสิทธิภาพอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้านการศึกษา และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเด็กและครอบครัวได้อย่างแท้จริง

สำหรับแนวความคิดในการให้บริการการศึกษาแก่เด็กพิการนั้น รัฐธรรมนูญของสหพันธรัฐบราซิล ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 208 (III) โดยมีเนื้อหาระบุให้รัฐต้องให้หลักประกันว่าจะมีการศึกษาพิเศษสำหรับผู้ที่มีความพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดให้เข้าอยู่ในระบบการศึกษาปกติ จะเห็นได้ว่านโยบายแห่งชาติว่าด้วยการบูรณาการเด็กพิการเข้าสู่การศึกษาปกติ (National Integration Policy for Disabled Persons) ซึ่งจัดทำขึ้นโดยความริเริ่มของ CORDE ได้ระบุในส่วนหนึ่งว่า การบูรณาการเด็กพิการเข้าสู่สังคมเป็นเป้าหมายหลัก โดยในบทที่สามของนโยบายเช่นว่านี้ได้กล่าวถึง “การปกป้องและนำเด็กพิการกลับสู่สังคม” รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2531 ได้บรรจุนโยบายนี้ไว้ด้วย

นอกจากนั้นแผนสิบปีด้านการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน ปี พ.ศ. 1993 ข้อ 3 มีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปได้ว่าจำเป็นต้องมีการศึกษาพิเศษ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานทางการศึกษาของบุคคลที่มีความบกพร่อง และจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์ในการทำให้การศึกษาสามารถเข้าถึงกลุ่มบุคคลเหล่านี้ได้อย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความบกพร่องในทุกรูปแบบ และต้องเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาของชาติ

ในส่วนของแนวคิดในการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กทำงานในประเทศบราซิลนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงแนวคิดในการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กด้อยโอกาสกลุ่มนี้ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็นสองแนวคิดหลักที่ขัดแย้งกัน กล่าวคือ ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าควรต้องส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับอายุ ดังนั้นจึงควรจัดแรงงานเด็กให้หมดไป แต่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าควรต้องส่งเสริมให้เด็กทำงาน โดยหลัก ๆ แล้วทั้งสองฝ่ายยอมรับว่าเด็กควรได้รับการศึกษา แต่ทั้งสองแนวคิดแตกต่างกันที่มุมมองที่มีต่อ “การทำงาน” และ “การศึกษา” ของเด็ก โดยที่ฝ่ายแรกมีแนวโน้มที่จะแยกกิจกรรมของเด็กในด้านการงานออกจากการศึกษาค่อนข้างชัดเจน และเห็นว่าการทำงานของเด็กเป็นอุปสรรคต่อการเรียน ดังนั้นแนวทางการแก้ปัญหาของฝ่ายนี้คือการเน้นไปที่

การทำให้เด็กได้เข้าเรียนให้มากที่สุด ในทางตรงกันข้ามฝ่ายที่สองเห็นว่าการทำงานและการศึกษา เป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน และยังเชื่อกันว่าไม่มีอะไรที่ดีไปกว่าการให้การศึกษ แก่เด็กผ่านการให้เด็กทำงาน และการศึกษาก็เป็นสิ่งที่จะช่วยทำให้เด็กสามารถทำงานได้ต่อไป ดังนั้น แนวทางการให้การศึกษากลับจะไม่เน้นไปที่การย้ายเด็กจากการทำงาน ไปสู่โรงเรียน หากแต่พยายามทำให้การทำงานของเด็กรเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

3. การให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของภาครัฐ

ในส่วนของเด็กพิการนั้น เลขธิการสำนักงานการศึกษาพิเศษ ของกระทรวงศึกษาธิการ และการกีฬาซึ่งได้รับการจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายของสหพันธ์หมายเลข 8, 490 ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2535 เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการพัฒนาระบบการศึกษาพิเศษของทั้ง ประเทศ โดยจะมี CORDE ซึ่งเป็นหน่วยประสานงานกลาง มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดตั้งและให้ การสนับสนุนทางการเงินแก่กิจกรรมทางการศึกษาของสหพันธ์ อีกทั้งให้การสนับสนุนทั้งทางด้าน วิชาการ และการเงินแก่หน่วยงานปกครองท้องถิ่น ในการให้บริการการศึกษาแก่เด็กที่จำเป็นต้องได้ รับความช่วยเหลือพิเศษ ดังนั้นการศึกษาพิเศษประเภทนี้จึงได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐ เป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มีรับการสนับสนุนจากแหล่งอื่นๆ ทางภาคเอกชนด้วย

ในส่วนของการให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาสกลุ่มอื่นนั้น มูลนิธิสวัสดิการเด็กแห่ง ชาติ (the National Child Welfare Foundation - FUNABEM) ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของ กระทรวงการสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม (the Ministry of Social Welfare and Assistance - MPAS) รับผิดชอบเกี่ยวกับ เด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กยากจนและผู้เยาว์ที่กระทำคามผิด มูล นิธิสวัสดิการเด็กแห่งชาตินี้ทำงาน โดยประสานงานกับ มูลนิธิระดับมลรัฐ (FEBEMs) ซึ่งเป็นส่วนที่ ดำเนินงานโดยตรงด้านการบริหารงานของหน่วยงานและโครงการต่างๆ รวมทั้งทำการส่งต่องาน บางส่วนให้กับเทศบาลและองค์กรพัฒนาเอกชนในระดับภูมิภาค

การดำเนินงานในระบบมูลนิธิสวัสดิการเด็กแห่งชาติและมูลนิธิระดับรัฐ สามารถแบ่งออก ได้เป็น 2 แนวทาง กล่าวคือ การจัดตั้งสถาบันแบบปิดหรือแบบกึ่งปิด หรือที่รู้จักในนาม “โรงเรียน (school)” สำหรับดูแลเด็กที่กระทำคามผิด เด็กเกเร (recalcitrant) เด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้งและเด็ก ที่อ่อนแอซึ่งถูกส่งตัวมาโดยศาลเยาวชน และแนวทางที่สองคือการจัดโครงการนันทนาการ การพักผ่อนหย่อนใจและการศึกษาในระดับชุมชน การดำเนินงานทั้งสองแนวทางให้ความสำคัญต่อการ ป้องกันการกระทำคามผิดของเด็กและเยาวชนพอๆ กับการคุ้มครองเด็กที่มีความเสี่ยง (children at risk)

ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2524 เป็นที่ปรากฏว่าปัญหาของเด็กเร่ร่อนซึ่งเรียกในขณะนั้นว่า “เด็กเร่ร่อนที่กระทำความผิด” และ “เด็กเร่ร่อนที่มาจากถูกรูดตึง” มีมากมายเกินกว่าที่รัฐบาลจะสามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นองค์กรร่วมของรัฐบาลและ UNICEF ได้ทำการวิเคราะห์สถานการณ์และพบว่าที่จริงแล้วเด็กเร่ร่อนส่วนใหญ่มิใช่เป็นเด็กที่กระทำความผิด หรือเป็นเด็กที่ไร้ที่พึ่งพิง หากแต่เป็นเด็กที่หางานทำเพื่อหารายได้เสริมมาจุนเจือตัวเองและครอบครัว การค้นพบดังกล่าวนำไปสู่ปรับเปลี่ยนความเข้าใจในปัญหาว่าเป็นปัญหาของเด็กทำงานที่ไม่ได้รับความคุ้มครอง ผู้ซึ่งถูกเอารัดเอาเปรียบและผู้ซึ่งต้องทำงานในสภาพการทำงานที่น่ารังเกียจเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนที่แสนจะน้อยนิด

นอกจากความเข้าใจต่อปัญหาเด็กเร่ร่อนตามท้องถนนเปลี่ยนไปแล้ว รัฐบาลบราซิลยังตระหนักดีว่าการดำเนินงานของรัฐบาลในการแก้ปัญหาเด็กเร่ร่อนที่โซ้อยู่ไม่เหมาะสม โดยพบว่าการควบคุมตัวเด็กยากจนที่ถูกพบว่าทำงานตามท้องถนนไม่เพียงแต่จะไม่สนองตอบต่อสภาพความเป็นจริงและไม่ยุติธรรมแล้ว ยังเป็นการดำเนินงานที่มีค่าใช้จ่ายสูงมาก และที่สำคัญไปกว่านั้น การนำเด็กให้เข้ามาอยู่ในสถาบันไม่เป็นการดีสำหรับเด็ก เพราะแม้ว่าเด็กจะได้รับอาหารและที่พัก พวกเขากลับถูกทำให้ด้อยทั้งด้านจิตใจและสังคม โดยเฉพาะถูกบั่นทอนความสามารถในการเผชิญกับปัญหาต่างๆ เมื่อถูกปล่อยตัว นอกจากนั้นกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ที่จัดให้โดย “โรงเรียน” ก็ไม่ดึงดูดให้เด็กมาเข้าร่วม ทั้งนี้เพราะความต้องการของเด็กและเยาวชนที่จะทำมาหากินถูกมองข้ามและละเลย

การสำรวจของคณะทำงานร่วมระหว่างรัฐบาลบราซิลกับ UNICEF เพื่อค้นหาวิธีการทำงานกับเด็กเร่ร่อนพบว่า โครงการขององค์กรเอกชนมีความคิดสร้างสรรค์และนำไปปฏิบัติได้จริงมากกว่าโครงการของรัฐ และยังใช้งบประมาณน้อยกว่า ซึ่งปัจจัยสำคัญอยู่ที่ความช่วยเหลือของอาสาสมัคร ขณะที่รัฐบาลต้องใช้เจ้าหน้าที่ประจำที่ต้องจ่ายเงินเดือน การสำรวจยังพบด้วยว่า แม้ว่าโครงการขององค์กรเอกชนต่างๆ จะมีความแตกต่างกันในเรื่องวิธีการชี้แจงความต้องการของเด็กและใช้แนวทางที่ต่างกันในการตอบสนองความต้องการของเด็กก็จริงอยู่ แต่ไม่มีโครงการใดเลยที่แยกตัวเด็กออกมาจากครอบครัวและชุมชนของเขา ในทางกลับกันโครงการเหล่านั้นช่วยเหลือผู้เยาว์ให้สามารถรับมือกับสถานการณ์และมีความรับผิดชอบ ให้ความเคารพต่อเสรีภาพของเด็ก จัดหาช่องทางที่จะชดเชยความเสียหายเปรียบ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพอันสมควรตามวัย และโยงประเด็นเข้ากับความหวังใจและทรัพยากรของชุมชน

จากการที่รัฐบาลประเทศบราซิลได้ตระหนักถึงข้อจำกัดของรัฐบาลในการให้ความช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนตามท้องถนน ประกอบกับการรับรู้และเห็นถึงศักยภาพขององค์กรพัฒนาเอกชน และโครงการของชุมชนในเรื่องดังกล่าว รัฐบาลประเทศบราซิลจึงได้ร่วมกับ UNICEF ดำเนินโครงการให้บริการทางเลือกสำหรับเด็กเร่ร่อน (the Alternative Services for Street Children Project)¹² โครงการดังกล่าวซึ่งบริหารโดยรัฐบาลและได้รับความสนับสนุนทางด้านงบประมาณจาก UNICEF ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ในการค้นหาโครงการที่มีผลการดำเนินงานที่ดีที่สุดและทำการเผยแพร่โครงการเหล่านั้นให้เป็นที่ทราบโดยทั่วกัน รวมทั้งทำการฝึกผู้นำ ให้ความรู้แก่สาธารณชนและให้คำแนะนำแก่รัฐบาลด้วย

รัฐบาลได้ยึดถือยุทธศาสตร์สองประการในการก่อตั้งโครงการกล่าวคือ

1. ยุทธศาสตร์การถ่วงดุลย์ รัฐบาลลงใจที่จะจัดตั้งโครงการให้อยู่ภายในกลไกของรัฐ ให้ทำหน้าที่เป็นเสมือนเครื่องถ่วงดุลย์ของนโยบายและโครงการต่างๆ ที่รัฐดำเนินการอยู่ เพื่อที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงนโยบายและการดำเนินงานของโครงการต่างๆ เหล่านั้น การดำเนินยุทธศาสตร์เช่นว่าเกิดขึ้นจากการตระหนักถึงข้อจำกัดของรัฐบาลในการเปลี่ยนนโยบายให้มีผลเป็นรูปธรรม ในทางปฏิบัติ ความคิดใหม่ๆ ต้องถูกทดสอบและผลประโยชน์และความเคยชินแบบเก่าๆ ต้องถูกขจัดออกไปเสียก่อนจึงจะให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ในองค์กรของรัฐ

2. ยุทธศาสตร์การลดความเป็นราชการ (de-bureaucratise) เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิธีการทำงานจาก การใช้เจ้าหน้าที่และผู้เชี่ยวชาญของรัฐบาลในจังหวัดต่างๆ มาเป็นแนวทางที่มุ่งสู่การมีส่วนร่วมของสาธารณชน ทั้งนี้โดยมีเหตุผลในการดำเนินยุทธศาสตร์ดังกล่าวคือ ก) เห็นว่าโครงการชุมชนมีความสร้างสรรค์และมีศักยภาพมากกว่าในการช่วยเหลือเด็ก ข) การทำงานของรัฐบาลโดยลำพังภายใต้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ไม่อาจให้การช่วยเหลือแก่เด็กเร่ร่อนได้ในจำนวนที่มากนัก และ ค) การตระหนักถึงข้อจำกัดของรัฐและความไม่เชื่อว่ารัฐจะสามารถรักษาคุณภาพของบริการที่ให้แก่เด็ก โดยตรงได้ในระยะยาว แม้ว่าจะมีทรัพยากรก็ตาม

จุดมุ่งหมายของการดำเนินยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจหรือยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของชุมชน คือ เพื่อที่จะพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของการริเริ่มของชุมชน ให้เป็นปึกแผ่นโดยให้ชุมชนเป็นผู้นำในการเข้าถึงตัวเด็กเร่ร่อน เพื่อว่ารัฐบาลจะได้ให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการและงบประมาณเท่าที่ทรัพยากรจะมีให้ ดังนั้นบทบาทหลักของโครงการให้บริการทางเลือกสำหรับเด็กเร่

¹² โครงการดังกล่าวประกอบด้วย มูลนิธิสวัสดิการเด็กแห่งชาติ (FUNABEM), สำนักงานเลขานุการความช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance Secretariat - SAS) และ UNICEF ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 ถึง 2529 ก่อนที่จะถูกพัฒนาให้เป็นโครงการร่วมที่กว้างกว่าเดิม

ร้อนจึงอยู่ที่การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกิจกรรมที่ริเริ่มโดยชุมชน และการอำนวยความสะดวกในการจัดสรรทรัพยากรของฝ่ายรัฐให้แก่กิจกรรมที่ริเริ่มโดยชุมชน งานของโครงการดังกล่าวจึงออกมาในรูปของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดฝึกอบรมบุคลากรให้กับโครงการของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับเด็กเร่ร่อน หรือเด็กทำงานที่มีความเสี่ยงที่จะกลายมาเป็นเด็กเร่ร่อน

นอกจากนั้นยังมีหน่วยงานอื่นๆ ของรัฐที่ได้ดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเด็กด้อยโอกาสต่าง ๆ ยกตัวอย่าง เช่น Child SOS ของ the Department of State for the Child ในเมืองเซาเปาโล ได้ดำเนินโครงการที่เรียกว่า “A Traffic Island is Not Home” โดยจะทำการเข้าหาตัวเด็กที่เร่ร่อนตามท้องถนนและเสนอทางเลือกต่างๆ ในการดำเนินชีวิตรวมทั้งดำเนินการเพื่อให้เด็กเหล่านั้นกลับคืนสู่ครอบครัวและเข้าโรงเรียน ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม ปี พ.ศ. 2539 เด็กและเยาวชนจำนวน 16,489 คน ได้รับบริการนี้ซึ่งในจำนวนนี้มีเด็กและเยาวชนจำนวน 4,388 คนกลับเข้าเรียนในโรงเรียน อีกจำนวน 3,372 คนเข้ารับการฝึกอบรม และมีผู้เข้ารับการบำบัดการติดยาเสพติดจำนวน 2,107 คน ขณะที่ เด็กและเยาวชนจำนวน 3,361 ได้รับ อาหาร¹³

ในเขตนครหลวงนั้นพบว่ามียุติบัตรประมาณ 1,200 คนที่ออกมาเร่ร่อนอยู่ในเขตศูนย์กลางเมืองซึ่งประมาณร้อยละ 80 ของเด็กกลุ่มนี้จะกลับสู่ครอบครัวในเวลากลางคืน องค์การปกครองท้องถิ่นของเขตนครหลวงได้ดำเนินโครงการ “School Grant” ซึ่งจะให้ค่าตอบแทนแก่ผู้ปกครองที่มีลูกอายุระหว่าง 7-14 ปีเพื่อให้ส่งบุตรหลานของตนเข้าเรียนในโรงเรียน โดยมีเงื่อนไขอยู่ที่ความสม่ำเสมอในการเข้าเรียนและระดับการเรียนรู้ ในปี พ.ศ. 2539 สำนักงานบริการทางสังคมสำหรับเด็ก ภายใต้การปกครองขององค์การปกครองท้องถิ่นเขตนครหลวงได้ทำข้อตกลงการเลี้ยงดูเด็กกับองค์กรเอกชนจำนวน 70 ฉบับ ซึ่งทำให้สามารถรับเด็กเข้าในโครงการได้ถึง 1,300 คน¹⁴

มหาวิทยาลัยบราซิลเลีย (the University of Brasilia) โดยร่วมกับอัยการและฝ่ายศาลเยาวชนในเขตนครหลวงได้ดำเนินโครงการซึ่งเป็นการจัดให้เด็กที่กระทำความผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรงได้ทำกิจกรรมกลุ่มในมหาวิทยาลัย เพื่อให้พวกเขาได้ร่วมในกิจกรรมที่สร้างสรรค์และกิจกรรมทางการศึกษา ภายใต้การกำกับดูแลของผู้ชำนาญการด้านการสอนกฎหมายและจิตวิทยา โครงการดังกล่าวมียุติบัตรเข้าร่วมประมาณ 90 คน¹⁵

¹³ *Street Children? Brazilian Government Action*, ibid.

¹⁴ เพิ่งอ้าง

¹⁵ เพิ่งอ้าง

การปรับปรุงการให้บริการการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ และการศึกษาของบราซิล ได้กำหนดมาตรการจูงใจหลายประการ เพื่อให้เด็กได้เข้าเรียนในชั้นประถมศึกษามากขึ้น และเพื่อปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอน ในปี พ.ศ. 2540 ได้มีการแจกจ่ายหนังสือเรียนให้แก่นักเรียนชั้นประถมทั่วประเทศ โดยใช้เงินไปในการนี้ถึง 142.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ราชการทางโทรทัศนก็ได้รับการปรับปรุง เพื่อให้สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกอบรมครูประถมศึกษาในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งสิ้นงบประมาณไป 73.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ยังมีการแจกจ่ายชุดอุปกรณ์การเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วยจานรับสัญญาณดาวเทียม โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ และเทป ให้แก่โรงเรียนประถมทั่วประเทศถึง 50,000 โรงเรียน มีการจัดตั้งทุนการพัฒนาคู และพัฒนาการศึกษาชั้นประถมศึกษา เพื่อเพิ่มเงินเดือนให้แก่ครูซึ่งมีรายได้ต่ำมาก

นอกจากนี้หน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่นยังได้จัดให้มีโครงการพิเศษเพื่อป้องกันและขจัดแรงงานเด็ก และได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางเพื่อสร้างหรือปรับปรุงโรงเรียน และจัดหาพาหนะให้แก่ นักเรียน มีการโอนงบประมาณการศึกษาส่วนกลางไปให้องค์กรท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา โดยกำหนดให้ใช้เงิน 60% ของงบประมาณสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในปี พ.ศ. 2538 ได้มีการจัดตั้งโครงการทุนการศึกษา (Bolsa Escola) ขึ้น เป็นโครงการนำร่อง เพื่อช่วยให้ครอบครัวยากจนสามารถส่งบุตรที่อายุระหว่าง 7-14 ปี เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยตั้งเป้าหมายว่าจะต้องดำเนินการให้ได้ถึงร้อยละ 90 ของเด็กกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ยังมีบริการช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวของเด็กที่ตกงานในการหางานทำด้วย และเพื่อเป็นกำลังใจและเป็นแรงบันดาลใจของเด็กและครอบครัว โครงการได้จัดให้มีการนำเงินทุนจำนวนเท่ากับรายได้ของเด็กที่ได้รับในการทำงานเข้าฝากไว้ในธนาคารทุกๆ ปีที่เด็กยังคงศึกษาอยู่ในโรงเรียน แต่มีกฎเกณฑ์ว่าถ้าเด็กเรียนช้าชั้นเกิน 2 ปี หรือออกจากโรงเรียนไปกลางคัน เงินดังกล่าวก็จะกลับคืนไปที่หน่วยงานของรัฐ การดำเนินการดังกล่าวทำให้อัตราการออกจากโรงเรียนกลางคันของเด็กลดลงจากร้อยละ 11 ในปี พ.ศ. 2538 เป็นร้อยละ 0.4 ในปี พ.ศ. 2539 โครงการนี้ได้ขยายผลไปยังเมืองต่างๆ ของประเทศบราซิลอีก 15 เมือง และได้เตรียมที่จะมีการขยายผลไปยังประเทศอื่นๆ ด้วย

4. การให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสขององค์กรเอกชน

นายเจมส์ พี แกร์นัท (Mr. James P. Grant) ?????????????? UNICEF ?????????????????????? ได้เปิดเผยว่าเฉพาะในเมือง ริโอ เดอ จาเนโร (Rio de Janeiro) มีองค์กรเอกชนจำนวนถึง 620 แห่งที่มีกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนตามท้องถนน หน่วยงานบางแห่งทั้งของรัฐและเอกชน เช่น Xerox Brazil, Banco do Brazil, Petrobras, Atlantic Petroleum, Kaiser, Coca-Cola, Eletrobras, Light, Klabin, Tanuri, Instituto de Resseguros do Brazil, Banco Nacional de Desenvolvimento Economico e Social – BNDS เป็นต้น กำลังพัฒนาโครงการที่จะจ้างเด็กเร่ร่อนตามท้องถนนและเด็กที่อยู่ภายใต้สภาพกดดันทางเศรษฐกิจที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี เพื่อให้เด็กได้รับการอบรมทางอาชีพ ค่าตอบแทน อาหาร และสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนได้ โครงการดังกล่าวส่งผลในทางบวกโดยช่วยให้เด็ก ซึ่งเคยเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ผิดกฎหมายและมีอันตราย ให้กลายเป็นผู้ที่สามารถเข้าสู่สังคมได้ในที่สุด¹⁶ ตัวอย่างของโครงการขององค์กรเอกชนที่ทำงานช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนและเด็กด้อยโอกาสอื่นๆ บางโครงการมีดังต่อไปนี้

4.1 โครงการ Community Public Schools (CECUP)

โครงการนี้อยู่ในเมือง Salvador ในแคว้น Bahia ของประเทศบราซิล

นักเรียนจากครอบครัวยากจนอายุระหว่าง 5 ถึง 18 ปี มากกว่า 10,000 คนได้รับประโยชน์จากโรงเรียนชุมชน 62 แห่งที่ตั้งและดำเนินการโดยชุมชนท้องถิ่นในเขตยากจนในเมือง Salvador ในแคว้น Bahia เนื่องจากเด็กต้องเผชิญกับปัญหาไม่สามารถเข้าศึกษาในระบบโรงเรียนประถมศึกษาของทางการได้ ดังนั้นบิดามารดาผู้ปกครองของเด็กจึงได้ร่วมกันจัดตั้งโรงเรียนขึ้นเองตั้งแต่ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2513-2523

จากการคาดการณ์ ปรากฏว่าเฉพาะในเมือง Salvador ในแคว้น Bahia นั้นบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์เรียนหนังสือแต่ไม่ได้เข้ารับการศึกษามีมากถึง 200,000 กว่าคน และเพื่อขจัดปัญหาความไม่รู้หนังสือในหมู่คนจนในเมือง โครงการ CECUP จึงได้ร่วมทำงานอย่างใกล้ชิดกับองค์กรต่างๆ ในชุมชน และกลุ่มครู เพื่อมุ่งปรับปรุงคุณภาพการศึกษา โดยการจัดการฝึกอบรมครูและกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ ทำให้โครงการ CECUP และครูที่ร่วมโครงการสามารถรวมเอา

¹⁶ Grant, J. P., *ibid.*

ประเด็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมกลุ่มชาวบราซิลผิวดำเชื้อสายแอฟริกัน และประสบการณ์ประจำวันเข้าไปในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อลดช่องว่างระหว่างระบบโรงเรียนและสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตประจำวันของเด็ก โครงการนี้ได้รับความสนับสนุนจากบิดามารดา ผู้ปกครองซึ่งเห็นความสำคัญในเรื่องศึกษาของเด็ก ทำให้อัตราการออกจากโรงเรียนก่อนจบหลักสูตรในโรงเรียนชุมชนเหล่านี้ต่ำกว่าทั่วไป

ผลสำเร็จของโครงการนี้เกิดจากความร่วมมือระหว่าง CECUP และสมาคมชุมชน องค์กรในท้องถิ่นอีกนับสิบแห่ง และโรงเรียนชุมชนหลายสิบแห่งในเมือง Salvador ในแคว้น Bahia ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศบราซิล แกนหลักของโครงการนี้คือ CECUP แต่กระนั้น ทุกส่วนของโครงการไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนชุมชน องค์กรชุมชนท้องถิ่น สมาคมครูก็เป็นปัจจัยในเชิงบูรณาการที่มีผลต่อความสำเร็จอย่างมากของโครงการนี้

ภูมิหลังของโครงการ

ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2513-2523 ประชาชนที่ยากจนที่อาศัยอยู่ในแถบเมืองต่างๆ ในแคว้น Bahia ได้เริ่มรวมตัวกันเพื่อรักษาสิทธิในที่ดิน บริการพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา และอื่นๆ ในขณะนั้นประเด็นการศึกษา (แม้จนถึงทุกวันนี้) เป็นเรื่องที่ไม่ได้รับความสำคัญเป็นอันดับแรกๆ โดยเฉพาะความเอาใจใส่ที่มีต่อการขาดโอกาสในการเข้าสู่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียนของรัฐ ดังนั้นชุมชนจึงเกิดการรวมตัวกันอย่างเปิดเผยภายใต้สภาพแวดล้อมแห่งความแตกต่างในเรื่องการกระจายรายได้และโอกาสทางเศรษฐกิจที่ไม่ได้สัดส่วน ตลอดจนการเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากความแตกต่างในสีผิว

ในเมือง Salvador ในแคว้น Bahia นั้นมีเด็กมากกว่า 220,000 คนหรือร้อยละ 50 ที่ไม่ได้เข้าโรงเรียน นอกจากนี้อัตราของผู้ไม่รู้หนังสือของคนอายุ 15 ปีขึ้นไปมีประมาณร้อยละ 50 สถิตินี้ย่อมแสดงถึงอนาคตของเด็กชาวบราซิล โดยเฉพาะในเมือง Salvador ในแคว้น Bahia ในเรื่องการเกี่ยวกับสุขอนามัย อนาคตในเรื่องการจ้างงาน ความสามารถในการทำมาหาได้ และคุณภาพชีวิตโดยรวม สำหรับภาพรวมของปัญหา คือสัดส่วนของเด็กที่เข้าเรียนในระบบโรงเรียนต่ำเมื่อเทียบกับในประเทศอื่นๆ นอกจากนี้อัตราการออกจากโรงเรียนโดยไม่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร มีสูงโดยเฉพาะในเด็กที่เข้าเรียนในปีแรกของชั้นประถมศึกษา ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของเรื่องนี้คือ ระบบการสอนที่ไม่เหมาะสม หลักสูตรที่ไม่ดี ผู้ปกครองไม่มีรายได้เพียงพอที่จะจัดหาสิ่งจำเป็นในการสนับสนุนให้เด็กเข้าโรงเรียนได้ และบางรายแม้ว่าจะสามารถทำเช่นนั้นได้แต่ก็ไม่สามารถสนับสนุนให้บุตรหลานของตนไปเรียนได้อย่างสม่ำเสมอจนจบหลักสูตร ปัญหาเรื่องอุปสรรคการ

ศึกษา การขาดการติดต่อระหว่างผู้ปกครองของเด็กและโรงเรียน ด้วยเหตุนี้องค์กรประชาชน องค์กรชุมชนท้องถิ่นในเขตยากจนในเมือง Salvador และเขตใกล้เคียงในแคว้น Bahia จึงได้หยิบยกปัญหา การขาดโอกาสในการศึกษาของลูกหลานมาเป็นความสนใจร่วมกันและร่วมแรงกันแก้ปัญหา โดยจัดตั้งสถานศึกษาขึ้นในชุมชน

ในระยะแรกนั้นผู้ก่อตั้งโครงการ CECUP ได้เริ่มปฏิบัติงานในแหล่งเสื่อมโทรม แออัดในลักษณะเป็นอาสาสมัคร โดยใช้เวลว่างหลังเลิกงาน เปิดชั้นเรียนสำหรับผู้ใหญ่ และช่วยกันระดมความร่วมมือภายในชุมชน เมื่อความต้องการในการศึกษาและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้ขยายออกไปถึงการเตรียมพร้อมก่อนวัยเรียนและระดับประถมศึกษา ผู้ร่วมก่อตั้ง CECUP จึงเห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมให้ชัดเจนมากขึ้น ดังนั้นใน พ.ศ. 2525 CECUP จึงได้รับอนุญาตให้จัดตั้งขึ้นเป็นองค์กรตามกฎหมายบ้านเมือง ในรูปขององค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร เพื่อดำเนินการให้การสนับสนุนการศึกษาในระดับชุมชน ในระยะเวลาหลายปี CECUP ได้ดำเนินงานโดยใช้งบประมาณเพียงจำนวนไม่มาก และใช้เจ้าหน้าที่ทำงานไม่เต็มเวลาและอาสาสมัคร จนถึงเมื่อ 4 ปีที่ผ่านมา โครงการจึงได้มีเจ้าหน้าที่ประจำทำงานเต็มเวลาและมีการทำงานเป็นระบบมากขึ้น ในปัจจุบันนี้มีโรงเรียนชุมชนที่ก่อตั้งและดำเนินการโดยสมาคมชุมชนในเขตเมือง Bahia มากกว่า 60 แห่ง

ด้วยความสนับสนุนทางการเงินและสิ่งของ และความร่วมมือร่วมแรงจากชุมชนจึงทำให้เกิดโรงเรียนชุมชนขึ้นได้ โรงเรียนแต่ละแห่งจะมีเพียงหนึ่งหรือสองห้องเรียน และเมื่อเทียบกับโรงเรียนของทางการอื่นๆแล้วจะเห็นว่า โรงเรียนชุมชนของโครงการสะอาดกว่า อุปกรณ์ทางการศึกษาผลิตจากวัสดุที่นำกลับมาใช้ใหม่ นอกจากนี้ยังมีการแสดงศิลปะของเด็กและสื่อโปสเตอร์เกี่ยวกับการศึกษา โรงเรียนบางแห่งที่เข้าร่วมโครงการจะมีห้องสมุดขนาดเล็กและบริเวณเพื่อการพักผ่อน นันทนาการ ครูที่จะเข้ามาเป็นผู้สอนในโครงการจะคัดเลือกจากชุมชน และในปัจจุบันนี้มีจำนวนถึง 620 คน ใน พ.ศ. 2532 CECUP ได้ช่วยเหลือครูเหล่านี้ให้จัดตั้งสมาคมครู (Associacao Dos Educadores Das Escolas Coomunitarias หรือ AEEC) โดยมีความพยายามที่จะยกระดับและค้ำชูให้ครูและชุมชนเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบในเรื่องการควบคุมคุณภาพตลอดจนการกำหนดนโยบายของโครงการด้วย

กลุ่มที่ได้รับประโยชน์

จำนวนเด็กและวัยรุ่นที่ได้รับการประโยชน์จากโครงการจะมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลง ขึ้นอยู่กับจำนวนโรงเรียนที่สร้างขึ้นใหม่เพิ่มเติม และจำนวนโรงเรียนที่ปิดลงเนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุน

สนับสนุน หรือปัญหาอื่นๆ ก็จะอยู่ระหว่าง 24 คน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก และ 240 คนในโรงเรียนขนาดใหญ่สุด จนถึงปัจจุบันมีนักเรียนที่มีอายุ 5 ปีขึ้นไปประมาณ 10,400 คน ได้รับประโยชน์จากโครงการ เด็กและเยาวชนทั้งหมดมาจากครอบครัวยากจน เมื่อมองถึงภูมิหลังทางสังคมและวัฒนธรรม แล้วจะพบว่าเด็กส่วนใหญ่เป็นสายเลือดชนผิวดำ ในเมืองนี้คนส่วนใหญ่เป็นชนผิวดำซึ่งมีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวเพียง 2 เท่าครึ่งของค่าจ้างรายวันขั้นต่ำ หรือประมาณ 160 ดอลลาร์ต่อเดือน โดยแหล่งรายได้ที่สำคัญคือการทำงานในภาคนอกทางการ รายได้ต่ำมากนี้มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อครอบครัวในการที่จะส่งลูกหลานเข้าโรงเรียน โดยอาจจะต้องให้เขาออกไปทำงานนอกบ้านหรือทำงานบ้าน ขนาดของครอบครัวถือว่ามีความใหญ่โดยจะมีสมาชิก 6 ถึง 8 คนต่อครอบครัว นอกจากนี้ การมีสมาชิกมากถึง 10 คนก็ไม่ใช่ว่าเรื่องผิดปกติแต่อย่างใด ด้วยการที่ขนาดครอบครัวใหญ่และมีรายได้น้อย ภาวะทุพโภชนาการ การขาดสารอาหารจึงเป็นปัญหาใหญ่ และอีกประการหนึ่งคือเด็กประสบปัญหาในการเข้าเรียนในระบบโรงเรียน ปัญหาสุขภาพของเด็กที่เกิดตามมาจากขาดบริการทางด้านสาธารณสุขมูลฐาน ทำให้ไม่สามารถพัฒนาความพร้อมในการเข้าโรงเรียนได้

โครงการ CECUP รายงานว่า เด็กจำนวนมากในประเทศบราซิลเริ่มเข้าเรียนในระบบโรงเรียนเมื่ออายุ 9 ถึง 10 ปี แทนที่จะเป็นอายุ 5 ถึง 6 ปี และเด็กที่มีอายุช่วงวัยรุ่นเป็นจำนวนมากที่ยังเรียนอยู่ในชั้นประถม 3 หรือ 4 ปัญหาการตกชั้นมีอยู่เป็นจำนวนมากในโรงเรียนของทางการ โรงเรียนชุมชนจึงมีภาระกิจที่หนักหน่วงยิ่งนักในการตอบสนองต่อความต้องการของเด็กและเยาวชนผู้ซึ่งไม่เคยผ่านการสอบเลื่อนชั้นในโรงเรียน หรือสอบได้คะแนนน้อยมากจนในที่สุดต้องออกจากโรงเรียนก่อนที่จะจบการศึกษาตามหลักสูตร นอกจากนี้เมื่อเทียบกับมาตรฐานของประเทศในภูมิภาคอเมริกาใต้แล้ว อัตราการเรียนซ้ำชั้นของเด็กในบราซิลจะมีสูงมาก ทั้งนี้จะเห็นได้จากการที่มีเด็กนักเรียนในชั้นเรียนซึ่งมีอายุเกินกว่าเกณฑ์ไปมากทีเดียว

รายละเอียดของโครงการ

พันธกิจ และวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของโครงการ CECUP คือสนับสนุนชุมชนที่มีรายได้น้อยในความพยายามที่จะให้การศึกษามีคุณภาพแก่บุตรของเขา เป้าหมายของโครงการ คือ

- เพื่อเพิ่มและรักษาระดับของการเข้าเรียนของเด็กในชุมชนยากจนรายได้น้อย
- เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนชุมชนเป็นทางเลือกที่เด็กสามารถเรียนต่อไปได้ ในกรณีที่ไม่สามารถเข้าสู่ระบบโรงเรียนปกติสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน

- เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา โดยจัดระบบโรงเรียนชุมชนสำหรับเด็กในครอบครัวยากจน
- เพื่อต้องการช่วยเหลือ สนับสนุนจากภาครัฐมายังโรงเรียนชุมชน

การทำงานของ CECUP มุ่งไปยังการฝึกอบรมครูที่จะสอนในระดับก่อนวัยเรียนและวัยประถมศึกษา การพัฒนาและทดสอบวัสดุ อุปกรณ์การศึกษา หลักสูตรสำหรับโรงเรียนชุมชน การตรวจตราดูแลการสอนในชั้นเรียน การจัดทำเอกสารกระบวนการศึกษาและผลการศึกษา การวางแผนและดำเนินกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม เช่น การแสดงละครริมทาง การจัดทำวิทัศน์ ตลอดจนการจัดเทศกาลวัฒนธรรมชาวบราซิลฝิวคำ และการจัดบริการเสริม เช่น การตรวจรักษาโรค

โครงการนี้เปิดโอกาสให้แก่เด็กทุกคนในชุมชน โดยที่โครงการตั้งเป้าหมายว่าเด็กที่จำเป็นต้องได้รับการบริการพื้นฐานทุกคน ควรสามารถเข้าถึงบริการได้ อันเป็นเป้าหมายของทั้ง CECUP สมาคมครู AEEC และชุมชน

กิจกรรมและวิธีการ

ปรัชญาและวิธีการศึกษาของ CECUP และของโรงเรียนชุมชนเป็นกุญแจสำคัญในความสำเร็จของโครงการที่มานี้ ทั้งนี้เนื่องจากได้ใช้ทฤษฎีและวิธีการของไพเรเรียน (Preirean) การเรียนจะถูกมองเป็นกระบวนการแบบองค์รวม ซึ่งนักเรียนจะพัฒนาในฐานะมนุษย์แทนที่จะใช้วิธีกำหนดจากบนสู่ข้างล่างซึ่งเป็นอยู่ในระบบโรงเรียนต่างๆ ไปของทางการ โรงเรียนชุมชนในโครงการจะมีหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนที่ใช้ภูมิหลังทางด้านวัฒนธรรมของเด็กเป็นตัวตั้ง โดยที่โรงเรียนจะมีความเชื่อว่าทั้งเด็กและชุมชนรอบข้างของเด็กมีความรู้ และแนวความคิดเพียงพอที่จะเป็นตัวตั้งในการพัฒนาหลักสูตร ก่อนวัยเรียนและประถมศึกษา การเรียนเป็นกิจกรรมในเชิงปฏิสัมพันธ์ ซึ่งทั้งนักเรียนและครูจะได้ค้นพบความรู้ ซึ่งมีฐานมาจากสิ่งที่อยู่ในชีวิตประจำวันมากกว่าจะเป็นกระบวนการในเชิงการถ่ายทอดข้อมูล ซึ่งห่างจากความเป็นจริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียน ดังนั้นในชั้นเรียนต่างๆของโครงการครูจะถามให้นักเรียนได้คิดในเรื่องที่มีความเชื่อมโยงกับพื้นเพทางวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อที่จะให้การศึกษาที่มีความเกี่ยวเนื่อง นำไปใช้ได้ และถูกต้องตรงตามที่ควรจะเป็น ในเวลาเดียวกัน โรงเรียนจะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับชุมชน ดังนั้น นักเรียนจะอยู่ในฐานะที่ได้รับการเตรียมพร้อมในการใช้ชีวิตในชุมชน และในสังคมโลกอย่างแท้จริง

โรงเรียนชุมชนตามโครงการจะเปิดดำเนินการสัปดาห์ละ 5 วัน ในแต่ละวันจะเปิด 4 ชั่วโมงในเวลาดำเนินการปกติซึ่งจะเป็นหลักสูตรสำหรับเด็กและเยาวชน และจะมีหลักสูตร 2 ชั่วโมงครึ่ง

ซึ่งจะจัดในช่วงเย็นสำหรับเด็กโตและผู้ใหญ่ ในส่วนของเด็กจะแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามระดับอายุและความสามารถ : กลุ่มก่อนวัยเรียน (กลุ่มอายุ 3 ถึง 5 ปี) กลุ่มการศึกษาาระดับพื้นฐาน (อายุ 5 ถึง 7 ปี) และกลุ่มระดับสี่ชั้นเรียนในระดับประถมศึกษา (อายุ 7 ปีขึ้นไป) และเนื่องจากมีความแตกต่างไม่ได้สัดส่วนของอายุ และประสบการณ์ของเด็กที่เข้าร่วมในโรงเรียนชุมชนในโครงการ ครูของโครงการจึงต้องใช้ความระมัดระวังอย่างมากในการที่จะไม่ตัดสินใจแบ่งเด็กโดยพิจารณาจากเกณฑ์อายุเท่านั้น ดังนั้นในสัปดาห์แรกของการเรียน ครูจะสังเกตเด็กก่อนที่จะจัดแยกกลุ่มชั้นเรียนโดยอิงหลักของเกณฑ์อายุและการพัฒนาทางสติปัญญา สำหรับเด็กที่มีอายุ 14 ปีหรือสูงกว่า CECUP และครูในโครงการจะเข้าไปจัดกระบวนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้พิเศษ ซึ่งจะได้รับการปรับให้เข้ากับความต้องการในการพัฒนาของวัยรุ่นที่ไม่ได้ผ่านระบบการศึกษาในชั้นประถมของทางการมาก่อน

ในแต่ละกลุ่มชั้นเรียนของโรงเรียน CECUP จะให้ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรและแผนงานเป็นรายปี มีกระบวนการที่ครูประจำชั้นจะร่วมกับ CECUP ในการประชุมทบทวนหลักสูตรและแผนงานเดือนละ 2 ครั้ง ทั้งนี้เพื่อจะได้ปรับปรุงตามความเหมาะสมเท่าที่เห็นว่าจำเป็น ฝ่ายของครูก็จะจัดทำแผนงานประจำวันของตนเองขึ้น สิ่งที่สำคัญคือการนำเอาประสบการณ์ในชีวิตจริงของเด็ก ประวัติศาสตร์ และมิติในเชิงวัฒนธรรมเข้ามาประกอบกับการเรียน การสอน ทั้งนี้เพื่อสร้างคุณภาพของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ วิธีการนี้เป็นการส่งเสริม กระตุ้นให้ครูเป็นบุคคลที่มีทั้งความคิดสร้างสรรค์และมีความรอบรู้ในเนื้อหาสาระไปพร้อมๆ กัน

4.2 โครงการ Educacao Suplementario de Primer Grau (Alternative Primary Education)

โครงการ Educacao Suplementario de Primer Grau (Alternative Primary Education) ตั้งอยู่ในเมือง Rio Grande do Sul ทางใต้ของประเทศบราซิล

โครงการประถมศึกษาทางเลือกดำเนินการโดย Fundacao de Desenvolvimento, Educacao e Pesquisa da Regiao Cealeiro (FUNDEP) และบริหารจัดการโดยแผนกการศึกษาชนบท โรงเรียนตามโครงการตั้งอยู่ห่างจากเมือง Porto Alegre ประมาณ 600 กิโลเมตรทางตะวันตกเฉียงเหนือของรัฐ Rio Grande do Sul โรงเรียนนี้จัดสร้างโดยองค์กรที่ทำงานระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยที่ใกล้ชิดกับปัญหา ใน พ.ศ. 2533 โดยได้สร้างให้เป็นโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนท้องถิ่นสำหรับเด็กและเยาวชน และเพื่อเป็นเครื่องมือในการทำงานในชุมชนชนบทด้วย

นักเรียน 50 คนต่อชั้นเรียนในโรงเรียนนี้มาจากครอบครัวยากจนที่เข้าไปบุกเบิกตั้งถิ่นฐานในเขตที่บริการของรัฐเข้าไปไม่ถึง

ในช่วงกว่า 18 เดือนนักเรียนจะหมุนเวียนกันอยู่ในโรงเรียนและในชุมชน เพื่อรับการฝึกฝนอบรมทั้งในเรื่องการเรียนและการทำงาน สำหรับหลักสูตรของโรงเรียนส่วนหนึ่งจะประกอบด้วยวิชาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เช่น วิชาภาษาโปรตุเกส คณิตศาสตร์ การอนุรักษ์ดินและน้ำ และวิชาเทคนิคการเกษตรทางเลือก นักเรียนจะมีส่วนสำคัญในการดูแลการดำเนินงานของโรงเรียน รวมทั้งเข้าร่วมดำเนินงานสหกรณ์ของโรงเรียนอันเป็นหน่วยสำคัญที่ดำเนินการผลิตอาหารเพื่อความต้องการของโรงเรียนเอง และยังสามารถป้อนตลาดในชุมชนรอบข้างด้วย

ผลสำเร็จของโครงการคือมีนักเรียนจบตามโครงการ 15 คน ในปี พ.ศ. 2538 ในจำนวนนี้ร้อยละ 50 เรียนต่อในระดับสูงขึ้นไป และเกือบทุกคนจะมีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือครอบครัวและองค์กรชุมชนท้องถิ่น และนอกจากนี้คือการได้รับคำชมเชยจากบรรดาผู้นำชุมชนว่าโครงการได้มีส่วนในการฝึกฝนความเป็นผู้นำตลอดจนให้ความรู้ทางวิชาการต่างๆ แก่ ชุมชน

กิจกรรมที่โครงการได้จัดทำในโรงเรียนชนบท อีกกิจกรรมหนึ่งคือ การพัฒนาผู้ทำงานพัฒนาชนบทจากนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนเหล่านี้ เมื่อเด็กสำเร็จการศึกษาตามโครงการแล้ว จะได้เข้าร่วมโครงการ โดยเข้ารับการฝึกฝนเป็นผู้ทำงานพัฒนาชนบท จากการสำรวจพบว่า ทั่วประเทศมีนักเรียนสำเร็จชั้นประถมศึกษาเพียงร้อยละ 20 และในการสำรวจเมื่อ พ.ศ. 2536 พบว่าร้อยละ 50 ของเด็กของครอบครัวที่อาศัยทำมาหากินในเขตป่าบุกเบิกจากจำนวนรวม 50,000 คนนั้นไม่สามารถเข้าสู่ระบบโรงเรียน และพบว่าประมาณ 60 เขตการตั้งถิ่นฐานทั่วประเทศ Rio Grande do Sul ให้ความสนใจในโครงการของ FUNDEP ในเรื่องของโรงเรียนชนบท และมีศักยภาพที่จะเป็นชุมชนรับบริการจากโครงการเมื่อจะมีการขยายงานในอนาคต

ภูมิหลังของโครงการ

FUNDEP เป็นมูลนิธิเพื่อการจัดการศึกษาแบบรวมเอาชุมชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เนื่องจากในเขตมลรัฐ Rio Grande do Sul ขาดแคลนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กซึ่งเป็นปัญหาที่ผลักดันให้องค์ที่ทำงานใกล้ชิดปัญหา และองค์การทางศาสนาระดับวัดได้ตัดสินใจตั้งมูลนิธิขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของสังคมบราซิลคือ เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นและดำเนินการให้บริการโดยองค์กรในชุมชนเอง หนึ่งในสมาชิกร่วมก่อตั้งของมูลนิธินี้คือ ขบวนการผู้ไร่ที่ทำกิน (Movimento Sem Terra หรือ MST) ซึ่งเป็นองค์กรที่เป็นตัวแทนในการต่อสู้

เพื่อความต้องการและความห่วงใยในเรื่องนี้ ซึ่งมีประชาชนมากถึง 125,000 คนใน 19 มลรัฐ ทั่วประเทศ เป็นสมาชิก สำหรับในรัฐ Rio Grande do Sul นั้น องค์กรท้องถิ่นที่เป็นหน่วยงานร่วม ประสานกับ MST และขบวนการสังคมนิยมอื่น ๆ ได้ร่วมกันจัดตั้งโครงการการศึกษาทางเลือกขึ้น เพื่อให้บริการและให้เป็นไปตามเป้าหมายในการเป็นชุมชนต้นแบบ ในเรื่องการจัดตั้งถิ่นฐานทำการ เกษตรและเรื่องครอบครัวสำหรับชุมชนชนบทต่อไป

4.3 โครงการ Goat – to – School Program

โครงการนี้ดำเนินการที่เมือง Bahia โดยสหพันธ์คนงานชนบทของเมือง Bahia ได้จัดทำโครงการ Goat – to – School ขึ้นใน พ.ศ. 2539 โดยเป็นโครงการนำร่องเพื่อช่วยเหลือแรงงานเด็ก และครอบครัว สหพันธ์จะให้แพะแก่ครอบครัวที่ส่งบุตรเข้าเรียนแทนที่จะให้ทำงาน พร้อมทั้งสอนวิธีการเลี้ยงแพะ และการขยายพันธุ์ด้วย ครอบครัวที่เข้าร่วมโครงการจะให้บุตรตีนมแพะ และมี สัญญาคืนแพะให้แก่สหพันธ์เท่ากับจำนวนที่ได้ในภายหลัง ซึ่งทำให้สามารถขยายการช่วยเหลือไป ยังครอบครัวอื่นๆ ได้

ในขั้นแรกมีครอบครัวที่ได้รับแจกแพะประมาณ 30 ครอบครัว รวมเป็นแพะจำนวน 60 ตัว เด็กในครอบครัวเหล่านี้ถึงประมาณ 100 คน พ้นจากการทำงานที่เป็นอันตราย และได้เข้าเรียนใน โรงเรียน ในขั้นแรกโครงการนี้ได้รับความช่วยเหลือจากโครงการจัดการใช้แรงงานเด็ก (IPEC) ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศในขั้นต้น แต่ในปัจจุบันพึ่งตนเองได้ และขยายจำนวนครอบครัวที่ได้รับความช่วยเหลือออกไปเรื่อย ๆ

โครงการนี้สามารถสร้างจิตสำนึกให้แก่ครอบครัวและชุมชน ในเรื่องผลเสียของการใช้แรงงานเด็ก และความสำคัญของการศึกษา นอกจากนี้โครงการยังทำหน้าที่ประสานงานกับครู และนัก การศึกษา เพื่อช่วยปรับปรุงคุณภาพ และบริการพื้นฐานด้านการศึกษาในท้องถิ่นด้วย

4.4 โครงการ CESAM (Salesian Centre for Minors)

CESAM เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากโบสถ์คาทอลิก โดยมุ่งไปที่กลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นเด็กสลัมโดยทั่วไปมากกว่าที่จะเจาะจงที่เด็กเร่ร่อน อย่างไรก็ตามกว่าร้อยละ 80 ของเด็กที่ได้รับการช่วยเหลือเคยมีประสบการณ์ในการทำงานตามท้องถนนเมื่อเริ่มเข้าโครงการ

การทำงานของ CESAM อยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ถ้าเด็กจากครอบครัวที่ยากจนได้รับการจ้างให้ทำงานในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม พวกเขาจะสามารถสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิตให้กับตัวเองและครอบครัว นอกจากนี้ยังเชื่อว่าการตอบสนองต่อความต้องการรายได้ของครอบครัวสามารถทำได้เป็นอย่างดีเพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กและเยาวชนในด้านทักษะ ความเชื่อและอุปนิสัยที่จะเป็นประโยชน์เมื่อพวกเขาเติบโตขึ้น

CESAM ได้ถูกตั้งขึ้นโดยมีลักษณะการดำเนินงานแบบบริษัทที่ไม่แสวงหากำไร โดยการทำสัญญาให้บริการ เช่น การส่งเอกสาร (office messengers) การบรรจุหีบห่อ (market packing) เด็กส่งของ (carrying boys) เป็นต้นให้แก่บริษัทต่างๆ เด็กที่อยู่ภายในโครงการกว่า 1,000 คน จะได้รับเอกสารทางกฎหมาย สิทธิและสวัสดิการของคนงาน และค่าจ้างขั้นต่ำ ซึ่งเป็นสภาพการทำงานที่ไม่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปสำหรับเด็กทำงานในประเทศบราซิล เด็กในโครงการจะถูกกระตุ้นและสนับสนุนให้เรียนต่อจนจบชั้นมัธยมศึกษา และสามารถใช้อุปกรณ์นันทนาการได้ในช่วงวันหยุด นอกจากนี้ CESAM ยังติดต่อและทำงานร่วมกับครอบครัวเด็กผ่านทางโครงการอาสาสมัคร

CESAM จะทำการฝึกอบรมเด็กและให้เด็กเข้าทำงานภายใต้สัญญาให้บริการ (contract services) กับบริษัทต่างๆ กว่า 200 แห่งที่ผ่านการเลือกสรรอย่างระมัดระวังและที่ผ่านการเตรียมความพร้อม CESAM จะคิดค่าบริการจากบริษัท ซึ่งจะใช้สำหรับจ่ายให้แก่เด็กและเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ของเด็ก เนื่องจากเด็กในโครงการได้ผ่านการฝึกอบรมและมีความสามารถ นายจ้างจึงยินดีที่จะจ่ายมากกว่าค่าจ้างขั้นต่ำของตลาดแรงงาน นอกจากนี้ยังมีการรับเด็กเข้าทำงานเป็นลูกจ้างประจำเมื่อพวกเขามีอายุเกิน 18 ปี ในระหว่างที่เด็กทำงาน CESAM จะทำการติดต่ออย่างใกล้ชิดกับทั้งเด็กในโครงการและนายจ้าง เพื่อที่จะให้มั่นใจว่าสภาพการทำงานยังเหมาะสมอยู่ และเพื่อแก้ปัญหาระหว่างนายจ้างและเด็กก่อนที่ปัญหาดังกล่าวจะลุกลามไป

ในขณะที่รูปแบบโครงการข้างต้นได้ถูกนำไปใช้ดำเนินการในอีกหลายเมืองในประเทศบราซิล

4.5 โครงการ Salao de Encontro (“Meeting-Place”)

Salao de Encontro เป็นโรงงานแบบมีที่พักให้ที่ไม่มุ่งหาประโยชน์ทางธุรกิจ ถูกตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นสถานที่ทำงานที่เหมาะสมเป็นทางเลือกอื่นนอกเหนือจากการทำงานบนท้องถนน Salao de Encontro ทำการผลิตเฟอร์นิเจอร์ตกแต่งบ้านตามสไตล์ดั้งเดิม (traditional regional style) ที่มีคุณ

ภาพสูงและครบวงจร โดยผลิตทั้ง กระเบื้องเซรามิก พรม ผ้ามัดแต่ง (draperies) และอุปกรณ์ตกแต่งบ้านอื่นๆ ใช้กระบวนการผลิตแบบ labour intensive และใช้ทรัพยากรท้องถิ่น โดยมีการใช้เทคนิคทางศิลปะ (artisanal techniques) ตามมาตรฐานว่าด้วยความงามและงานฝีมือชั้นสูง (high aesthetic and craft standards) Salao de Encontro มีลูกจ้างประมาณ 350 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็กและวัยรุ่นทั้งชายและหญิง นอกเหนือจากการเป็นโครงการจ้างงาน Salao de Encontro ยังให้บริการอาหารและทัศนกรรม และยังคงดำเนินการด้านการศึกษาในระดับอนุบาลอีกด้วย

Salao de Encontro ตั้งขึ้นเพื่อพิสูจน์ความมีประสิทธิภาพของหลักการการให้ความคุ้มครองเด็กทำงานจากการเอารัดเอาเปรียบ เพื่อพิสูจน์ว่าการมีส่วนร่วมในงานที่น่าภาคภูมิใจช่วยสร้างความมั่นใจในตัวเองและกระตุ้นการเจริญเติบโตและการพัฒนาของเด็ก โครงการดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการให้ “การทำงานที่มีค่าตอบแทนอย่างสร้างสรรค์” เป็นรูปแบบหนึ่งของ “การศึกษาเพื่อชีวิต” และยังคงแสดงให้เห็นด้วยว่าเด็กสามารถสร้างสรรค์งานที่มีคุณภาพสูงสุดและมีคุณค่า เมื่ออยู่ในสภาพการทำงานที่เหมาะสม

ความสำเร็จของ โครงการดังกล่าวเห็นได้อย่างชัดเจนจากการที่เด็กเป็นที่รู้จักในระดับประเทศในฐานะเป็นตัวแทนผู้สร้างความสวยงามและคุณภาพให้แก่ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ซึ่งทำให้เด็กมีความภาคภูมิใจ นอกจากนี้การที่โครงการเน้นคุณภาพในการผลิตทำให้ประสบความสำเร็จอย่างมากในเชิงธุรกิจ โดยไม่สามารถจะทำการผลิตได้ทันคำสั่งซื้อที่มีเข้ามามากมาย

จุดเด่นที่สำคัญอีกประการหนึ่งของ Salao de Encontro อยู่ที่การพึ่งตัวเองได้ของโครงการ อันเนื่องมาจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของโครงการ นอกเหนือจากการได้รับการช่วยเหลือทางงบประมาณเป็นครั้งคราวจากภายนอกซึ่งมักจะถูกใช้สำหรับบริการทางสังคมที่ Salao de Encontro ดำเนินการอยู่ นอกจากนี้สภาพการทำงานและค่าตอบแทนที่ดีกว่าการทำงานบนท้องถนนยังได้ดึงดูดให้เด็กจำนวนมากต้องการเข้าร่วมโครงการซึ่งเกินกว่าที่ Salao de Encontro จะสามารถรองรับได้ อย่างไรก็ตามในเวลาต่อมา Salao de Encontro ได้เริ่มใช้สถานที่ฝึกอบรมในการเตรียมความพร้อมให้แก่คนกลุ่มอื่นในชุมชน เพื่อดำเนินกิจกรรมทำนองเดียวกันในอื่นๆ ด้วย

4.6 โครงการ Republica do Pequeno Vendedor (Republic of Young Pedlars)

เป็นโครงการที่จัดหาบริการให้การช่วยเหลือแก่เด็กที่กำลังทำงานอยู่ตามท้องถนน โดยมีความเชื่อที่ว่าปัญหาหลักของเด็กพวกนี้คือการเห็นห่างไม่เพียงแต่จากครอบครัวหากแต่จากโครงสร้างและทรัพยากรทางสังคมอื่นๆ และเชื่อว่าแม้ว่าเด็กจะเป็นผู้ที่ยากจนมากและต้องทำงานเพื่อ

ความอยู่รอด พวกเขาไม่สมควรที่จะได้รับการกีดกันจากเพื่อนและความช่วยเหลือ ดังนั้น Republica do Pequeno Vendedor จึงเชื่อว่าก้าวแรกของการแก้ปัญหาดังกล่าวคือการสร้างความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงระหว่างเด็กเร่ร่อนกับส่วนอื่นๆ ของสังคม

ในการเข้าถึงเด็กเร่ร่อนตามท้องถนน Republica do Pequeno Vendedor ใช้อาสาสมัครที่มีแรงจูงใจสูงและที่ได้รับการอบรมเป็นพิเศษ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเยาวชนซึ่งมาจากภูมิหลังทางเศรษฐกิจที่ย่ำแย่และเป็นเด็กเร่ร่อนตามท้องถนนเช่นเดียวกับเด็กที่พวกเขาพยายามจะเข้าถึง อาสาสมัครเหล่านี้จะออกไปตามท้องถนนเพื่อพูดคุยติดต่อกับเด็กเร่ร่อนตามท้องถนนและในภายหลังจัดเด็กเหล่านั้นให้เป็นกลุ่มต่างๆ เพื่อที่จะทำลายความเหินห่างความแปลกแยกและเพื่อเริ่มกระบวนการร่วมกันแก้ไขปัญหาการทำงาน ปัญหาครอบครัวและปัญหาอื่นๆ

ในขั้นตอนแรกของการทำงาน โครงการจะเริ่มต้นด้วยการจัดหาอาหารกลางวันให้แก่เด็กเร่ร่อนตามท้องถนน และจัดกิจกรรมนันทนาการและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพวกพ้อง โครงการดังกล่าวดำเนินอยู่ได้ส่วนหนึ่งมาจากกิจกรรมหารายได้ของโครงการ กล่าวคือจะมีการรวบรวมสิ่งของเครื่องใช้ที่ใส่แล้วและนำมาเก็บไว้ในโรงเก็บขนาดใหญ่ ซึ่งตลอดทั้งปีเด็กและเยาวชนในโครงการฝึกอาชีพของ Republica do Pequeno Vendedor จะทำการซ่อมแซมก่อนที่จะถูกนำออกมาจำหน่ายในราคาต่ำให้กับคนในชุมชนที่ยากจน นอกจากนี้ Republica do Pequeno Vendedor ยังมีการดำเนินโครงการที่จัดหาโอกาสในการทำงานให้แก่เด็ก ซึ่งคล้ายคลึงกับโครงการที่จัดโดย CESAM ข้างต้น Republica do Pequeno Vendedor สามารถให้บริการแก่เด็กและเยาวชนถึงประมาณ 800 คนและมีอาสาสมัครประมาณ 50 คน ร่วมในโครงการ

บทเรียนจากการทำงานกับเด็กเร่ร่อน

บทเรียนที่ได้รับจากการศึกษาโครงการให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนของบราซิลได้ถูกสรุปไว้โดย William Myers¹⁷ ในรูปของแนวคิดและหลักการพื้นฐานที่กำหนดประเด็นสำคัญในการดำเนินโครงการสำหรับเด็กเร่ร่อนอย่างมีประสิทธิภาพ คือ

- วัตถุประสงค์ของการให้บริการแก่เด็กเร่ร่อนตามท้องถนนควรอยู่ที่การส่งเสริมการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคมของพวกเขาอย่างเป็นองค์รวม

¹⁷ Myers, William, "Alternative Services for Street Children: The Brazilian Approach", in Bequela Assefa and Jo Boyden, *Combating Child Labour*, Geneva, International Labour Office, 1995, 2nd ed., pp. 134-137.

- การช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กที่จำเป็นต้องทำงานบนท้องถนนเป็นสิ่งที่กระทำได้ง่ายกว่า การช่วยเหลือเมื่อพวกเขากลายเป็นผู้ที่ต้องอาศัยอยู่ตามท้องถนนแล้ว ดังนั้นโครงการส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การป้องกันการล่มสลายของครอบครัวและการถูกกีดกันออกจากสังคม เป็นที่ทราบกันดีว่า สภาพแวดล้อมและบุคลิกภาพที่แก่กร้านของเด็กข้างถนนทำให้เกิดความยากลำบากที่จะให้บริการแก่พวกเขา โครงการป้องกันจึงมักเป็นไปในรูปแบบของการจัดหาทางเลือกการทำงานอื่นๆ ที่เหมาะสมให้แก่เด็กยากจนเพื่อว่าพวกเขาจะได้ไม่ต้องออกมาทำงานหรือเร่ร่อนตามท้องถนน ซึ่งการช่วยเหลือดังกล่าวจะช่วยรักษาและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว โรงเรียน สถาบันศาสนาและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ควรทำให้การทำงานเป็นเครื่องมือทางการศึกษาที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาของเด็กแทนที่จะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของเด็ก การเคารพในความต้องการของเด็กผู้ซึ่งรู้สึกว่าคุณต้องทำงาน และการช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ให้สามารถแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ทั้งนี้เพราะการตัดสินใจของเด็กโดยส่วนใหญ่ที่จะทำงานนั้นมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับความรู้สึกด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความภูมิใจในตนเองและการอยู่รอด ด้วยเหตุนี้โครงการหลายโครงการจึงได้จัดเนื้อหาและโครงสร้างของงานให้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการศึกษา นอกเหนือไปจากการสร้างรายได้จากการทำงานด้วย
- การส่งเสริมพัฒนาของเด็กเร่ร่อนตามท้องถนนต้องเป็นกระบวนการศึกษาเพื่อการดำรงชีวิต ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีปฏิสัมพันธ์ และการช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เด็กสามารถแก้ไขปัญหาประจำวันของเขาได้
- เด็กควรได้รับการกระตุ้นให้คำนึงว่าตนเป็นผู้ที่จะกำหนดชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง และเด็กควรมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการในโครงการที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ทั้งนี้เพราะความนับถือตนเองของเด็กเหล่านี้มีน้อยมาก เนื่องจากได้รับการเอาเปรียบแสวงประโยชน์ และทารุณข่มเหงอยู่เสมอ พวกเขาต้องการโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็น จุดสนใจ และจัดการกับชีวิตด้วยตนเอง ทั้งในเรื่องการทำงานและอื่น ๆ ดังนั้นโครงการที่ประสบผลสำเร็จจะต้องเป็นโครงการที่เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมด้วย

- การเรียนในระบบโรงเรียนสามารถปรับให้ตอบสนองต่อความต้องการการเรียนรู้ในทางปฏิบัติของเด็กทุกคนทั่วไปและเด็กทำงาน เด็กทำงานจะเข้าเรียนเมื่อมีการปรับตารางสอนให้เหมาะสมกับตารางการทำงานของเด็ก และมีหลายกรณีที่ยืนยันให้เห็นว่าความสำเร็จของโรงเรียนในด้านระดับความรู้และการไม่ซ้ำชั้นของเด็กสามารถพัฒนาได้อย่างมากมายโดยไม่ต้องใช้งบประมาณสูง เพียงแค่ทำการปรับวิธีการสอนให้เข้ากับสภาพความเป็นจริงในชีวิตของนักเรียนที่ต้องทำงานไปด้วย
- การพัฒนาของช่องทางการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพของโครงการ การพัฒนาความครอบคลุม ความมีประสิทธิภาพของช่องทางการช่วยเหลือของภาครัฐ การดำเนินการให้ชุมชนเข้ามาทำงานแทนที่หน่วยงานของภาครัฐ

ประเทศฟิลิปปินส์

ประเทศฟิลิปปินส์เป็นรัฐหมู่เกาะซึ่งประกอบด้วยกว่า 7,000 เกาะห่างจากแผ่นดินใหญ่ของทวีปเอเชียประมาณ 900 กิโลเมตร โดยตั้งอยู่ใกล้แนวเส้นศูนย์สูตร อาณาเขตทางเหนือและตะวันตกจดทะเลจีนใต้ ทางตะวันออกจดมหาสมุทรแปซิฟิก และทางใต้จดทะเลชายฝั่งทะเลของเกาะบอร์เนียว มีพื้นที่รวมประมาณ 300,000 ตารางกิโลเมตร ระยะทางจากจุดเหนือสุดถึงใต้สุดมีความยาว 17,460 กิโลเมตร โดยเหตุที่ภูมิประเทศตั้งอยู่ติดชายฝั่งของมหาสมุทรแปซิฟิก ฟิลิปปินส์จึงประสบกับภัยธรรมชาติบ่อยครั้ง ทั้งมีภูเขาไฟซึ่งมีที่คาดว่าจะคุกรุ่นถึง 21 ลูก และมีพายุไต้ฝุ่นปีละ 19 ครั้งต่อปี¹⁸

ประเทศฟิลิปปินส์มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบสาธารณรัฐมีประธานาธิบดีเป็นประมุขสูงสุดทั้งของฝ่ายบริหารและของประเทศ ในแง่ของการแบ่งเขตการปกครองนั้นประเทศฟิลิปปินส์ประกอบด้วย 15 เขตการปกครองประกอบด้วย 76 แคว้น เมืองระดับนคร 61 แห่ง และ เทศบาล 1,543 แห่ง และหน่วยการปกครองระดับหมู่บ้านที่เรียกว่า Barangay 41,876 แห่ง

ในแง่ของประชากรนั้นประเทศฟิลิปปินส์มีประชากร 70.7 ล้านคนใน พ.ศ. 2540 อัตราการรู้หนังสือใน พ.ศ. 2538 มีร้อยละ 95 ร้อยละ 96.5 ของเด็กตามเกณฑ์เข้าชั้นเรียนในชั้นประถมศึกษาในระหว่าง พ.ศ. 2536 ถึง 2538 และร้อยละ 64.5 ของเด็กตามเกณฑ์ได้เรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาในระหว่าง พ.ศ. 2538 ถึง 2539

1. ภาพรวมของกฎหมาย นโยบาย และการปฏิบัติ

รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (ค.ศ. 1987) มาตรา 16 หมวด 1 บัญญัติว่า รัฐจะปกป้องและส่งเสริมสิทธิของพลเมืองทุกคนที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพในทุกระดับและจะดำเนินการที่เหมาะสมในการที่จะทำให้การศึกษาเช่นนั้นเข้าถึงได้โดยทุกคน รัฐธรรมนูญได้ให้หลักประกันในการศึกษาที่ไม่เสียค่าเล่าเรียนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยที่จะไม่มีการเก็บค่าเล่าเรียนในโรงเรียนของรัฐ นอกจากนั้น มาตรา 14 หมวด 2(5) ได้กำหนดให้รัฐจัดหาการศึกษาฟรีแก่พลเมืองในเรื่องกิจการพลเมือง(civics) ความมีประสิทธิภาพทางด้านวิชาชีพ และทักษะอื่นๆ ให้แก่พลเมืองผู้ใหญ่ คนพิการ และเยาวชนที่ไม่ได้เรียนในโรงเรียน

¹⁸ Core document forming part of the reports of State Parties : Philippines, HRI/CORE/1/Add.37.

รัฐบัญญัติ เลขที่ 6655 ว่าด้วยการจัดตั้งและจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาโดยไม่เสียค่าเล่าเรียนในโรงเรียนรัฐ (the Act Establishing and Providing for Free Public Secondary Education or Republic Act No. 6655) ได้ระบุให้มีการยกเว้นค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมอื่นๆ ของโรงเรียนให้แก่เด็กนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โรงเรียนอาชีววะ ด้านต่างๆ เช่นด้านการค้า เทคโนโลยี การประมงและการเกษตร และในโรงเรียนที่บริหารโดยหน่วยงานของรัฐบาลท้องถิ่น ในส่วนของสถาบันการศึกษาเอกชนนั้น รัฐบัญญัติ เลขที่ 6728 (The Government Assistance to Students and Teachers in Public Education Act or Republic Act No. 6728) กำหนดให้รัฐบาลสามารถทำข้อตกลงการให้บริการกับสถาบันการศึกษาเอกชนในการรับเด็กนักเรียนที่ไม่สามารถรองรับได้โดยโรงเรียนรัฐและการอนุญาตให้นักเรียนที่มีความขัดสนทางการเงินที่เรียนอยู่ในโรงเรียนมัธยมของเอกชนไม่เสียค่าเล่าเรียน

ประมวลกฎหมายสวัสดิการเด็กและเยาวชน (The Child and Youth Welfare Code) มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการศึกษาอยู่หลายประการ รวมทั้งเรื่องการบริหารโรงเรียน การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ปกครองเด็กที่ยากจน โรงเรียนอนุบาล ชั้นเรียนพิเศษสำหรับผู้พิการทางกาย ทางสติปัญญาและจิตใจ และผู้ได้รับความกระทบกระเทือนทางด้านจิตใจ บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครู การศึกษาสำหรับเด็กที่ถูกจ้างให้ให้เป็นคนทำงานบ้าน และโครงการให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาสำหรับเด็กทำงาน

นอกจากนั้นประเทศฟิลิปปินส์ยังมีกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวกับผู้พิการกล่าวคือ กฎบัตรเพื่อคนพิการ หรือรัฐบัญญัติที่ 7277 ค.ศ. 1992 (Magna Carta for Disabled Persons, the Republic Act No. 7277, 1992) ซึ่งระบุถึงการบำบัดฟื้นฟู การพัฒนาตนเองและการพึ่งตนเองของผู้พิการ และการบูรณาการสู่สังคม ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาข้อ 12 ว่าด้วยการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ กำหนดว่า รัฐจะให้หลักประกันว่าคนพิการจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะของตน รัฐจะใช้มาตรการที่เหมาะสมในการทำให้การศึกษาเช่นว่าเข้าถึงได้โดยคนพิการทุกคน ให้ถือว่าการปฏิเสธโดยสถาบันการศึกษาที่จะให้เด็กเข้าเรียนในหลักสูตรใดด้วยเหตุผลความพิการเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย รัฐจะนำเอาความต้องการเป็นพิเศษของคนพิการมาประกอบการพิจารณาในการร่างนโยบายและโครงการด้านการศึกษา รัฐจะกระตุ้นให้สถาบันการเรียนการสอนนำเอาความต้องการพิเศษของคนพิการมาพิจารณาในการใช้เครื่องอำนวยความสะดวกในโรงเรียน ตารางเวลาการสอน กฎเกณฑ์ทางด้านพลานามัย และการพิจารณาเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้อง รัฐจะส่งเสริมการจัดหาบริการเพิ่มเติมซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกแก่กระบวนการเรียนรู้ของคนพิการของสถาบันการเรียนการสอนระดับสูง

กฎบัตรเพื่อคนพิการ ข้อ 14 ว่าด้วยการศึกษาในรูปแบบพิเศษ บัญญัติว่ารัฐจะก่อตั้ง รักษา และสนับสนุนการศึกษาแบบพิเศษที่เพียงพอและเป็นระบบบูรณาการ สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น การได้ยิน คนปัญญาอ่อน และเด็กออทิสติกในรูปแบบอื่นๆ ในทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อให้เป็นไปตามนี้กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม และการกีฬาจะต้องจัดชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนทั้งในเขตเมืองและเขตเทศบาล นอกจากนี้จะตั้งห้องสมุดอักษรเบรลล์และห้องโสตในจังหวัด เมืองและเขตเทศบาล รัฐบาลจะจัดสรรเงินทุนที่จำเป็นเพื่อการดำเนินโครงการการศึกษาพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพทั่วประเทศ ผู้บริหารระดับท้องถิ่นอาจให้ทุนสนับสนุนตามสมควรเพื่อเพิ่มเติมจากเงินทุนระดับชาติ

ประมวลกฎหมายสวัสดิการเด็กและเยาวชน มาตรา 3 และ 74 - กล่าวถึงสิทธิอย่างเท่าเทียมกันของเด็กทุกคน และการจัดชั้นเรียนพิเศษและโรงเรียนพิเศษ รวมทั้งการขยายและปรับปรุงบริการการศึกษาพิเศษให้สามารถเปิดโอกาสให้แก่เด็กพิการมากขึ้น องค์กรที่ทำงานด้านทรัพยากรมนุษย์ต้องจัดการฝึกอบรมให้แก่เด็กพิการ เพื่อให้สามารถทำงานบางประเภทได้ รวมทั้งช่วยให้เด็กพิการที่ผ่านการฝึกอบรมแล้วมีงานทำด้วย

นอกจากนี้ประมวลกฎหมายฉบับนี้ยังได้ระบุว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่จะต้องจัดหาหน่วยงานที่สามารถให้บริการแก่เด็กพิการได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เด็กพิการได้รับการดูแล ฟันฟู และฝึกอบรมอย่างถูกต้อง และถ้าผู้ปกครองของเด็กปฏิเสธที่จะให้เด็กได้รับการดังกล่าว หน่วยงานของรัฐก็มีหน้าที่จะดำเนินการยื่นคำร้องเพื่อให้เด็กได้รับการดูแลจากหน่วยงานที่เหมาะสมด้วย

นโยบายของรัฐในด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสปรากฏชัดเจนในนโยบายและแนวทางในการจัดการศึกษาพิเศษ แผนปฏิบัติการสำหรับการศึกษามวลชน และโครงการระดับชาติเพื่อช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน

2. แนวคิดในการให้บริการการศึกษา

แนวคิดในการให้บริการการศึกษาที่สำคัญของประเทศฟิลิปปินส์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและผลจากที่ประชุมที่จ่อมเทียนเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ คือการให้การศึกษแก่เด็กทุกคนอย่างเสมอภาคทั่วถึง และเป็นการบูรณาการเข้าสู่ระบบปกติของเด็ก ที่มีความต้องการพิเศษ แต่ก็ได้คำนึงถึงการให้บริการที่นอกเหนือไปจากนั้นตามความต้องการของเด็กด้อย

โอกาสบางกลุ่ม เช่นการสอนด้วยบทเรียนภาษาท้องถิ่นสำหรับชุมชนมุสลิม การยืดหยุ่นในเรื่องเวลาเรียนสำหรับเด็กที่ทำงาน และการจัดสอนเสริมเป็นรายคนหรือเป็นกลุ่ม สำหรับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ทำให้ไม่สามารถเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติได้

โดยที่ประเทศฟิลิปปินส์ได้รับอิทธิพลในเรื่องแนวคิดทางการศึกษาจากสหรัฐอเมริกา จึงให้ความสำคัญกับการศึกษาระดับสูง ในฐานะเป็นบันไดสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงานและการดำรงชีวิต ในทำนองเดียวกันเนื่องจากในปัจจุบันประเทศฟิลิปปินส์ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ทำให้มีผู้ได้รับผลกระทบเป็นจำนวนมาก แนวคิดในเรื่องการให้การศึกษาจึงถูกปรับให้ความสำคัญแก่การศึกษาเพื่อการทำงานมากขึ้น ทำให้มีความต้องการสูงในการศึกษาวิชาชีพต่าง ๆ เช่น สาขาวิศวกรรมศาสตร์ แพทยศาสตร์ บริหารธุรกิจ และวิทยาการคอมพิวเตอร์ เป็นต้น และวิชาซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว มีโอกาสดีในการหางานทำ และการก้าวหน้าในการทำงานในอนาคต ความนิยมในการศึกษาจึงมุ่งไปที่วิชาชีพเหล่านี้ และละเลยแขนงวิชาอื่น ๆ เช่น อักษรศาสตร์ ศิลปศาสตร์ หรือมนุษยศาสตร์ ดังนั้นจึงมีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นสูงให้กับวิชาชีพดังกล่าวในสัดส่วนที่สูงกว่ามาก

นอกจากนี้ โดยที่ประเทศฟิลิปปินส์ส่งแรงงานไปยังต่างประเทศเป็นจำนวนมาก และถือว่าแรงงานเหล่านี้เป็นผู้นำเข้าเงินตราต่างประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ สังคมจึงให้ความสำคัญต่อการไปทำงานต่างประเทศ และการพัฒนาทักษะเพื่อการนี้เป็นอย่างมาก แนวคิดในเรื่องการศึกษาจึงได้รับอิทธิพลจากกระบวนการดังกล่าว ในแง่ที่มุ่งเน้นที่จะตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานต่างประเทศด้วย

3. การให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของภาครัฐ

โดยเหตุที่สถานศึกษาของประเทศฟิลิปปินส์มีไม่เพียงพอกับความต้องการของเด็ก จึงปรากฏว่าการเข้าเรียนของเด็กอยู่ในอัตราต่ำ โดยเฉพาะในหมู่ของแรงงานเด็ก ดังนั้นใน พ.ศ. 2533 กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม และการกีฬาจึงได้จัดตั้งโครงการรวมชั้นเรียนขึ้นเพื่อที่จะสามารถขยายโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ในหมู่บ้านและตำบลที่มีความต้องการได้ โครงการนี้ดำเนินการโดยวิธีจัดครูหนึ่งคนต่อนักเรียนรวมชั้น 30 ถึง 40 คน ทั้งนี้เพื่อให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสเข้าโรงเรียนโดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าอยู่ชั้นอะไร ซึ่งเป็นการขจัดปัญหาการขาดแคลนครูและการต้องยุบหรือขยายชั้นเรียนบางชั้นตามจำนวนเด็กมากเกินไปหรือน้อยเกินไปด้วย กระทรวงฯ ได้จัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาประเภทนี้ขึ้นถึง 900 โรงเรียน และโรงเรียนมัธยมศึกษา 52 โรงเรียน ในท้องถิ่นที่ไม่มีโรงเรียนมัธยมศึกษาเลย ใน พ.ศ. 2538 และ 2539 จากสถิติของกระทรวงฯ จะเห็นความ

แตกต่างกันได้ชัดว่าใน พ.ศ. 2534 มีตำบลร้อยละ 258 ซึ่งไม่มีโรงเรียนประถมศึกษา แต่ใน พ.ศ. 2539 มีตำบลเพียงร้อยละ 12.5 ที่ยังไม่มีโรงเรียนประถมศึกษา

3.1 การให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กทำงาน

นอกจากโครงการดังกล่าวแล้ว กระทรวงฯ ยังได้ดำเนินโครงการช่วยเหลือแรงงานเด็กตั้งแต่ปลาย พ.ศ. 2523 เป็นต้นมา โดยพัฒนาต้นแบบการเรียนการสอนสำหรับแรงงานเด็กที่ไม่ได้เข้าโรงเรียน ทำการสอนเสริมให้แก่เด็กที่อยู่ในโรงเรียน จัดชั้นเรียนเพื่อให้อ่านออกเขียนได้ และการฝึกอบรมด้านอาชีพ ตลอดจนการให้เงินยืมไปประกอบอาชีพแก่ครอบครัวของเด็กด้วย ในทำนองเดียวกัน กระทรวงฯ ได้พยายามที่จะลดจำนวนเด็กที่ออกกลางคัน และจำนวนเด็กที่ไม่เข้าโรงเรียน โดยจัดให้มีการสอนพิเศษเพื่อที่เด็กจะได้มีโอกาสสอบเทียบชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ด้วย

โดยเหตุที่บางครั้งเด็กจำเป็นต้องทำงานเพื่อช่วยหารายได้ให้แก่ครอบครัว และต้องเรียนไปในช่วงเดียวกัน กระทรวงฯ จึงจัดทำโครงการ School – Based Work – Study ขึ้นเพื่อช่วยเหลือแรงงานเด็กจำนวน 519 คน ให้สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐได้ เด็กเหล่านี้ทำงานตัดและขนหินหรือทำดอกไม้ไฟ มีการจัดชั้นเรียนให้ในตอนเช้า และเด็กกลับไปทำงานในตอนบ่ายหลังจากรับประทานอาหารกลางวันแล้ว โครงการนี้มุ่งเน้นการพยายามไม่ให้เด็กต้องทำงานอันตราย และให้ทางเลือกแก่เด็กในการหารายได้ มีการแนะนำให้เด็กที่ทำงานตัดและขนหิน เปลี่ยนไปทำงานด้านเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ซึ่งใช้วัสดุท้องถิ่น เช่น เปลือกหอย หินสีหรือพลอย และเถาวัลย์ เด็กที่ทำดอกไม้ไฟก็ได้รับการชักชวนหรือแนะนำให้ทำงานในชั้นตอนที่ปลอดภัยกว่า เช่น การพับกระดาษ การห่อ และติดกาว แทนการผสมสารเคมี และการบรรจุดินปืน นอกจากนี้ได้มีการย้ายสถานที่ผลิตดอกไม้ไฟไปอยู่ใกล้ๆ กับโรงเรียน เพื่อให้มีการติดตามดูแลได้ง่ายขึ้น โครงการประสบผลสำเร็จในการลดการเสียชีวิตอันตรายในการทำงานของเด็ก เพิ่มรายได้ซึ่งเป็นผลจากการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดจำนวนแรงงานเด็กที่ออกจากโรงเรียนกลางคันได้มาก

3.2 การให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กเร่ร่อน

โครงการให้บริการการศึกษาแก่เด็กเร่ร่อนของภาครัฐซึ่งทำงานอย่างมีประสิทธิภาพคือ โครงการโรงเรียนบนถนนสำหรับเด็กเร่ร่อนตามท้องถนน (The Street School for Street Children)¹⁹ ซึ่งมีกระทรวงสวัสดิการและพัฒนาสังคมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก

¹⁹ Bureau of Women and Young Workers, “Child Labour Policies and Programmes in the Philippines”, in Bequele A. and J. Boyden (eds.), *Combating Child Labour*, Geneva, ILO, 1995, pp. 188-189.

โครงการดังกล่าวเป็นตัวอย่างของโครงการที่ดำเนินงานโดยกระทรวงสวัสดิการและการพัฒนาสังคมที่มีวัตถุประสงค์หลักที่จะให้เด็กที่เร่ร่อนตามท้องถนนเข้าเรียนในโรงเรียน โดยมุ่งเป้าไปที่เด็กเร่ร่อนตามท้องถนนที่มีอายุระหว่าง 7-15 ปี โครงการมุ่งที่จะให้บริการการศึกษาออกโรงเรียนแก่เด็กเร่ร่อนและเด็กที่ถูกเอารัดเอาเปรียบ บริการให้คำปรึกษาแก่เด็กและครอบครัวของเด็ก และพยายามสร้างความเชื่อมโยงระหว่างเด็กกับสถาบันชุมชนซึ่งสามารถจัดหาบริการที่เด็กต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการดังกล่าวดำเนินการโดยการจัดให้มีโรงเรียนเคลื่อนที่ในบริเวณที่เด็กทำงาน และใช้หลักสูตรการสอนที่สามารถใช้ได้กับเด็กที่มีพื้นฐานการศึกษาแตกต่างกัน โดยมีวิชาพื้นฐานเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่ง นอกจากนี้ได้มีการพัฒนาหน่วยการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายเพื่อให้การสอนสามารถตอบสนองต่อระดับการพัฒนาของเด็กแต่ละคน

กระทรวงสวัสดิการและการพัฒนาสังคมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินโครงการ การติดตามผล และการประสานงานกับหน่วยงานรัฐบาลอื่นๆ โดยได้รับความสนับสนุนทางด้านครูและอุปกรณ์การสอนจากกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรมและการกีฬา ในขณะที่องค์กรพัฒนาเอกชนจะให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมด้านงบประมาณและบริการอื่นๆ ในการดำเนินโครงการนั้นมีหน่วยงานภาครัฐหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ในขณะที่กระทรวงสวัสดิการและการพัฒนาสังคมรับผิดชอบในการเข้าถึงตัวเด็ก จัดหาโรงเรียนและบริการอื่นๆ ให้แก่เด็ก กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรมและการกีฬาจะรับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรการสอนที่ไม่มีการคิดคะแนนและการดำเนินวิธีการศึกษาทางเลือก กระทรวงสาธารณสุขจะทำหน้าที่จัดหาบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานและโภชนาการ โดยมีหน่วยงานระหว่างประเทศเช่น UNICEF และองค์กรพัฒนาเอกชนรวมทั้งชุมชนและผู้เฒ่าทางศาสนาให้การช่วยเหลือในการดำเนินโครงการ

ในบรรดาบริการที่โครงการจัดให้แก่เด็กนั้น การให้การศึกษาทางเลือกนับได้ว่าเป็นบริการที่สำคัญที่สุด โดยจะประกอบไปด้วยการยกระดับจิตสำนึก การปลูกฝังค่านิยมและแรงจูงใจ การฝึกทักษะ การรวมกลุ่มในชุมชนและการพัฒนาความเป็นผู้นำ นอกจากนี้โครงการยังได้จัดให้มีกิจกรรมสร้างรายได้ เช่นการผลิตงานหัตถกรรม เฟอร์นิเจอร์ และกระเบื้องเซรามิก การให้บริการทางด้านสุขภาพและโภชนาการ การทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจและกิจกรรมทางวัฒนธรรม รวมทั้งกิจกรรมทางด้านศาสนา

3.3 การให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กพิการ

มีการดำเนินโครงการหลายโครงการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของเด็กกลุ่มพิเศษ รวมทั้งโครงการการศึกษาพิเศษในชุมชนที่เน้นการพัฒนาการรู้หนังสือ การสอนการนับเลขและทักษะการดำเนินชีวิตให้แก่เด็กพิการอายุระหว่าง 6-12 ปี นอกจากนี้ยังจัดให้มีศูนย์โครงการการศึกษาพิเศษเพิ่มขึ้น และชั้นเรียนการศึกษาพิเศษในโรงเรียนปกติ²⁰

การให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กพิการของภาครัฐเป็นไปตามนโยบายและแนวทางปฏิบัติสำหรับการศึกษาพิเศษ (ค.ศ. 1987) ซึ่งได้วางกรอบไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้าน การคัดเลือก การประเมินเบื้องต้น การปฐมนิเทศ การบูรณาการ และหลักสูตรที่เหมาะสม²¹ โดยมีเป้าหมายสูงสุดของการศึกษาพิเศษ ตามที่บัญญัติไว้ใน หมวด 5 มาตรา 1 ของนโยบายและแนวทางปฏิบัติสำหรับการศึกษาพิเศษ (ค.ศ. 1987) คือการบูรณาการให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าสู่อุปกรณ์การศึกษาในระบบปกติและเข้าสู่ชุมชนได้ในที่สุด

นโยบายและแนวทางปฏิบัติสำหรับการศึกษาพิเศษ ได้จำแนกรูปแบบการศึกษาพิเศษออกเป็น 2 รูปแบบ กล่าวคือ การจัดให้มีโรงเรียนพิเศษ และชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่ารูปแบบการจัดให้มีชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติเป็นรูปแบบการดำเนินการหลัก และมีการกำหนดให้โรงเรียนและชุมชนทำการคัดเลือก ซึ่งต้องรวมทั้ง การกำหนดคุณสมบัติ การประเมินเบื้องต้น และการประเมินผลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสม และมีขั้นตอนการรับเด็กพิการเข้าเรียน และกระบวนการติดตามดูแลดังนี้²²

1. มีการรับรองจากสถาบันหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. มีคณะกรรมการเพื่อพิจารณาคัดเลือก
3. มีการปรึกษาหารือกับผู้ปกครองเด็ก
4. มีการจัดให้เด็กเข้าชั้นเรียนหรือเข้าโครงการพิเศษที่เหมาะสม
5. มีการจัดทำหลักสูตรสำหรับเด็กพิการเป็นพิเศษ
6. มีการประเมินผลเป็นระยะ

²⁰ CRC/C/3/Add.23, para. 176.

²¹ UNESCO, *Legislation Pertaining to Special Needs Education*, Paris, UNESCO, 1996, pp. 145-149.

²² เพิ่งอ้าง

นอกจากนี้ผู้ที่จะเป็นครูสำหรับการศึกษาพิเศษ ต้องได้รับปริญญาตรีด้านการประถมศึกษา สาขาการศึกษาพิเศษ หรือปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาพิเศษในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา หรือปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาการประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ที่ผ่านการเรียนด้านการศึกษาพิเศษอย่างน้อย 18 หน่วยกิต จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งมี 5 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ซึ่งมี 11 แห่ง ที่มีการสอนด้านการศึกษาพิเศษนี้

3.4 การให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กกระทำความผิด

เมื่อเด็กถูกตัดสินว่ามีความผิดจริง จะมีการส่งเด็กในศูนย์บำบัดฟื้นฟู หรือให้อยู่ภายใต้การอารักขาของผู้ปกครองของเด็ก หรือผู้ที่มีความรับผิดชอบโดยเฉพาะเจาะจงโดยกระทรวงสวัสดิการ และการพัฒนาสังคมเป็นผู้ควบคุมดูแล

กระทรวงสวัสดิการและการพัฒนาสังคมรับผิดชอบในการดำเนินงานของศูนย์บำบัดฟื้นฟูระดับภูมิภาคสำหรับเยาวชนที่ถูกภาคทัณฑ์ ซึ่งมีอยู่ 10 ศูนย์ และสามารถรับเด็กได้ ศูนย์ละประมาณ 50 คน ศูนย์เหล่านี้มีบรรยากาศเหมือนบ้าน เด็กจะอยู่เป็นกลุ่ม และมีผู้เชี่ยวชาญสหวิชาชีพ ให้บริการด้านต่างๆ เช่น การศึกษานอกระบบ การฝึกวิชาชีพ การฝึกด้านศิลปกรรม จริยธรรม กีฬา และนันทนาการ และการเตรียมพร้อมที่จะกลับคืนสู่สังคม เด็กเหล่านี้จะไปเรียนในโรงเรียนชุมชน และได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนด้วย โดยผู้ปกครองจะสามารถมาเยี่ยมเยียน หรือติดต่อกับเด็กทางจดหมายได้ นอกจากนี้ยังมีบริการหลังการปลดปล่อย ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้แก่ครอบครัว และส่งเสริมการกลับคืนสู่ชุมชนของเด็กด้วย

อย่างไรก็ดีโครงการและบริการสำหรับการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็ก ยังทำได้อย่างจำกัดและบุคลากรที่ทำงานกับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กยังไม่มีความรู้และทักษะที่เพียงพอที่จะเป็นหลักประกันว่าเด็กจะได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมและสิทธิของพวกเขาจะได้รับความคุ้มครองอย่างแท้จริง

ตัวอย่างของโครงการในภาครัฐซึ่งให้บริการแก่เด็กกระทำความผิดคือ โครงการ The Community Scouts Youth Guidance Center ²³ ซึ่งเป็นโครงการของฝ่ายความสัมพันธ์กับเด็กและเยาวชนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประเทศฟิลิปปินส์ (CYRS)

²³ Orteza, E., "BAHAY TULUYAN: Alternative Education by Junior Educators", in CHILDHOPE Asia (Philippines), *Bahay Tuluyan, Dangpanan, Community Scouts Youth Guidance Center: Case Studies of Innovative Street Children Programs in the Philippines*, Manila, CHILDHOPE Asia (Philippines), 1994, pp. 1-43.

การก่อตั้งโครงการ

ใน พ.ศ. 2522 กรมตำรวจแห่งเมืองซีบู (Cebu) ได้จัดตั้งฝ่ายเยาวชนขึ้น เพื่อดำเนินการป้องกันการค้าอาชญากรรมเล็กๆ น้อยๆ ของเด็กเร่ร่อนตามท้องถนน โดยการจัดหาที่พักชั่วคราวให้ ต่อมาฝ่ายตำรวจเยาวชนได้จัดโครงการขึ้นสำหรับเด็กชายในชุมชนใกล้เคียงให้ทำกิจกรรมลูกเสือ และในช่วงเวลาเดียวกันนั้น ตำรวจได้ดำเนินการจับกุมเด็กเร่ร่อนตามคำขอร้องของกรมสวัสดิการสังคม และการพัฒนา อันเป็นผลให้เด็กถูกจับกุมถึง 150 คน ในระหว่างที่ตำรวจได้ทำการประสานงานกับสื่อมวลชนในการตามหาผู้ปกครองของเด็ก องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นของเมืองนั้นก็ได้ออกหาที่พักชั่วคราวให้ อย่างไรก็ตามมีเด็กบางส่วนที่ผู้ปกครองมิได้มาแสดงตัว จึงได้มีการจัดที่พักชั่วคราว ใน พ.ศ. 2524 เพื่อให้เป็นที่พักสำหรับเด็กกลุ่มข้างต้นและเด็กที่ถูกทอดทิ้งอื่นๆ และให้ผู้อำนวยความสะดวกของฝ่ายเยาวชนและภรรยาเป็นผู้ดูแลศูนย์และทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลเด็กในศูนย์ดังกล่าวด้วย เด็กที่อยู่ในวัยเรียนจะถูกส่งไปเข้าโรงเรียน ส่วนเด็กและเยาวชนที่ออกจากโรงเรียนก็จะได้รับการฝึกทักษะด้านอาชีพ

ภายหลังศูนย์ดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันในนาม ศูนย์แนะแนวลูกเสือชุมชน (The Community Scouts Youth Guidance Center) ซึ่งเป็นโครงการของฝ่ายความสัมพันธ์กับเด็กและเยาวชนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประเทศฟิลิปปินส์ (CYRS) ภายใต้ฝ่ายปฏิบัติการของสถานีตำรวจเขต 2

ต่อมาใน พ.ศ. 2536 ศูนย์ดังกล่าวได้รับเงินบริจาคจากองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นของเมืองซีบู ทำให้สามารถรองรับเด็กได้เพิ่มขึ้นจากเดิม 25 คนเป็น กว่า 50 คน ทั้งนี้ยังสามารถจัดกิจกรรมลูกเสือให้เด็กเร่ร่อนชายกว่า 100 คน ในช่วงวันหยุดเสาร์และอาทิตย์ด้วย

เด็กที่รับบริการจากศูนย์เป็นเด็กเร่ร่อนซึ่งกระทำความผิดในอาชญากรรมเล็กๆ น้อยๆ เช่น ขว้างปาก่อนหิน ลักขโมย ล้วงกระเป๋า จักแฉงเพื่อการโจรกรรม เป็นต้น เด็กเหล่านี้จะไม่ถูกดำเนินคดีแม้ว่าจะมีผู้เสียหาย ตำรวจจะทำการเจรจากับผู้เสียหายเพื่อไม่ให้ทำการฟ้องคดี โดยมีเงื่อนไขว่าเด็กที่กระทำความผิดจะอยู่ภายใต้การดูแลของศูนย์ฯ เพื่อการบำบัดฟื้นฟู

ปรัชญาในการดำเนินการ

ศูนย์เชื่อว่าเด็กทุกคน รวมถึงเด็กที่ตำรวจเห็นว่าเป็นตัวก่อปัญหา เกิดมาโดยมีคุณภาพที่ดี และสมควรได้รับโอกาสในการอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความรักและเอาใจใส่ เพื่อให้

เดวิดเป็นคนมีคุณค่า มีเหตุมีผลและเกรงกลัวต่อพระเจ้า ผู้ปฏิบัติงานในศูนย์เชื่อว่าการทำงานร่วมกับเด็กที่กระทำคามผิด เปรียบเสมือนการทำงานของหน่วยป้องกันอาชญากรรมของตำรวจ เป้าหมายของศูนย์คือ ให้เด็กที่ได้รับการช่วยเหลือในศูนย์กลายมาเป็นผู้ที่มีคุณค่า และเกรงกลัวต่อพระเจ้า และเป็นผู้ที่ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของศูนย์แนะแนวลูกเสือชุมชน

1. เพื่อจัดหาที่พักชั่วคราวแก่เด็กและเยาวชนที่ถูกส่งตัวมาโดยตำรวจหรือหน่วยงานอื่นอันเป็นส่วนหนึ่งของการป้องกันอาชญากรรม
2. เพื่ออบรมถึงคุณค่าของการพึ่งตนเอง การประกอบวิชาชีพสุจริต และภราดรภาพ อันเป็นการเตรียมการระยะยาวที่มุ่งสู่การใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า
3. เพื่อจัดหาการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียนให้แก่เด็กที่พักอยู่ในศูนย์ และเด็กในชุมชนที่อยู่ในโครงการ
4. เพื่อช่วยเหลือให้ความสะดวกในการจัดหางานให้แก่เด็กที่ผ่านการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน

บริการที่จัดให้มีทั้งการให้ความช่วยเหลือทางด้านการศึกษา รวมทั้งการให้ค่าเล่าเรียน ค่าเดินทาง หนังสือ เป็นต้น การหางานให้ทำ การศึกษาทางจิตวิญญาณ (การเรียนหลักคำสอนทางศาสนา) การให้บริการทางสุขภาพ การฝึกทักษะ การให้ที่พัก อาหาร และเครื่องนุ่งห่ม

4. การให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสขององค์กรเอกชน

องค์กรเอกชนในประเทศฟิลิปปินส์มีจำนวนมาก ทำงานเข้มแข็งมีประสิทธิภาพ มีบทบาทสำคัญในการให้บริการแก่เด็กด้อยโอกาส โดยเฉพาะในด้านการศึกษา องค์กรเอกชนที่มีชื่อเสียงองค์กรหนึ่งของฟิลิปปินส์คือ **Children and Youth Foundation of the Philippines** องค์กรนี้ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2536 โดยได้รับความสนับสนุนขั้นแรกจาก Consuelo Zobel Alger Foundation และ International Youth Foundation โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมและพัฒนาสภาพการณ์ โอกาส และคุณภาพชีวิตของเด็กด้อยโอกาสในประเทศฟิลิปปินส์ จนถึงปัจจุบันมูลนิธินี้ได้ให้เงินสนับสนุนโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นจำนวนมาก รวมทั้งให้ความช่วยเหลือในด้านวิชาการแก่องค์กรเอกชนที่ทำงานด้านเด็กและเยาวชนด้วย

ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

ยุทธศาสตร์การทำงานของมูลนิธิคือ การพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม การคำนึงถึงครอบครัว ชุมชน และวัฒนธรรมท้องถิ่น การพัฒนาการดำเนินงานขององค์กรและโครงการ ความเป็นไปได้ในการขยายผลการดำเนินงาน การสร้างสัมพันธ์กับองค์กรที่ทำงานด้านเด็กและเยาวชน การสนับสนุนเครือข่ายในพื้นที่ และการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความยั่งยืนของการทำงาน

โครงการและกิจกรรมที่มูลนิธิให้ความสนับสนุนประกอบด้วย

- การให้ที่พักพิงและการดูแลเด็กที่ถูกละเลย และเด็กเร่ร่อน
- การรณรงค์เพื่อส่งเสริมสิทธิและคุ้มครองเด็ก
- การศึกษาสำหรับเด็กชนกลุ่มน้อย เด็กที่ประสบปัญหาจากสงครามหรือการสู้รบ เด็กเร่ร่อน ครอบครัวเสี่ยง และเด็กพิการ
- การฝึกทักษะการดำรงชีวิตด้านการเกษตรและวิชาชีพอื่น ๆ
- โครงการผสมผสานเพื่อช่วยเหลือและพัฒนาเด็กในสถานะยากลำบาก
- การส่งเสริมให้เด็กมีบทบาทในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การคุ้มครองสิทธิเด็ก การป้องกันและเฝ้าระวังความพิการและการทำงานเพื่อสังคม
- การส่งเสริมศิลปะวัฒนธรรมเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้เกี่ยวกับประเด็นเรื่องเด็ก

นอกจากนี้มูลนิธิยังให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการกับองค์กรและโครงการที่ทำงานกับเด็ก ในด้านการฝึกอบรม การพัฒนาองค์กร การประเมินผลการดำเนินงาน การวิจัยในประเด็นสำคัญเกี่ยวกับเด็กการสร้างเครือข่ายการทำงาน การวางแผนงาน และการรณรงค์หาทุนเพื่อความยั่งยืนขององค์กรและโครงการด้วย

โดยเหตุที่ประเทศฟิลิปปินส์ประสบปัญหาเรื่องเด็กเร่ร่อนค่อนข้างมาก จึงให้ความสนใจและมีองค์กรและโครงการจำนวนมากที่ทำงานกับเด็กกลุ่มนี้ โดยเฉพาะในเรื่องการให้การศึกษาและการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตัวอย่างของโครงการการศึกษาสำหรับเด็กเร่ร่อน ขององค์กรเอกชนที่ประสบผลสำเร็จอย่างสูงคือ

4.1 โครงการ Bahay Tuluyan Alternative Education Program for Street Children

โครงการนี้มีโครงการย่อยที่สำคัญ 5 โครงการ คือ

1. โครงการผู้ให้การศึกษารุ่นเยาว์ (Junior Educators Program)
2. กลุ่มวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research Team - PRT)
3. ศิลปะการละคร (Theater Arts)
4. โครงการให้ทุนการศึกษา
5. โครงการฝึกอบรมทักษะอาชีพ

โครงการย่อยแต่ละโครงการมีรายละเอียดโดยคร่าวดังนี้คือ

1. โครงการผู้ให้การศึกษารุ่นเยาว์ (Junior Educators Program) มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ความรู้พื้นฐานและทักษะซึ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีคุณค่าและมีประสิทธิภาพ โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กเร่ร่อนอายุระหว่าง 11 ถึง 17 ปี ซึ่งจะถูกคัดเลือกและรับการฝึกอบรมเพื่อที่จะให้เป็นผู้ทำการสอนการศึกษาขั้นพื้นฐานและฝึกทักษะให้แก่เด็กอื่น โครงการนี้ดำเนินงานโดยจะถือหลักการมีส่วนร่วมของเด็กเป็นสำคัญ

เจ้าหน้าที่ทั้งหมดของศูนย์ทำการคัดเลือกเด็กที่จะมาเป็นผู้ให้การศึกษารุ่นเยาว์ โดยเลือกจากผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อจาก เด็กในกลุ่มศิลปะการละคร กลุ่มวิจัยแบบมีส่วนร่วม และเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานกับผู้ให้การศึกษารุ่นเยาว์ ทั้งนี้โดยพิจารณาจากความเป็นผู้นำและการมีส่วนร่วมในกลุ่มของเด็ก การแสดงออกถึงความผูกพันต่อนโยบาย กฎเกณฑ์ และข้อบังคับต่างๆ ของ Bahay Tuluyan และการเปลี่ยนแปลงความประพฤติในทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน

เด็กที่ได้รับการคัดเลือกจะได้รับการฝึกอบรมและประเมินผลภายในระยะเวลา 6 เดือน โดยจะได้รับการฝึกทักษะในเรื่อง การติดต่อสื่อสาร การพิมพ์ดีด การวางแผนและอำนวยความสะดวกในการประชุมและการประชุมกลุ่มย่อย การเตรียมหลักสูตร การวางแผนบทเรียน กระบวนการและวิธีการสอน การเตรียมรายงานย่อของการประชุม การดำเนินการประชุมและการทำรายงาน รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมฝึกทักษะด้านการทำโปสเตอร์ การถ่ายภาพนอกสถานที่ ศิลปะ ดนตรีและศิลปะการป้องกันตัว นอกจากนี้เด็กที่ได้รับการคัดเลือกยังจะได้รับความรู้ด้านการให้คำปรึกษาแก่เยาวชนอื่น กระบวนการทางกฎหมาย ทักษะการเป็นผู้นำ และการแยกแยะและการเสริมสร้างค่านิยม

ที่ถูกต้อง จากการสัมมนาและการอบรมเชิงปฏิบัติการที่จัดอย่างสม่ำเสมอ ในทำนองเดียวกันผู้ให้การศึกษารุ่นเยาว์เหล่านี้จะได้รับการกระตุ้นให้เรียนต่อในโรงเรียน

ผู้ให้การศึกษารุ่นเยาว์ดำเนินการสอนเด็กใน 3 พื้นที่ ตามท้องถนนที่เด็กอยู่อาศัยและทำงาน ในชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่กับครอบครัวหรือญาติพี่น้อง และในศูนย์ฯ ซึ่งการเรียนการสอนมีลักษณะค่อนข้างเป็นรูปแบบ เขาจะได้รับค่าตอบแทนจำนวน 600 เปโซต่อเดือน ซึ่งเงินส่วนใหญ่จะเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการเรียนหนังสือในโรงเรียนของเขาเอง ผู้ให้การศึกษารุ่นเยาว์ที่ขาดการสอนโดยไม่มีเหตุผลสมควรหรือไม่เข้าร่วมการประชุมประจำสัปดาห์จะถูกปรับเป็นเงิน 5 เปโซ ซึ่งเงินที่ได้รับจากค่าปรับดังกล่าวจะใช้ในกิจกรรมเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมเช่น การทัศนจร กิจกรรมทางด้านศิลปะ กีฬา และงานรื่นเริง

จะมีการประชุมของผู้ให้การศึกษารุ่นเยาว์ทุกสัปดาห์ โดยเด็กจะมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ตนได้รับในรอบสัปดาห์ ปัญหาที่ประสบและการแก้ปัญหาดังกล่าว รวมทั้งความช่วยเหลือที่ต้องการ ได้รับด้วย

2. กลุ่มวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research Team - PRT)

สมาชิกของกลุ่มวิจัยแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย เด็กเร่ร่อนที่มีประสบการณ์ยาวนานในท้องถนน ผู้ซึ่งเคยใช้ชีวิตร่วมกับแก๊งค์ เคยเสพยาเสพติด หรือเคยมีความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ที่ชอบมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเด็ก หรือเป็นผู้ที่เคยเข้าออกคุกอยู่เป็นประจำ

กลุ่มวิจัยแบบมีส่วนร่วมจะออกไปตามท้องถนนเพื่อทำการสัมภาษณ์เด็กเร่ร่อนเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวเด็กนั้นๆ เพื่อที่จะให้รู้ว่ามียะอะไรเกิดขึ้นบ้าง เด็กเร่ร่อนเหล่านั้นอยู่ที่ใดและทำอะไรอยู่ มีการจับกุมเกิดขึ้นหรือไม่ ใครเกี่ยวข้องกับบ้าง หรือเพื่อให้รู้ถึงเหตุผลที่เด็กไปค้าประเวณี หรือดมสารระเหย และรู้แหล่งยาเสพติด เป็นต้น และในบางครั้งกลุ่มดังกล่าวจะได้รับการขอร้องให้ทำการสืบเสาะหาเด็กที่หนีออกจากศูนย์ นอกจากนั้นพวกเขายังสามารถชักชวนให้เด็กเร่ร่อนอื่นๆ เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของตน ซึ่งจะเห็นได้ว่าบ่อยครั้งที่กลุ่มวิจัยแบบมีส่วนร่วมกลับศูนย์โดยมีเด็กเร่ร่อนที่ต้องการมีที่พักอาศัยตามมาด้วย

กิจกรรมการออกหาข้อมูลของกลุ่มวิจัยแบบมีส่วนร่วมช่วยให้เด็กที่เป็นสมาชิกได้รับรู้ข้อมูลต่างๆ อันจะทำให้เด็กเกิดความตระหนักในสถานการณ์และความเป็นจริงที่เกิดขึ้นรอบตัวเขา นอกจากนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าวิธีการดังกล่าวทำให้ได้ทราบถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงและความ

ต้องการของเด็ก ซึ่งจะถูกนำไปใช้เป็นพื้นฐานของการวางแผนกิจกรรมให้ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของเด็กกลุ่มนั้นๆ

กลุ่มวิจัยแบบมีส่วนร่วมมีบทบาทในการจับกุม นาย Steven Mitchell ผู้ซึ่งทำการละเมิดทางเพศต่อเด็กอย่างน้อย 33 คนในพื้นที่ โดยกลุ่มดังกล่าวได้ให้ความช่วยเหลือแก่กองบัญชาการตำรวจตรวจคนเข้าเมืองและการเนรเทศในการสืบสวนคดี ซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวนี้เป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ของกลุ่มในการดำเนินการด้านกฎหมายด้วย

3. ศิลปะการละคร (Theatre Arts)

Bahay Tuluyan ได้ก่อตั้งกลุ่ม ศิลปะแห่งชีวิต (Sining ng Buhay หรือ Art of Life) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มเล็ก 2 กลุ่ม คือ กลุ่มละครเล็ก (Teatro Bulilit or Little Theater) และกลุ่มละครใหญ่ (Teatro Laki or Big Theater) สำหรับเด็กที่มีอายุระหว่าง 6-12 ปี และ 12-16 ปีตามลำดับ

เด็กทุกคนที่เข้ามาใช้บริการของศูนย์จะได้รับการกระตุ้นให้ แต่งเพลง แต่งกลอน ถ่ายภาพ แสดงละครหรือจินตลีลาเกี่ยวกับสถานการณ์ชีวิตของพวกเขา เจ้าหน้าที่ของศูนย์จะสมมุติสถานการณ์ขึ้นเพื่อให้เด็กทำการแก้ไข ตัวอย่างเช่น สถานการณ์ที่เด็กถูกเขียนชื่ออย่างรุนแรงโดยพ่อหรือพี่ชาย ซึ่งเด็กมักจะแสดงออกอย่างเป็นธรรมชาติต่อสถานการณ์ที่เด็กต้องแก้ไข และแสดงออกในบทบาทของคนที่เด็กมีความคุ้นเคย บ่อยครั้งที่กิจกรรมสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตจริงของเด็ก กลุ่มการละครนี้ได้รับเชิญจากกลุ่มต่างๆ เช่น โบสถ์ คอนแวนต์ และโรงเรียน ให้ไปแสดงให้ชมอย่างสม่ำเสมอ

ประสบการณ์ของ Bahay Tuluyan ซึ่งให้เห็นว่าโครงการนี้ได้ช่วยให้เด็กได้แสดงออกและเข้าใจถึงความรู้สึก ความคิดและประสบการณ์ของตนเอง รวมทั้งถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ให้แก่ผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. โครงการให้ทุนการศึกษา

เด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมกับศูนย์จะได้รับการส่งเสริมให้เรียนในระบบโรงเรียน ศูนย์ให้ความสนับสนุนด้านการศึกษาโดยการให้ทุนการศึกษา การมีส่วนร่วมในโครงการของศูนย์ เช่น การเป็นผู้ให้การศึกษารุ่นเยาว์ เป็นสมาชิกในกลุ่มวิจัยแบบมีส่วนร่วม หรือเป็นสมาชิกของกลุ่มการละคร จะเป็นเกณฑ์หนึ่งในการตัดสินใจให้ทุนการศึกษาดังกล่าว

เด็กที่ได้รับทุนการศึกษามีทั้งเด็กที่ศึกษาในระดับประถมศึกษา เตรียมอุดมศึกษา วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย โดยเด็กจะได้รับเงินเพื่อใช้จ่ายสำหรับค่าอาหาร ค่าเดินทาง ค่าเล่าเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียนนักศึกษา และค่าใช้จ่ายอื่นในการศึกษา

5. โครงการฝึกทักษะอาชีพ

ศูนย์จัดให้มีการสอนเป็นพิเศษสำหรับผู้ที่มีความสนใจในการเรียนรู้ทักษะอาชีพใหม่ๆ เช่น ทักษะความรู้ด้านอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า การเย็บปักถักร้อย การพิมพ์ดีด การฝึกเล่นกีตาร์ และขลุ่ย และการแต่งเพลง เป็นที่น่าสนใจว่าการอบรมในเรื่องที่กล่าวมาข้างต้นนอกจากจะเกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการที่เด็กแสดงออกมาแล้ว ยังเปิดโอกาสให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมปรึกษาหารือในการวางแผนและการดำเนินกิจกรรมเหล่านี้ด้วย

การติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลของโครงการกระทำหลายวิธี มีการประชุมเจ้าหน้าที่ทุกสัปดาห์ เพื่อประเมินการพัฒนา เพื่อปรึกษาหารือและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น กลุ่มหลักแต่ละกลุ่มของผู้ให้การศึกษารุ่นเยาว์ กลุ่มวิจัยแบบมีส่วนร่วม หรือกลุ่มศิลปะการละคร จะมีการประชุมกันทุกอาทิตย์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์เฉพาะหน้า และในกรณีที่เกิดปัญหา พวกเขาจะร่วมกันแก้ไข มีการประชุมประจำเดือนสำหรับเด็กและเจ้าหน้าที่ทุกคน โดยในการประชุมจะมีการทบทวนเหตุการณ์และความก้าวหน้าของงาน การชี้ปัญหาและความจำเป็น การทำแผนปฏิบัติการและการมอบหมายภารกิจเฉพาะและความรับผิดชอบเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม และท้ายที่สุดจะมีการประชุมสมัชชาใหญ่ประจำปี เพื่อให้เจ้าหน้าที่ศูนย์ และเด็กทั้งที่พักอยู่ในศูนย์และเด็กตามท้องถนนและในชุมชน มาร่วมกันในการทบทวนและประเมินกิจกรรมทั้งปี รวมทั้งทำแผนปฏิบัติงานในปีถัดไป ภายหลังการประชุมสมัชชาใหญ่ประจำปี เจ้าหน้าที่และเจ้าหน้าที่รุ่นเยาว์จะประชุมกันอีกครั้งหนึ่งกับผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไปเพื่อปรับปรุงแก้ไขแผนและมอบหมายภารกิจเฉพาะและความรับผิดชอบให้แก่แต่ละบุคคล

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ

โครงการประสบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานแต่ละประเภทดังนี้

การจัดการศึกษาตามท้องถิ่น

- ปัญหาในการตามหาตัวเด็กในแต่ละวันเพราะเด็กจะอยู่ไม่เป็นที่
- ไม่มีความต่อเนื่องในการเรียนการสอน เนื่องจากเด็กอาจไม่มาเรียนทุกวัน
- ผู้ให้การศึกษารุ่นเยาว์จะต้องมีความคิดสร้างสรรค์มากในการรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและในการสัมพันธ์กับเด็ก
- การรวมตัวกันของเด็กเร่ร่อนอาจก่อให้เกิดความสงสัยจากตำรวจ ซึ่งอาจนำไปสู่การถูกกักขัง ถูกข่มขู่ ถูกจับกุม ถูกทรมาน และถูกกักขังโดยไม่มีกำหนด
- บ่อยครั้งที่ผู้ให้การศึกษารุ่นเยาว์และสมาชิกของกลุ่มวิจัยแบบมีส่วนร่วมถูกกักขัง รวมถึงถูกค้นตัวเพื่อหาอาวุธ สิ่งของที่ถูกลักขโมย หรือยาเสพติด

การสอนเด็กในชุมชน

- ผู้ให้การศึกษารุ่นเยาว์มักถูกดูถูกเหยียดหยามจากพ่อแม่ของเด็กที่รับการศึกษา เพราะเหตุที่ผู้ให้การศึกษารุ่นเยาว์ยังดูเป็นเด็กเกินไป

การให้บริการการศึกษาในศูนย์

- ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องเรียน ห้องส่วนตัวสำหรับให้คำปรึกษา
- พฤติกรรมของเด็ก – เด็กบางคนยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมเดิม เช่น คือไม่เชื่อฟังใคร หยิบฉวยของไปโดยไม่ได้รับอนุญาต ชกต่อยกัน และหนีออกจากศูนย์ นอกจากนั้น มีรายงานเรื่องที่เด็กมีความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างกันเองแม้จะเป็นกรณีที่เกิดขึ้นน้อยมากก็ตาม
- ขาดความสนใจจากผู้ปกครองของเด็ก – ผู้ปกครองเด็กมักมีปฏิริยาที่ไม่ดีนัก โดยเฉพาะในระยะเริ่มแรกเมื่อรู้ว่าเด็กของตนได้รับการสอนจากผู้สอนที่ยังเป็นเด็ก นอกจากนั้นผู้ปกครองเด็กไม่ต้องการเข้าร่วมการประชุม ทั้งนี้ไม่ใช่เพียงแค่เพราะติดภารกิจที่บ้านหรือใน การประกอบอาชีพแต่เป็นเพราะว่าการประชุมดังกล่าวถูกจัดขึ้นโดยผู้ให้การศึกษารุ่นเยาว์ อย่างไรก็ตามในเวลาต่อมาผู้ให้การศึกษารุ่นเยาว์ก็ได้พิสูจน์ความสามารถในการสอน จนผู้ปกครองเด็กเริ่มที่จะให้ความร่วมมือมากขึ้น
- ปัญหาขาดเงินเพื่อใช้เป็นทุนการศึกษาสำหรับเด็ก เด็กจำนวนมากมายที่มีความต้องการและมีความสามารถพอที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย แต่ไม่สามารถทำได้เพราะขาดแคลนทุนทรัพย์
- ขาดความสนับสนุนสำหรับโครงการอื่นๆ ของศูนย์ เช่น โครงการศิลปะการละคร เป็นต้น

- ขาดงานวิจัย และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่นขาดผู้ที่มีความรู้ที่จะทำการฝึกสมาชิกของกลุ่มวิจัยแบบมีส่วนร่วมให้สามารถทำงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย
- บางครั้งเจ้าหน้าที่ต้องเผชิญกับงานที่หนักมากและกระทบกระเทือนต่อจิตใจอย่างมาก จึงมีข้อเสนอให้เจ้าหน้าที่หยุดพักบ้างเพื่อให้หายเครียดจากการทำงานแก้ปัญหาของเด็ก

ปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้เกิดความสำเร็จ

- ปรัชญาพื้นฐานที่ถือเอาเด็กเป็นจุดศูนย์กลางของการทำงาน และการให้เด็กมีส่วนร่วมอย่างสูงสุดในทุกแง่มุมของงานของศูนย์ ไม่ว่าจะเป็นการดูแลรักษาที่พักอาศัย การวางแผน การวางแผน การดำเนินการสอน การวิจัย การณรงค์ และการสร้างเครือข่าย
- ความเต็มใจของเด็กในการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นและอย่างตั้งใจ ในโครงการต่างๆ และกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ รวมทั้งความเต็มใจที่จะรับหน้าที่และความรับผิดชอบในการทำงานเพื่อเด็กคนอื่นๆ เพื่อครอบครัวและชุมชนของเขา

แนวทางใหม่ในการดำเนินงาน

Bahay Tuluyan ได้วางแนวทางใหม่ให้กับ กระบวนการการศึกษา โดยจัดการศึกษาที่แตกต่างจากการศึกษาในระบบโรงเรียน ดังนี้คือ

1. ไม่มีการเก็บค่าเล่าเรียน
2. ไม่มีการเรียเงินเพื่อดำเนินโครงการ หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างที่มีอยู่เสมอในโรงเรียนทั่วไป
3. ไม่มีโครงสร้างที่ตายตัว เช่น ไม่มีตารางสอนที่กำหนดตายตัว ไม่มีการจัดที่นั่งเรียนในห้อง ไม่มีเครื่องแบบนักเรียน เป็นต้น
4. เด็กมีส่วนร่วมในการประเมินผู้สอน เพื่อนร่วมห้องเรียน วิธีการเรียนการสอน และความต้องการทางการศึกษา
5. รูปแบบ การดำเนินงานถูกกำหนดโดยพิจารณาจากประสบการณ์ของเด็ก
6. ช่วงเวลาของการเรียนขึ้นอยู่กับความก้าวหน้าของเด็ก
7. เด็กได้รับการกระตุ้นให้พัฒนาตามระดับการพัฒนาของพวกเขาเอง
8. มีการกระตุ้นให้ใช้การร่วมมือกัน แทนการแข่งขันกัน เด็กจะได้รับความชื่นชมในทักษะและความสามารถพิเศษของเขา

ประสบการณ์ที่ได้รับ

1. การนำการศึกษาไปสู่ตัวเด็ก
2. การสร้างความไว้วางใจ - การไว้วางใจและเชื่อมั่นในความสามารถของเด็กและการเพิ่มพูนความสามารถและทักษะให้แก่เด็ก ทำให้ Bahay Tuluyan ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตัวเองและความภาคภูมิใจในตัวเองของเด็ก ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้เด็กกล้าที่จะรับผิดชอบในหน้าที่การงานและทำให้ความฝันของเขาเป็นจริง
3. การเรียนรู้จากกันและกัน - เด็กสามารถใช้ความสามารถที่ตนมีในทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเด็กคนอื่น
4. ผู้ใหญ่สามารถเรียนรู้จากเด็ก - จากมุมมองที่เด็กมีต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงของเด็ก จากการตีความสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเขา
5. การให้เด็กทำงานเป็นทีม - ทำให้เด็กรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น
6. เด็กเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง - การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงเป็นประโยชน์ต่อเด็กเร็วกว่าการเรียนแบบบรรยายหรือการท่องจำ
7. เด็กต้องการได้รับการสนับสนุนเพื่อให้เขามีโอกาสแสดงศักยภาพของเขาอย่างเต็มที่

4.2 โครงการ Alternative Education for Indigenous Children

โครงการนี้อยู่ที่ Agusan del Sur เด็กและเยาวชนที่โครงการให้ความช่วยเหลืออาศัยอยู่ในชุมชน Banwaon – Manobo ซึ่งเป็นชุมชนล้าหลัง และได้รับบริการจากรัฐน้อยมาก โดยเฉพาะเรื่องการศึกษา การบริการที่มีอยู่ก็ไม่ได้คำนึงถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างของชุมชน ซึ่งเป็นเหยื่อของสงครามระหว่างรัฐกับผู้ก่อการร้ายอยู่เสมอ ใน พ.ศ. 2524 จึงมีการจัดตั้งโครงการขึ้นเพื่อสอนหนังสือแก่เด็กอายุ 5 ถึง 14 ปี ให้สามารถอ่านเขียนและบวกลบคูณหารได้ นอกจากนี้โครงการยังส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม และการพึ่งตนเองของเด็ก โดยจัดกิจกรรมด้านการแสดง การเต้นรำ และดนตรี เพื่ออนุรักษ์นิทานพื้นบ้าน และตำนานของท้องถิ่น โครงการจัดการฝึกอบรมด้านการเกษตร เพื่อให้เด็กมีงานทำและมีรายได้ และจัดตั้งโรงเรียนทางเลือกเช่นนี้ขึ้น 5 โรงเรียนในพื้นที่มีเด็กเข้าร่วมโครงการประมาณ 200 คน กิจกรรมในโรงเรียนเหล่านี้ไม่ได้มีเพียงการเรียนการสอนปกติ แต่มีการฝึกอบรมด้านอาชีพ สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ผสมผสานกัน โรงเรียนเป็นศูนย์เพื่อให้บริการแก่ชุมชนในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย

เด็กที่เข้าร่วมโครงการมีส่วนร่วมในการวางแผนและการประเมินผลกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการแสดงออก และความภาคภูมิใจในศักยภาพของตนเอง ตลอดจนการรู้จักวิเคราะห์ข้อมูล และตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ต่อสถานการณ์ด้วย

4.3 โครงการ Children and Youth Empowerment Program

โครงการนี้ตั้งอยู่ที่เมือง Albay ในแคว้น Bicol เด็กและเยาวชนพิการที่มีอายุ 3-25 ปี ในแคว้น Bicol ได้รับความช่วยเหลือจากโครงการนี้ โดยมีกิจกรรมต่างๆ ทั้งการฟื้นฟูร่างกาย การศึกษา และการอบรมด้านการดำรงชีวิต เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับชีวิตที่มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีกิจกรรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำ เพื่อให้สามารถนำประสบการณ์ไปใช้ในการเข้าร่วมในการรณรงค์เพื่อให้คนพิการเข้าสู่สังคมได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้โครงการยังมีกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปะวัฒนธรรม การฝึกอาชีพ และการพัฒนาอาชีพอิสระ โดยการสอนและฝึกอบรมในด้านต่างๆ ดังกล่าว และได้จัดทำคู่มือสำหรับการฟื้นฟูเด็กพิการเพื่อใช้ในการดำเนินงานและเผยแพร่อีกด้วย

โครงการให้บริการแก่เด็กพิการประมาณ 60 คน เป็นหญิงร้อยละ 53 และชายร้อยละ 47 เด็กบางคนพิการเฉพาะทางร่างกาย บางคนมีความผิดปกติทางจิต บางคนมีความผิดปกติทางสมอง มีการตรวจร่างกาย ทดสอบสติปัญญา และประเมินผลการพัฒนาของเด็กอย่างสม่ำเสมอ และพบว่าเด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้นทั้งด้านการเคลื่อนไหว และการใช้วิถีชีวิตต่างๆ และมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจากการที่เก็บตัว ไม่สังคมกับบุคคลอื่น เป็นการพร้อมที่จะออกไปทำกิจกรรมนอกบ้านมากขึ้น และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ในชุมชนเพิ่มขึ้น

นอกจากทำงานกับเด็กแล้ว โครงการยังให้บริการฝึกอบรมแก่ผู้ทำงานกับเด็กพิการ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ด้านเทคนิค เจ้าหน้าที่สนาม และอาสาสมัครจากชุมชนด้วย

5. การติดตามประเมินผล

มูลนิธิ Children and Youth Foundation of the Philippines มีระบบการติดตามประเมินผลโครงการต่าง ๆ ที่ให้ความสนับสนุน โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การประเมินโครงการก่อนคัดเลือกเพื่อให้ความสนับสนุน โดยการเขียนปรึกษาหารือ และพิจารณาจากเอกสารของโครงการ เพื่อใช้ในการตัดสินใจว่าโครงการดังกล่าวมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใดสมควรได้รับความสนับสนุนหรือไม่

2. การติดตามประเมินผล กระบวนการดำเนินงานโครงการโดยการเชื่อมเพื่อติดตามงาน การวิเคราะห์รายงานการดำเนินงานและรายงานการเงิน การสุ่มตรวจงาน การประเมินผลการดำเนินงาน และการเงินการบัญชีเป็นครั้งคราว และการสนทนากับกลุ่มเป้าหมายและผู้ดำเนินโครงการ การติดตามประเมินผลกระบวนการดำเนินงานโครงการนี้ช่วยให้สามารถทบทวนขั้นตอนและวิธีการทำงาน ปรับเปลี่ยนและปรับปรุงแผนงาน การดำเนินงาน และการจัดสรรทรัพยากรให้สามารถสนองตอบ ต่อสถานการณ์อย่างแท้จริง รวมทั้งทำให้สามารถวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และให้ความช่วยเหลือทางวิชาการได้อย่างเหมาะสมและทันที่

3. การประเมินผลกระทบของโครงการเพื่อวัดผลการดำเนินงานในเชิงคุณภาพ จะกระทำเมื่อจบโครงการโดยบุคคลภายนอก รวมทั้งมีการประชุมกลุ่มเป้าหมายและเจ้าหน้าที่โครงการ และการปรึกษาหารือกับผู้บริหาร โครงการเกี่ยวกับผลการประเมิน ผลของการประเมินในเชิงคุณภาพนี้ จะนำมาพิจารณาความเป็นไปได้ในการขยายผล หรือวางแผนการดำเนินงานในอนาคต

ในการติดตามการประเมินผลนี้ มูลนิธิได้คำนึงถึงเงื่อนไข 4 ประการ คือ

- ต้องมีการปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในขณะที่กำหนดกรอบของการประเมินผล
- ต้องมีการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่โครงการให้สามารถทำหน้าที่ประมวลผลและประเมินผลได้
- การสร้างระบบและรูปแบบการประเมินผลที่ชัดเจนและมีตัวบ่งชี้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานของมูลนิธิ
- การประเมินผลโดยรวมของโครงการที่ได้รับความสนับสนุนจะเป็นฐานของแนวทางการทำงานของมูลนิธิในอนาคต

ประเทศออสเตรเลีย

ในเชิงภูมิศาสตร์ประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในซีกโลกใต้ มีขนาด 7,678,300 ตารางกิโลเมตร มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 6 มลรัฐ อันได้แก่ นิวเซาท์เวลส์ ควีนส์แลนด์ วิกตอเรีย ทัสมาเนีย ออสเตรเลียใต้ ออสเตรเลียตะวันตก และ 2 เขตการปกครองตนเอง คือเขตการปกครองตนเองออสเตรเลียเหนือ และเขตการปกครองตนเองนครหลวงออสเตรเลีย

ในเชิงประชากรเมื่อสิ้น พ.ศ. 2540 ประเทศออสเตรเลียมีประชากรทั้งสิ้น 18.3 ล้านคน โดยส่วนใหญ่มิใช่เชื้อสายอังกฤษหรือประมาณกว่าร้อยละ 90 นอกนั้นจะเป็นเชื้อสายชาวยุโรปตะวันออก เอเชีย และชนเผ่าดั้งเดิม ชนเผ่าดั้งเดิมจะประกอบด้วย เผ่า Aborigin เผ่า Torres Strait Islander และเผ่า South Sea Islander ปัจจุบันมีประมาณ 265,000 คน

เนื่องจากประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศรัฐรวม หรือสหพันธรัฐ รัฐบาลกลางจึงมีบทบาทเพียงกำหนดภาพรวมในนโยบายต่าง ๆ ที่จำเป็น โดยจะมีบทบาทเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากกว่าจะลงไปดำเนินการในรายละเอียดในเรื่องภายในประเทศ เว้นแต่เพื่อทำให้สถานภาพโดยรวมสมบูรณ์ขึ้นเท่านั้น

1. ภาพรวมของกฎหมาย นโยบาย และการปฏิบัติ

ระบบการศึกษาของออสเตรเลียได้รับอิทธิพลอย่างมากจากสหราชอาณาจักร เนื่องจากเป็นประเทศที่อยู่ภายใต้เครือจักรภพ (Commonwealth) ระยะเวลาเริ่มมีการจัดตั้งโรงเรียนขึ้นโดยคณะสงฆ์และฝ่ายเอกชน ต่อมาประมาณ พ.ศ. 2424 ถึง 2438 รัฐบาลได้ออกกฎหมายการศึกษาภาคบังคับ และด้วยหลักการในกฎหมายที่ว่า “รัฐต้องจัดให้มีการศึกษาภาคบังคับ โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย” ดังนั้นบทบาทของศาสนจักรในการจัดการศึกษาจึงมีน้อยลง และจนปัจจุบันถือว่ารัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการหลักเรื่องการศึกษาของชาติ

กฎหมายด้านการศึกษาของประเทศไทยจะกำหนดให้เป็นหน้าที่ที่ทุกคนจะต้องเข้าสู่ระบบการศึกษา สำหรับเด็กอายุระหว่าง 6 ถึง 15 ปี (ในบางมลรัฐอาจถึง 16 ปี เช่น ทัสมาเนีย และบางมลรัฐเริ่มให้เข้าสู่ระบบโรงเรียนตั้งแต่เด็กมีอายุ 5 ปี โดยจะเรียกการเข้าสู่การศึกษาก่อนประถมศึกษาเป็นระยะเวลา 1 ปี) จากการสำรวจพบว่าเมื่อสิ้นเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2540 มีนักเรียนซึ่งศึกษา

ในระบบโรงเรียนจำนวน 9,600 แห่งทั่วออสเตรเลียเป็นจำนวน 3 ล้าน 2 แสนคน ซึ่งร้อยละ 99 มีอายุอยู่ระหว่าง 5 ปีถึง 7 ปี

สำหรับกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลียมีดังต่อไปนี้

- States Grants (Primary and Secondary Education Assistance) Act 1996 ซึ่งกล่าวถึงการจัดสรรทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของเงินงบประมาณที่จะให้แก่หน่วยงาน หรือสถาบันทางการศึกษาเพื่อการจัดให้มีซึ่งบริการทางการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
- Higher Education Funding Act 1988 ซึ่งระบุการให้การสนับสนุนแก่การศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นสอดคล้องและส่งเสริมความสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ โดยที่การศึกษาระดับประถมและมัธยมศึกษาจะมุ่งไปที่การให้ผู้รับการศึกษาได้รับทักษะพื้นฐานที่เพียงพอในการดำรงชีวิต ในขณะที่การศึกษาระดับอุดมศึกษาจะเน้นการสร้างสรรค์องค์ความรู้ในระดับสูง หรือความรู้ใหม่
- Vocational Education and Training Funding Act 1992 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา
- Student and Youth Assistance Act 1973 (Act No. 155 of 1973) ซึ่งระบุการเอื้อประโยชน์ต่อนักเรียนและเยาวชนในด้านการศึกษา
- Employment, Education and Training Act 1988 ซึ่งพยายามเชื่อมโยงการศึกษาและการฝึกงานทำ หรือการฝึกอบรมที่เน้นความสัมพันธ์ของแนวการศึกษาท่กับอาชีพ

กฎหมายเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับต่างๆ ของประเทศออสเตรเลียซึ่งทุกระดับจะมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการให้การสนับสนุนแก่เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสให้สามารถบรรลุเป้าหมายในการศึกษาของเขาเองได้โดยความสนับสนุนของรัฐ

2. แนวคิดในการให้บริการการศึกษา

นโยบายการศึกษาของออสเตรเลียจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อกำหนดที่ว่า “โอกาสในการศึกษาอย่างเท่าเทียม เพื่อที่จะรับประกันว่านักเรียนทุกคนได้เข้าถึง มีส่วนร่วมและได้รับผลตอบแทนที่ดีจากการเข้าชั้นเรียน” ดังนั้นคำว่า บูรณาการ หรือ การทำให้เป็นไปตามกระแสหลัก จึงไม่ปรากฏในเอกสารทางนโยบายอีกต่อไป จุดมุ่งเน้นอยู่ที่การยอมรับในหลักการที่ว่านักเรียนทุกคนสามารถเรียนได้ และกระบวนการวิธีในการศึกษาจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นของแผนการศึกษา องค์กร

การศึกษาและข้อกำหนดในเชิงโครงสร้าง ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเข้ากับความจำเป็นในลักษณะเฉพาะของเด็กด้วย ความยืดหยุ่นจะอยู่ที่การมองหาวิธีการในการเลือกใช้หลักสูตรแบบให้เด็กทั้งปกติ และที่มีความจำเป็นพิเศษในการศึกษาสามารถเรียนร่วมกันได้

กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวกับการศึกษาทั่วไป (การศึกษาขั้นพื้นฐาน) จะถือว่าให้ใช้กับเด็กทุกคนรวมไปถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการศึกษา จะไม่มีเด็กคนใดถูกกันออกจากระบบการศึกษาพื้นฐาน ด้วยอาศัยเหตุแห่งความพิการเป็นข้ออ้าง

แม้ว่าในระบบของออสเตรเลียนั้นความรับผิดชอบเบื้องต้นที่เกี่ยวกับการประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาจะเป็นความรับผิดชอบหลักของมลรัฐและรัฐบาลของเขตปกครองตนเอง แต่รัฐบาลสหพันธ์ได้มีบทบาทเป็นผู้นำอย่างเข้มแข็งในการทุ่มเททรัพยากรไปสู่ภาคการศึกษาเหล่านี้ ประมาณว่าแต่ละปีรัฐบาลสหพันธ์ได้ใช้งบประมาณไปเพื่อการนี้มากถึงกว่า 3,000 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลียเพื่อให้แก่รัฐบาลมลรัฐ รัฐบาลเขตปกครองตนเอง และโรงเรียนเอกชนในมลรัฐต่าง และเขตปกครองตนเองต่าง ๆ

การสนับสนุนเช่นนี้ทำให้อัตราการอยู่ในระบบโรงเรียนของนักเรียนจนจบตามหลักสูตรในระดับ 12 ปีของการศึกษาพื้นฐานเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาจากที่ร้อยละ 36 ใน พ.ศ. 2525 เป็นร้อยละ 75 ใน พ.ศ. 2537 ทั้งนี้ด้วยความมุ่งหวังที่จะให้เด็กมีโอกาสที่หลากหลายในการศึกษาต่อ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าสู่การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย หรือการฝึกอบรมด้านอาชีพ

นอกเหนือจากการทุ่มเททรัพยากรและความสนับสนุนต่างๆ ให้แก่มลรัฐและเขตการปกครองตนเองทั้งหลายแล้ว สหพันธ์ยังได้มีบทบาทที่สำคัญในการหยิบยกปัญหาและความห่วงใยในประเด็นต่างๆ ในระดับชาติอันเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อมุ่งให้มีการแก้ไขและเป็นผู้ดำเนินการกำหนดเป้าหมายแห่งชาติ ตลอดจนวิธีการเพื่อให้บรรลุซึ่งเป้าหมายเช่นว่าเหล่านั้นด้วย เช่นการปรับวิธีการวัดผลการศึกษาให้เน้นการวัดทักษะในการเรียนรู้และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ใช่วัดแต่เพียงสัมฤทธิ์ผลด้านวิชาการแต่เพียงอย่างเดียว รวมทั้งการจัดให้มีการเรียนการสอนเป็นภาษาพื้นเมืองตามความเหมาะสมด้วย และด้วยเหตุที่เทคโนโลยีทางการสื่อสารและสารสนเทศได้พัฒนาขึ้นอย่างมากมาย จึงเปิดโอกาสอย่างมหาศาลให้แก่การจัดการการศึกษาแบบใหม่ ดังนั้นรัฐบาลสหพันธ์จึงได้ทุ่มเททั้งความพยายาม และทรัพยากรไปเพื่อโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ในการกระจายโอกาสสู่ประชาชนทุกๆ กลุ่มโดยผ่านสื่อต่างๆ อย่างทั่วถึง

3. การให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของภาครัฐ

รัฐบาลออสเตรเลียให้ความสำคัญต่อการให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส และได้จัดตั้งและดำเนินโครงการต่างๆ เป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นการให้เงินสนับสนุนแก่ตัวเด็กเอง หรือแก่สถาบันการศึกษา ซึ่งให้บริการแก่เด็กเหล่านี้

3.1 โครงการ Income Support เพื่อเด็กด้อยโอกาส ที่ครอบครัวยากจน ที่อยู่ห่างไกล หรือมีความพิการ หรือเป็นชาวพื้นเมืองเผ่า Aborigin เผ่า Torres Strait Islander และ เผ่า Australian South Sea Islander

โครงการนี้ดำเนินการโดยรัฐบาลของสหพันธรัฐเป็นการสนับสนุนทางการเงิน เพื่อการศึกษา โดยมีเป้าหมายสองประการคือ เพื่อที่จะประกันความเท่าเทียมในโอกาสในทางการศึกษาที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษจำเป็นต้องได้รับ ซึ่งโครงการจะกำหนดกฎเกณฑ์คุณลักษณะของเด็กที่จัดเป็นเด็กด้อยโอกาสในเรื่องฐานะทางการเงิน หรือเป็นเด็กของชนพื้นเมืองเผ่า Aborigin เผ่า Torres Strait Islander เด็กพิการ หรือเด็กจากพื้นที่ห่างไกล นอกจากนี้เพื่อเป็นการตอบสนองต่อข้อเสนอแนะตามรายงานของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและความเท่าเทียมในโอกาส (Human Rights and Equal Opportunity Commission) ซึ่งได้เรียกร้องให้รัฐบาลสหพันธรัฐให้ความสำคัญและยอมรับสถานะของเด็กของกลุ่ม Australian South Sea Islander ดังนั้นโครงการนี้จึงใช้เป็นหลักการในการให้ความสนับสนุนแก่กลุ่มนี้ในระดับที่เท่าเทียมกับระดับที่ได้ให้แก่เด็กของชนพื้นเมืองเผ่า Aborigin และเผ่า Torres Strait Islander ด้วย เป้าหมายที่สองของโครงการคือเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนสามารถเรียนต่อจนจบระดับมัธยมศึกษาและศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป

3.2 โครงการ AUSTUDY

Assistance for Isolated Children เป็นโครงการให้เงินอุดหนุน แก่นักเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตห่างไกล และมีปัญหาทางด้านสุขภาพอนามัย หรือมีความต้องการการศึกษาพิเศษ หรือเป็นเด็กพิการ โดยการให้เงินช่วยเหลือครอบครัวซึ่งบุตรต้องแยกออกไปเพื่อรับการศึกษาในระบบทางไกล หรือต้องไปอาศัยกับครอบครัวอื่นเพื่อการศึกษา นักเรียนที่ร่วมโครงการนี้มีถึง 1,300 คนในปีการศึกษา พ.ศ. 2536-37 โดยใช้งบประมาณในโครงการ 24.3 ล้านเหรียญ

3.3 โครงการ Special Education Component of National Equity Programme for Schools; NEPS

โครงการนี้ต้องการให้เด็กพิการและเด็กที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ได้เข้าศึกษาในระบบโรงเรียน โดยการให้การสนับสนุนทางการเงินแก่หน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานเอกชน หน่วยงานชุมชนท้องถิ่นเพื่อการจัดการศึกษา ซึ่งเอื้อต่อการเข้าเรียนร่วมของเด็กเหล่านี้

วัตถุประสงค์ของโครงการนี้คือการ ปรับปรุงคุณภาพ ความครอบคลุม และความกว้างไกลของบริการการศึกษา และการส่งเสริมให้สามารถบูรณาการเด็กพิการเข้าสู่ระบบโรงเรียนกับเด็กปกติได้ ใน พ.ศ. 2537 รัฐบาลได้ใช้จ่ายเงิน 68.7 ล้านดอลลาร์ เพื่อสนับสนุนโครงการนี้

3.4. โครงการ Student with Disabilities Component

โครงการนี้เป็นโครงการซึ่งรัฐบาลจะให้เงินเพิ่มสำหรับสถานศึกษาภาครัฐที่รับเด็กพิการเข้าศึกษาเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 20 ต่อหัวเด็กพิการเมื่อเทียบกับเด็กปกติ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายประเภทสิ้นเปลือง โครงการนี้จะให้แก่สถานศึกษาเอกชนด้วยเช่นกัน สำหรับ พ.ศ. 2537 มีการใช้เงินสำหรับโครงการนี้เป็นจำนวน 7.6 ล้านดอลลาร์

3.5 โครงการ Disadvantaged School Component

รัฐบาลสหพันธ์ของประเทศออสเตรเลียได้เห็นความสำคัญของผลกระทบที่การศึกษามีต่อสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล ดังนั้น จึงได้จัดงบประมาณมากถึงปีละ 54 ล้านดอลลาร์โดยผ่านระบบโรงเรียนของรัฐบาล และ 9 ล้านดอลลาร์โดยผ่านระบบโรงเรียนเอกชนในแต่ละปี เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนจากกลุ่มด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมได้รับประโยชน์ทางการศึกษาด้วยความเชื่อว่าจะสามารถยกระดับคุณภาพชีวิต และสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม ของเด็กเหล่านี้ได้ด้วยการศึกษา

นอกเหนือจากโครงการเหล่านี้ ยังมีโครงการอื่น ๆ อีกหลายโครงการ เช่น Country Areas General Component โครงการ Special Education Component โครงการ Student with Disabilities Component และ โครงการ Transition Support Component เป็นต้น ซึ่งโครงการต่าง ๆ เหล่านี้ก็มีเป้าหมายเพื่อการบรรลุซึ่งความเท่าเทียมในโอกาสทางการศึกษา อันเป็นเป้าหมายของการไปสู่สังคมที่มีความเท่าเทียมกันที่สุดในที่สุด

4. การให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสขององค์กรเอกชน

องค์กรเอกชนที่ทำงานที่ทำงานด้านเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลียมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและขยายผลให้การบริการการศึกษาและการพัฒนาครอบครัวและชุมชน ตลอดจนการให้โอกาสทางอาชีพแก่เด็กด้อยโอกาสของประเทศ ซึ่งมุ่งเน้นเด็กชนกลุ่มน้อยเป็นส่วนใหญ่ ถัดมาคือเด็กพิการและเด็กที่มีปัญหาด้านความประพฤติ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการเพิ่มพลังให้แก่เด็กด้อยโอกาส ในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีคุณค่า และในการเรียกร้องเพื่อสิทธิประโยชน์ของกลุ่ม ซึ่งสังคมจะต้องตระหนักและไม่ละเมิดด้วย องค์กรเอกชนเหล่านี้ มีความเข้มแข็ง และร่วมมือกับภาครัฐกิจโดยการจัดกิจกรรม และการรณรงค์ในระดับสูง ตัวอย่างเช่น **Australian Youth Foundation** ซึ่งเป็นองค์กรเอกชนที่มีทุนสำรองเป็นจำนวนมาก และสามารถให้ความสนับสนุนด้านการเงินแก่หน่วยงานอื่นๆ เพื่อทำงานกับเด็กและเยาวชนด้อยโอกาสปีละประมาณ 1.5 ล้านเหรียญออสเตรเลีย องค์กรนี้มีเครือข่ายทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ และมีอิทธิพลและพลังผลักดันในระดับนโยบายของประเทศค่อนข้างสูง จึงสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Australian Youth Foundation จัดตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2532 โดยเงินทุนสำรองถึง 12.4 ล้านเหรียญออสเตรเลียและมีวัตถุประสงค์ในการเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานเพื่อช่วยเหลือและพัฒนาเด็กและเยาวชนออสเตรเลียให้มีสมรรถนะสูงสุดตามสิทธิที่เขาจะได้รับ มูลนิธินี้ให้ความสนับสนุนทางการเงินแก่โครงการต่างๆ โดยใช้รายได้ที่เกิดขึ้นจากการลงทุนด้วยเงินทุนสำรองของมูลนิธิซึ่งในขณะนี้มียูอยู่ 16 ล้านเหรียญ

ในระยะเวลาที่ผ่านมามูลนิธิได้รับความยกย่องในด้านการทำงานในเชิงรุก ซึ่งสามารถสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

การดำเนินงาน

มูลนิธิมีกลยุทธ์ในการดำเนินงานและช่วยเหลือและพัฒนาเด็กและเยาวชนออสเตรเลียดังนี้

- สร้างจิตสำนึกของประชาชนในประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน
- ริเริ่ม พัฒนา ให้ความสนับสนุนทางการเงิน ติดตามการดำเนินงาน และประเมินผลโครงการ
- รณรงค์ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

- ให้เงินสนับสนุนแก่หน่วยงานที่หลากหลายในการดำเนินงาน โดยมีวิธีคัดเลือกหน่วยงานที่รอบคอบรัดกุม
- ให้ความสนับสนุนด้านวิชาการ เพื่อความยั่งยืนของโครงการ

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มูลนิธิสนใจ คือ อาชีพและการสร้างงาน การศึกษา การให้ที่พักอาศัยแก่ผู้ไร้ที่อยู่ สุขภาพกายและจิต กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก และ สิทธิมนุษยชน การมีส่วนร่วมของชุมชนและเด็ก

วิสัยทัศน์ของมูลนิธิ

โดยเหตุที่มูลนิธิได้ดำเนินการมาเป็นเวลา 10 ปี และมีบทเรียนและองค์ความรู้จากการทำงานมากมาย มูลนิธิจึงได้ตั้งเป้าหมายในการดำเนินงานในปัจจุบันและอนาคตว่า

1. จะใช้กลยุทธ์เชิงรุกและการสนับสนุนด้านการเงินต่อไป เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และผลกระทบในวงกว้าง
2. จะสร้างเครือข่ายการทำงานที่เข้มแข็งกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. จะระดมทรัพยากรจากส่วนต่าง ๆ ของสังคมมาพัฒนาเด็กและเยาวชน
4. จะใช้ยุทธศาสตร์การให้บริการที่เป็นองค์รวม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลาย
5. จะสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน
6. จะเก็บเกี่ยวบทเรียนจากการดำเนินงานที่ได้ผล โดยการสนับสนุนโครงการนำร่องต่าง ๆ
7. จะสนับสนุนให้เกิดความยั่งยืนแก่องค์กรที่ทำงานได้ผลดี หรือโครงการนำร่องที่ควรมีการขยายผล
8. จะพยายามรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของ โครงการต่าง ๆ ตลอดจนองค์ความรู้ที่เกิดขึ้น
9. จะยกย่องและให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วมในสังคมของเด็กและเยาวชน

ยุทธศาสตร์สำหรับอนาคต : กระบวนการมีส่วนร่วมในการลงทุนเพื่อชุมชน

หลังจากที่มูลนิธิได้ดำเนินงานช่วยเหลือและพัฒนาเด็กและเยาวชนมาเป็นเวลานานและได้ประเมินการดำเนินงาน ตลอดจนการสนับสนุนองค์กรเด็กและเยาวชนอื่น ๆ ปรากฏว่ามีบทเรียน

มากมายที่บ่งชี้ความสำคัญของการลงทุนเพื่อชุมชนในการช่วยเหลือและพัฒนาเด็กและเยาวชน มูลนิธิจึงกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับอนาคตโดยอาศัยข้อมูล และองค์ความรู้จากโครงการหรือกิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จ และมุ่งเป้าไปที่การตอบสนองความต้องการของชุมชนที่ยากจนและมีปัญหา มาก เช่น ชุมชนที่มีอัตราการว่างงานของเยาวชนสูง มีเด็กไร้ที่พึ่งเป็นจำนวนมาก มีจำนวนเด็กมากซึ่งอยู่ในระดับล่างของสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ มีความรุนแรงและอาชญากรรมสูง เป็นต้น

ยุทธศาสตร์นี้ให้ความสำคัญแก่การระดมทรัพยากรจากภาคเอกชน องค์กรทุน หน่วยงานภาครัฐ และส่วนอื่น ๆ ของสังคม เพื่อให้ความสนับสนุนแก่เด็กด้อยโอกาสให้สามารถพึ่งตนเองได้ และใช้การร่วมมือกับท้องถิ่นเป็นฐานในการดำเนินงาน ยุทธศาสตร์นี้ดัดแปลงมาจากยุทธศาสตร์ของโครงการ Atlanta Project ในมลรัฐ Georgia ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2534 และทำงานร่วมกับสถาบันศาสนา ชุมชน และภาคธุรกิจในการสร้างความสัมพันธ์ระยะยาวระหว่างภาคธุรกิจ และชุมชนที่ยากจน อย่างไรก็ตามยุทธศาสตร์ของมูลนิธิจะแตกต่างออกไปในแง่ที่จะมุ่งเน้นเด็กและเยาวชนเป็นเป้าหมายหลัก และกระตุ้นให้เกิดการรวมพลังของทุกส่วนของสังคม เพื่อผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อประโยชน์อันสูงสุดของเด็กอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิผล

กิจกรรมที่มูลนิธิจะดำเนินการเพื่อสนองต่อวิสัยทัศน์สำหรับอนาคตนี้คือ การระดมทุนเพื่อสร้างบ้านราคาถูก การให้บริการด้านต่าง ๆ ตามความต้องการของเด็ก ครอบครัว และชุมชน และค้นหาความซับซ้อนและช่องโหว่ของการให้บริการเหล่านี้ การฝึกอาชีพและบริการด้านหางานให้เด็กทำ และการพัฒนาอาชีพอิสระ

โครงการนี้จะกล่าวถึงต่อไปนี้ ส่วนหนึ่งเป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิ

4.1 โครงการ Hand Brake Turn - HBT

วัตถุประสงค์ของโครงการ คือ การลดไม่ให้เด็กวัยรุ่น และเยาวชนเข้าไปรวมในกิจกรรมที่ผิดกฎหมายที่เกี่ยวกับยานยนต์ โดยการปรับพฤติกรรม และยกระดับทักษะด้านอาชีพของเยาวชนเหล่านั้น

โครงการนี้มีสำนักงานอยู่ในมลรัฐวิกตอเรีย โดยที่ในออสเตรเลียนั้นเด็กวัยรุ่นอายุระหว่าง 14 ถึง 23 ปี มักจะถูกชักจูงให้เข้าร่วมในกิจกรรมที่เข้าข่ายผิดกฎหมายที่เกี่ยวกับยานยนต์ เช่น การจับรถยนต์หรือจักรยานยนต์แข่งกัน และการขโมยรถซึ่งมีมากและมักจะก่อให้เกิดความตายหรือผลกระทบที่รุนแรงมากตามมา ด้วยเหตุนี้โครงการ Hand Brake Turn - HBT จึงเกิดขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2537

เพื่อเป็นการยับยั้งการกระทำผิดเหล่านี้โดยจัดทำกิจกรรมด้านต่าง ๆ เพื่อปรับพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นเหล่านี้ มีการฝึกอบรมให้รู้กฎจราจร อันตรายจากการใช้ยานยนต์โดยประมาท การแก้เครื่องยนต์ และการพัฒนาฝึกทักษะในทางอาชีพ โดยมีความร่วมมือของทั้งทางภาครัฐบาล ภาคธุรกิจ หน่วยงานนโยบายและชุมชน

กลุ่มเป้าหมายของโครงการ คือ เยาวชนอายุระหว่าง 15 ถึง 20 ปี โดยที่เยาวชนที่เข้าโครงการเป็นเยาวชนเพศชายร้อยละ 90 และเยาวชนเพศหญิงอีกร้อยละ 10

4.2 โครงการ Mental Illness Education Australia - MIEA

วัตถุประสงค์ของโครงการ คือ การลดความไม่รู้เกี่ยวกับความเจ็บป่วยทางจิตโดยผ่านทางการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน

คนออสเตรเลียหนึ่งในสี่คนจะประสบปัญหาหรือมีอาการความเจ็บป่วยทางจิตในช่วงหนึ่งช่วงใดของชีวิต แม้ว่าเหตุการณ์เช่นนี้ได้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง แต่มีคนไม่มากนักที่ให้ความสนใจใส่ใจต่อบุคคลที่ต้องใช้ชีวิตในสภาพที่ประสบปัญหาหรือโรคร้ายนี้ จึงได้เกิดโครงการ Mental Illness Education - Australia ในปี พ.ศ. 2530 ซึ่งเป็นแนวทางในการสอนให้เด็กและเยาวชนได้รับรู้เกี่ยวกับความเจ็บป่วยนี้ โครงการนี้ได้ขยายงานอย่างรวดเร็ว และได้รับการจัดตั้งเป็นหน่วยงานตามกฎหมายในปี พ.ศ. 2538 โดยที่เป้าหมายหลักของโครงการคือ การฝึกอบรมและการนำเสนอข้อมูลที่จัดทำโดยอาสาสมัครซึ่งเคยประสบปัญหาความเจ็บป่วยทางจิต โดยที่อาสาสมัครทั้งผู้ใหญ่และเด็กจะเดินทางไปร่วมกันเผยแพร่ข้อมูลในโรงเรียนในละแวกใกล้เคียงและจะเล่าให้นักเรียนในโรงเรียนฟังถึงประสบการณ์ที่พบมาด้วยตนเองตลอดจนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอาการป่วยทางจิต การนำเสนอจะประกอบด้วยสารสนเทศเกี่ยวกับความกดดันและอาการผิดปกติในการกินอาหาร รวมทั้งอาการของโรคจิตเสื่อม การนำเสนอเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและประสบการณ์เหล่านี้จะมุ่งไปที่นักเรียนอายุระหว่าง 13 ถึง 18 ปี เป็นหลัก เป้าหมายสุดท้ายที่แท้จริงก็คือการที่เด็กเหล่านี้จะได้รับข้อมูลและมีความรู้เกี่ยวกับโรคทางจิต และโครงการจะส่งเสริมกระตุ้นให้พวกเขาได้แลกเปลี่ยนความเข้าใจที่มีในเรื่องอาการป่วยทางจิต นอกจากนี้โครงการยังมีการจัดทำเอกสารที่ใช้ประโยชน์สำหรับเผยแพร่และการฝึกอบรม อุปกรณ์ที่ใช้ในการสอน และคู่มือปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร ในปัจจุบันโครงการได้ขยายขอบข่ายไปถึงชั้นเรียน 300 ชั้นเรียนในแต่ละปี และมีเด็กที่เข้าร่วมถึงโครงการนี้ถึง 10,000 คน

4.3 โครงการ Linking Schools and Communities

โครงการนี้ตั้งขึ้นโดย Australian Center for Equity Through Education ใช้งบประมาณปีละประมาณ 350,000 เหรียญ เป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากแนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนที่ให้บริการครบวงจร ซึ่งเป็นการใช้บริเวณโรงเรียนในการทำกิจกรรมและให้บริการต่างๆ อย่างครบถ้วนสำหรับนักเรียน ครอบครัว และชุมชน และช่วยพัฒนาศักยภาพของเด็กให้สามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และสังคมในอนาคต

โครงการนี้มีเป้าหมายที่จะพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนชุมชน ซึ่งมีบริการและทรัพยากร ในด้านการศึกษา สุขอนามัย และการพัฒนาชุมชน โดยที่เจ้าหน้าที่ในด้านต่างๆ ทำงานร่วมกับเด็ก และครอบครัว โครงการมุ่งหวังที่จะอาศัยประสบการณ์ของครู บิคา มารดา นักเรียน นักวิจัย เจ้าหน้าที่ด้านสวัสดิการ และพัฒนาชุมชน ในการสร้างต้นแบบของการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียน กับชุมชน และท้ายที่สุดโครงการมีความประสงค์ที่จะชักจูงให้นักปฏิบัติการและนักวิชาการเข้าร่วม ในกระบวนการศึกษาวิจัย ซึ่งจะส่งผลต่อการปรับปรุงคุณภาพของการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โครงการดำเนินกิจกรรมนำร่องอยู่ 5 แห่ง ที่รัฐนิวเซาท์เวลส์ 2 แห่ง ในเมืองและชนบท ที่รัฐควีนส์แลนด์ วิกตอเรีย และทัสมาเนีย รัฐละ 1 แห่ง โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่เด็กชนกลุ่มน้อย

4.4 โครงการ Landmark Project

เป็นโครงการของ Boystown Linkup ซึ่งตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2536 เพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหา ด้านจิตใจ ให้มีที่อยู่อาศัยและฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยการจัดครอบครัว 6 ครอบครัว เพื่อรองรับผู้ป่วย ทางจิตที่ไม่มีที่อยู่ ในระยะนำร่องในระหว่าง พ.ศ. 2538-2539 จากนั้นได้สร้างต้นแบบเพื่อดูแลเด็ก ที่มีปัญหาทางจิตให้พัฒนาขึ้นจนสามารถควบคุมตนเองได้ และเชื่อมโยงกับผู้ที่เคยมีปัญหาด้านนี้ และได้รับการฟื้นฟูแล้ว รวมทั้งจัดเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีประวัติในการเป็นผู้ป่วยมาก่อน เข้าช่วยเหลือเพื่อ เป็นกำลังใจให้แก่เด็กๆ

โครงการนี้ใช้งบประมาณประมาณ 65,000 เหรียญต่อปี ใน พ.ศ. 2540 ได้เพิ่มจำนวน ครอบครัวขึ้นอีก 6 ครอบครัว และรับเด็กเข้ามาอยู่ในโครงการเพิ่มอีก 5 คน นอกจากนี้ยังมีการฝึกอบรมผู้เข้าร่วมโครงการในด้านการช่วยเหลือตนเอง และการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดของตน และติดต่อเชื่อมโยงกับผู้ที่เกี่ยวข้องจนสามารถจัดตั้งเป็นเครือข่ายการให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยแก่ชนกลุ่มนี้ได้

4.5 โครงการ Better Schools for Better Futures

องค์กร Australian Center for Equity Through Education ได้จัดตั้งโครงการนี้ขึ้น เพื่อส่งเสริมโอกาสที่เท่าเทียมกันในการศึกษา โดยมุ่งแก้ปัญหาที่สาเหตุหลักของการด้อยโอกาสทางการศึกษามากกว่าที่จะแก้ที่ปลายเหตุ องค์กรนี้เห็นว่าการศึกษาที่มีบริการด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย และพัฒนาชุมชนที่ผสมผสานกลมกลืนกัน จะช่วยแก้ปัญหาและเอื้อประโยชน์ต่อความเสมอภาคทางการศึกษา

โครงการมีกิจกรรมหลายประเภท ตั้งแต่การเป็นศูนย์รวมข้อมูลเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จในการให้โอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันแก่กลุ่มเด็กด้อยโอกาส เพื่อใช้ในการขยายผล สร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียนต่างๆ และกลุ่มวิชาชีพ และกลุ่มที่สนใจ และดำเนินการให้มีการวางแผนร่วมกัน ท้ายที่สุดคือการสร้างความสนิทสนม คู่แน่น และความ เป็นเพื่อนร่วมงานกับเด็กด้อยโอกาสที่อยู่ในโครงการ

4.6 โครงการ Keeping Our Kids at School

โครงการนี้เป็นงานวิจัยซึ่งดำเนินการในแคว้นนิวเซาท์เวลส์ และเขตปกครองตนเองออสเตรเลียเหนือ โดยองค์กร Australian Center for Equity Through Education ร่วมกับ National Children's and Youth Law Centre และ National Aboriginal Youth Law Centre เพื่อช่วยเหลือเด็กพื้นเมือง และลูกชาวพื้นเมืองเผ่า Torres Strait Islander ซึ่งเป็นเด็กด้อยโอกาสที่สุดในโรงเรียนของประเทศออสเตรเลีย โดยเหตุที่สาเหตุของการด้อยโอกาสของเด็กกลุ่มนี้มีความซับซ้อน การให้เด็กเรียนซ้ำชั้น หรือให้ออกจากโรงเรียน จึงไม่ได้เป็นการแก้ปัญหา แต่กลับส่งผลเสียต่อการเรียนรู้ของเขาในอนาคต

โครงการได้ทำการวิจัยเพื่อค้นหามาตรการเพื่อขจัดอุปสรรคของการด้อยโอกาสทางการศึกษาของเด็กเหล่านี้ โดยพิจารณาความสนับสนุนจากชุมชน ขอบเขตทางภูมิศาสตร์ของงานวิจัย ความร่วมมือจากเด็ก ความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมพื้นเมือง และพัฒนากลยุทธ์ในการดำเนินงาน หลังจากที่ได้ปรึกษาหารือกับหน่วยงานวิชาการและวิชาชีพแล้ว เจ้าหน้าที่โครงการได้เลือกวิธีดำเนินงานที่เป็นองค์รวมในการแก้ปัญหาการไม่เข้าโรงเรียนของเด็ก โดยพิจารณาสาเหตุทุกประการที่ปรากฏ โครงการเลือกดำเนินการวิจัย 4 พื้นที่ในรัฐนิวเซาท์เวลส์ 2 พื้นที่ และเขตปกครองพิเศษทางตอนเหนือ 2 พื้นที่ ทั้งในเมืองและชนบท กลุ่มเป้าหมายคือ บุคลากรในโรงเรียน บิดา

มารดา ผู้ปกครอง กลุ่มในชุมชน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มเพื่อแสวงหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการด้อยโอกาสทางการศึกษาของเด็กพื้นเมือง

4.7 โครงการ Minerals Council Scholarship Program

โครงการนี้มุ่งที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีและยาวนานระหว่างชุมชนชาวพื้นเมืองของออสเตรเลียและอุตสาหกรรมเหมืองแร่ เริ่มดำเนินการเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2541 โดยในการให้ทุนการศึกษาแก่เด็กชนกลุ่มน้อย โดยมีเงินทุนเริ่มแรกจำนวน 100,000 เหรียญ ซึ่งได้มาจากสภาเหมืองแร่แห่งออสเตรเลีย (Australian Minerals Council) ซึ่งตกลงที่จะให้เงินสนับสนุนอีก 3 ปี ปีละ 100,000 เหรียญ รวมเป็นเงินสนับสนุนทั้งสิ้น 400,000 เหรียญ

ทุนการศึกษานี้จะช่วยให้เด็กชนกลุ่มน้อยมีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น อันจะทำให้เขาสามารถมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในปีแรกโครงการให้ทุนการศึกษาจำนวน 20 - 30 ทุน โดยกำหนดไว้ไม่เกินทุนละ 5,000 เหรียญ สำหรับชั้นอุดมศึกษา และไม่เกินทุนละ 2,500 เหรียญ สำหรับชั้นมัธยมศึกษา ผู้สมัครรับทุนเป็นเด็กชนกลุ่มน้อยอายุ 25 ปีลงมา สิ่งที่น่าสังเกตสำหรับโครงการนี้ คือ นอกจากการให้ทุนการศึกษาแล้ว โครงการยังติดต่อประสานงานและระดมพลังจากสถาบันการศึกษา และองค์กรของชนกลุ่มน้อย เพื่อส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาของชนกลุ่มน้อยด้วย ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานสำหรับผลสำเร็จในอนาคตของโครงการ ในการจัดอุปสรรคทางการศึกษา การฝึกอาชีพ และการดำเนินธุรกิจซึ่งชนกลุ่มน้อยในออสเตรเลียกำลังประสบอยู่

นอกจากนี้ยังมีโครงการที่ส่งเสริมและผสมผสานระหว่างการศึกษาและอาชีพอีกจำนวนมาก เช่น โครงการสนับสนุนให้เอกชนจากชนกลุ่มน้อยได้เรียนในมหาวิทยาลัยทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นอาชีพที่ชนกลุ่มน้อยมีโอกาสน้อยมาก และในด้านกฎหมาย สิทธิมนุษยชน และกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก ซึ่งจะมีประโยชน์เป็นอันมากแก่ตนเอง ครอบครัว และชุมชนในอนาคต โครงการช่วยเหลือเยาวชนที่ตกงานให้ได้รับการฝึกฝน และทำงานด้านการพิทักษ์ป่า และการทำผลิตภัณฑ์จากป่า โครงการอบรมเรื่องการบริหารการเงินให้แก่เยาวชน และโครงการสนับสนุนเยาวชนให้ได้พัฒนาทักษะการทำงานในอุตสาหกรรมท้องถิ่น เป็นต้น ส่วนใหญ่ของโครงการดังกล่าวจะมีกลุ่มเป้าหมายคือเด็กและเยาวชนจากชนกลุ่มพื้นเมืองของออสเตรเลีย ซึ่งมีโอกาสจำกัดทั้งในด้านการศึกษาระดับกลางและระดับสูง และการฝึกฝนวิชาชีพที่สำคัญ ตลอดจนการทำงานทำที่จะเกิดรายได้เพียงพอเพียงด้วย

5. การติดตามประเมินผล

Australian Youth Foundation ให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผล โดยถือเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของการดำเนินงาน เนื่องจากเชื่อว่าการติดตามประเมินผลจะสามารถให้ข้อมูลที่เป็นจริงและพิสูจน์ได้เกี่ยวกับการทำงานที่ได้ผล แทนที่จะเป็นการบอกเล่าเท่านั้น นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์การติดตามประเมินผลของมูลนิธิยังสามารถทำให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีการประเมินผลที่เป็นวิชาการกับการปฏิบัติงานจริงขององค์กรและโครงการที่ทำงานด้านเด็กด้วย

การติดตามประเมินผลของมูลนิธิแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. การประเมินตนเองของโครงการขนาดเล็กโดยอาศัยคู่มือการประเมินผลที่พัฒนาโดยมูลนิธิ
2. การประเมินผลโดยบุคคลภายนอกสำหรับโครงการขนาดใหญ่ซึ่งมีการประเมิน 2 ลักษณะคือ
 - 2.1 การประเมินผลการทำงานเพื่อรวบรวมข้อมูลทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ
 - 2.2 การประเมินผลกระทบของการทำงานที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย
3. การประเมินผลเป็นกลุ่มของโครงการที่มีเป้าหมายหรือจุดเน้นคล้ายคลึงกันเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและประสบการณ์ซึ่งจะนำมาผสมผสานและพัฒนาให้เกิดยุทธศาสตร์ใหม่ๆ ที่มีประสิทธิภาพ

มูลนิธิได้พัฒนาขั้นตอนในการประเมินผลไว้ดังนี้

- มูลนิธิจะปรึกษารื้อกับนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในการประเมินผล ที่อยู่ในเครือข่ายของสมาคมการประเมินผล ซึ่งมูลนิธิเป็นสมาชิก และคัดเลือกผู้ประเมินผลที่เหมาะสมที่สุดกับการประเมินผลแต่ละครั้ง
- มูลนิธิและผู้ประเมินผลจะปรึกษารื้อกับผู้บริหารโครงการ เพื่อพิจารณาแนวทางการประเมินผล
- ผู้ประเมินผลจะต้องใช้กรอบการประเมินผลที่มูลนิธิจัดทำไว้
- ข้อเสนอแนะจากการประเมินผลจะถูกนำมาวิเคราะห์และปรึกษารื้อกับทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาเป็นแนวทางการดำเนินงานของโครงการในอนาคต
- มูลนิธิได้จัดสรรงบประมาณถึงร้อยละ 10 ของเงินสนับสนุนโครงการเพื่อการติดตามประเมินผล

- มูลนิธิจะนำผลของการประเมินผลโครงการต่าง ๆ มาวิเคราะห์และพัฒนาเป็นแนวทางและยุทธศาสตร์ในการให้ความสนับสนุนและการกำหนดเป้าหมายหรือประเด็นการทำงานในอนาคต

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ทั้งในด้าน สถานการณ์ทั่วไปในระดับสากลและกรณีศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร บราซิล ฟิลิปปินส์ และ ออสเตรเลีย คณะผู้ศึกษาพบว่า ถึงแม้ว่าจะมียุทธศาสตร์ รูปแบบ และกระบวนการที่ หลากหลายตามความเหมาะสมของสถานการณ์ในระดับประเทศและท้องถิ่นก็ตาม แต่เป้าหมาย และแนวคิดในการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่ยอมรับกันในสากลและในประเทศ ทั้ง 5 นั้นไม่แตกต่างกันมากนัก ดังจะได้สรุปผลการศึกษาในประเด็นสำคัญต่างๆ ต่อไปนี้

1. เป้าหมายของการให้บริการ : เด็กด้อยโอกาสในบริบทของการศึกษา

จะเห็นได้ชัดว่าทั้งในระดับนานาชาติและในระดับประเทศที่ศึกษา ทุกประเทศได้ให้ความสำคัญ ความซึ่งกำหนดกลุ่มเป้าหมายของเด็กด้อยโอกาสในบริบทของการศึกษาล้ายคลึงกันมาก คือ เด็กที่ต้องการการศึกษาพิเศษกว่าเด็กปกติทั่วไป และแต่ละประเทศที่ศึกษาจะมีความชัดเจนใน ประเด็นของกลุ่มเด็กพิการ ดังปรากฏในกฎหมายและนโยบายหลักของประเทศสหรัฐอเมริกา สห- ราชอาณาจักร บราซิล ฟิลิปปินส์ และออสเตรเลีย สำหรับเด็กด้อยโอกาสกลุ่มอื่นๆ นั้นแต่ละ ประเทศจะให้ความสำคัญแตกต่างกันไป เช่น ประเทศออสเตรเลียจะเน้นเรื่องเด็กชนกลุ่มน้อยค่อนข้างมาก ในขณะที่ประเทศฟิลิปปินส์และบราซิลมีนโยบาย แผนงาน และโครงการสำหรับกลุ่มเด็ก เร่ร่อน และแรงงานเด็กเป็นจำนวนมาก และสหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกาจะให้ความสำคัญ กับเด็กซึ่งมีปัญหาด้านพฤติกรรมไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับระบบโรงเรียนหรือต้องออกจาก ระบบต่างๆ ที่ยังไม่จบการศึกษาเป็นต้น ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าเด็กกลุ่มอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึงข้าง ต้น เช่น เด็กกำพร้า เด็กที่มีปัญหาทางกฎหมาย เด็กยากจนมากในชนบท ฯลฯ จะไม่ได้รับความสนใจจากประเทศทั้ง 5 เสียทีเดียว จะเห็นได้จากตัวอย่างโครงการให้บริการการศึกษาที่ปรากฏในราย งานการศึกษานี้ว่า การให้บริการของประเทศทั้ง 5 นี้ ครอบคลุมกลุ่มเด็กด้อยโอกาสแทบทุกกลุ่ม แต่ให้น้ำหนักแต่ละกลุ่มมากน้อยต่างกันตามสภาพและความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละ ประเทศเท่านั้น

2. แนวคิดในการให้บริการ

คณะผู้ศึกษาพบว่าแนวคิดในการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในประเทศทั้ง 5 ที่ปรากฏในนโยบาย รัฐธรรมนูญ และกฎหมายหลักต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวคิดสากลที่ปรากฏในเอกสารระดับนานาชาติ ทั้งที่เป็นอนุสัญญา ข้อตกลง ปฏิญญาต่างๆ ที่ว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิเด็กและการศึกษา โดยสามารถแยกเป็นแนวคิดหลักได้ 4 ประการ คือ ความเสมอภาคและบูรณาการ คุณภาพของการศึกษา การศึกษากับการพัฒนาเด็ก และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

2.1 ความเสมอภาคและบูรณาการ : สิทธิและความเท่าเทียมทางการศึกษา

แนวคิดทั้ง 2 นี้ปรากฏเด่นชัดในการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของทั้ง 5 ประเทศ และเกือบจะเรียกได้ว่าเป็นแนวคิดพื้นฐานซึ่งกำหนดยุทธศาสตร์หลักทางการศึกษา ทั้ง 2 แนวคิดนี้ได้รับอิทธิพลมาจากหลักประชาธิปไตยซึ่งเป็นหลักการปกครองของทั้ง 5 ประเทศ รวมทั้งการประชุม Education for All และหลักการสิทธิมนุษยชนและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นว่า เป็นการยากลำบากที่จะทำให้แนวคิดทั้ง 2 เป็นจริงอย่างสมบูรณ์ได้ สิ่งแรกที่บ่งชี้ความเป็นไปได้ยากคือสถิติการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งมีเพียงประเทศเดียวใน 5 ประเทศซึ่งมีอัตราการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาในระหว่าง พ.ศ. 2536 - 2538 ร้อยละ 100 คือ สหราชอาณาจักร นอกจากสถิติที่เห็นชัดเจนแล้ว ยังปรากฏข้อมูลในเรื่องความเสมอภาคในด้านการศึกษา ทั้งที่เป็นสถานการณ์ทั่วไปและตัวอย่างในโครงการต่าง ๆ ว่าเด็กด้อยโอกาสบางกลุ่มจะไม่ได้ได้รับความเสมอภาคทางการศึกษาอย่างแท้จริง เช่น เด็กที่ทำงาน เด็กเร่ร่อน เด็กชนกลุ่มน้อย เด็กในชนบทห่างไกล และเด็กซึ่งมีปัญหาด้านพฤติกรรม ปัญหาครอบครัว และอื่น ๆ ซึ่งทำให้ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน เป็นต้น

นอกจากแนวคิดที่ต้องการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันแล้ว หลักการสากลและประเทศที่ศึกษาส่วนใหญ่จะเน้นการให้เด็กด้อยโอกาสเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ โดยเห็นว่าการเรียนร่วมกับเด็กธรรมดาจะทำให้ไม่มีความรู้สึกแบ่งแยกและเด็กด้อยโอกาสก็จะเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ อันเป็นการเตรียมเด็กเข้าสู่สังคมอย่างราบรื่นด้วย แต่ในความเป็นจริงแล้ว มีอยู่หลายกรณีที่ไม่อาจกระทำได้ ตัวอย่างที่ชัดเจนคือเด็กที่พิการ มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาอย่างรุนแรง ไม่อาจจะเรียนร่วมชั้นกับเด็กอื่นๆ ได้ นอกจากนั้นข้อจำกัดในด้านนโยบายหรือกฎหมายของบางประเทศได้กลายเป็นอุปสรรคต่อการเรียนร่วมของเด็กด้อยโอกาส เช่น กฎหมายของสหราชอาณาจักร ซึ่งกำหนดให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนโดยนับจำนวนนักเรียน ทำให้โรงเรียนไม่ยินดีที่จะรับเด็กพิการเข้าเรียน เพราะจะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่าปกติต่อเด็กพิการ

แต่ละคน ความจำเป็นที่จะต้องหาเงินมาเสริมรายได้ของครอบครัวทำให้เด็กจากครอบครัวยากจนในประเทศฟิลิปปินส์และบราซิลต้องทำงานและไม่สามารถเรียนในโรงเรียนทั่วไปได้ถ้าไม่มีการยืดหยุ่นในเรื่องเวลาเรียน เด็กที่มีความประพฤติเบี่ยงเบน หรือมีปัญหาด้านสุขภาพบางประการ เช่น ตั้งครรภ์ ดิคาเสพติด ในสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรต้องออกจากระบบโรงเรียน และถึงแม้ว่าจะมีบริการที่เสริมเป็นพิเศษสำหรับเด็กเหล่านี้ บริการดังกล่าวก็ไม่เพียงพอและไม่มีคุณภาพ ท้ายที่สุดเด็กชนกลุ่มน้อยในสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียได้รับโอกาสทางการศึกษาน้อยกว่าเด็กทั่วไป เพราะไม่คุ้นเคยกับภาษาทางการที่สอนในโรงเรียนปกติ หรือมีโอกาสน้อยที่จะได้เรียนด้านวิชาชีพในระดับอุดมศึกษา เช่น สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ แพทยศาสตร์ ปรัชญาการณเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อบูรณาการการศึกษาของเด็กด้วยโอกาส และเป็นประเด็นที่ต้องคำนึงถึงในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วย

2.2 คุณภาพของการศึกษา : การเรียนรู้เพื่อชีวิต

คณะผู้ศึกษาพบว่า แนวคิดในเรื่องคุณภาพของการศึกษา โดยเฉพาะในเรื่องการศึกษาเพื่อชีวิตนั้นเป็นหลักฐานสำคัญประการหนึ่งในการปฏิบัติการศึกษาซึ่ง UNICEF ได้กล่าวถึงในรายงานประจำปี พ.ศ. 2542 และปรากฏในประเทศทั้ง 5 โดยเฉพาะในประเด็นของความสอดคล้องของการศึกษาต่อสถานการณ์ของสังคมและชุมชน และการให้เด็กด้วยโอกาสได้เรียนรู้ในด้านการดำรงชีวิต นอกเหนือไปจากวิชาการที่สอนอยู่ในโรงเรียนปกติ จะเห็นได้ว่าในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการพัฒนาหลักสูตรที่หลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับเด็กด้วยโอกาสกลุ่มต่าง ๆ มีการปรับปรุงวิธีการวัดผลของการศึกษาในประเทศออสเตรเลียให้มีการวัดผลสำเร็จในการเรียนรู้เพื่อชีวิตควบคู่ไปกับผลการเรียนด้านวิชาการด้วย มีการดำเนินการวิจัยและศึกษาข้อมูลในประเทศออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา ฟิลิปปินส์ และบราซิลเพื่อปรับปรุงการให้บริการการศึกษาแก่เด็กพิเศษให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น รวมทั้งมีการอบรมและชักชวนผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู บิดามารดา และชุมชนให้เข้ามามีบทบาทในการควบคุมคุณภาพของการเรียนการสอนในประเทศบราซิล ฟิลิปปินส์ และสหราชอาณาจักร

2.3 การศึกษากับการพัฒนาเด็ก : กระบวนการพัฒนาศักยภาพให้ถึงขีดสุดอันจะนำไปสู่การเป็นทรัพยากรมนุษย์ซึ่งมีบทบาทในความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และเป็นพลเมืองดีที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

แนวคิดทั้ง 3 แนวในเรื่องการศึกษาของสหราชอาณาจักรมีประเด็นที่น่าสนใจและเกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของเด็กด้วยโอกาส เพื่อให้หลุดพ้นจากการเป็นเหยื่อของสถานการณ์หรือ

สภาพแวดล้อมที่เลวร้าย มีทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลและตัดสินใจ มีสมรรถนะในการดำรงชีวิต และการแก้ปัญหา มีงานทำและพึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีความคิดริเริ่ม และสามารถดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนาสังคมได้ จะเห็นได้ว่าแต่ละแนวทางเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเสริมพลังให้แก่เด็กด้วยโอกาส เพื่อให้มีการพัฒนาเป็นขั้นตอน และเกิดผลดีกับตนเองจนถึงกับสังคมในที่สุด ส่วนที่ 2 ของแนวคิดนี้ปรากฏในประเทศฟิลิปปินส์ ในแง่ของสถานการณ์ของการศึกษาในระดับสูงซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ ความสามารถในวิชาชีพ ซึ่งช่วยให้คนฟิลิปปินส์สามารถหางานทำในต่างประเทศและส่งเงินกลับเพื่อช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศมากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับวิชาด้านมนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์ หรือในประเทศบราซิลและฟิลิปปินส์ซึ่งมีแนวคิดที่เชื่อมโยงการทำงานของเด็กเข้ากับการศึกษา

สำหรับบทบาทของการศึกษาในแง่ของการพัฒนาเด็กให้เป็นพลเมืองดี มีส่วนร่วมในสังคมนั้น คณะผู้ศึกษาพบว่าสอดคล้องอยู่ในแนวทางการดำเนินงานของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะโครงการที่ทำงานกับเด็กเร่ร่อนของฟิลิปปินส์ ซึ่งฝึกเด็กที่เคยเร่ร่อนให้เป็นเจ้าของหน้าที่โครงการลงไปทำการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนคนอื่นๆ โครงการของสหราชอาณาจักรที่ฝึกเด็กให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของประชาคมยุโรป โดยมุ่งให้มีสมรรถนะเป็นผู้นำประชาคมยุโรป และสามารถช่วยเหลือประเทศชาติได้ในอนาคต การพัฒนาเด็กด้วยโอกาสที่เข้าร่วมโครงการให้มีทักษะด้านพัฒนาชนบท และสนับสนุนให้เด็กทำงานในด้านนี้ในโครงการในบราซิล หรือโครงการในออสเตรเลียที่สนับสนุนให้เด็กที่มีปัญหาเจ็บป่วยทางจิตได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนต่อเด็กอื่นๆ ในโรงเรียนในละแวกใกล้เคียงเพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้และการทำความเข้าใจในเรื่องการเจ็บป่วยทางจิต เป็นต้น

2.4 เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม : การเปิดโลกทัศน์ของเด็กด้านวัฒนธรรม

แนวคิดด้านเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมนี้อาจแยกได้เป็น 2 ประเด็นหลัก คือ การจรรโลงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมทั้งในระดับกลุ่มชน และระดับชาติ และการพัฒนาทัศนคติที่ยอมรับความแตกต่างด้านวัฒนธรรมของผู้อื่นในสังคม

ในด้านการนำแนวคิดในการจรรโลงวัฒนธรรมของกลุ่มชนและชาตินั้นเข้าสู่การเรียนการสอนนั้น ปรากฏชัดในหลักการปฏิบัติการศึกษาที่ UNICEF ได้กล่าวถึง โดยเฉพาะเรื่องการจัดทำบทเรียนและจัดการเรียนการสอนในภาษาพื้นเมืองควบคู่ไปกับภาษาทางการ ในสหราชอาณาจักรก็ได้มีการกล่าวถึงในหนังสือ Equality Assurance in Schools : Quality, Identity, Society โดยเน้นว่าการศึกษามีบทบาทโดดเด่นในกระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์ส่วนบุคคลและทางวัฒนธรรมของเด็ก ซึ่ง

จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้เอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมของตน ของผู้อื่นในสังคม และเอกลักษณ์รวมของชาติ ซึ่งจะมีทั้งความเหมือนและความแตกต่าง การเรียนรู้นี้จะช่วยเปิดโลกทัศน์ของเด็กให้กว้างขวางขึ้น และช่วยสร้างทัศนคติในการชื่นชมความเหมือน และยอมรับในความแตกต่างของผู้อื่นด้วย แนวคิดนี้ปรากฏเป็นรูปธรรมชัดเจนทั้งในบราซิล ฟิลิปปินส์ และออสเตรเลีย ซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมของกลุ่มชนพื้นเมือง หรือชนกลุ่มน้อย รวมทั้งเอื้อประโยชน์ให้มีการเรียนการสอนเป็นภาษาพื้นเมืองหรือภาษาชนกลุ่มน้อย ท้ายที่สุดเป็นที่น่าสังเกตว่าในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศหนึ่งในสองประเทศ (อีกประเทศหนึ่งคือโซมาเลีย) ซึ่งยังไม่ได้ลงนามเป็นรัฐภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มีโครงการเกิดขึ้นมากมาย เพื่อช่วยให้ชนกลุ่มน้อยสามารถปรับตัวเข้ากับชีวิตในสหรัฐอเมริกา โดยสามารถผสมผสานกลมกลืนเข้ากับสังคมส่วนใหญ่ แต่ยังคงมีความภาคภูมิใจและมุ่งมั่นที่จะรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนไว้ แต่ในขณะเดียวกันรัฐจะพยายามช่วยให้ชนกลุ่มน้อยมีความรู้ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาทางการจนสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนปกติได้ เนื่องจากแนวคิดในเรื่องความเสมอภาคและบูรณาการเป็นแนวคิดพื้นฐานที่มีอิทธิพลสูงสุด

3. ยุทธศาสตร์ในการให้บริการ

จากการศึกษาเอกสารรายงานปี 2542 ของ UNICEF ว่าด้วยเรื่องการปฏิบัติการศึกษา และยุทธศาสตร์ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร บราซิล ฟิลิปปินส์ และ ออสเตรเลียใช้ในการให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาสพบว่า มีความหลากหลายแต่ก็เชื่อมโยง เกื้อหนุน ซึ่งกันและกัน โดยมุ่งเน้น 4 ประการคือ

- การสร้างสถานการณ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อการให้บริการ - การรวมพลัง การกระจายอำนาจ และการสร้างเครือข่ายการทำงาน
- การปรับกระบวนการให้บริการ - การยืดหยุ่น การผสมผสาน การเข้าถึง การเป็นองค์กรวม และการมีส่วนร่วมของครอบครัว และชุมชน
- การผลักดันให้กลไกทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- การรณรงค์ในระดับกว้างและระดับสูง

3.1 การสร้างสถานการณ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อการให้บริการ : การรวมพลัง การกระจายอำนาจ และการสร้างเครือข่ายการทำงาน

ยุทธศาสตร์ทั้ง 3 นี้เป็นที่ยอมรับและถือปฏิบัติทั้งในระดับสากล และในระดับประเทศทั้ง 5 ด้วยในระดับมากน้อยต่างกัน ทุกประเทศตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องให้ทุกส่วนของสังคมได้เข้ามามีบทบาทในการให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส ประเทศบราซิลและฟิลิปปินส์ เป็นตัวอย่างที่มีการรวมพลังอย่างได้ผลในการดำเนิน โครงการเพื่อเด็กเร่ร่อนและเด็กที่มีปัญหาทางกฎหมาย ในประเทศบราซิลซึ่งรัฐตระหนักว่าไม่สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพได้โดยลำพังจึงได้ปรับยุทธศาสตร์โดยให้หน่วยงานเอกชน สถาบันวิชาการ และหน่วยงานของรัฐระดับท้องถิ่นเข้ามาร่วมดำเนินการด้วย โครงการเด็กเร่ร่อนของกระทรวงสวัสดิการและพัฒนาสังคมของประเทศฟิลิปปินส์เป็นการรวมตัวของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และสถาบันศาสนาเพื่อให้บริการอย่างเป็นองค์รวมแก่เด็ก นอกจากนี้ แนวทางการดำเนินงานของสหราชอาณาจักร และออสเตรเลียเป็นการรวมพลังจากหลายๆ หน่วยงานและส่วนต่างๆ ของสังคม เช่น โครงการของ Save the Children Fund (UK) และยุทธศาสตร์สำหรับการดำเนินโครงการในอนาคตของ Australian Youth Foundation เป็นต้น

รัฐบาลกลางเองก็เริ่มตระหนักว่าไม่สามารถตอบสนองความต้องการของเด็กด้อยโอกาสที่มีอยู่ทั้งในชุมชนเมือง และชุมชนชนบทได้อย่างทั่วถึง โดยใช้การรวมศูนย์อำนาจและการจัดมาตรฐานที่ใช้อย่างเดียวกันทั่วประเทศ จึงมีความพยายามของรัฐที่จะกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นและชุมชน จนกระทั่งโรงเรียน เพื่อให้เป็นผู้ตัดสินใจในการวางแผนและการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เช่น ในประเทศบราซิล ซึ่งทำได้ผลดีเยี่ยมในระดับชุมชน ในรัฐ Minas Gerais โดยใช้คณะกรรมการโรงเรียนแต่ละแห่ง ซึ่งประกอบด้วยครู และผู้แทนจากชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจในการดำเนินงานเอง หรือในระดับมลรัฐในสหรัฐอเมริกาซึ่งแต่ละมลรัฐมีหน่วยงานรับผิดชอบในเรื่องการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสโดยตรง

การสร้างเชื่อมโยงของผู้ประกอบวิชาชีพต่าง ๆ ในการทำงานกับเด็กด้อยโอกาสเป็นยุทธศาสตร์ที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการทำงานอย่างเป็นองค์รวมและครบวงจร โครงการหลาย ๆ โครงการที่มีบริการที่หลากหลายทั้งในด้านการศึกษา การแพทย์ และจิตวิทยา การพัฒนาอาชีพ การพัฒนาความเป็นผู้นำ และทักษะในการดำรงชีวิต เช่น โครงการที่มุ่งช่วยเหลือเด็กที่มีความประพฤติเบี่ยงเบนในสหรัฐอเมริกา หรือโครงการของกระทรวงสวัสดิการและพัฒนาสังคมของประเทศฟิลิปปินส์ที่ทำงานร่วมกับกลุ่มเด็กกระทำผิดต่างก็อาศัยความร่วมมือจากกลุ่มสหวิชาชีพเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุดทั้งสิ้น การเรียกร้องในประเทศอังกฤษเพื่อมีรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในเรื่องเด็กโดยเฉพาะก็เป็นตัวอย่างของการรณรงค์ในระดับสูง ซึ่งกระทำโดยกลุ่มสหวิชาชีพทั้งที่เป็นองค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันวิชาการ สถาบันด้านกฎหมายเกี่ยวกับเด็ก วิทยาลัยพยาบาล สมาคมนักสังคมสงเคราะห์ เครือข่ายสตรี และศูนย์ให้คำปรึกษากับบิดามารดา เป็นต้น นอกจากนี้ องค์กร

หลาย ๆ องค์กรได้ให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายการทำงาน โดยบรรจุไว้ในวิสัยทัศน์และแผนงาน เช่น Australian Youth Foundation ซึ่งเน้นการสร้างเครือข่ายการทำงานที่เข้มแข็งกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ Children and Youth Foundation of the Philippines ซึ่งให้ความสำคัญกับการสนับสนุนเครือข่ายในท้องถิ่นเพื่อช่วยให้การทำงานระดับชุมชนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.2 การปรับกระบวนการให้บริการ : การยืดหยุ่น การผสมผสาน การเข้าถึง การเป็นองค์กรรวม และการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน

เนื่องจากเป็นที่ยอมรับว่าสถานการณ์ของเด็กที่ด้อยโอกาสมีแนวโน้มให้เข้ารับบริการที่จัดไว้เป็นมาตรฐานตามปกติได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการให้บริการเพื่อให้สามารถตอบสนองได้มากขึ้นและทั่วถึงขึ้น การปรับกระบวนการให้มีความยืดหยุ่นในเรื่องเวลาเรียนในประเทศบราซิลและฟิลิปปินส์ การให้เครดิตในวิชาต่างๆ กับเด็กที่ร่วมกิจกรรมในโครงการขององค์กรเอกชนในสหรัฐอเมริกาที่กลับเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติ การผสมผสานกิจกรรมในด้านต่างๆ ในโครงการสำหรับเด็กเร่ร่อนในประเทศฟิลิปปินส์ และเด็กที่มีปัญหาด้านความประพฤติในประเทศสหรัฐอเมริกา การจัดตั้งโรงเรียนชุมชน การเรียนรวมชั้น ครูเดินสอนในประเทศฟิลิปปินส์ และบราซิลเป็นตัวอย่างของความพยายามที่จะเข้าถึงกลุ่มเด็กที่ด้อยโอกาสมากที่สุด และหลายๆ โครงการในประเทศทั้ง 5 ประเทศ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในลักษณะต่างๆ กัน เช่น การเยี่ยมชม ปรีกษาหารือกับครอบครัวในเรื่องความก้าวหน้าและปัญหาของเด็กในโครงการของสหรัฐอเมริกา การประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่และส่งเสริมความร่วมมือจากครอบครัวและชุมชนซึ่งเป็นยุทธศาสตร์การทำงานของ Save the Children (UK) ของสหราชอาณาจักร การดำเนินงานของศูนย์แนะแนวลูกเสือชุมชนของฟิลิปปินส์ที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเด็กเข้าเยี่ยมชมและติดต่อกับเด็ก เพื่อให้เด็กกระทำผิดซึ่งรับบริการของศูนย์มีกำลังใจดีขึ้น ยุทธศาสตร์การลดความเป็นราชการในการทำงานกับเด็กเร่ร่อนของบราซิล โครงการที่เชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในออสเตรเลีย ตลอดจนการพัฒนาอาสาสมัครสูงอายุของชุมชนเพื่อช่วยให้เด็กจากครอบครัวที่ล่มสลายในโครงการในสหรัฐอเมริกามีความอบอุ่น เกิดความมั่นคงในจิตใจ และเรียนรู้ประโยชน์ของความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุด้วย

สำหรับยุทธศาสตร์การให้บริการอย่างเป็นทางการเป็นองค์กรรวมนั้น หมายถึงทั้งในการนำระบบองค์กรรวมมาใช้ในการทำงานและการให้บริการที่เป็นองค์กรรวมแก่เด็กตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กด้วยการใช้ระบบองค์กรรวมในการทำงานจะช่วยทำให้กระบวนการให้บริการมีความราบรื่น สมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการให้บริการการศึกษาแก่เด็กเร่ร่อนในประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นการให้บริการหลากหลายโดยความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน

ชน โดยหน่วยงานแต่ละหน่วยรับผิดชอบกิจกรรมหรือบริการที่เป็นความเชี่ยวชาญ หรือที่เป็นหน้าที่ของคุณ โดยเฉพาะ แต่ก็มีหน่วยงานหลักเชื่อมโยงให้กิจกรรมหรือบริการเหล่านั้นต่อเนื่องประสานกันและสนองความต้องการของเด็กได้ครบถ้วนเป็นองค์รวม

การช่วยเหลือเด็กที่ตั้งครรภ์ในวัยเรียนที่สหรัฐอเมริกาประสบความสำเร็จ เพราะจัดการให้บริการแบบเป็นองค์รวมโดยมีบริการด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา การดำรงชีวิต การเตรียมพร้อมที่จะเลี้ยงดูบุตรแก่เด็กหญิงที่ตั้งครรภ์ รวมถึงให้บริการแก่บุตรที่จะเกิด ตลอดจนบิดาของบุตรที่ยังเป็นวัยรุ่นด้วย บทเรียนจากการทำงานกับเด็กเร่ร่อนของบราซิลแสดงให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาเด็กกลุ่มนี้เป็นอย่างเป็นองค์รวม และบทเรียนขององค์กรทำงานกับเด็กเร่ร่อนในฟิลิปปินส์ได้เน้นความสำคัญของการเพิ่มพลังครอบครัว ท้ายที่สุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการทำงานกับเด็กคือโอกาสของ Australian Youth Foundation คือการให้บริการที่เป็นองค์รวมเพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของเด็กกลุ่มนี้

3.3 การผลักดันให้กลไกทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คณะผู้ศึกษาพบว่าปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของการให้บริการการศึกษาคือกลไกต่างๆ ทั้งในด้านนโยบายและแผนงานของรัฐ กฎหมาย หน่วยงานปฏิบัติงาน และบุคลากร กลไกเหล่านี้ต้องมีการผลักดันให้มีการปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมและสนองความต้องการของเด็กด้วยโอกาสมากขึ้น และให้มีการตระหนักถึงความสำคัญของงานให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้วยโอกาส และพร้อมที่จะปรับปรุงการทำงานของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หรือถ่ายโอนการทำงานให้แก่หน่วยงานอื่น ๆ ที่มีประสิทธิภาพมากกว่า

การปรับปรุงกฎหมายทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอของสหราชอาณาจักร การปรับแผนงานของรัฐในเรื่องเด็กเร่ร่อนในประเทศบราซิล โดยให้องค์กรเอกชนเข้าร่วมปฏิบัติงาน การปรับทัศนคติของผู้ทำงานกับเด็กที่กระทำผิดในฟิลิปปินส์ การยอมรับสถานะความเท่าเทียมในโอกาสการศึกษาของเด็กกลุ่ม South Sea Islander ของออสเตรเลีย และการผลิตหลักสูตรใหม่ๆ และการจัดสัมมนาฝึกอบรมบุคลากรในโครงการต่างๆ ของสหรัฐอเมริกา เหล่านี้เป็นการบ่งชี้ถึงความพยายามที่จะผลักดันให้กลไกต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.4 การรณรงค์ในระดับกว้างและสูง

การรณรงค์เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งในการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ซึ่งจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอในระดับสังคมทั่วไป เพื่อให้เป็นพลังในการผลักดันในระดับสูง คือนโยบายของรัฐและแผนงานระดับชาติ การรณรงค์เรื่องการปฏิวัติการศึกษาของ UNICEF เป็นตัวอย่างของการเผยแพร่แนวคิด ยุทธศาสตร์ และรูปแบบที่ประสบความสำเร็จในประเทศต่าง ๆ เพื่อผลักดันให้เกิดกระแสทั่วโลก ในประเทศบราซิลประธานาธิบดีเป็นผู้นำของการรณรงค์ โดยเข้าสอนในชั้นเรียนด้วยตนเอง และเผยแพร่คำขวัญปลุกใจประชาชนให้หันมาสนใจเรื่องการศึกษา ซึ่งได้รับการตอบสนองจากประชาชนทั่วประเทศ

นอกจากการรณรงค์ในประเด็นการศึกษาแล้ว ยังมีการรณรงค์ที่สำคัญที่มีจุดเน้นเรื่องสมรรถนะของเด็กด้อยโอกาส ซึ่งมีเป้าหมายให้สังคมยอมรับว่าเด็กด้อยโอกาสเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และสามารถมีส่วนร่วมและทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้ เช่นเดียวกับเด็กทั่วไป ในทำนองเดียวกันก็ทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตน มองเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้น เกิดความมั่นใจในการเข้าสู่สังคม ตัวอย่างเช่น โครงการ Celebrate Youth! ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งจัดเทศกาลแสดงผลงานของเด็กทุก ๆ ปี การยอมรับผลงานการทำเฟอร์นิเจอร์ของเด็กในโครงการของบราซิลว่ามีฝีมือระดับประเทศ การจัดให้เด็กได้เข้าประชุมแสดงความคิดเห็นในระดับภูมิภาคของโครงการประชามยุโรปและการจัดรางวัลนานาชาติสำหรับเด็กในด้านการศึกษาและพัฒนาตนในสหราชอาณาจักร เป็นต้น

4. รูปแบบการให้บริการ

ในหัวข้อนี้คณะผู้ศึกษามีความประสงค์ที่จะนำเสนอรูปแบบต่างๆ ของการให้บริการ ซึ่งปรากฏในโครงการต่างๆ ที่ได้ยกเป็นตัวอย่างในการศึกษานี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสนั้นมีกระบวนการที่เป็นพลวัต มีความหลากหลาย และมีมิติต่างๆ ตั้งแต่การป้องกันปัญหา การแก้ไขฟื้นฟูและปรับสภาพ การพัฒนาศักยภาพ และการเตรียมความพร้อมเพื่ออนาคต รูปแบบเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในการที่จะคิดค้น ทดลอง สรุบบทเรียน และพัฒนาการดำเนินงานเพื่อให้เด็กด้อยโอกาสได้รับผลประโยชน์สูงสุดในการศึกษา ในการนำเสนอนี้คณะผู้ศึกษาได้จัดกลุ่มของรูปแบบไว้เป็น 9 กลุ่มดังนี้คือ

1. การศึกษาในระบบ
2. Reach Out
3. การจัดตั้งสถาบันเฉพาะ
4. การผสมผสานหลายรูปแบบ

5. การศึกษาและการทำงาน
6. การมีส่วนร่วมของเด็ก
7. การสนองตอบความต้องการพิเศษของเพศหญิงและชาย
8. โครงการจีว้แต่แจ้ว
9. การพัฒนาองค์ความรู้และกระบวนการ

อย่างไรก็ดีในแต่ละกลุ่มจะมีรูปแบบย่อยลงไป คณะผู้ศึกษาจึงเห็นควรจัดทำตารางเพื่อแสดงให้เห็นตัวอย่างของลักษณะหรือเนื้อหาของโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ โดยจัดเข้าในกลุ่มรูปแบบตามที่นำเสนอไว้ และโดยเหตุที่โครงการหรือกิจกรรมบางประเภทมีลักษณะหรือเนื้อหาที่หลากหลาย คณะผู้ศึกษาจึงได้จำแนกลักษณะหรือเนื้อหาเหล่านั้นไว้ในรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสมด้วย ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

รูปแบบการให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
1. การศึกษาในระบบ		
1.1 การเพิ่มงบประมาณด้านการศึกษา รูปแบบดังกล่าวจะเน้นการเพิ่มความสามารถของโรงเรียนให้รองรับเด็กได้มากขึ้น เป็นความพยายามที่มุ่งสู่การให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย	- กระทรวงศึกษาธิการ และการกีฬาของบราซิล ทำการแจกจ่ายหนังสือเรียนให้แก่นักเรียนชั้นประถมทั่วประเทศ โดยใช้เงินไปในการนี้ถึง 142.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ราชการทางโทรทัศน์ก็ได้รับการปรับปรุงเพื่อให้สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกอบรมครูประถมศึกษาในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งสิ้นงบประมาณไป 73.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ยังมีการแจกจ่ายชุดอุปกรณ์การเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วยจานรับสัญญาณดาวเทียม โทรทัศน์ วีดิทัศน์ และเทป ให้แก่โรงเรียนประถมทั่วประเทศถึง 50,000 โรงเรียน มีการจัดตั้งทุนการพัฒนาครู และพัฒนาการศึกษาขั้นประถมศึกษา เพื่อเพิ่มเงินเดือนให้แก่ครูซึ่งมีรายได้ต่ำมาก	- เด็กในชนบทห่างไกล - เด็กยากจน - เด็กในระบบโรงเรียน

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
1.1 การเพิ่มงบประมาณด้าน การศึกษา (ต่อ)	- หน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่นของบราซิลได้จัดให้มีโครงการพิเศษเพื่อป้องกันและขจัดแรงงานเด็ก และได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางเพื่อสร้างหรือปรับปรุงโรงเรียน และจัดหาพาหนะให้นักเรียน มีการโอนงบประมาณการศึกษาส่วนกลางไปให้องค์กรท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา โดยกำหนดให้ใช้เงิน 60% ของงบประมาณสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	- แรงงานเด็ก - เด็กเร่ร่อน
	- โครงการ Income Support โดยรัฐบาลสหพันธ์ของออสเตรเลียให้การสนับสนุนทางการเงินเพื่อช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส ที่ครอบครัวยากจนที่อยู่ห่างไกล หรือมีความพิการ หรือเป็นชาวพื้นเมืองเผ่า Aborigin เผ่า Torres Strait Islander และ เผ่า Australian South Sea Islander	- เด็กยากจน - เด็กในชนบทห่างไกล - เด็กพิการ - เด็กชนกลุ่มน้อย
	- แต่ละปีรัฐบาลออสเตรเลียได้ให้งบประมาณไปเพื่อการศึกษามากถึงกว่า 3,000 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลียเพื่อให้แก่รัฐบาลมลรัฐ รัฐบาลเขตปกครองตนเอง และโรงเรียนเอกชนในมลรัฐต่าง และเขตปกครองตนเองต่างๆ การสนับสนุนเช่นนี้ทำให้อัตราการอยู่ในระบบโรงเรียนของนักเรียนจนจบตามหลักสูตรในระดับ 12 ปีของ	- เด็กในระบบโรงเรียน - เด็กที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงที่จะออกจากโรงเรียนกลางคัน

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
1.1 การเพิ่มงบประมาณด้าน การศึกษา (ต่อ)	การศึกษาพื้นฐานเปลี่ยนแปลงอย่าง มากมายจากที่ร้อยละ 36 ใน พ.ศ. 2525 เป็นร้อยละ 75 ใน พ.ศ. 2537 <u>ข้อสังเกต</u> - นอกจากนั้นยังทำการปรับวิธี การวัดผลการศึกษาให้เน้นการวัด ทักษะในการเรียนรู้และการนำไปใช้ ในชีวิตประจำวัน ไม่ใช่วัดแต่เพียง สัมฤทธิ์ผลด้านวิชาการแต่เพียงอย่าง เดียว รวมทั้งการจัดให้มีการเรียนการ สอนเป็นภาษาพื้นเมืองตามความ เหมาะสมด้วย	
	- โครงการ Special Education Component of National Equity Programme for Schools; NEPS ของ ประเทศออสเตรเลีย โครงการนี้ ต้องการให้เด็กพิการและเด็กที่อยู่ใน สถานสงเคราะห์ได้เข้าศึกษาในระบบ โรงเรียน โดยให้การสนับสนุนทางการเงิน แก่หน่วยงานทางการศึกษา หน่วย งานเอกชน หน่วยงานชุมชนท้องถิ่น เพื่อการจัดการศึกษาซึ่งเอื้อต่อการเข้า เรียนร่วมของเด็กเหล่านี้	- เด็กพิการ - เด็กที่อยู่ในสถาน สงเคราะห์

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
1.1 การเพิ่มงบประมาณด้าน การศึกษา (ต่อ)	- โครงการ Student with Disabilities Component โครงการนี้เป็นโครงการซึ่ง รัฐบาลออสเตรเลียจะ ให้เงินเพิ่มสำหรับสถานศึกษาภาครัฐที่ รับเด็กพิการเข้าศึกษาเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 20 ต่อหัวเด็กพิการเมื่อเทียบกับเด็ก ปกติ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายประเภทสิ้น เปลือง โครงการนี้จะให้แก่สถานศึกษา เอกชนด้วยเช่นกัน	- เด็กพิการ
1.2 การให้ทุนการศึกษา เป็นรูปแบบหนึ่งเพื่อมุ่งสู่ การบูรณาการเด็กให้เข้าสู่ ระบบการศึกษาปกติ โดยเน้น การให้ทุนการศึกษา และค่าใช้จ่าย อื่นๆ ทางการศึกษา	- โครงการ “School Grant” ของรัฐบาลบราซิล ซึ่งจะให้ค่าตอบแทนแก่ผู้ปกครองที่มีลูกอายุระหว่าง 7-14 ปีเพื่อให้ส่งบุตรหลานของตนเข้า เรียนในโรงเรียน โดยมีเงื่อนไขอยู่ที่ ความสม่ำเสมอในการเข้าเรียนและ ระดับการเรียนรู้	- เด็กยากจน - เด็กกลุ่มเสี่ยงที่จะ ออกจากโรงเรียน กลางคัน
	- โครงการทุนการศึกษา (Bolsa Escola) ของรัฐบาลบราซิล โครงการ ได้จัดให้มีการนำเงินทุนจำนวนเท่ากับ รายได้ของเด็กที่ได้รับในการทำงาน เข้าฝากไว้ในธนาคารทุกๆ ปีที่เด็กยังคงศึกษาอยู่ในโรงเรียน แต่มีกฎเกณฑ์ ว่าถ้าเด็กเรียนซ้ำชั้นเกิน 2 ปี หรือออก จากโรงเรียนไปกลางคัน เงินดังกล่าว ก็จะกลับคืนไปที่หน่วยงานของรัฐ <u>ข้อสังเกต</u> - การดำเนินการดังกล่าวทำให้ อัตราการออกจากโรงเรียนกลางคัน	- เด็กยากจน

รูปแบบการให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
1.2 การให้ทุนการศึกษา (ต่อ)	ของเด็กลดลงจากร้อยละ 11 ในปี พ.ศ. 2538 เป็นร้อยละ 0.4 ในปี พ.ศ. 2539	
	- โครงการ Goat – to – School Program ของบราซิล โครงการจะให้แพะแก่ ครอบครัวที่ส่งบุตรเข้าเรียน แทนที่จะให้ทำงาน พร้อมทั้งสอนวิธีการเลี้ยงแพะ และการขยายพันธุ์ด้วย และมีสัญญาคืนแพะเท่ากับจำนวนที่ได้ในภายหลัง <u>ข้อสังเกต</u> - โครงการนี้สามารถสร้างจิตสำนึกให้แก่ครอบครัวและชุมชน ในเรื่องผลเสียของการใช้แรงงานเด็ก และความสำคัญของการศึกษา	- แรงงานเด็ก
	- โครงการ The Community Scouts Youth Guidance Center ของประเทศฟิลิปปินส์ ให้ความช่วยเหลือทางการศึกษา รวมทั้งการให้ค่าเล่าเรียน ค่าเดินทาง หนังสือ เป็นต้น แก่เด็กเร่ร่อนและเด็กที่กระทำความผิดเล็กน้อย	- เด็กเร่ร่อน - เด็กกระทำความผิดเล็กน้อย
	- โครงการให้ทุนการศึกษา ภายใต้โครงการ Bahay Tuluyan Alternative Education Program for Street Children ของประเทศฟิลิปปินส์ เด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมกับศูนย์จะได้รับ	- เด็กเร่ร่อน - แรงงานเด็ก

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
1.2 การให้ทุนการศึกษา (ต่อ)	การส่งเสริมให้เรียนในระบบโรงเรียน ศูนย์ให้ความสนับสนุนด้านการศึกษา โดยการให้ทุนการศึกษา เด็กจะได้รับเงินเพื่อใช้จ่ายสำหรับค่าอาหาร ค่าเดินทาง ค่าเล่าเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน นักศึกษา และค่าใช้จ่ายอื่นในการศึกษา <u>ข้อสังเกต</u> - การมีส่วนร่วมในโครงการของศูนย์ เช่น การเป็นผู้ให้การศึกษา รุ่นเยาว์ เป็นสมาชิกในกลุ่มวิจัยแบบมีส่วนร่วม หรือเป็นสมาชิกของกลุ่มการละคร จะเป็นเกณฑ์หนึ่งในการตัดสินใจให้ทุนการศึกษาดังกล่าว	- เด็กในชนบท - เด็กพิการ
	- โครงการ AUSTUDY หรือโครงการ Assistance for Isolated Children ของออสเตรเลียเป็นโครงการให้เงินอุดหนุน แก่นักเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตห่างไกล และมีปัญหาทางด้านสุขภาพอนามัย หรือมีความต้องการการศึกษาพิเศษ หรือเป็นเด็กพิการ โดยการให้เงินช่วยเหลือครอบครัวซึ่งบุตรต้องแยกออกไปเพื่อรับการศึกษาในระบบทางไกล หรือต้องไปอาศัยกับครอบครัวอื่นเพื่อการศึกษา	

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
1.2 การให้ทุนการศึกษา (ต่อ)	- โครงการ Minerals Council Scholarship Program ในประเทศออสเตรเลีย โดยให้ทุนการศึกษาแก่เด็กชนกลุ่มน้อย <u>ข้อสังเกต</u> - นอกจากการให้ทุนการศึกษาแล้ว โครงการยังติดต่อประสานงานและระดมพลังจากสถาบันการศึกษาและองค์กรของชนกลุ่มน้อย เพื่อส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาของชนกลุ่มน้อยด้วย ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานสำหรับผลสำเร็จในอนาคตของโครงการ ในการจัดอุปสรรคทางการศึกษา การฝึกอาชีพ และการดำเนินธุรกิจซึ่งชนกลุ่มน้อยในออสเตรเลียกำลังประสบอยู่	- เด็กชนกลุ่มน้อย
1.3 การปรับเปลี่ยนการศึกษาในระบบโรงเรียนให้มีความยืดหยุ่น และตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของเด็ก เป็นการปรับวิธีการศึกษาในระบบโรงเรียนให้ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะหรือพิเศษของเด็ก เช่นการปรับตารางเวลาการเรียนการสอน การจัดชั้นเรียนพิเศษ การปรับหลักสูตรการเรียนการสอน	- โครงการรวมชั้นเรียน ของกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม และการศึกษา ประเทศฟิลิปปินส์ โครงการนี้ดำเนินการโดยวิธีจัดครูหนึ่งคนต่อนักเรียนรวมชั้น 30 ถึง 40 คน ทั้งนี้เพื่อให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสเข้าโรงเรียน โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าอยู่ชั้นอะไร ซึ่งเป็นการขจัดปัญหาการขาดแคลนครู และการต้องยุบหรือขยายชั้นเรียนบางชั้นตามจำนวนเด็กมากเกินไป หรือน้อยเกินไปด้วย	- เด็กยากจน - เด็กในชนบท

รูปแบบการให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
1.3 การปรับเปลี่ยนการศึกษาในระบบโรงเรียนให้มีความยืดหยุ่น และตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของเด็ก (ต่อ)	- โครงการ School – Based Work – Study จัดโดยรัฐบาลประเทศฟิลิปปินส์ เพื่อช่วยเหลือแรงงานเด็กจำนวน 519 คน ให้สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐได้ มีการจัดชั้นเรียนให้ในตอนเช้า และเด็กกลับไปทำงานในตอนบ่ายหลังจากรับประทานอาหารกลางวันแล้ว นอกจากนี้ได้มีการย้ายสถานที่ทำงานไปอยู่ใกล้ๆ กับโรงเรียน เพื่อให้มีการติดตามดูแลได้ง่ายขึ้น <u>ข้อสังเกต</u> - โครงการประสบผลสำเร็จในการลดการเสี่ยงอันตรายในการทำงานของเด็ก เพิ่มรายได้ซึ่งเป็นผลจากการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดจำนวนแรงงานเด็กที่ออกจากโรงเรียนกลางคันได้มาก	- แรงงานเด็ก
	- การจัดให้มีชั้นเรียนการศึกษาพิเศษในโรงเรียนปกติโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนของรัฐ สำหรับเด็กพิการในประเทศสหรัฐอเมริกา, สหราชอาณาจักร, ฟิลิปปินส์ และออสเตรเลีย	- เด็กพิการ

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
1.4 การให้การศึกษาเสริม เพื่อป้องกันมิให้เด็กต้อง ออกจากโรงเรียนอันเนื่องมา จากการเรียนไม่ทันคนอื่น หรือ เพื่อเสริมความรู้ให้เด็กสามารถ กลับเข้าเรียนในโรงเรียนตาม ปกติได้	- โครงการ City Lights School ให้บริการการศึกษาเสริมโดยใช้เครื่อง คอมพิวเตอร์ ซึ่งเด็กจะสามารถใช้ เครื่องเพื่อค้นหาความรู้ต่างๆ ได้ด้วย ตนเองตามความสามารถ ข้อมูลต่างๆ ในคอมพิวเตอร์คัดแปลงมาจากหลัก สูตรปรกติรวมทั้งข้อมูลที่องค์กรเอกชน ซึ่งเชี่ยวชาญในด้านการฝึกอาชีพเยว ชนได้พัฒนาขึ้น นอกจากนี้โครงการ ได้จัดชั้นเรียนพิเศษมีครูทำหน้าที่สอน เด็กๆ โดยอาศัยกิจกรรมที่น่าสนใจ เช่น การเล่นนิทาน การเล่นเกมส้อักษร การใช้แผ่นป้ายตัวอักษร / คำพูด และ การเล่นเกมส้อที่ต้องใช้วิจารณญาณด้วย เหตุผล กิจกรรมการศึกษานี้มุ่งเน้นให้ เด็กมีความรู้และความสามารถในการ เรียนรู้มากขึ้น จนกระทั่งกลับเข้าสู่ชั้น เรียนปกติ และเรียนทันเพื่อนๆ ได้ โดยโรงเรียนจะให้เครดิตในวิชาสังคม ศาสตร์ วิชาอ่านเขียน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ แก่เด็กที่ผ่านกิจ กรรมของโครงการ	- เด็กดั่งครรภ์ - เด็กกระทำความผิด - เด็กดิดยาเสพติด - เด็กที่ต้องออกจากโรง เรียน/ถูกไล่ออก - เด็กที่มีปัญหาทางจิต ใจอย่างรุนแรง
	- โครงการ One-on-One Tutoring Program โครงการจะจัดหา พี่เลี้ยงให้กับเด็กที่เข้าร่วมโครงการแต่ ละคน โดยที่ทั้งเด็กและพี่เลี้ยงจะได้ พบปะกัน ทำงานร่วมกัน พี่เลี้ยงจะ ช่วยเด็กทำการบ้าน สร้างความคุ้นเคย	- เด็กชนกลุ่มน้อย

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
1.4 การให้การศึกษาเสริม (ต่อ)	เพื่อรับทราบปัญหาส่วนตัวของเด็ก เพื่อนำไปสู่การให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้จะให้ความรู้แก่เด็กในการใช้ชีวิต สอนให้รู้จักปัญหาไม่ว่าจะเป็นเรื่องโรคติดต่อทางเพศ ปัญหายาเสพติด ปัญหาเพื่อนชักชวนไปสู่สิ่งไม่พึงปรารถนา และปัญหาชุมชนเมืองที่มีผลกระทบต่อเด็กทำให้มีการดำเนินชีวิตที่เบี่ยงเบนไปในทางไม่ดีงาม <u>ข้อสังเกต</u> - โครงการสามารถบรรลุผลสำเร็จในการทำให้อัตราการออกจากโรงเรียนก่อนจบหลักสูตรของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการเหลือเพียงร้อยละ 5 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยทั่วไปของนักเรียนที่มากถึงร้อยละ 55 และในกลุ่มเด็กที่เข้าร่วมโครงการจะพบว่าเรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษาถึงร้อยละ 60	- เด็กชนกลุ่มน้อย
	- โครงการ Coca-Cola Valued Youth Program โครงการนี้ได้ดำเนินกิจกรรมโดยการสอนเสริมในลักษณะลดช่วงอายุในด้านวิชาการ และภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในทำนองเดียวกันก็ประสบความสำเร็จ	- เด็กชนกลุ่มน้อย

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
1.4 การให้การศึกษาเสริม (ต่อ)	ในการป้องกันเด็กไม่ให้ลาออกจากโรงเรียนก่อนจบการศึกษาตามหลักสูตร <u>ข้อสังเกต</u> - การประเมินผลโครงการอย่างเป็นทางการให้ข้อสังเกตว่า โครงการนี้ได้ปกป้องเด็กและเยาวชน ในวัยเรียนจากการออกจากโรงเรียนก่อนที่จะจบการศึกษาตามหลักสูตร	
2. Reach Out		- เด็กกลุ่มเสี่ยงที่จะออกจากโรงเรียนกลางคัน
2.1 การตั้งโรงเรียนชุมชน รูปแบบดังกล่าวเป็นการตั้งสถาบันการศึกษาขึ้นในพื้นที่ที่การให้บริการการศึกษาของรัฐไม่สามารถเข้าถึงได้	- โครงการ Community Public Schools (CECUP) ในบราซิล เป็นสถานศึกษาในชุมชนที่ตั้งขึ้นโดยองค์กรประชาชน องค์กรชุมชนท้องถิ่นในเขตยากจนในเมือง Salvador และเขตใกล้เคียงในแคว้น Bahia <u>ข้อสังเกต</u> - การทำงานอย่างใกล้ชิดกับองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน และกลุ่มครู ทำให้โครงการ CECUP และครูที่ร่วม	- เด็กยากจน - เด็กในชนบท

รูปแบบการให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
2.1 การตั้งโรงเรียนชุมชน (ต่อ)	โครงการสามารถรวมเอาประเด็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมกลุ่มชาวบราซิลผิวดำเชื้อสายแอฟริกัน และประสบการณ์ประจำวันเข้าไปในกระบวนการเรียนรู้เพื่อลดช่องว่างระหว่างระบบโรงเรียนและสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตประจำวันของเด็ก - โครงการประถมศึกษาทางเลือกในประเทศบราซิล โรงเรียนตามโครงการนี้จัดสร้างโดยองค์กรที่ทำงานระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยที่ใกล้ชิดกับปัญหา โดยได้สร้างให้เป็นโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนท้องถิ่นสำหรับเด็กและเยาวชน และเพื่อเป็นเครื่องมือในการทำงานในชุมชนชนบทด้วย	- เด็กยากจน - เด็กในชนบท
2.2 รูปแบบที่เน้นการเข้าถึงง่ายและดึงดูดให้เด็กเข้ามาใช้บริการ ใช้ยุทธศาสตร์การจัดสถานที่และการให้บริการที่เอื้อต่อเด็กและครอบครัวในการเข้ามาใช้บริการได้โดยสะดวก และมีการสร้างแรงดึงดูดใจให้เด็กเข้ามาใช้บริการ	- โครงการ The Door : A Center of Alternatives Inc. มีการจัดให้การให้บริการทุกประเภทอยู่ในอาคารเดียวกัน เพื่อจัดความยากลำบากที่เด็กจะเข้าถึงบริการ โดยมีห้องโถงซึ่งเด็กสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง หรือร่วมกับเจ้าหน้าที่/เพื่อนคนอื่น ๆ มีห้องให้คำปรึกษา รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ โครงการเปิดทำการจนถึง 22.00 น. ในวันธรรมดา และให้	- เด็กยากจน

รูปแบบการให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้วยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
2.2 รูปแบบที่เน้นการเข้าถึงง่ายและดึงดูดให้เด็กเข้ามาใช้บริการ (ต่อ)	บริการโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เด็ก ๆ สามารถเข้ามาใช้บริการได้ด้วยตนเอง <u>ข้อสังเกต</u> - การให้บริการแก่เด็กเป็นที่นิยมและยอมรับจากเด็กและครอบครัว ตลอดจนชุมชนว่ามีบรรยากาศที่ชักจูงให้เด็กและครอบครัวเข้ามาใช้บริการ และเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมด้วยเป็นอย่างมาก	- เด็กชนกลุ่มน้อย
2.3 การสอนแบบเข้าถึงตัวเด็ก เป็นรูปแบบที่มีการให้บริการการศึกษาในแหล่งที่เด็กด้วยโอกาสอาศัยหรือทำงานอยู่	- รัฐบาลอังกฤษจัดให้มีบริการการสอนตัวต่อตัวที่บ้านให้แก่เด็กที่มีปัญหาในด้านความประพฤติในโรงเรียน มาจากครอบครัวที่ยากจน และเป็นครอบครัวของชนชั้นกรรมาชีพ	- เด็กที่มีปัญหาในด้านความประพฤติในโรงเรียน หรือถูกไล่ออกจากโรงเรียน - เด็กยากจน

รูปแบบการให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
เช่นการให้การศึกษาที่บ้าน สถานที่ทำงาน และตามท้องถนน เป็นต้น	ซึ่งเด็กเหล่านี้มักจะไม่ยอมรับกฎเกณฑ์ของโรงเรียน มักประพฤติตนต่อต้านและก่อปัญหาต่างๆ จนในที่สุดก็จะถูกไล่ออกหรือให้ออกจากโรงเรียน โดยมีทั้งเจ้าหน้าที่ทางการศึกษา และนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมปฏิบัติงานด้านนี้ <u>ข้อสังเกต</u> - การให้บริการเหล่านี้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะมักจะสอนได้ไม่ถึง 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำสุดของเวลาเรียน และเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์มักจะเกี่ยวกันในการทำงาน ทำให้เด็กไม่ได้รับบริการเท่าที่ควร	
	- Child SOS ของ the Department of State for the Child ประเทศบราซิล ได้ดำเนินโครงการที่เรียกว่า “A Traffic Island is not Home” โดยจะทำการเข้าหาตัวเด็กที่เร่ร่อนตามท้องถนนและเสนอทางเลือกต่างๆ ในการดำเนินชีวิตรวมทั้งดำเนินการเพื่อให้เด็กเหล่านั้นกลับบ้านผู้ครอบครัวและเข้าโรงเรียน	- เด็กเร่ร่อน - แรงงานเด็ก
	- โครงการโรงเรียนบนถนน สำหรับเด็กเร่ร่อนตามท้องถนน ของรัฐบาลฟิลิปปินส์ โครงการดังกล่าว	- เด็กเร่ร่อน - แรงงานเด็ก

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
2.3 การสอนแบบเข้าถึงตัวเด็ก (ต่อ)	ดำเนินการโดยการจัดให้มีโรงเรียนเคลื่อนที่ในบริเวณที่เด็กทำงาน และใช้หลักสูตรการสอนที่สามารถใช้ได้กับเด็กที่มีพื้นฐานการศึกษาแตกต่างกัน โดยมีวิชาพื้นฐานเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่ง นอกจากนี้ได้มีการพัฒนาหน่วยการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายเพื่อให้การสอนสามารถตอบสนองต่อระดับการพัฒนาของเด็กแต่ละคน	
3. การจัดตั้งสถาบันเฉพาะ		
3.1 การจัดโรงเรียนพิเศษหรือสถาบันเฉพาะสำหรับเด็กบางกลุ่ม ในส่วนรูปแบบการจัดสถาบันเฉพาะนั้นมักเห็นได้จากกรณีที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่กระทำความผิด โดยจะมีการแยกเด็กให้อยู่ในสถาบันพิเศษเพื่อดำเนินการแก้ไขเยียวยาเด็กให้สามารถกลับคืนสู่สังคมและไม่กระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งโดยหลักการแล้วจะให้ความสำคัญต่อการศึกษาและการแก้ไขความประพฤติของเด็ก	- สถาบันแบบปิดหรือแบบกึ่งปิด หรือที่รู้จักในนาม “โรงเรียน (school)” ภายใต้การดูแลของมูลนิธิสวัสดิการเด็กแห่งชาติของฟิลิปปินส์ จัดตั้งขึ้นสำหรับดูแลเด็กที่กระทำความผิด เด็กเกเร (recalcitrant) เด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้งและเด็กที่อ่อนแอซึ่งถูกส่งตัวมาโดยศาลเยาวชน <u>ข้อสังเกต</u> - มีการพบว่า การควบคุมตัวเด็กยากจนที่ถูกพบว่าทำงานตามท้องถนนไม่เพียงแต่จะไม่สนองตอบต่อสภาพความเป็นจริงและไม่ยุติธรรมแล้ว ยังเป็นการดำเนินงานที่มีค่าใช้จ่ายสูงมากและที่สำคัญไปกว่านั้น การนำเด็กให้	- เด็กที่กระทำความผิด - เด็กเกเร - เด็กกำพร้า หรือเด็กถูกทอดทิ้ง

รูปแบบการให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
3.1 การจัดโรงเรียนพิเศษหรือสถานเฉพาะสำหรับเด็กบางกลุ่ม (ต่อ)	เข้ามาอยู่ในสถาบันไม่เป็นการดีสำหรับเด็ก เพราะแม้ว่าเด็กจะได้รับอาหารและที่พัก พวกเขากลับถูกทำให้ด้อยทั้งด้านจิตใจและสังคม โดยเฉพาะถูกบั่นทอนความสามารถในการเผชิญกับปัญหาต่างๆ เมื่อถูกปล่อยตัว นอกจากนั้นกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ที่จัดให้โดย “โรงเรียน” ก็ไม่ดึงดูดใจให้เด็กมาเข้าร่วม ทั้งนี้เพราะความต้องการของเด็กและเยาวชนที่จะหารายได้ถูกมองข้ามและละเลย	
	- ศูนย์บำบัดฟื้นฟูระดับภูมิภาคสำหรับเยาวชนที่ถูกภาคทัณฑ์ รับผิดชอบโดยกระทรวงสวัสดิการและการพัฒนาสังคมของฟิลิปปินส์ ศูนย์เหล่านี้มีบรรยากาศเหมือนบ้าน เด็กจะอยู่เป็นกลุ่ม และมีผู้เชี่ยวชาญสหวิชาชีพให้บริการด้านต่างๆ เช่น การศึกษานอกระบบ การฝึกวิชาชีพ การฝึกด้านศีลธรรม จริยธรรม กีฬานันทนาการ และการเตรียมพร้อมที่จะกลับคืนสู่สังคม เด็กเหล่านี้จะไปเรียนในโรงเรียนชุมชน และได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนด้วย โดยผู้ปกครองจะสามารถมาเยี่ยมเยียน หรือติดต่อกับเด็กทางจดหมายได้ นอกจากนี้ยังมีบริการหลังการปลด	- เด็กกระทำผิด

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
3.1 การจัดโรงเรียนพิเศษ หรือสถาบันเฉพาะสำหรับเด็ก บางกลุ่ม (ต่อ)	ปลั๊อย ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้ แก่ครอบครัว และส่งเสริมการกลับคืน สู่ชุมชนของเด็กด้วย <u>ข้อสังเกต</u> - โครงการและบริการสำหรับการ ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็ก ยังทำได้อย่างจำกัดและบุคลากรที่ ทำงานกับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็ก ยังไม่มีความรู้และทักษะที่เพียงพอที่ จะเป็นหลักประกันว่าเด็กจะได้รับการ ปฏิบัติที่เหมาะสมและสิทธิของพวกเขา เขาจะได้รับความคุ้มครองอย่างแท้จริง	
	- โครงการ The Community Scouts Youth Guidance Center ของ ประเทศฟิลิปปินส์ ให้บริการทั้งการให้ ความช่วยเหลือทางการศึกษา การ หางานให้ทำ การศึกษาทางจิต วิญญาณ (การเรียนหลักคำสอนทาง ศาสนา) การให้บริการทางสุขภาพ การฝึกทักษะ การให้ที่พัก อาหาร และ เครื่องนุ่งห่ม แก่เด็กเร่ร่อนซึ่งกระทำ ความผิดในอาชญากรรมเล็กๆ น้อยๆ เด็กเหล่านี้จะไม่ถูกดำเนินคดีแม้ว่าจะมี ผู้เสียหาย โดยตำรวจจะทำการเจรจา กับผู้เสียหายเพื่อไม่ให้ทำการฟ้องคดี โดยมีเงื่อนไขว่าเด็กที่กระทำความผิด จะอยู่ภายใต้การดูแลของศูนย์ฯ เพื่อ การบำบัดฟื้นฟู	- เด็กทำผิดเล็ก น้อย

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
4. การผสมผสานหลายรูปแบบ		
4.1 การผสมผสานหลายรูปแบบ มีการใช้วิธีการที่หลากหลายในการให้บริการการศึกษาและมีการให้บริการที่นอกเหนือไปจากการให้การศึกษ เช่น ด้านที่พักอาศัย อาหาร การให้บริการตรวจสุขภาพ และการช่วยเหลือภายหลังจบการศึกษา (การเรียนต่อและการหางาน) เป็นต้น	- โครงการ City Lights School การช่วยเหลือของโครงการมุ่งให้บริการต่าง ๆ อย่างพร้อมมูลรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นเริ่มจากการบำบัดเป็นการเฉพาะราย หลังจากนั้นจะเป็นการให้บริการเพื่อสู้กับวิกฤตในชีวิต การสร้างทักษะในการแก้ไขปัญหาชีวิต ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้รับบริการสามารถกลับสู่สังคม เป็นประชาชนที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป โดยจะมุ่งให้เขาสามารถหางานทำได้และสามารถใช้ชีวิตด้วยตนเองได้ นอกจากนี้ยังมีบริการใหม่ที่จะทำต่อเนื่องหลังจากที่ผู้รับบริการเริ่มกลับไปใช้ชีวิตเป็นปกติแล้ว โดยจะมีบริการต่อเนื่องในเชิงป้องกันการกลับไปประสบปัญหาเดิม การให้คำปรึกษาในเรื่องอาชีพ การฝึกอบรมก่อนเข้าทำงาน การสร้างงานอิสระ และบริการรับสมัครงาน เพื่อช่วยเหลือเด็กของโครงการให้เดินไปสู่การงานอย่างราบรื่น โครงการนี้มีงานและกิจกรรมหลัก 4 ประเภทดังนี้คือ 1) การศึกษา 2) บริการด้านการแพทย์และจิตแพทย์ 3) การป้องกันการติดยาเสพติด และ 4) การพัฒนาอาชีพ	- เด็กตั้งครรภ์ - เด็กกระทำความผิด - เด็กติดยาเสพติด - เด็กที่ต้องออกจากโรงเรียน/ถูกไล่ออก - เด็กที่มีปัญหาทางจิตใจอย่างรุนแรง

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
4.1 การผสมผสานหลายรูปแบบ (ต่อ)	<u>ข้อสังเกต</u> - ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานคือการให้บริการที่หลากหลายและครบวงจรสามารถตอบสนองต่อปัญหาต่างๆของเด็กได้มากที่สุด - โครงการได้รับความร่วมมือจากครอบครัวและ ชุมชน เพราะได้จัดกระบวนการต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสสำหรับความร่วมมือดังกล่าว - จุดอ่อนในการดำเนินงานที่สำคัญคือสภาพสังคมแวดล้อมตัวเด็กที่ไม่เอื้ออำนวยให้เด็กหลุดพ้นจากวงจรอุปาทัวและระบบการประเมิณผลงานของเจ้าหน้าที่ และผลงานของโครงการโดยรวมยังไม่ดีพอ	
	- โครงการ The Door : A Center of Alternatives Inc. ให้ความสำคัญกับการถือเด็กเป็นศูนย์กลางในการให้บริการ โดยจัดให้กิจกรรมที่หลากหลายมีความเหมาะสม และเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กแต่ละคน จึงเป็นการให้บริการที่เป็นองค์รวม สอดคล้องและยืดหยุ่น เหมาะสมกับเด็กกลุ่มนี้ <u>ข้อสังเกต</u> - โครงการมีจุดอ่อนซึ่งต้องปรับปรุงใน	- เด็กยากจน

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
4.1 การผสมผสานหลายรูปแบบ (ต่อ)	ด้าน 1) การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่วัยรุ่น เพื่อให้สามารถเผชิญหน้ากับสังคมอันชั่วร้าย เมื่อออกจากโครงการไป 2) กระบวนการติดตามดูแลเด็กเมื่อออกจากโครงการไปแล้วอย่างได้ผล เพื่อช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ และ 3) การทำงานกับครอบครัวจริงและครอบครัวทดแทนของเด็กอย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยเสริมสร้างพลังให้แก่ครอบครัว และพัฒนาความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ของโครงการและบุคคลในครอบครัวของเด็กด้วย - โครงการ Art of Living Core Program การบริการจะรวมถึงด้านสุขภาพอนามัย เช่นการรักษาพยาบาล การอนามัย การดูแลครรภ์ การคลอดบุตร การเลี้ยงดูบุตร โภชนาการ และการดำเนินชีวิตประจำวันในฐานะมารดา มีบริการทางการศึกษา เพื่อไม่ให้เด็กต้องออกจากโรงเรียนก่อนเวลาอันสมควร บริการทางสังคม ซึ่งจะอยู่ในรูปของการให้การช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านจิตใจ บริการข้อสนเทศที่เกี่ยวข้องกับชีวิตครอบครัว การฝึกอบรมในเรื่องการเป็นแม่และทักษะในการเข้าสังคม การวางแผนเลี้ยงดู	- เด็กด้อยโอกาส - เด็กยากจน

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
4.1 การผสมผสานหลายรูปแบบ (ต่อ)	บุตร และการเป็นธุระติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและฝึกอบรมในเชิงทางเลือกที่เหมาะสมและเป็นที่ต้องการของเด็ก	
	- โครงการ Leaving Care Services เป็นโครงการที่ให้บริการด้านที่พักอาศัย การเตรียมกลับคืนสู่สังคม การศึกษาและอาชีพ แก่เด็กและเยาวชนที่พ้นการดูแลในสถานสงเคราะห์ของรัฐ และจำต้องโยกย้ายไปรับบริการจากแหล่งอื่นๆ <u>ข้อสังเกต</u> - โครงการจะสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนแต่ละคนอย่างละเอียด และมีการประเมินสภาพและความต้องการ และจัดทำเป็นแผนการช่วยเหลือ รวมทั้งมีการติดตาม ทบทวนกระบวนการและเก็บบทเรียนในการให้บริการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับให้เข้ากับความต้องการและพัฒนาการของเด็กอยู่ตลอดเวลา	- เด็กที่พ้นจากการดูแลของสถานสงเคราะห์ - เด็กอพยพลี้ภัย
	- โครงการ Republica do Pequeno Vendedor ในบราซิล มีการจัดหาอาหารกลางวันให้แก่เด็กเร่ร่อนตามท้องถนน และจัดกิจกรรม	- เด็กเร่ร่อน - แรงงานเด็ก

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
4.1 การผสมผสานหลายรูปแบบ (ต่อ)	นันทนาการและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพวกพ้อง การฝึกอาชีพ และจัดหาโอกาสในการทำงานให้แก่เด็ก	
	- โครงการโรงเรียนบนถนนสำหรับเด็กเร่ร่อนตามท้องถนน ของรัฐบาลฟิลิปปินส์ นอกจากการให้การศึกษาทงเลือกแล้ว ยังได้จัดให้มีกิจกรรมสร้างรายได้ เช่น การผลิตงานหัตถกรรม เฟอร์นิเจอร์ และกระเบื้องเซรามิก การให้บริการทางด้านสุขภาพและโภชนาการ การทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ และกิจกรรมทางวัฒนธรรม รวมทั้งกิจกรรมทางด้านศาสนา <u>ข้อสังเกต</u> - ในการดำเนินโครงการนั้นมีหน่วยงานภาครัฐหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง นอกจากนั้นยังได้รับความช่วยเหลือเพิ่มเติมทั้งด้านงบประมาณและการบริการอื่นๆ จากหน่วยงานระหว่างประเทศเช่น UNICEF และองค์กรพัฒนาเอกชน รวมทั้งชุมชนและผู้นำทางศาสนา	- เด็กเร่ร่อน - แรงงานเด็ก
	- โครงการ The Community Scouts Youth Guidance Center ของประเทศฟิลิปปินส์ มีการให้บริการทั้งการให้ความช่วยเหลือทางด้าน	- เด็กทำผิดเล็กน้อย

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
4.1 การผสมผสานหลายรูปแบบ (ต่อ)	ศึกษา รวมทั้งการให้ค่าเล่าเรียน ค่าเดินทาง หนังสือ เป็นต้น การหางานให้ทำ การศึกษาทางจิตวิญญาณ (การเรียนรู้หลักคำสอนทางศาสนา) การให้บริการทางสุขภาพ การฝึกทักษะ การให้ที่พัก อาหาร และเครื่องนุ่งห่ม	
	- โครงการ Bahay Tuluyan Alternative Edication Program for Street Children ของประเทศฟิลิปปินส์ โครงการนี้มีโครงการย่อยที่สำคัญ 5 โครงการ คือ 1) โครงการผู้ให้การศึกษารุ่นเยาว์ (Junior Educators Program) 2) กลุ่มวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research Team - PRT) 3) ศิลปะการละคร (Theater Arts) 4) โครงการให้ทุนการศึกษา และ 5) โครงการฝึกอบรมทักษะอาชีพ	- เด็กเร่ร่อน
	- โครงการ Alternative Education for Indigenous Children ในประเทศฟิลิปปินส์ เพื่อสอนหนังสือแก่เด็กอายุ 5 ถึง 14 ปี ให้สามารถอ่านเขียนและบวกลบคูณหารได้ กิจกรรมในโรงเรียนเหล่านี้ไม่ได้มีเพียงการเรียนการสอนปกติ แต่มีการฝึกอบรมด้านอาชีพ สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ผสมผสานกัน โรงเรียนเป็นศูนย์เพื่อให้บริการแก่ชุมชน ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย	- เด็กชนกลุ่มน้อย

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
4.1 การผสมผสานหลายรูปแบบ (ต่อ)	- โครงการ Children and Youth Empowerment Program ของประเทศฟิลิปปินส์ สำหรับเด็กและเยาวชนพิการ โดยมีกิจกรรมต่างๆ ทั้งการฟื้นฟูร่างกาย การศึกษา และการอบรมด้านการดำรงชีวิต เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับชีวิตที่มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีกิจกรรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำ เพื่อให้สามารถนำประสบการณ์ไปใช้ในการเข้าร่วมในการรณรงค์เพื่อให้คนพิการเข้าสู่สังคมได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้โครงการยังมีกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปะวัฒนธรรม การฝึกอาชีพ และการพัฒนาอาชีพอิสระ <u>ข้อสังเกต</u> - นอกจากทำงานกับเด็กแล้ว โครงการยังให้บริการฝึกอบรมแก่ผู้ทำงานกับเด็กพิการ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ด้านเทคนิค เจ้าหน้าที่สนาม และอาสาสมัครจากชุมชนด้วย	- เด็กพิการ
	- โครงการ Better Schools for Better Futures ของออสเตรเลีย ตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมโอกาสที่เท่าเทียมกันในด้านการศึกษา โดยเห็นว่าการที่จะมีบริการด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย และพัฒนาชุมชน ที่ผสมผสานกลม	- เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
4.1 การผสมผสานหลายรูปแบบ (ต่อ)	กลืนกัน จะช่วยแก้ปัญหาและเอื้อประโยชน์ต่อความเสมอภาคทางการศึกษา	
5. การศึกษาและการทำงาน		
5.1 ฝึกอาชีพ เป็นรูปแบบที่มีการฝึกอบ รมวิชาชีพ	- โครงการ City Lights School มีกิจกรรมการพัฒนาอาชีพ โดยมุ่งเน้นให้เด็กมีทักษะทางด้านอาชีพซึ่งจะช่วยให้สามารถหางานทำและมีความพึงพอใจในการทำงานในอนาคต เด็กจะเรียนรู้กฎเกณฑ์ในการทำงาน การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน การลดความขัดแย้ง และการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติ และการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น โครงการจัดทัศนศึกษา และเชิญนายจ้างมาให้ข้อมูลด้านการทำงานแก่เด็ก ตลอดจนช่วยให้เด็กมีงานทำในภายหลังด้วย	- เด็กตั้งครรภ์ - เด็กกระทำความผิด - เด็กติดยาเสพติด - เด็กที่ต้องออกจากโรงเรียน/ถูกไล่ออก - เด็กที่มีปัญหาทางจิตใจอย่างรุนแรง
	- โครงการประถมศึกษาทางเลือกในประเทศบราซิล ในช่วงกว่า 18 เดือนนักเรียนจะหมุนเวียนกันอยู่ในโรงเรียนและในชุมชน เพื่อรับการฝึกฝนอบรมทั้งในเรื่องการเรียนและการทำงาน	- เด็กยากจน - เด็กในชนบท
	- โครงการ Republica do Pequeno Vendedor ในบราซิล จัดหาอาหารกลางวันและกิจกรรมให้เด็กเร่ร่อน และทำการรวบรวมสิ่งของเครื่อง	- เด็กเร่ร่อน - แรงงานเด็ก

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
5.1 ฝึกอาชีพ (ต่อ)	ใช้ที่ใช่แล้วและนำมาเก็บไว้เพื่อให้เด็กและเยาวชนในโครงการฝึกอาชีพทำการซ่อมแซมก่อนที่จะถูกนำออกมาจำหน่ายในราคาต่ำให้กับคนในชุมชนที่ยากจน	
	- กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม และ การกีฬา ประเทศฟิลิปปินส์ ได้ทำการฝึกอบรมด้านอาชีพแก่แรงงานเด็ก ตลอดจนการให้เงินยืมไปประกอบอาชีพแก่ครอบครัวของเด็กด้วย	- แรงงานเด็ก
	- โครงการ Alternative Education for Indigenous Children ในประเทศฟิลิปปินส์ โครงการจัดการฝึกอบรมด้านการเกษตร เพื่อให้เด็กมีงานทำและมีรายได้ และจัดให้มีการฝึกอบรมด้านอาชีพ	- เด็กชนกลุ่มน้อย
	- โครงการ Hand Brake Turn - HBT จัดทำกิจกรรมด้านต่าง ๆ เพื่อปรับพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เข้าข่ายผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยานยนต์ เช่น การขับรถยนต์หรือจักรยานยนต์แข่งกัน และการขโมยรถเหล่านี้ โดยจัดให้มีการฝึกอบรมให้รู้กฎจราจร อันตรายจากการใช้ยานยนต์โดยประมาท การแก้ไขเครื่องยนต์ และการพัฒนาฝึกทักษะในทางอาชีพ โดยมีความร่วมมือของทั้งทางภาครัฐบาล ภาคธุรกิจ หน่วยงานนโยบายและชุมชน	- เด็กที่มีปัญหา ด้านความประพฤติ - เด็กกระทำความผิดเกี่ยวกับยานยนต์

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
5.1 ฝึกอาชีพ (ต่อ)	- โครงการหลายโครงการขององค์กรเอกชนในออสเตรเลียเป็นโครงการช่วยเหลือเยาวชนที่ตกงานให้ได้รับการฝึกฝน และทำงานด้านการพิทักษ์ป่า และการทำผลิตภัณฑ์จากป่า โครงการอบรมเรื่องการบริหารการเงินให้แก่เยาวชน และโครงการสนับสนุนเยาวชนให้ได้พัฒนาทักษะการทำงานในอุตสาหกรรมท้องถิ่น เป็นต้น	- เด็กชนกลุ่มน้อย
5.2 การทำงานควบคู่ไปกับ การเรียน เป็นรูปแบบที่จัดขึ้นเพื่อให้เด็กที่รับบริการการศึกษาสามารถทำงานได้ด้วย โดยแบ่งเวลาบางส่วนเพื่อการศึกษาและบางส่วนสำหรับการทำงาน	- กิจกรรมบางแห่งทั้งของรัฐและเอกชน เช่น Xerox Brazil, Banco do Brazil, Petrobras, Atlantic Petroleum, Kaiser, Coca-Cola, Eletrobraz, Light, Klabin, Tanuri, Insitudo de Resseguros do Brazil, Banco Nacional de Desenvolvimento Economico e Social – BNDS มีโครงการที่จ้างเด็กเร่ร่อนตามท้องถนนและเด็กที่อยู่ภายใต้สภาพกดดันทางเศรษฐกิจที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี เพื่อให้เด็กได้รับการอบรมทางอาชีพ ค่าตอบแทน อาหาร และสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนได้ <u>ข้อสังเกต</u> - โครงการดังกล่าวส่งผลในทางบวกโดยช่วยให้เด็ก ซึ่งเคยเป็นผู้ที่มี	- เด็กเร่ร่อน - แรงงานเด็ก

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
5.2 การทำงานควบคู่ไปกับการเรียน (ต่อ)	ความเสี่ยงในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ผิดกฎหมายและมีอันตราย ให้กลายมาเป็นผู้ที่สามารถเข้าสู่สังคมได้ในที่สุด	
	- โครงการ CESAM (Salesian Centre for Minors) ของบราซิล CESAM จะทำการฝึกอบรมเด็กและให้เด็กเข้าทำงานภายใต้สัญญาให้บริการ (contract services) กับบริษัทต่างๆ กว่า 200 แห่งที่ผ่านการเลือกสรรอย่างระมัดระวังและที่ผ่านการเตรียมความพร้อม CESAM จะคิดค่าบริการจากบริษัท ซึ่งจะใช้สำหรับจ่ายให้แก่เด็กและเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ของเด็ก เด็กที่อยู่ภายในโครงการจะได้รับเอกสารทางกฎหมาย สิทธิและสวัสดิการของแรงงาน และค่าจ้างขั้นต่ำ เด็กในโครงการจะถูกกระตุ้นและสนับสนุนให้เรียนต่อจนจบชั้นมัธยมศึกษา และสามารถใช้เครื่องเล่นและอุปกรณ์นันทนาการได้ในช่วงวันหยุด นอกจากนี้ CESAM ยังติดต่อและทำงานร่วมกับครอบครัวเด็กผ่านทางโครงการอาสาสมัคร ในระหว่างที่เด็กทำงาน CESAM จะทำการติดต่ออย่างใกล้ชิดกับทั้งเด็กในโครงการและนายจ้าง เพื่อที่จะให้มั่นใจว่าสภาพการ	- เด็กเร่ร่อน - เด็กสลัม - แรงงานเด็ก - เด็กยากจน

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
5.2 การทำงานควบคู่ไปกับ การเรียน (ต่อ)	ทำงานยังเหมาะสมอยู่ และเพื่อแก้ ปัญหาที่มีระหว่างนายจ้างและเด็กก่อน ที่ปัญหาดังกล่าวจะลุกลามไป - โครงการ Salao de Encontro ในบราซิล เป็น โรงงานแบบมีที่พักให้ ที่ไม่มุ่งหาประโยชน์ทางธุรกิจ ถูกตั้ง ขึ้นเพื่อให้เป็นสถานที่ทำงานที่เหมาะสม เป็นทางเลือกอื่นนอกเหนือจากการ ทำงานบนท้องโครงการฯ ต้องการ พิสูจน์ว่าการมีส่วนร่วมในงานที่นำ ภาคภูมิใจช่วยสร้างความมั่นใจในตัว เองและกระตุ้นการเจริญเติบโตและ การพัฒนาของเด็ก โครงการดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงการใช้ “การทำงานที่มี ค่าตอบแทนอย่างสร้างสรรค์” เป็นรูป แบบหนึ่งของ “การศึกษาเพื่อชีวิต” และยังแสดงให้เห็นด้วยว่าเด็กสามารถ สร้างสรรค์งานที่มีคุณภาพสูงสุดและมี คุณค่า เมื่ออยู่ในสภาพการทำงานที่ เหมาะสม <u>ข้อสังเกต</u> - Salao de Encontro สามารถพึ่ง ตัวเองได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ของโครงการ - สภาพการทำงานและค่าตอบแทน ที่ดีกว่าการทำงานบนท้องถนนได้ ดึงดูดให้เด็กจำนวนมากต้องการเข้า ร่วมโครงการ	- เด็กเร่ร่อน - แรงงานเด็ก

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
5.2 การทำงานควบคู่ไปกับ การเรียน (ต่อ)	- โครงการ School – based Work – Study จัดโดยรัฐบาลประเทศฟิลิปปินส์ เพื่อช่วยเหลือแรงงานเด็กให้สามารถเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในตอนเช้า และเด็กกลับไปทำงานในตอนบ่าย นอกจากนี้ได้มีการย้ายสถานที่ทำงานไปอยู่ใกล้ๆ กับโรงเรียน เพื่อให้มีการติดตามดูแลได้ง่ายขึ้น <u>ข้อสังเกต</u> - โครงการประสบความสำเร็จในการลดการเสียชีวิตในการทำงานของเด็ก เพิ่มรายได้ซึ่งเป็นผลจากการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดจำนวนแรงงานเด็กที่ออกจากโรงเรียนกลางคันได้มาก	- แรงงานเด็ก
5.3 การทำงานเพื่อการเรียนรู้ เป็นรูปแบบที่มุ่งทำให้ การทำงานของเด็กมีองค์ ประกอบด้านการศึกษา และมุ่ง สู่การทำให้สภาพแวดล้อมการ ทำงานเหมาะสมสำหรับการ ศึกษาและการเรียนรู้	- โครงการ Prince’s Youth Business Trust (PYBT) โครงการนี้ให้บริการแก่เด็กด้อยโอกาสในการสร้างธุรกิจและความเชื่อมั่นในตนเอง โดยการส่งเสริมการจัดตั้งหน่วยธุรกิจในรูปแบบหุ้นส่วน นอกจากจะให้ความช่วยเหลือในเรื่องเงินทุนให้กู้เพื่อดำเนินกิจการแล้ว ยังให้ความสนับสนุนอื่น ๆ ที่จำเป็นแก่กิจการที่ผ่านความเห็นชอบแล้ว เช่นการบริการให้คำปรึกษาในการดำเนินธุรกิจ การ	- เด็กด้อยโอกาส

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
5.3 การทำงานเพื่อการเรียนรู้ (ต่อ)	ตอบข้อข้องใจเกี่ยวกับขั้นตอนการ ดำเนินธุรกิจวันต่อวัน และการให้ บริการที่ปรึกษา นอกเหนือจากความ ช่วยเหลือหลักๆ ตามที่กล่าวถึงแล้ว โครงการยังให้การสนับสนุนในการ ร่วมออกงานจัดแสดงสินค้าต่าง ๆ หรือการเข้าร่วมในสมาคมทางการค้า ของภูมิภาคต่าง ๆ การฝึกอบรมเพิ่มพูน ทักษะ และการติดตามดูแลและให้ ความช่วยเหลือในการดำเนินการทาง ธุรกิจของเยาวชน ชนด้วย <u>ข้อสังเกต</u> - ในช่วงการดำเนินงานหนึ่งทศ วรรษนั้น โครงการได้ให้เงินกู้ยืม สนับสนุนแก่กิจการที่เยาวชนที่ได้รับ เริ่มและดำเนินการ โดยมีจำนวนเยา วชนที่เข้าร่วมโครงการถึง 35,000 คน ในจำนวนกิจการที่ได้รับการสนับสนุน นี้ 2 ใน 3 จะสามารถดำเนินกิจการต่อ เนื่องได้มากกว่า 3 ปี และ สองในสาม ของจำนวนทั้งหมดนี้ สามารถจ่ายเงิน คืนแก่โครงการได้อย่างสม่ำเสมอ	
6. การมีส่วนร่วมของเด็ก		
6.1 การมีส่วนร่วมของเด็ก ในการจัดการศึกษา เป็นรูปแบบที่มีได้คำนึง ถึงเด็กว่าเป็นเพียง “ผู้รับ” หาก แต่พยายามส่งเสริมและ	- โครงการ City Lights School มีการจัดกิจกรรมการป้องกันการติดยา เสพติด โดยมีการจัดการปรึกษาหารือ เป็นกลุ่ม เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสแสดง ออกซึ่งความคิดเห็น ความรู้สึกและ	- เด็กตั้งครรภ์ - เด็กกระทำความผิด - เด็กติดยาเสพติด - เด็กที่ต้องออกจากโรง เรียน/ถูกไล่ออก - เด็กที่มีปัญหาทางจิต ใจอย่างรุนแรง

รูปแบบการให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบและวิธีการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น หรือเป็นรูปแบบที่มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กเป็นผู้ให้การศึกษแก่เด็กอื่น ทั้งนี้โดยคำนึงถึงประสบการณ์ที่เด็กจะได้รับจากการเป็นผู้ให้การศึกษา รวมทั้งคำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพของการนำการศึกษาเข้าถึงตัวเด็ก	ปัญหาที่เผชิญอยู่ เพื่อเจ้าหน้าที่โครงการจะได้ชักจูง ส่งเสริมให้เด็กมีทัศนคติที่ถูกต้อง รวมทั้งให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมด้วย โครงการได้จัดสัมมนาและฝึกอบรมในด้านการให้คำปรึกษาหารือเพื่อน และการจัดกลุ่มเพื่อช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดด้วย <u>ข้อสังเกต</u> - ปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานคือการให้คำปรึกษาหารือเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้เด็กๆ ได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันในเรื่องยาเสพติด ทำให้เกิดความเชื่อมั่น และมิตรภาพ และความต้องการที่จะดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	
	- โครงการ The Door : A Center of Alternatives Inc. มีการคัดเลือกและอบรมเด็กที่ต้องการเป็นที่ปรึกษาให้แก่เพื่อน ๆ ด้วย	- เด็กยากจน
	- โครงการ Celebrate Youth! มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยเหลือเยาวชนอายุระหว่าง 9 ถึง 18 ปี ทั้งหญิงและชายที่มีปัญหาเรื่องยาเสพติด โดยมีอาสาสมัครซึ่งเป็นเยาวชนอายุระหว่าง 9 ถึง 18 ปี ช่วยกันทำโครงการ <u>ข้อสังเกต</u> - เด็กที่เข้าร่วมโครงการก็ได้เรียนรู้ถึงผลของการกระทำที่ดี	- เด็กติดยาเสพติด - เด็กชนกลุ่มน้อย

รูปแบบการให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
6.1 การมีส่วนร่วมของเด็กในการจัดการศึกษา (ต่อ)	และได้บทเรียนในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าต่อไป	
	- Save the Children Fund (UK) ทำงานร่วมกับ Bradford University และ BMBC ในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมและฝึกอบรมให้กลุ่มเด็กและเยาวชนทำวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองและเพื่อนๆ นอกจากนี้ยังมีการจัดประชุมสำหรับเด็กและเยาวชนในระดับต่างๆ <u>ข้อสังเกต</u> - วิธีการหนึ่งที่ใช้ได้ผลในการทำงานคือการวิจัยโดยเด็กเป็นผู้ดำเนินการ	- เด็กที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐ - เด็กที่เป็นลูกของผู้ต้องขัง - เด็กพิการ - เด็กที่ถูกทอดทิ้ง
	- โครงการประถมศึกษาทางเลือกในประเทศบราซิล นักเรียนจะมีส่วนสำคัญในการดูแลการดำเนินการของโรงเรียน รวมทั้งเข้าร่วมดำเนินงานสหกรณ์ของโรงเรียนอันเป็นหน่วยสำคัญที่ดำเนินการผลิตอาหารเพื่อความต้องการของโรงเรียนเอง และยังสามารถป้อนตลาดในชุมชนรอบข้างด้วย	- เด็กยากจน - เด็กในชนบท
	- โครงการผู้ให้การศึกษารุ่นเยาว์ (Junior Educators Program) ภายใต้โครงการ Bahay Tuluyan Alternative Education Program for Street	- เด็กเร่ร่อน - แรงงานเด็ก

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
6.1 การมีส่วนร่วมของเด็ก ในการจัดการศึกษา (ต่อ)	Children ของประเทศฟิลิปปินส์ ทำการคัดเลือกและฝึกอบรมเด็กเร่ร่อนอายุระหว่าง 11 ถึง 17 ปี เพื่อที่จะให้เป็นผู้ทำการสอนการศึกษาขั้นพื้นฐานและฝึกทักษะให้แก่เด็กอื่น ผู้ให้การศึกษารุ่นเยาว์ดำเนินการสอนเด็กตามท้องถิ่นที่เด็กอยู่อาศัยและทำงานในชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่กับครอบครัวหรือญาติพี่น้อง และในศูนย์ฯ โดยเด็กจะได้รับค่าตอบแทนจำนวน 600 เปโซต่อเดือน ซึ่งเงินส่วนใหญ่จะเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการเรียนหนังสือในโรงเรียนของเขาเอง	
	- โครงการ Alternative Education for Indigenous Children ในประเทศฟิลิปปินส์ เด็กที่เข้าร่วมโครงการสามารถมีส่วนร่วมในการวางแผนและการประเมินผลกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการแสดงออก และความภาคภูมิใจในศักยภาพของตนเอง ตลอดจนการรู้จักวิเคราะห์ข้อมูล และตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อสถานการณ์ด้วย	- เด็กชนกลุ่มน้อย
6.2 การมีส่วนร่วมของเด็ก ในกระบวนการทางสังคม เป็นรูปแบบที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคมต่างๆ	- โครงการ European Youth Parliament ทุกปีทีมงานที่ปรึกษาพร้อมกับนักเรียน 2 คนจะได้รับเลือกจากประเทศสมาชิกของประชาคมยุโรปเพื่อเข้าร่วมโครงการสภาเยาวชนประจำปี ซึ่งจัดขึ้นเป็นเวลา 9 วันใน	- เด็กทั่วไป

รูปแบบการให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
6.2 การมีส่วนร่วมของเด็กในกระบวนการทางสังคม (ต่อ)	แต่ครั้ง โดยเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบาย ข้อตกลง วัฒนธรรม และอื่นๆ ที่ปรากฏในประชาคมยุโรป เยาวชนดังกล่าว จะได้มีโอกาสในการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข้อมูล และสร้างมิตรภาพระหว่างผู้เข้าร่วมโครงการด้วยกัน ข้อตกลงที่เกิดจากสภาเยาวชนนี้จะได้รับการเสนอไปยังสภาของประชาคมยุโรปโดยตรง	
	- โครงการ International Award Programme จัดให้มีกิจกรรมการทำงานหรือให้บริการในด้านสังคมเพื่อกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการในเชิงการเจริญเติบโตของร่างกาย การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองและการพึ่งพาตนเอง ความสำนึกรับผิดชอบ และการช่วยเหลือสังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้เยาวชนจัดกิจกรรมเพื่อเป็นบริการแก่ชุมชนด้วย <u>ข้อสังเกต</u> - โครงการนี้ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานของภาครัฐ องค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ โรงเรียน และอาสาสมัครอิสระจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จนได้พัฒนาเป็นโครงการระดับชาติใน 60 ประเทศ และเป็นโครงการขนาดเล็กในอีก 30 ประเทศ	- เด็กทั่วไป

รูปแบบการให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
6.2 การมีส่วนร่วมของเด็กในกระบวนการทางสังคม (ต่อ)	- โครงการประถมศึกษาทางเลือกในประเทศบราซิล ได้จัดกิจกรรมการพัฒนาผู้ทำงานพัฒนาชนบทจากนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนเหล่านี้ เมื่อเด็กสำเร็จการศึกษาตามโครงการแล้ว จะได้เข้าร่วมโครงการ โดยเข้ารับการฝึกฝนเป็นผู้ทำงานพัฒนาชนบท	- เด็กยากจน - เด็กในชนบท
7. การสนองตอบความต้องการพิเศษของเพศหญิงและชาย		
7.1 การแยกเด็กชายหญิง เป็นการให้บริการการศึกษาเฉพาะสำหรับกลุ่มเด็กหญิง หรือเฉพาะกลุ่มเด็กชาย ทั้งนี้โดยคำนึงถึงการตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างของแต่ละเพศอย่างเป็นสำคัญ	- โครงการ Art of Living Core Program โครงการนี้มุ่งช่วยเหลือเด็กอายุวัยเรียนที่ตั้งครรภ์หรือมีบุตรแต่มีฐานะยากจน อายุระหว่าง 11 ถึง 19 ปี ทั้งนี้เพื่อให้เด็กที่เป็นแม่เหล่านั้นได้สามารถดำเนินชีวิตเพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและความรับผิดชอบต่อไป โครงการยังให้บริการแก่เด็กที่เกิด และพ่อของเด็กที่เป็นวัยรุ่นด้วย <u>ข้อสังเกต</u> - การดำเนินงานของโครงการก่อให้เกิดผลดังนี้คือ 1) ลดอัตราการหยุดเรียนหรือออกจากโรงเรียนก่อนที่จะสำเร็จตามหลักสูตร 2) ช่วยลดการกลับมาใช้ครรภ์ซ้ำ 3) ลดอัตราการตายของทารกที่เกิดจากมารดาที่เป็นบุคคล	- เด็กตั้งครรภ์ - เด็กยากจน

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
7.1 การแยกเด็กชายหญิง (ต่อ)	วัยรุ่น และ 4) ช่วยลดสภาพการที่จะมีการกระทำทารุณละเมิดต่อเด็กที่เกิดมาจากวัยรุ่นกลุ่มนี้ - โครงการ The Community Scouts Youth Guidance Center ของประเทศฟิลิปปินส์ ที่รับเฉพาะเด็กชายที่กระทำความผิดเล็กน้อยแต่ไม่ถูกดำเนินคดี เพื่อให้ทำกิจกรรมลูกเสืออันเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขความประพฤติ	- เด็กทำผิดเล็กน้อย
8. โครงการจิตแต่แจ้ว		
8.1 โครงการจิตแต่แจ้ว เป็นรูปแบบการให้บริการที่มีกระบวนการง่ายไม่ซับซ้อนและยุ่งยาก และดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมายจำนวนไม่มากแต่มีประสิทธิภาพสูง	- โครงการ Children and Youth Empowerment Program ในประเทศฟิลิปปินส์ โครงการให้บริการแก่เด็กพิการประมาณ 60 คน <u>ข้อสังเกต</u> - จากการประเมินผลการพัฒนาของเด็กอย่างสม่ำเสมอพบว่าเด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้นทั้งด้านการเคลื่อนไหว และการใช้วัยอะต่างๆ และมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจากการที่เก็บตัว ไม่สังคมกับบุคคลอื่น เป็นการพร้อมที่จะออกไปทำกิจกรรมนอกบ้านมากขึ้น และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ในชุมชนเพิ่มขึ้น	- เด็กพิการ

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
8.1 <u>โครงการจิตแต่แจ้ว (ต่อ)</u>	- โครงการ Landmark Project ของประเทศออสเตรเลีย เป็นโครงการของ Boystown Linkup เพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาด้านจิตใจ ให้มีที่อยู่อาศัยและฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยการจัดครอบครัว 6 ครอบครัว เพื่อรองรับผู้ป่วยทางจิตที่ไม่มีที่อยู่ จากนั้นได้สร้างต้นแบบเพื่อดูแลเด็กที่มีปัญหาด้านจิตใจให้พัฒนาขึ้นจนสามารถควบคุมตนเองได้ และเชื่อมโยงกับผู้ที่เคยมีปัญหาในด้านนี้ และได้รับการฟื้นฟูแล้ว รวมทั้งจัดเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีประวัติในการเป็นผู้ป่วยมาก่อน เข้าช่วยเหลือเพื่อเป็นกำลังใจให้แก่เด็กๆ <u>ข้อสังเกต</u> - จากครอบครัว 6 ครอบครัว เพื่อรองรับผู้ป่วยทางจิตที่ไม่มีที่อยู่ ในระยชนำร่องในระหว่าง พ.ศ. 2538-2539 ปี ใน พ.ศ. 2540 ได้เพิ่มจำนวนครอบครัวขึ้นอีก 6 ครอบครัว และรับเด็กเข้ามาอยู่ในโครงการเพิ่มอีก 5 คน นอกจากนี้ยังมีการฝึกอบรมผู้เข้าร่วมโครงการในด้านการช่วยเหลือตนเองและการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดของตน และติดต่อเชื่อมโยงกับผู้ที่เกี่ยวข้องจนสามารถจัดตั้งเป็นเครือข่ายการให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยแก่คนกลุ่มนี้ได้	- เด็กที่มีปัญหาด้านจิตใจ

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
9. การพัฒนาองค์ความรู้ และกระบวนการ		
9.1 การวิจัยและติดตาม ประเมินผลเพื่อการพัฒนา การติดตาม ประเมินผล และวิเคราะห์รูปแบบการให้ บริการการศึกษาต่างๆ เพื่อนำ ไปสู่การปรับปรุงแก้ไข	- Save the Children Fund (UK) ทำงานร่วมกับ Bradford University และ BMBC ในการวิจัยในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของภาครัฐ และที่จะต้องออกจากสถานสงเคราะห์บุตรของผู้ต้องขัง และเด็กพิการที่ไม่มีครอบครัว และได้จัดทำชุดวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องใช้ในการเรียนการสอนสำหรับครู รวมทั้งจัดทำคู่มือการฝึกอบรมสำหรับครอบครัวและนักสังคมสงเคราะห์และเอกสารวิธีการขอความคิดเห็นจากเด็กเล็ก <u>ข้อสังเกต</u> - วิธีการที่ใช้ได้ผลในการทำงาน คือ การให้การสนับสนุนด้านวิชาการ การสนับสนุนทรัพยากรด้านการฝึกอบรมและการจัดพิมพ์เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การวิจัยในประเด็นต่างๆ และการวิจัยโดยเด็กเป็นผู้ดำเนินการ	- เด็กที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐ - เด็กที่เป็นลูกของผู้ต้องขัง
	- โครงการให้บริการทางเลือกสำหรับเด็กเร่ร่อน ในประเทศบราซิล ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ในการค้นหาโครงการที่มีผลการดำเนินงานที่ดีที่สุดและทำการเผยแพร่โครงการเหล่านั้น	- เด็กเร่ร่อน

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
9.1 การวิจัยและติดตาม ประเมินผลเพื่อการพัฒนา (ต่อ)	ให้เป็นที่ทราบโดยทั่วกัน รวมทั้งทำ การฝึกผู้นำ ให้ความรู้แก่สาธารณชน และให้คำแนะนำแก่รัฐบาลด้วย - โครงการ Community Public Schools (CECUP) ในบราซิล ในแต่ละ กลุ่มชั้นเรียนของโรงเรียน CECUP จะให้ความร่วมมือในการพัฒนาหลัก สูตรและแผนงานเป็นรายปี มีกระบวนการ ที่ครูประจำชั้นจะร่วมกับ CECUP ในการประชุมทบทวนหลักสูตรและ แผนงานเดือนละ 2 ครั้ง สิ่งที่สำคัญคือ การนำเอาประสบการณ์ในชีวิตจริง ของเด็ก ประวัติศาสตร์ และมิติในเชิง วัฒนธรรมเข้ามาประกอบกับการเรียน การสอน ทั้งนี้เพื่อสร้างคุณภาพของ หลักสูตรให้สอดคล้องกับความเป็น จริงมากเท่าที่จะทำได้ วิธีการนี้เป็น การส่งเสริม กระตุ้นให้ครูเป็นบุคคลที่ มีทั้งความคิดสร้างสรรค์และมีความ รอบรู้ในเนื้อหาสาระไปพร้อมๆ กัน	- เด็กยากจน - เด็กในชนบท

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
9.1 การวิจัยและติดตาม ประเมินผลเพื่อการพัฒนา (ต่อ)	- กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม และ การกีฬา ประเทศฟิลิปปินส์ ได้ดำเนินการพัฒนาต้นแบบการเรียนการสอนสำหรับแรงงานเด็กที่ไม่ได้เข้าโรงเรียน	- แรงงานเด็ก
	- กลุ่มวิจัยแบบมีส่วนร่วม ภายใต้โครงการ Bahay Tuluyan Alternative Edication Program for Street Children ของประเทศฟิลิปปินส์ มีสมาชิกประกอบด้วย เด็กเร่ร่อนที่มีประสบการณ์ยาวนานในท้องถนน ผู้ซึ่งเคยใช้ชีวิตร่วมกับแก๊งค์ เคยเสพยาเสพติด หรือเคยมีความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ที่ชอบมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเด็ก หรือเป็นผู้ที่เคยเข้าออกคุกอยู่เป็นประจำ กลุ่มวิจัยแบบมีส่วนร่วมจะออกไปตามท้องถนนเพื่อทำการสัมภาษณ์เด็กเร่ร่อนเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวเด็กนั้นๆ เพื่อที่จะให้รู้ว่ามิอะไรเกิดขึ้นบ้าง เด็กเร่ร่อนเหล่านั้นอยู่ที่ใดและทำอะไรอยู่ มีการจับกุมเกิดขึ้นหรือไม่ ใครเกี่ยวข้องบ้าง หรือเพื่อให้รู้ถึงเหตุผลที่เด็กไปค้าประเวณี หรือดมสารระเหย และรู้แหล่งยาเสพติด บ่อยครั้งที่กลุ่มวิจัยแบบมีส่วนร่วมกลับศูนย์โดยมีเด็กเร่ร่อนที่ต้องการมีที่พักอาศัยตามมาด้วย	- เด็กเร่ร่อน - แรงงานเด็ก

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
9.1 การวิจัยและติดตาม ประเมินผลเพื่อการพัฒนา (ต่อ)	<u>ข้อสังเกต</u> - กิจกรรมการออกหาข้อมูลของกลุ่มวิจัยแบบมีส่วนร่วมช่วยให้เด็กที่เป็นสมาชิกได้รับรู้ข้อมูลต่างๆ อันจะทำให้เด็กเกิดความตระหนักในสถานการณ์และความเป็นจริงที่เกิดขึ้นรอบตัวเขา นอกจากนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าวิธีการดังกล่าวทำให้ได้ทราบถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงและความต้องการของเด็ก ซึ่งจะถูกนำไปใช้เป็นพื้นฐานของการวางแผนกิจกรรมให้ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของเด็กกลุ่มนั้นๆ	
	- โครงการ Linking Schools and Communities โครงการนี้ตั้งขึ้นโดย Australian Center for Equity Through Education ของประเทศออสเตรเลีย โครงการเน้นให้เจ้าหน้าที่ในด้านต่างๆ ทำงานร่วมกับเด็กและครอบครัว โดยมุ่งหวังที่จะอาศัยประสบการณ์ของครู บิดามารดา นักเรียน นักวิจัย เจ้าหน้าที่ด้านสวัสดิการ และพัฒนาชุมชน ในการสร้างต้นแบบของการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และท้ายที่สุดโครงการมีความประสงค์ที่จะชักจูงให้นักปฏิบัติการและนักวิชาการเข้าร่วมในกระบวนการศึกษาวิจัยซึ่งจะมีผล	- เด็กชนกลุ่มน้อย

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
9.1 การวิจัยและติดตาม ประเมินผลเพื่อการพัฒนา (ต่อ)	ต่อการปรับปรุงคุณภาพของการทำงาน ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	
	- โครงการ Landmark Project ของประเทศออสเตรเลีย ได้สร้างต้น แบบเพื่อดูแลเด็กที่มีปัญหาทางจิตให้ พัฒนาขึ้นจนสามารถควบคุมตนเองได้ และเชื่อมโยงกับผู้ที่เคยมีปัญหาด้านนี้ และได้รับการฟื้นฟูแล้ว รวมทั้งจัดเจ้า หน้าที่ ซึ่งมีประวัติในการเป็นผู้ป่วยมา ก่อน เข้าช่วยเหลือเพื่อเป็นกำลังใจให้ แก่เด็กๆ	- เด็กที่มีปัญหา ทางจิต
	- โครงการ Better Schools for Better Futures ขององค์กร Australian Center for Equity Through Education ประเทศออสเตรเลีย โครงการมีกิจ กรรมหลายประเภท รวมถึงการเป็น ศูนย์รวมข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ หรือ กิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จในการให้ โอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันแก่ กลุ่มเด็กด้อยโอกาส เพื่อใช้ในการ ขยายผล สร้างเครือข่ายระหว่างโรง เรียนต่างๆ และกลุ่มวิชาชีพ และกลุ่มที่ สนใจ และดำเนินการให้มีการวาง แผนร่วมกัน	- เด็กด้อยโอกาส ทางการศึกษา
- โครงการ Keeping Our Kids at School ในออสเตรเลีย ได้ทำการวิจัย เพื่อค้นหามาตรการเพื่อขจัด	- เด็กชนกลุ่มน้อย	

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
9.1 การวิจัยและติดตาม ประเมินผลเพื่อการพัฒนา (ต่อ)	อุปสรรคของการด้อยโอกาสทางการ ศึกษาของเด็กเหล่านี้ โดยพิจารณา ความสนับสนุนจากชุมชน ขอบเขต ทางภูมิศาสตร์ของงานวิจัย ความร่วม มือจากเด็ก ความเกี่ยวข้องกับวัฒน ธรรมพื้นเมือง และพัฒนากลยุทธ์ใน การดำเนินงาน	
9.2 โครงการนำร่อง เพื่อ การขยายผล เป็นโครงการที่ริเริ่ม ดำเนินงานเพื่อทดสอบและ ประเมินความมีประสิทธิภาพ ก่อนมีการขยายผลต่อไป	- โครงการ Goat – to – School Program School เริ่มใน พ.ศ. 2539 โดยเป็นโครงการนำร่องเพื่อช่วยเหลือ แรงงานเด็กและครอบครัว ในปัจจุบัน โครงการสามารถพึ่งตนเองได้ และ ขยายจำนวนครอบครัวที่ได้รับความ ช่วยเหลือออกไปเรื่อย ๆ	- แรงงานเด็ก
	- โครงการทุนการศึกษา (Bolsa Escola) ของรัฐบาลบราซิล เป็นโครง การนำร่อง และต่อมาได้มีการขยายผล ไปยังเมืองต่างๆ ของประเทศบราซิล อีก 15 เมือง และได้เตรียมที่จะมีการ ขยายผลไปยังประเทศอื่นๆ ด้วย	- เด็กยากจน
9.3 รูปแบบที่ตอบสนองต่อ ประเด็นที่ยังไม่เป็นที่สนใจมาก แต่มีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหา รุนแรงในอนาคต	- exclusion units รัฐบาลอังกฤษ ได้จัดตั้งหน่วยงานนี้ขึ้นเพื่อให้การ ศึกษาแก่เด็กที่มีปัญหาในด้านความ ประพฤติในโรงเรียน มาจากครอบครัว ที่ยากจน และเป็นครอบครัวของชน ชั้นกรรมาชีพ ซึ่งเด็กเหล่านี้มักจะไม	- เด็กที่มีปัญหา ในด้านความประพฤติ ในโรงเรียน หรือถูกไล่ออก - เด็กยากจน

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
9.3 รูปแบบที่ตอบสนองต่อ ประเด็นที่ยังไม่เป็นที่สนใจมาก แต่มีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหา รุนแรงในอนาคต (ต่อ)	ยอมรับกฎเกณฑ์ของโรงเรียน มัก ประพฤติดนตื้อด้าน และก่อปัญหา ต่างๆ จนในที่สุดก็จะถูกไล่ออกหรือ ให้ออกจากโรงเรียน นอกจากนั้นยังมี บริการการสอนตัวต่อตัวที่บ้านให้แก่ เด็กกลุ่มนี้ด้วย <u>ข้อสังเกต</u> - โดยเหตุที่มีบุคลากรน้อย และ ด้อยคุณภาพ ทำให้ไม่สามารถให้ บริการได้อย่างเต็มที่ นอกจากนั้นเจ้า หน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์มักจะ เถียงกันในการทำงาน ทำให้เด็กไม่ได้ รับบริการเท่าที่ควร	
	- โครงการ Hand Brake Turn - HBT จัดทำกิจกรรมด้านต่าง ๆ เพื่อ ปรับพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นที่เข้ามามี ส่วนร่วมในกิจกรรมที่เข้าข่ายผิด กฎหมายที่เกี่ยวกับยานยนต์ เช่น การ ขับรถยนต์หรือจักรยานยนต์แข่งกัน และการขโมยรถเหล่านี้	- เด็กติดยาเสพติด - เด็กทำผิดเกี่ยว กับยานยนต์
	- โครงการ Mental Illness Education Australia - MIEA เป้าหมาย หลักของโครงการคือ การฝึกอบรม และการนำเสนอข้อมูลที่จัดทำโดย อาสาสมัครซึ่งเคยประสบปัญหาความ เจ็บป่วยทางจิต โดยที่อาสาสมัครทั้งผู้ ใหญ่และเด็กจะเดินทางไปร่วมกันเผยแพร่	- เด็กที่มีปัญหา เจ็บป่วยทางจิต

รูปแบบการให้บริการการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส	ตัวอย่าง	กลุ่มเป้าหมาย
9.3 รูปแบบที่ตอบสนองต่อ ประเด็นที่ยังไม่เป็นที่สนใจมาก แต่มีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหา รุนแรงในอนาคต (ต่อ)	แพร่ข้อมูลในโรงเรียนในละแวกใกล้เคียงและจะเล่าให้นักเรียนในโรงเรียนฟังถึงประสบการณ์ที่พบมาด้วยตนเองตลอดจนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอาการป่วยทางจิตเพื่อให้เด็กเหล่านี้ได้รับข้อมูลและมีความรู้เกี่ยวกับโรคทางจิต - โครงการ Working It Out ได้มีการประเมินความต้องการของเด็กและเยาวชนที่มีความเปราะบางทางเพศ รวมทั้งประเมินผลกระทบและการไม่ยอมรับทางวัฒนธรรมที่สังคมมีต่อเด็กและเยาวชนที่เป็นเกย์หรือเลสเบี้ยน นอกจากนี้ โครงการนี้ยังได้จัดให้มีการบริการด้านการให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้	- เด็กและเยาวชนที่มีความเปราะบางทางเพศ

5. การติดตามประเมินผล

ข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามประเมินผลของประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ฟิลิปปินส์ และออสเตรเลียแสดงให้เห็นชัดเจนว่าการติดตามประเมินผลเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานทั้งในแง่ของการทบทวนกระบวนการที่ผ่านมา การติดตามการดำเนินงานในปัจจุบัน และการอาศัยบทเรียนจากการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานและการวางแผนงานในอนาคต

อย่างไรก็ตามการติดตามประเมินผลที่ปรากฏใน 4 ประเทศมีความหลากหลายทั้งในเชิงวิธีการและมิติ ทั้งนี้เนื่องจากมีความตระหนักถึงความหลากหลายของโครงการหรือกิจกรรม ข้อมูลจากประเทศสหราชอาณาจักรและประเทศฟิลิปปินส์ระบุความจำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมการก่อนการประเมินผล โดยเฉพาะสำหรับโครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับความสนับสนุนจากแหล่งทุนคือการประเมินหรือกลั่นกรองโครงการขึ้นต้นก่อนการให้ความสนับสนุน การจัดทำเอกสารโครง

การและการจัดทำเอกสารข้อตกลงในการรับความสนับสนุน Australian Youth Foundation ใช้วิธีการประเมินผล 3 วิธีตามความเหมาะสมของโครงการหรือกิจกรรมที่ให้ความสนับสนุน คือการประเมินตนเองสำหรับโครงการขนาดเล็ก การประเมินโดยบุคคลภายนอก และการประเมินผลเป็นกลุ่มของโครงการหรือกิจกรรมที่มีเป้าหมายหรือจุดเน้นคล้ายคลึงกัน ในขณะที่ Children and Youth Foundation of the Philippines ให้ความสำคัญกับมิติของการประเมินผล คือการประเมินผลกระบวนการ และการประเมินผลกระทบในเชิงคุณภาพ ส่วนสหรัฐอเมริกาเน้นเชื่อมโยงการติดตามประเมินผลเข้ากับการเก็บบทเรียน การจัดทำกรณีศึกษา ความยั่งยืนของโครงการและการขยายผลโครงการ โดยให้ความสำคัญกับเรื่องข้อมูล โครงสร้าง ศักยภาพ และผลที่เป็นรูปธรรมของโครงการ

สิ่งที่ปรากฏเป็นปัจจัยสำคัญในการติดตามประเมินผลในข้อมูลทั้ง 4 ประเทศ คือ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับในการติดตามประเมินผล การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการติดตามประเมินผลโดยเฉพาะ การกำหนดรูปแบบและวิธีการติดตามประเมินผลที่ชัดเจนและเหมาะสมกับสถานการณ์ของโครงการหรือกิจกรรม แต่ละประเภท และการมุ่งที่จะให้การติดตามประเมินผลเป็นกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมีคุณประโยชน์ต่อการดำเนินงานในอนาคต นอกเหนือไปจากการพิจารณาความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ

บทที่ 6

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษานี้ ได้มาจากผลการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งปรากฏชัดเจนว่า มีรูปแบบการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสหลายรูปแบบที่ปรากฏในประเทศทั้ง 5 ที่ทำการศึกษา และในประเทศไทยด้วย และไม่อาจจะระบุได้แน่นอนว่ารูปแบบใดดีที่สุด และเหมาะสมที่สุดสำหรับประเทศไทย เนื่องจากมีเงื่อนไขมากมายในการให้บริการ ตั้งแต่กลุ่มเป้าหมาย ท้องที่ที่ให้บริการ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนจุดเน้นของการดำเนินงาน ฯลฯ ดังนั้น คณะผู้ศึกษาจึงได้จัดทำข้อเสนอแนะโดยจัดรอบความคิดในการพิจารณาความเป็นไปได้และความเหมาะสมของกระบวนการให้บริการการศึกษาในประเทศไทย ภายใต้องค์ประกอบ 4 ประการ คือ แนวคิดในการพัฒนาเด็กเพื่ออนาคต การทบทวนประสบการณ์ของประเทศไทย ปัจจัยและลักษณะพิเศษที่จำเป็นในการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส และการติดตามประเมินผลดังนี้

1. การศึกษาในศตวรรษที่ 21 : การเตรียมความพร้อมเพื่ออนาคต

ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทนำว่า การศึกษามีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการเตรียมตัวเด็กให้พร้อมที่จะเผชิญต่อความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงของสังคมในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะเด็กด้อยโอกาสซึ่งถ้าไม่ได้รับการศึกษาที่เหมาะสมแล้วอาจตกเป็นเหยื่อของสถานการณ์และหมดโอกาสที่จะหลุดพ้น พัฒนา ฟึ่งตนเองและมีส่วนร่วมในสังคม ดังนั้นเป้าหมายของการให้การศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสจึงควรมุ่งเพื่อการเตรียมความพร้อมเพื่อรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของสังคมดังนี้

1.1 ความผันผวนทางเศรษฐกิจ : การพัฒนาทักษะด้านอาชีพและการดำรงชีวิต

ท่ามกลางวิกฤติเศรษฐกิจ ซึ่งแม้ว่าจะมีสัญญาณว่าจะลดความรุนแรงลงในอนาคตก็ยังคงมีผลกระทบต่อกลุ่มคนในระดับล่างต่อไปเป็นระยะเวลายาวนานนั้น การมีงานทำและการมีรายได้เพื่อเลี้ยงตนเองและช่วยเหลือครอบครัวเป็นความจำเป็นของเด็กด้อยโอกาสหลายกลุ่ม และได้มีการพิสูจน์แล้วว่าการแยกเด็กออกจากการทำงานไม่ได้เป็นการแก้ปัญหาของเด็กและครอบครัวอย่างถูกวิธี แต่ควรพัฒนาทักษะให้แก่เด็กและครอบครัวเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยให้บริการดังต่อไปนี้

- การฝึกทักษะในการดำรงชีวิต รวมทั้งการพัฒนาแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและวิธีนำไปปฏิบัติ
- การให้คำปรึกษาด้านอาชีพ และการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับท้องถิ่น
- การพัฒนาทักษะด้านอาชีพอิสระ รวมทั้งการฝึกอบรมด้านการจัดการธุรกิจขนาดย่อม การเงินการบัญชี และการตลาดขั้นพื้นฐาน

บริการการศึกษาในลักษณะนี้จะช่วยให้เด็กค้อยโอกาสสามารถมีงานทำ พึ่งตนเองได้ ช่วยเหลือครอบครัวในด้านรายได้เสริม และทำให้ตนเองและครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

1.2 ความก้าวหน้าที่ไม่หยุดยั้งของเทคโนโลยีการสื่อสาร : การพัฒนาสติปัญญาและทักษะในการตัดสินใจ

ในขณะที่เทคโนโลยีการสื่อสารก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง และไม่สามารถควบคุมได้โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะมีการเพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงพลโลกของการสื่อสารในลักษณะต่างๆ อย่างรวดเร็วและครอบคลุมไปทั่ว และข่าวสารที่แพร่หลายจะสะท้อนสภาพของสังคมที่รุนแรง ชั่วร้าย โดยปราศจากการกั้นกรองมากขึ้น ดังนั้นประชาชนทั่วไปทั้งผู้ใหญ่และเด็กจะได้รับข่าวสารดังกล่าวอย่างท่วมท้น โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม ความรุนแรง และเรื่องเพศ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมเด็กให้สามารถแยกแยะข่าวสารและเลือกรับเฉพาะส่วนที่ดีและเป็นประโยชน์แก่ตนเองได้ การศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านสติปัญญาและทักษะในการวิเคราะห์และตัดสินใจจึงต้องเน้นประเด็นดังต่อไปนี้

- ทักษะในการแสวงหาข้อมูลและกั้นกรองเพื่อเลือกสรรส่วนที่เป็นประโยชน์
- ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล และการตัดสินใจอย่างถูกต้องเหมาะสม โดยอาศัยผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เลือกสรรแล้ว
- ทักษะการใช้เครื่องมือสื่อสารต่างๆ รวมทั้งคอมพิวเตอร์ ในการแสวงหาข้อมูล

1.3 ความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม จริยธรรม : การพัฒนาจิตใจและจิตสำนึกเพื่อสังคม

มาตรฐานศีลธรรม จริยธรรมในศตวรรษที่ 21 จะต่ำลงเนื่องจากสภาพสังคมจะมีการแข่งขันเอารอดเอาเปรียบกันมากขึ้น ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลและเพื่อนมนุษย์จะจืดจางลง และความไว้นับถือใจซึ่งกันและกันจะถดถอยลงไปเรื่อยๆ สภาพครอบครัวแตกแยกล่มสลายจะมีมากขึ้น เนื่องจากบิดามารดาและบุตรจะมีเวลาอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์น้อยลง ผู้คนจะเห็นแก่ตัวมากกว่าเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น ความเสื่อมโทรมด้านจริยธรรมเหล่านี้สามารถชะลอ หยุดยั้งและ

พัฒนาให้มีสภาพที่ดีขึ้นได้ด้วยกระบวนการพัฒนาจิตใจและจิตสำนึกเพื่อสังคมของเด็กวันนี้ซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในศตวรรษหน้า การศึกษาเพื่อการพัฒนาจิตใจและจิตสำนึกเพื่อสังคมจึงต้องประกอบด้วยคุณลักษณะต่อไปนี้

- การเสริมสร้างศีลธรรม จริยธรรมที่ดีงาม
- การศึกษาด้านครอบครัวและการเป็นพลเมืองดี
- การประยุกต์หลักและกิจกรรมทางศาสนาเพื่อกลุ่มเกลาจิตใจเด็ก

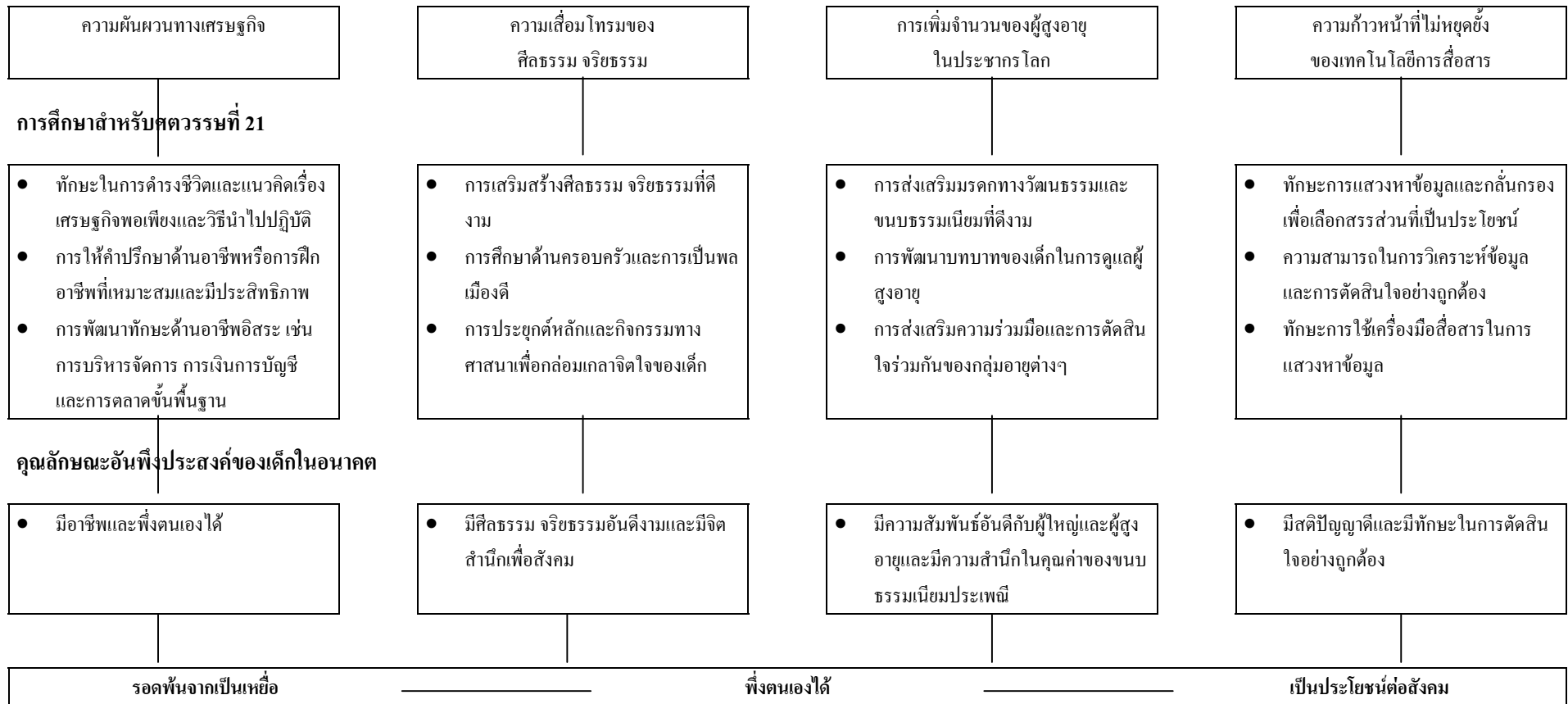
1.4 การเพิ่มจำนวนของผู้สูงอายุในประชากรโลก : การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอายุและการเชื่อมโยงกับขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม

โดยเหตุที่จะมีการเพิ่มจำนวนผู้สูงอายุในประชากรโลกในศตวรรษที่ 21 เป็นจำนวนมาก และส่วนใหญ่มีผลต่อประเทศในทวีปเอเชีย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการจัดสรรทรัพยากรเพิ่มขึ้นเพื่อการดูแลผู้สูงอายุทั้งที่อยู่ในบ้านและในสถาบันของรัฐและเอกชน ครอบครัวจะต้องมีภาระในการดูแลผู้สูงอายุที่อยู่บ้านมากขึ้น จำนวนผู้สูงอายุที่ถูกเพิกเฉยละเลยหรือบางครั้งถูกทารุณกรรมจะเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ช่องว่างระหว่างวัยของผู้สูงอายุและเด็กก็จะมีมากขึ้นด้วย จึงเกิดความจำเป็นที่จะต้องแก้ปัญหาดังกล่าวเพื่อความผาสุกของครอบครัวและสังคมด้วยกระบวนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอายุและความเชื่อมโยงกับขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามสำหรับเด็ก ซึ่งเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันของกลุ่มอายุและคุณค่าของความรอบรู้และประสบการณ์ของผู้สูงอายุ การให้บริการการศึกษาในด้านนี้ควรประกอบด้วยประเด็นดังต่อไปนี้

- มรดกทางวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม
- บทบาทของเด็กในการดูแลผู้สูงอายุ
- ความร่วมมือร่วมใจและการตัดสินใจร่วมกันของกลุ่มอายุต่างๆ โดยเฉพาะเด็กและผู้สูงอายุ

การให้การศึกษาเพื่อเตรียมเด็กทั้งที่เป็นเด็กปกติและเด็กด้อยโอกาสให้พร้อมสำหรับศตวรรษที่ 21 นี้ จะทำให้เด็กมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4 ประการคือ มีสติปัญญาดีและมีทักษะในการตัดสินใจอย่างถูกต้อง พึ่งตนเองได้ มีศีลธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกเพื่อสังคม และมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุและมีสำนึกในคุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม คุณลักษณะเหล่านี้จะช่วยทำให้เด็กปกติและเด็กด้อยโอกาสสามารถหลุดพ้นจากการตกเป็นเหยื่อของความเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีความเข้มแข็งและสามารถเป็นผู้นำที่จะควบคุมทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ให้เป็นไปในทางที่เป็นคุณประโยชน์แก่มนุษย์ชาติอย่างแท้จริง

แผนภูมิที่ 1 : ข้อเสนอแนะ
การศึกษาในศตวรรษที่ 21 : การเตรียมความพร้อมเพื่ออนาคต

2. การทบทวนประสบการณ์การให้บริการการศึกษาในประเทศไทย

คณะผู้ศึกษาได้พิจารณาว่า ในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษานี้แต่เพียงแหล่งเดียวอาจไม่เพียงพอ เนื่องจากเป็นที่ทราบกันดีว่ากระบวนการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในประเทศไทยก็มีหลากหลายและได้พัฒนาไปในระดับหนึ่งแล้ว ดังนั้นข้อเสนอแนะที่สำคัญของคณะผู้ศึกษาคือการทบทวนประสบการณ์ของประเทศไทยควบคู่กันไปด้วย เพื่อจะได้้นำผลสรุปทั้งสองมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบอย่างถี่ถ้วน อันจะทำให้สามารถเข้าใจในลักษณะเด่นและข้อจำกัดของแต่ละรูปแบบ ทั้งที่มีอยู่แล้วในประเทศไทยและที่ควรนำตัวอย่างจากการศึกษาใน 5 ประเทศนี้มาปรับปรุง พัฒนาและขยายผลให้เป็นรูปธรรมต่อไป

ประเด็นสำคัญที่คณะผู้ศึกษาเห็นว่าควรจะได้มีการทบทวนประสบการณ์ของประเทศไทยคือ

- กฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้เอื้อประโยชน์ต่อกระบวนการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส
- ทรัพยากรต่างๆ ที่ใช้และที่สามารถระดมเพื่อนำมาใช้ในอนาคต
- นโยบายและแผนงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- รูปแบบที่มีการดำเนินงานอยู่ในประเทศไทยในปัจจุบัน ซึ่งคณะผู้ศึกษาเชื่อว่ามีลักษณะที่คล้ายคลึงหรือเหมือนกับที่ดำเนินงานอยู่ใน 5 ประเทศที่กล่าวถึงเช่น
 - โรงเรียนชุมชนในจังหวัดบุรีรัมย์
 - การเรียนร่วมในกลุ่มโรงเรียนในชนบททางภาคเหนือ
 - การสร้างอาสาสมัครสูงอายุที่จังหวัดเชียงรายหรือการสร้างครอบครัวทดแทนในจังหวัดชัยภูมิ
 - การศึกษาเพื่อชีวิตในโรงเรียนมัธยมในจังหวัดพะเยาและลำพูน
 - การมีส่วนร่วมของเด็กในการบริหารและการดำเนิน โครงการในจังหวัดเชียงราย และกลุ่มโรงเรียนในจังหวัดชลบุรีและระยอง
 - การใช้เครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ในการให้บริการข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตแก่เด็กชาวเขาที่เชียงราย และโรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์สำหรับเด็กพิการที่พญา
 - การเชื่อมโยงธุรกิจกับชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กในจังหวัดบุรีรัมย์ นครราชสีมา เชียงรายและร้อยเอ็ด

- การฝึกอาชีพซึ่งมีอยู่มากมายทั้งในภาครัฐและองค์กรเอกชน
- การทำงานในลักษณะผสมผสานกิจกรรมสำหรับเด็กเร่ร่อนในกรุงเทพฯและเชียงใหม่
- การพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำและการทำงานเพื่อชุมชนของเครือข่ายเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเครือข่ายเยาวชนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นต้น
- ความร่วมมือประสานงานระหว่างส่วนต่างๆ ของสังคม
- บทบาทของเด็ก ครอบครัวและชุมชนในกระบวนการทั้งหมด
- กลไกการติดตามประเมินผล ตลอดจนการขยายผล
- กลไกการตรวจสอบ วัตถุประสงค์การให้บริการการศึกษา

การทบทวนประสบการณ์ดังกล่าวจะทำให้ได้เห็นภาพรวมของสถานการณ์ปัจจุบันในเมืองไทย จุดอ่อน จุดแข็ง ความซับซ้อน และช่องว่าง รวมทั้งบทเรียนที่ปรากฏ เพื่อนำมาถอดประสานกับข้อเสนอแนะของการศึกษานี้ให้ได้เป็นแผนงานที่สมบูรณ์และเหมาะสมกับประเทศไทยต่อไป

3. ปัจจัยและลักษณะพิเศษที่จำเป็นในการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา คณะผู้ศึกษาสามารถสรุปปัจจัยและลักษณะพิเศษที่จำเป็นในการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสอย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิผลและมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในประเทศไทย ทั้งในระดับมหภาคและจุลภาคดังนี้

3.1 ระดับมหภาค

- การพัฒนาหลักคิดคือ นโยบายของรัฐ แผนระดับชาติ และกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นระบบองค์รวม โดยเน้นการจัดความซับซ้อนและข้อจำกัดซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการให้บริการและพัฒนาให้เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่การดำเนินงานให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เช่นเมื่อกฎหมายใหม่เปิดโอกาสให้องค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐหรือโรงเรียนจัดการศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาสได้ก็ต้องพิจารณากฎหมาย กฎระเบียบที่มีอยู่ให้สอดคล้องในเรื่องของการกำหนดหลักสูตร การวัดผล และการรับรองการจบการศึกษา สำหรับเด็กที่ได้รับการบริการจากองค์กรเหล่านี้ด้วย นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงการปรับแผนการศึกษา กระบวนการจัดสรรทรัพยากร การสนับสนุนด้านวิชาการและอื่นๆ ให้สอดคล้องกันด้วย

- การกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นทั้งในเรื่องการบริหาร จัดการการศึกษา หลักสูตรและกระบวนการสอน และงบประมาณ เพื่อให้ชุมชนและโรงเรียนได้มีโอกาสตัดสินใจเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- การพัฒนาหน่วยงานกลาง (Clearing House) จากหน่วยงานที่มีอยู่แล้วในสายงานการศึกษา ซึ่งมีศักยภาพในการให้บริการต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
 - จัดทำบทสรุปของการดำเนินงานจากข้อมูลที่รวบรวมไว้
 - ให้บริการด้านเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส
 - ติดตามและประเมินผลของการดำเนินงานที่มีศักยภาพในการเป็นโครงการนำร่อง เพื่อสรุปบทเรียนและพัฒนากระบวนการขยายผลตามความเหมาะสม
 - ให้บริการด้านวิชาการ บุคลากร และอุปกรณ์การเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสำหรับใช้กับเด็กด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ
 - รณรงค์เพื่อการรวมพลังและการระดมทรัพยากร
- การส่งเสริมและพัฒนา กลุ่มสหวิชาชีพ เพื่อช่วยเสริมการให้บริการให้ครบวงจรและเป็นองค์รวมในทุกระดับโดยเฉพาะในโรงเรียน โดยใช้โครงสร้างประเภทสมาคมผู้ปกครองและครูในชุมชน โดยพัฒนาคณะกรรมการชุมชนให้เป็นกลุ่มสหวิชาชีพหรือเพิ่มศักยภาพด้านการให้บริการศึกษาแก่กลุ่มท้องถิ่นอื่นๆ ที่มีอยู่แล้ว เช่นกลุ่มอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิเด็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เป็นต้น
- การฝึกอบรมเสริมทักษะบุคลากรที่ทำงานด้านการศึกษา และบุคลากรที่ทำงานด้านการพัฒนาเด็กในปัจจุบัน รวมทั้งปรับหลักสูตรและหมวดวิชาในสถานศึกษาที่สอนด้านครุศาสตร์และการพัฒนาเด็ก เพื่อสร้างคนรุ่นใหม่ที่มีทัศนคติ ความรู้ ทักษะและความชำนาญในเรื่องการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กด้อยโอกาส

- พัฒนาโครงสร้างและกลไกในระดับชุมชนเพื่อรองรับการกลับคืนสู่สังคมของเด็กที่ผ่านกระบวนการให้บริการขององค์กรและหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะการเสริมพลังครอบครัว การจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครชุมชนและการจัดสวัสดิการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในชุมชน

3.2 ระดับจุดภาค

ระดับจุดภาคนี้หมายถึง โครงการและชุมชนที่มีการดำเนินโครงการ ซึ่งควรมีปัจจัยหรือลักษณะพิเศษดังนี้

- เป็นโครงการเล็ก ง่าย เหมาะสมกับท้องถิ่นทั้งในด้านสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และวิถีชีวิต
- ใช้ชุมชนเป็นฐานการดำเนินงาน โดยมีกระบวนการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการเข้าไปปัญหา ค้นคว้าวิธีแก้ไข ดำเนินโครงการ ประเมินสถานการณ์ของโครงการ และปรับขบวนการเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้ด้วยตัวเอง โดยอาศัยการส่งเสริมสนับสนุนจากภายนอก
- ให้บริการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเป็นองค์รวม ผสมผสานความหลากหลาย ครอบคลุม และรวมครอบครัวและชุมชนเข้าไปในกลุ่มเป้าหมายด้วย
- มีกิจกรรมที่น่าสนใจ ดึงดูดกลุ่มเป้าหมาย และเอื้อประโยชน์ต่อชุมชน
- มีพลวัต โดยมีการประเมินผล การปรับและพัฒนากระบวนการเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
- เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมออกความคิดเห็นในการวางแผน การดำเนินงานตลอดจนสนับสนุนให้เด็กได้เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมบางอย่างด้วยตนเอง
- มีมิติเชื่อมโยงระหว่างเทคโนโลยีสมัยใหม่และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- มีกิจกรรมการระดมทรัพยากรในท้องถิ่น หรือกิจกรรมหารายได้เพื่อความยั่งยืนของการดำเนินงาน
- มีการติดตามดูแลเด็กที่ออกจากโครงการ โดยประสานงานกับครอบครัวและชุมชนในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น หรือให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมตามความจำเป็น
- ถ้าเป็นโครงการขยายผล ควรพิจารณาเลือกวิธีการ หรือองค์ประกอบที่เหมาะสมไปใช้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมาย และสถานการณ์ต่างๆ ไม่ควรใช้ตัวอย่างสำเร็จรูป (blue print) หรือทำให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกโครงการ (standardisation)

4. การติดตามประเมินผล

แนวคิดที่สำคัญในเรื่องการติดตามประเมินผลที่คณะผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้ยึดถือเป็นหลัก คือ การติดตามประเมินผลเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ซึ่งไม่ได้เริ่มต้นเมื่อโครงการหรือเมื่องานดำเนินไปจนถึงระยะหนึ่งแล้ว แต่ต้องมีขั้นตอนการเตรียมการตั้งแต่เริ่มจัดกระบวนการคิด และพัฒนารูปแบบ แผนงานและวิธีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม ซึ่งต้องคำนึงถึงกระบวนการติดตามประเมินผล และบรรจุไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผนการดำเนินงานด้วย สำหรับโครงการที่รับการสนับสนุนจากแหล่งทุนนั้น การประเมินโครงการก่อนรับทุนโดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่ตั้งไว้เป็นขั้นตอนการเตรียมการที่สำคัญ การจัดทำเอกสารโครงการที่ระบุรายละเอียดที่ชัดเจน ทั้งในด้านวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน แผนงาน งบประมาณ และผลที่คาดว่าจะได้รับ รวมทั้งการทำสัญญาการรับความสนับสนุน หรือข้อตกลงการให้ความสนับสนุนที่ระบุขั้นตอนการจ่ายเงินสนับสนุนและการรายงานผลการดำเนินงานและรายงานการเงิน เป็นกรอบสำคัญสำหรับการกำหนดประเด็นและวิธีการในการติดตามประเมินผล ทั้งยังใช้เป็นเครื่องมือสำหรับวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการหรือกิจกรรมได้อีกด้วย การปฏิบัติตามแนวคิดนี้จะช่วยให้กระบวนการติดตามประเมินผลเป็นไปด้วยความราบรื่น และเกิดประโยชน์ต่อทุกๆ ฝ่ายอย่างแท้จริง

4.1 กระบวนการติดตามประเมินผล

ในการติดตามประเมินผลการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงประเด็นที่สำคัญ 2 ประการคือ ลักษณะของการให้บริการ และเป้าหมายของการติดตามประเมินผล ทั้งนี้เพราะเป็นที่ประจักษ์จากการศึกษาว่าไม่สามารถใช้การติดตามประเมินผลที่เป็นรูปแบบเดียวกันได้กับทุกโครงการหรือกิจกรรมการให้บริการ ในทำนองเดียวกันจุดมุ่งหมายของการติดตามประเมินผลที่แตกต่างกันก็จะทำให้ประเด็นของการติดตามประเมินผลแตกต่างกันด้วย ดังนั้นกระบวนการติดตามประเมินผลจึงควรมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1.1 แยกประเภทของโครงการหรือกิจกรรมการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส เพื่อให้สะดวกต่อการติดตามประเมินผล โดยอาศัยกรอบของโครงการหรือกิจกรรม 3 ประเภทคือ

- โครงการที่ได้รับเงินอุดหนุนจากแหล่งทุนต่างๆ เพื่อดำเนินการให้บริการ
- โครงการที่พึ่งตนเองได้และสามารถให้บริการโดยไม่ต้องอาศัยแหล่งทุนจากที่อื่น
- กิจกรรมหรือโครงการย่อยในการชุมชนซึ่งดำเนินการโดยชุมชนเอง

4.1.2 พิจารณา กำหนดเป้าหมายของการติดตามประเมินผลให้ชัดเจนโดยอาศัยกรอบของเป้าหมาย 2 ประการคือ

- การติดตามประเมินผล กระบวนการให้บริการ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ประเด็นดังต่อไปนี้
 - ประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้
 - ชี้นำหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
 - ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การดำเนินงานเบี่ยงเบนไปจากแผนที่กำหนดไว้
 - การแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น
 - ผลของการแก้ไขปัญหาทั้งในด้านบวกและด้านลบต่อการให้บริการ
- การติดตามประเมินผล ผลกระทบของการให้บริการ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เนื่องจากต้องการเวลาในการดำเนินงานพอสมควรจึงจะเกิดผลกระทบ และในบางครั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจเป็นเรื่องของนามธรรมซึ่งยากที่จะประเมินและนำเสนออย่างชัดเจนได้ อย่างไรก็ตามประเด็นต่างๆ ที่ควรวิเคราะห์ในการประเมินผลในลักษณะนี้มีดังนี้
 - การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด และเพราะเหตุใด
 - ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อกลุ่มเป้าหมายและต่อโครงการเอง
 - บทเรียนที่ได้รับจากการดำเนินงาน
 - ผลกระทบต่อการดำเนินงานในอนาคต ซึ่งอาจนำมาใช้เพื่อปรับเปลี่ยนกลยุทธ์หรือแผนงาน ปรับปรุงกระบวนการและวิธีการ หรือขยายผลการดำเนินงานทั้งในโครงการเดิมและในอื่นๆ ด้วย
 - ผลกระทบในเชิงนโยบาย และแผนในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับภูมิภาค ซึ่งต้องมีการผลักดันเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลต่อไป

4.1.3 กำหนดวิธีการติดตามประเมินผล ซึ่งแตกต่างกันไปตามประเภทของโครงการ โดยมีจุดมุ่งหมายที่เหมาะสมสำหรับแต่ละประเภทดังนี้

- สำหรับโครงการที่ได้รับเงินอุดหนุน ซึ่งจุดมุ่งหมายคือการติดตามประเมินผลอย่างเป็นทางการและครบถ้วน โดยพิจารณาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกิจกรรมและการใช้จ่ายเงินอุดหนุนนั้น มีวิธีการดังต่อไปนี้
 - การพิจารณาจากรายงานผลงานและรายงานการเงินที่โครงการต้องจัดทำตามสัญญาการให้เงินอุดหนุน
 - การเยี่ยมโครงการเพื่อติดตามงานและปรึกษาหารือกับผู้ดำเนินโครงการ

- การเก็บข้อมูลการดำเนินงานเป็นระยะเพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน
 - การประเมินผลโดยบุคคลภายนอกเป็นระยะตามความเหมาะสม เช่นทุก 2 ปี หรือก่อนการพิจารณาต่อสัญญาการให้เงินอุดหนุน
 - การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด
 - การประชุมสรุปบทเรียน ซึ่งอาจทำพร้อมกับการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการได้ แต่มีจุดเน้นอยู่ที่การยกประเด็นที่สำคัญในการดำเนินโครงการเพื่อเป็นตัวอย่าง หรือเพื่อพัฒนาให้เป็นต้นแบบหรือองค์ความรู้ต่อไป
 - การช่วยเหลือทางวิชาการควรเป็นส่วนหนึ่งของการติดตามประเมินผล ซึ่งมุ่งที่จะแก้ไข ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน ตลอดจนเป็นกลไกที่เสริมสร้างทักษะต่างๆ ให้แก่ผู้ดำเนินโครงการด้วย
- สำหรับโครงการที่พึ่งตนเองได้นั้น จุดมุ่งหมายคือการประมวลผลการดำเนินงานเพื่อให้เกิดองค์ความรู้และบทเรียนที่มีคุณค่า โดยมีวิธีการดังนี้
 - การประเมินตนเอง ในระหว่างผู้ทำงานเป็นระยะ เพื่อพิจารณาผล ปัญหา อุปสรรคของการดำเนินงานและร่วมกันแสวงหาวิธีการแก้ไขและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
 - การจัดทำรายงานประจำปี ซึ่งมีข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมหรือชิ้นงานที่เกิดขึ้น รายงานการเงิน รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการหรือองค์กรที่ให้บริการ
 - การเยี่ยมชมกิจกรรมเพื่อศึกษาการดำเนินงานของโครงการ และสร้างความสัมพันธ์ในการทำงาน
 - การจัดทำกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นการเชิดชูผลงานเป็นตัวอย่าง และเป็นแรงจูงใจให้แก่ผู้อื่นในการทำงาน
 - การประชุมประมวลประสบการณ์ร่วมกับโครงการหรือองค์กรอื่นๆ ที่ให้บริการประเภทเดียวกันเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ปรึกษาหารือ และสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน
 - ความช่วยเหลือด้านวิชาการควรเป็นไปตามความต้องการ และการร้องขอของโครงการ หรือองค์กรเอง ซึ่งเห็นความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

- สำหรับกิจกรรมหรือโครงการย่อยในชุมชนนั้น จุดมุ่งหมายคือการทบทวนงานเพื่อเสริมพลังให้แก่มุขมนตรีในการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และดำเนินการได้ด้วยตนเอง โดยมีวิธีการดังนี้

- การจัดทำรายงานการดำเนินงานอย่างง่าย
- การประชุมผู้เกี่ยวข้องในชุมชนเพื่อทบทวนประสบการณ์ที่ได้รับจากการดำเนินงาน
- การเสริมทักษะในการดำเนินงาน และทักษะเฉพาะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยตนเอง
- การสนับสนุนด้านทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้ชุมชนสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

4.2 กระบวนการขยายผล

การขยายผลโครงการหรือกิจกรรมที่มีคุณลักษณะเหมาะสมในการเพิ่มปริมาณและขอบเขตของการให้บริการในแหล่งเดิม หรือการนำไปใช้ที่อื่นนั้นจำเป็นต้องมีการประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมเดิม เพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อย และบทเรียนต่างๆ ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นต้นแบบที่เหมาะสมในการขยายผลได้ และเมื่อขยายผลแล้วก็ต้องมีการติดตามประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมเดิม และโครงการหรือกิจกรรมใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคและพัฒนากระบวนการที่จะทำให้เกิดความยั่งยืนของโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ ด้วย

4.3 ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง

ในการติดตามประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมมีประเด็นสำคัญอีก 2 ประการที่ควรคำนึงถึงคือ

4.3.1 ข้อกำหนดเบื้องต้นในกระบวนการติดตามประเมินผล ซึ่งประกอบด้วย

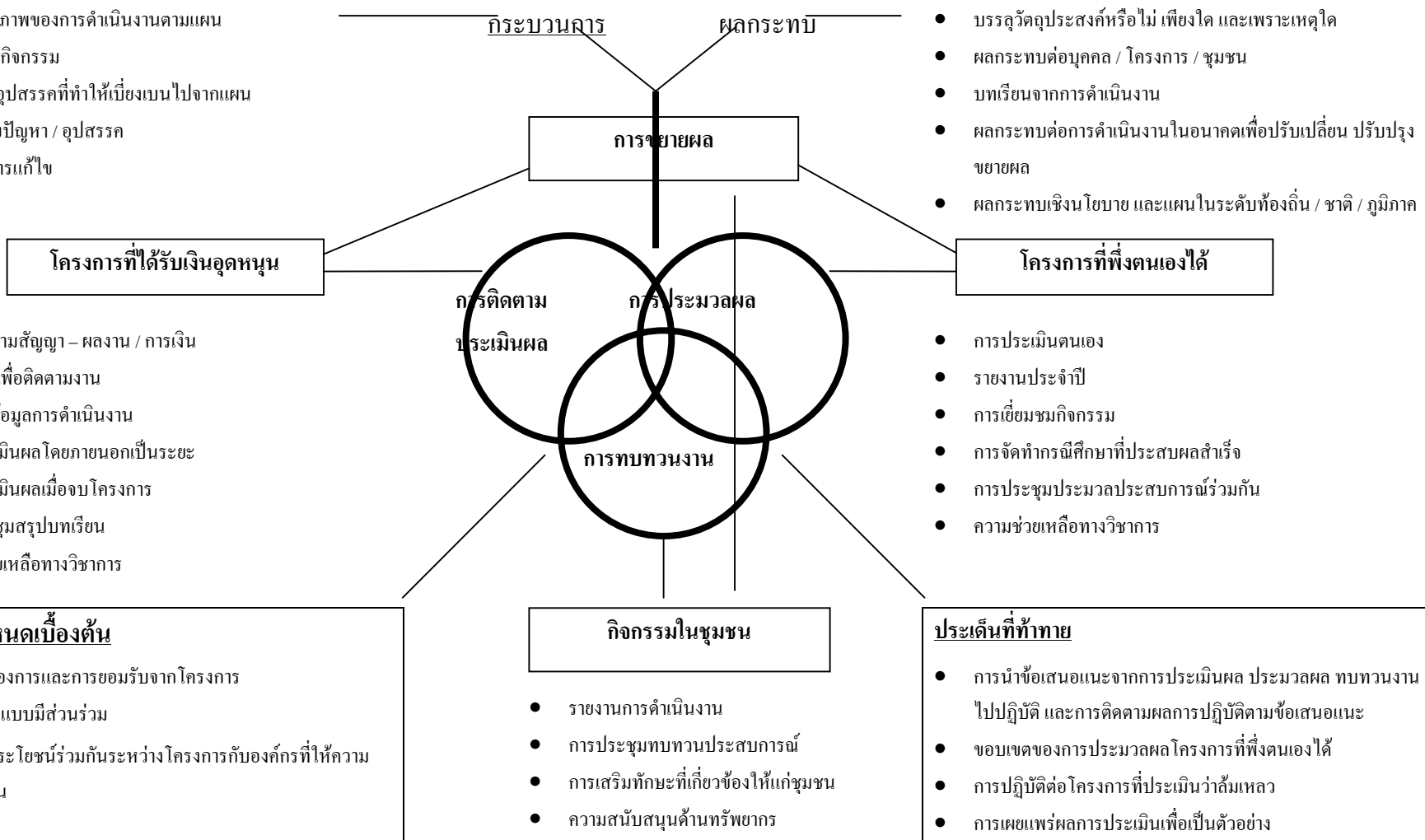
- ความต้องการและการยอมรับจากผู้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่จะให้มีการติดตามประเมินผล
- การใช้วิธีการที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
- การก่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างโครงการหรือกิจกรรมกับองค์กรที่ให้ความสนับสนุน

4.3.2 ประเด็นที่ท้าทาย 4 ประเด็นคือ

- ความเป็นไปได้ในการนำข้อเสนอแนะจากการประเมินผล ประมวลผลหรือ ทบทวนงานไปปฏิบัติ และการติดตามผลการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะดังกล่าว
- ขอบเขตของการประมวลผลโครงการที่พึ่งตนเองได้ ทั้งในด้านประสิทธิภาพ การดำเนินงานและคุณภาพของผลงาน
- การดำเนินการกับโครงการหรือกิจกรรมที่ผลการประเมินไม่เป็นที่น่าพอใจ หรือล้มเหลว โดยเฉพาะโครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับความสนับสนุนจากแหล่ง ทุน
- การเผยแพร่ผลการประเมินที่ดีเด่น เพื่อเป็นตัวอย่างแก่โครงการหรือกิจกรรม อื่นๆ ต่อไป

แผนภูมิที่ 2 : ข้อเสนอแนะ : การติดตามประเมินผล

- ประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามแผน
- ชำนาญ / กิจกรรม
- ปัญหา / อุปสรรคที่ทำให้เบี่ยงเบนไปจากแผน
- การแก้ไขปัญหา / อุปสรรค
- ผลของการแก้ไข

บรรณานุกรม

- A summary "Excellence for all : Meeting Special Educational Needs : A programme of action", <http://www.dfes.gov.uk/senap/summary.htm> visited 9 June 1999.
- Ainscow, M., Jangira N. K. and Anupam Ahuja, Responding to Special Needs Through Teacher Development, in P. Zinkin and H. Mc Conachie (eds.), **Disabled Children and Developing Countries**, Mackeith Press, Forthcoming.
- Aldgate, J., Tunstill, J., McBeath G., and Ozolins, R. (1995), **Implementing Section 17 of the Children Act - the first 18 months**, University of Leicester : Report for the Department of Health.
- Amin, K. and Oppenheim, C. (1992), **Poverty in Black and White : Deprivation and Ethnic Minorities**, London : Child Poverty Action Group.
- Anderson, E. M. and Clarke, L. (1982), **Disability in Adolescence**, London : Methuen.
- Appleton, P.(1995), "Young people with disability : aspects of social empowerment", in Cloke, C. and Davis, M. (eds.) **Participation and Empowerment in Child Protection**, London : Pitman.
- Archard, D. (1993), **Children : Rights and Childhood**, London : Routledge.
- Armstrong, D. and Galloway, G. (1994), "Special educational needs and problem behaviour : making policy in the classroom", in Riddle, S. and Brown, S. (eds.) **Special Educational Needs Policy in the 1990s**, London : Routledge.
- Armstrong, D. K., Galloway, D. and Tomlinson, S.(1993), "Assessing Special Educational Needs : the child's contribution", *British Educational Research Journal*, 19 (2) : 121-31.
- Ashman A. and John Elkins (eds.) (1994), **Educating Children with Special Needs**, New York, London, Toronto, Sydney Tokyo, Prentice Hall.
- Australian Bureau of Statistics (1999), **Children, Australia : A Social Report**, Australia : Australian Bureau of Statistics.
- Baker, J. and Zigmond, N. (1989), **Snapshots of an Elementary School : are Regular Education Classes Equipped to Accommodate LD Students?**, project report, Pittsburgh: University of Pittsburgh.
- Barn, R. (1993a) "Black and white child care careers : a different reality", in Marsh, P. and Triseliotis, J. (eds), **Prevention and Reunification in Child Care**, London : Batsford.
- Barn, R. (1993b) **Black Children in the Public Care System**, London : Batsford.
- Bee, H. (1995), **The Developing Child**, New York: Harper Collins.
- Bennathan, M. (1992), "The Care and Education of Troubled Children" *Therapeutic Care and Education* 1(1): 37-49.
- Berger, P. and Luckmann, T. (1971), **The Social Construction of Reality**, Harmondsworth : Penguin.
- Berndt, T. J. and Bulleit, T. N. (1985), "Effects of sibling relationships on pre-schoolers' behaviour at home and at school", *Developmental Psychology*, 21 (5): 761-67.

- Bessell, S. (1995), **Educating Working Children: Ensuring Access, Creating Alternatives**, Drafted paper presented at the “Child Labour: What Can Be Done” Conference, Monash University, Melbourne, 1-2 December 1995.
- Borland, M., Brown, J., Hill, M. and Buist, M. (1996), **Parenting in Middle Childhood**, Glasgow: Report to Health Education Board for Scotland.
- Boulton, M. J. (1992) ‘Participation in playground activities at middle school’, *Educational Research*, 34 (3): 167-82.
- Boushel, M. (1994) ‘The protective environment of children: towards a framework for anti-oppressive, cross-cultural and cross-national understanding’, *British Journal of Social Work*, 24: 173-90.
- Boushel, M. and Lebacqz, M. (1992) ‘Towards empowerment in child protection work’, *Children & Society*, 6 (1) : 38-50.
- Bowlby, J. (1956) *Child Care and the Growth of Love*, Harmondsworth: Penguin.
- Bowman, I., Wedell, K., and Wedell N. (1985), **Helping Handicapped Pupils in Ordinary Schools : Strategies for Teacher Training**, UNESCO : Paris.
- Brandon, M. (1996), ‘Attachment in child protection assesment: Implications for helping’, in Howe, D., **Attachment Theory and Child and Family Social Work**, Aldershot: Avebury.
- Brannen, J. (1996), ‘Discourses of adolescence : Young people’s independence and autonomy within families’, in J. Brannen and M. O’Brien (eds.), **Children in Families**, London: Falmer Press.
- Brown, S. and Riddell, S. (eds.) (1992), **Class, Race and Gender in Schools : A New Agenda for Policy and Practice in Scottish Education**, Edinburgh: Scottish Council for Research in Education.
- Brown, U. and Tait, L. (1992), **Working Miracles: Experiences of Jobs and Childcare**, Glasgow: Scottish Low Pay Unit.
- Bureau of Women and Young Workers (1995), “Child Labour Policies and Programmes in the Philippines”, in Bequele A. and J. Boyden (eds.), **Combating Child Labour**, Geneva : ILO.
- Carnine, D.W. and Kameenui, E.J.(1990), “The general education initiative and children with special needs : a false dilemma in the face of true problems”, *Journal of Learning Disabilities* 23, 3, pp. 141-148.
- Chasty, H. and Freil, J. (1993), **Children with Special Needs**, London: Jessica Kingsley.
- Chazan, M., Laing, A. F. and Davies, D. (1994), **Emotional and Behavioural Difficulties in Middle Childhood**, London: Falmer Press.
- CHILDHOPE Asia (Philippines) (1994), **Bahay Tuluyan, Dangpanan, Community Scouts Youth Guidance Center: Case Studies of Innovative Street Children Programs in the Philippines**, Manila : CHILDHOPE Asia (Philippines), Inc.
- Children and Youth Foundation of the Philippines (1999), **1998 Annual Report**, Manila : Children and Youth Foundation of the Philippines.
- Children’s Rights Development Unit (CRDU) (1994), **UL Agenda for Children**, London : CRDU.
- Children’s Rights Development Unit, (1994), **UK Agenda for Children : A Summary - documenting key breaches of the UN Convention on**

- the Rights of the Child**, Geneva : NGO Group for the UN Convention on the Rights of the Child.
- Cochran, M., Larner, D., Riley, D., Gunnarson, L., and Henderson, C. R. (1990), **Extending Families: The Social Networks of Parents and Their Children**, Cambridge : Cambridge University Press.
- Cohen, B. and Hagen, O. (1997), **Children's Services: Shaping Up for the Millennium**, Edinburgh: HMSO.
- Colclough C. and Keith M. Lewin (1993), **Educating All the Children: Strategies for Primary Schooling in the South**, Oxford : Clarendon.
- Coles, B. (1995), **Youth and Social Policy : Youth Citizenship and Young Careers**, London: UCL Press.
- Collings, W. A., Harris, M. L. and Susman, A. (1995), 'Parenting during Middle Childhood', in M. H. Bornstein (ed.) **Handbook of Parenting: Children and Parenting**, Vol. 1, Hillsdale : Lawrence Erlbaum.
- Colton, M., Drury, C. and Williams, M. (1995), 'Children in Need : Definition, Identification and Support', *British Journal of Social Work*, 25: 711-28.
- Copeland, I. C. (1994), 'Exclusion From School: The Agenda and the Players', *Education Today*, 44 (4): 13-20.
- Coppock, V. (1996), 'Mad. Bad or Misunderstood? A Critical Analysis of State Responses to Children and Young People Whose Behaviour is Defined as "Disturbed" or "Disturbing"', *Youth & Policy*, 53: 53-65.
- Cor J.W. Meijer, Sip Jan Pijl and Seamus Hegarty (eds) (1994) , **New Perspectives in Special Education: A six-Country Study of Integration**, London and New York : Routledge.
- Crittenden, P. M. (1985), 'Social networks, quality of child-rearing and child development', *Child Development*, 56: 1299-1313.
- Croce, O., Hill, B. and Williams, M. (1996), 'Running Our School', in M. John (ed.) **Children in Charge. The Child's Rights to a Fair Hearing**, London: Jessica Kingsley.
- Department of Health (1991a) **Guidance on the Children Act 1989**, London: HMSO.
- Department of Health (1991b) **Patterns and Outcomes in Child Placement**, London: HMSO.
- King , R. and Craddock , L. (1991), "The Challenge of Minority Indigenous People in Majority Culture Schools: The Aboriginal Australians", in **Quality Education for All: Innovative Thrusts and strategies**, Papers Presented at the Third SEAMEO INNOTECH International Conference, Manila, Philippines, 19-21 November 1991.
- Cope, R. (et.al.) (1991), "Enhancing Quality and Equity in Depressed, Deprived and Underserved Urban School: The Philippine Study", in **Quality Education for All: Innovative Thrusts and strategies**, Papers Presented at the Third SEAMEO INNOTECH International Conference, Manila, Philippines, 19-21 November 1991.
- Duncan, G., Brooks-Gunn, J. and Klebanov, P. K. (1994), 'Economic Deprivation and Early Childhood Development', *Child Development*, 65: 296-318.

- Education Committee, House of Commons (1996), **Special Educational Needs: The Working of The Code of Practice and The Tribunal, Second Report**, No. 205, London: HMSO.
- Education for Homeless Children and Youth, **1994 Stewart B. McKinney Homeless Assistance Act (Subtitle B of Title VII)**, <http://www.serve.org/nche/SBMcKin.htm>, visited 3 June 1999.
- Education for Homeless Children and Youth, **The FY2000 Budget and Homelessness**, <http://nch.ari.net/fy22000.html>, visited 3 June 1999.
- Education Rights Project, **NCH Education Rights Project**, <http://nch.ari.net/edrights.html>, visited 3 June 1999.
- Edward J. Cain and Florence M. Taber (1987), **Educating Disabled People for the 21st Century**, Boston/Toronto/San diego : A College Hill Publication Little, Brown and Company (Inc.), 1987.
- Eekelaar, J. (1992), 'The Importance of Thinking that Children Have Rights', *International Journal of Law and the Family*, 6: 221-235.
- EHCY State Coordinators, **Directory of State Coordinators for the Education of Homeless Children and Youth**, <http://nch.ari.net/EHCY.html>, visited 3 June 1999.
- Erlindo Pefianco, Marcial Salvatierra and Napoleon Imperial (1993), "Towards Achieving Educational Quality: The Philippine Plan of Action", **Quality Education for All: Innovative Thrusts and Strategies**, Third SEAMEO INNOTECH International Conference, Manila, Philippines, 19-21 November 1991, South Asian Minister of Education Organization Regional Center for Educational Innovation and Technology (SEAMEO INNOTECH), Quezon City, 1993.
- Formative Evaluation Research Associates (1998), **IYF/Partner Evaluation Capacity and Resource Inventory**, Baltimore: International Youth Foundation.
- Franklin, B. (1995a), 'Children's Rights : an overview', in B. Franklin (ed.), **The Handbook of Children's Rights**, London: Routledge.
- Franklin, B. (1995b), **The Handbook of Children's Rights**, London: Routledge.
- Fulcher, G. (1989), **Disabling Policies? A Comparative Approach to Education Policy and Disability**, London: The Falmer Press.
- Galloway, D., Armstrong, D. K., and Tomlinson, S.(1994), **The Assessment of Special Educational Needs :Whose Problem?**, London: Longman.
- Gersch, I. S. and Nolan, A. (1994), 'Exclusion: What the Children Think', *Educational Psychology in Practice*, 10 (1): 35-45.
- Gibbons, J. (1995), 'Family support in Child Protection', in Hill, M., HawthorneKirk, R. and Part, D. (eds.), **Supporting Families**, Edinburgh: HMSO.
- Gillian Haines and John Seeley (1998), **The Case Study as an Evaluation Method, International Youth Foundation**, unpublished.
- Giroux, H. A. (1994), 'Doing Cultural Studies: Youth and the Challenge of Pedagogy', *Harvard Educational Review*, 64 (3): 278-308.
- Goonesekere, S. (1994), 'National policies on children's rights and international norms' in Asquith, S. and Hill, M. (eds.) (1994), **Justice for Children**, Dordrecht: Martinus Nijhoff.
- Gorard, S. A. C. (1996), 'Fee-paying schools in Britain - a peculiarly English phenomenon', *Educational Review*, 48 (1): 89-93.

- Grant, J. P. (1999), **Useful information about Brazilian Projects and Initiatives**,
Declarations on December 21st, 1993, upon release of UNICEF's State
of the World's Children Report, in
<http://www.brazil.org.uk/welcome.html>, visited 19/2/99.
- Hadley, R. and Wilkinson, H, (1995), 'Integration and its future : a case study of
primary education and physical disability', *Disability and Society*, 10
(3): 309-23.
- Hammarburg, T. (1990), 'The UN Convention on the Rights of the Child - and How
to make It Work', *Human Rights Quarterly*, 12 : 97-105.
- Hannan, A. (1996), 'Equality Assurance, Children's Rights and Education', in M.
John (ed.), **Children in Our Charge**. London: Jessica Kingsley.
- HawthorneKirk, R. (1995), 'Social support and early years centres', in M. Hill,
HawthorneKirk, R. and Part, D. (eds.), **Supporting Families**,
Edinburgh: HMSO.
- Heath, A. F., Colton, M. J. and Aldgate, J. (1994), 'Failure to escape: A longitudinal
study of foster children's educational attainment', *British Journal of
Social Work*, 24, 241-60.
- Hegarty, S. (1992), **Educating Children and Young People with Disabilities :
Principles and the Review of Practice**, UNESCO.
- Hendrick, H. (1994), **Child Welfare: England 1872-1989**, London : Routledge.
- Hill, M. and Aldgate, J. (1996), 'The Children Act 1989 and recent development in
research in England and Wales', in Hill, M. and Aldgate, J. (eds.),
Child Welfare Services, London : Jessica Kingsley.
- Hiponia, V. L. (1994), "Community Scouts Youth Guidance Center", in
CHILDHOPe Asia (Philippines), **Bahay Tuluyan, Dangpanan,
Community Scouts Youth Guidance Center: Case Studies of
Innovative Street Children Programs in the Philippines**, Manila :
CHILDHOPe Asia (Philippines).
- Hirst, M. and Baldwin, S. (1994), **Unequal Opportunities : Growing Up Disabled**,
London : HMSO.
- Hogan, V. (1996), 'Consulting children about play', in John, M. (ed.), **Children in
Our Charge : The Child's Right to Resources**, London : Jessica
Kingsley.
- Home Authorities's Remaining Responsibilities for Services Provided to Extra-
District Pupils, http://www.dfee.gov.uk/circulars/2_95/homeaut.htm,
visited 10 June 1999.
- Homeless Youth, **NCH Fact Sheet # 11, National Coalition for the Homeless**,
<http://nch.ari.net/EHCY.html>, visited 3 June 1999.
- International Youth Foundation (1998), **Assessment, Documentation and
Evaluation: A Key Tools for Enhancing the Effectiveness, Scale
and Sustainability of Programme Serving Children and Youth**,
Baltimore : International Youth Foundation.
- Spring, J. (1994a), **American Education**, New York, McGraw-Hill, Inc.
- Spring, J. (1994b), **The American School 1642-1993**, New York, McGraw-Hill, Inc.
- Jonsson, T. (1992), *Special Needs Education : Background Document, Regional
Seminars on Policy, Planning and Organization for Children and
Young People with Special Needs 1992-1993*, UNESCO.
- Leones, L. D., **Philippines**, pp. 95-96.

- Making the Grade : Successes and Challenges in Educating Homeless Children and Youth**, The 1996 Position Document of the National Association of State Coordinators for the Education of Homeless Children and Youth, <http://nch.ari.net/education/>, visited 3 June 1999.
- Myers, W. (1995), "Alternative Services for Street Children: The Brazilian Approach", in Bequele Assefa and Jo Boyden, **Combating Child Labour**, Geneva, International Labour Office, 1995.
- National Coalition for the Homeless, **Homelessness : Current Legislative and Policy Issues**, <http://nch.ari.net/legislat.html>, visited 3 June 1999.
- National Commission on Equality and Opportunity, 'National Indigenous Legal Curriculum', <http://www.hreo.gov.au.....html>, visited 19/2/99.
- NGO Coalition for Monitoring the CRC, **Supplementary Report to the Philippine Report on the Implementation of the Convention on the Rights of the Child**, 1994.
- Ogadhoh, K. and Marion Molteno (1998), **A Chance in Life: Principles and Practice in Basic Primary Education for Children**, London, Save the Children.
- Orteza, E. (1994), "BAHAY TULUYAN: Alternative Education by Junior Educators", in CHILDHOPe Asia (Philippines), **Bahay Tuluyan, Dangpanan, Community Scouts Youth Guidance Center: Case Studies of Innovative Street Children Programs in the Philippines**, Manila, CHILDHOPe Asia (Philippines).
- Peter Mittler, Helle Mittler and Helen Mc Conachie (1986), **Working Together: Guidelines, for Partnership Between Professionals and Parents of Children and Young People with Disabilities**, Guides for Special Education No. 2, UNESCO.
- Planning and Evaluation Service, Office of the Under Secretary, U.S. Department of Education (1999), **Federal Education Legislation Enacted in 1994 : An Evaluation of Implementation and Impact Executive Summary**, U.S. Department of Education.
- Replication and Program Strategies, Inc. (1995) **Replication : Self Assessment Tool**, Philadelphia : Replication and Program Strategies, Inc.
- Rizzini, I., Irma Rizzini and F. R. Borges (1998), "Brazil: Children's Strength is not in Their Work", in Salazar, Maria Cristina and Walter Alarcon Glasinovich (eds.), **Child Work and Education: Five Case Studies from Latin America**, Aldershot/Brookfield USA/Singapore/Sydney : Ashgate/UNCEF.
- Statistical Bulletin 2/98 Special Educational Needs in England : January 1997, <http://www.dfes.gov.uk/sen/statis.htm>, visited 10 June 1999.
- Steward B. McKinney Homeless Assistance Act, Education for Homeless Children and Youth, **The Educational Excellence for All Children Act of 1999**, <http://www.ed.gov/offices/OESE/ESEA/prospectus/homeless.html>, visited 3 June 1999.
- Street Children? Brazilian Government Action**, <http://www.brazil.org.uk/welcome.html>, visited 19/2/99.
- Swift, A. (1999), **Working Children Get Organised: An Introduction to Working Children's Organisations**, London : Save the Children.

- The Australian Youth Foundation (1998a), **Partnerships for the Millennium and Beyond**, Sydney : The Australian Youth Foundation.
- The Australian Youth Foundation (1998b), **START : Do-it-Yourself Evaluation Manual : An Integrated Approach to Project Management and Evaluation**, Sydney : The Australian Youth Foundation.
- The Government of the Philippines(1997), **Additional Information to the Philippines' Initial Report on the Implementation of the Convention on the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights**, E/1989/5/Add.11.
- The Philippines' Initial Report on the Implementation of the Convention on the Rights of the Child**, 1992, CRC/C/3/Add.23.
- The Philippines' Initial Report on the Implementation of the Convention on the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights**, 1994, E/1986/3/Add.17.
- UNESCO (1995), **Review of the Present Situation in Special Needs Education**, Paris :UNESCO.
- UNESCO (1996), **Legislation Pertaining to Special Needs Education**, Paris : UNESCO
- UNICEF (1999), **State of the World Children**, New York : UNICEF.
- Will Their Future be Different?**, A Survey of State Homeless Education Programs, July 1997, <http://nch.ari.net/edsurvey97/>

รายชื่อองค์กรที่มีบริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส

UNITED STATES OF AMERICA

ALABAMA STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Alabama State Department of Education
Address	State Department of Education 5348 Gordon Persons Building 50 North Ripley Street Montgomery, Alabama 36130-3901 Tel. : (334) 242-8199 Fax. : (334) 242-0496
Contact person	Dr. Dorothy Riggins Coordinator for Special Programs
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

ALASKA DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Alaska Department of Education
Address	Education of Homeless Children and Youth Program Alaska Department of Education 801 West 10 th Street, Suite 200 Juneau, Alaska 99801-1894 Tel. : (907) 465-8706 Fax. : (907) 465-2989
Contact person	Ms. Kathy Wineman Coordinator
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

ARIZONA STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Arizona State Department of Education
Address	Education of Homeless Children and Youth Academic Support Division State Department of Education

	1535 Jefferson Street Phoenix, Arizona 85007 Tel. : (602) 542-2014 Fax. : (602) 542-3050
Contact person	Ms. Jennifer Henderson Coordinator for Education of Homeless Children and Youth Academic Support Division
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

ARKANSAS STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Arkansas State Department of Education
Address	Arkansas State Department of Education State Education Building 4 State Capitol Mall Little Rock, Arkansas 72201-1071 Tel. : (501) 682-4269 Fax. : (501) 682-5010
Contact person	Arlen Jones Homeless Grant Coordinator
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

ART OF LIVING CORE PROGRAM

Institution	The Catholic Charities
Address	721 N. LaSalle Dr. Chicago, Illinois 60610 Tel: (312) 266-6100 Ext. 299 Fax: (312) 266-7146
Contact person	Ms. Patricia Canessa, M.A. Program Director
Area of concern, activities/strategies	- offer a broad range of multi-disciplinary comprehensive services to school age (11-19 years) pregnant and parenting adolescents from poor, inner city areas of Chicago including (1) health services, such as nursing care and counselling on fetal development, pregnancy, childbirth, maternal bonding, nutrition and family life; (2) educational services, so

	that they can continue their education without falling behind or dropping out; and (3) social services in the form of emotional support, information on family life issues, parenting and social skills training, child care planning services and referral to other relevant agencies for alternative education and training programs.

BEACONS

Institution	The City of New York Department of Youth Services
Address	44 Count Street, Brooklyn, NY 11201-4499 USA Tel. (718) 403 -5364 / 5307 Fax. (718) 488-8719
Contact person	William Baret Director
Area of concern, activities/strategies	- school-community partnerships for meeting the needs of disadvantaged youth

BRIDGE OVER TROUBLED WATER

Institution	Bridge Over Troubled Water
Address	BOTW Massachusetts, U.S.A.
Contact person	Director
Area of concern, Activities / strategies	- assist runaway and homeless children providing medical care, drop-in counseling, runaway service and street work including education - training in self-esteem and positive inter- relationship, drugs and HIV / AIDS

CALIFORNIA STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	California State Department of Education
Address	State Homeless Contact State Department of Education 721 Capitol Mall, Third Floor P.O. Box 944272 Sacramento, CA 94244-2720 Tel. : (916) 653-4908 Fax. : (916) 657-5021
Contact person	Mr. Doug McDougall
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial

	support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

CALIFORNIA ASSOCIATION OF STUDENT COUNCIL

Institution	California Association of Student councils - CASC
Address	1212 Preservation Park Way, Oakland, CA 94612, USA Tel. (510)834-2272 Fax. (510) 834-2275
Contact person	Dr.June Thompson Executive Director
Area of concern, activities/strategies	- provide young people with leadership and life skills training

CALIFORNIA CONSERVATION CORPS

Institution	California Conservation Corps - CCC
Address	1719 24 th Street, Sacramento, CA 95816 USA Tel. (916)341-3173 Fax. (916) 445-1007
Contact person	Walt Auburn Associate Director of Development
Area of concern, activities/strategies	- a youth development program focused on building job skills through environmental work

CELEBRATE YOUTH!

Institution	Celebrate Youth!
Address	1634 University Blvd. NE Albuquerque, New Mexico 87131 USA Tel: (505) 277-5883 Fax: (505) 277-8975
Contact person	Francisca (Paquita) Hernandez Director, Celebrate Youth!
Area of concern, activities/strategies	- create drug prevention program through enhancement of self-esteem and potential development of youth

CHILDREN'S EXPRESS

Institution	Children's Express - CE
Address	1331 H St, NW, Suite 900, Washington DC 20005 USA Tel. (202)737-7377 Fax. (202) 737-0193 Email.: sl@dc.ce.org http://www.ce.org
Contact person	Eric Graham President
Area of concern, activities/strategies	- provide young people with valuable skills and a clear voice on issues affecting them

CITIES IN SCHOOLS

Institution	Cities in Schools, Inc.
Address	CIS Virginia, U.S.A.
Contact person	Director
Area of concern, Activities / strategies	- assist at-risk youth in schools and alternative school settings - training of community leaders to offer coordinated services to youth-at-risk

CITY LIGHTS SCHOOL

Institution	City Lights School
Address	62 T Street NE Washington, D.C. 20002 Tel: (202) 832-4055 Fax: (202) 832-3654
Contact person	Dr. Bert L'Homme Executive Director
Area of concern, activities/strategies	- to provide a package of comprehensive service to adolescent and young adults between 12 and 22 years of age. The youth participating in the program are 'hard core' school dropouts, juvenile delinquents, teen parents, and seriously emotionally disturbed youth from some of Washington's poorest and most violent neighborhoods.

COCA-COLA VALUED YOUTH PROGRAM

Institution	Intercultural Development Research Association (IDRA)
Address	5835 Callaghan Road, Suite 350 San Antonio, Texas 78228 Tel: (512) 684-8180 Fax: (512) 684-5389
Contact person	Dr. Maria Robledo Moncel, Executive Director
Area of concern, activities/strategies	- developed by IDRA in 1984 for Hispanic students at risk of dropping out of school, helping them to improve school achievement, self-concept and aspirations for the future. The activities of the program based on cross-age tutoring.

COLORADO DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Colorado Department of Education
Address	State Homeless Contact Colorado Department of Education 201 East Colfax Avenue Denver, Colorado 80203 Tel. : (303) 866-6903 Fax. : (303) 866-6785
Contact person	Ms. Karen Connell
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

COMMUNITIES IN SCHOOLS

Institution	Communities in School - CIS
Address	1199 North Fairfax Street, Suite#300, Alexandria, VA 22314-1436 USA Tel. (703) 519-8999 Fax. (703) 519-7213
Contact person	Sally DeLuca VP for Training
Area of concern, activities/strategies	- encourage young people to stay in school

CONNECTICUT STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Connecticut State Department of Education
Address	Education for the Homeless Connecticut State Department of Education 25 Industrial Park Road Middletown, Connecticut 06457 Tel. : (860) 638-4195 Fax. : (860) 638-4231
Contact person	Mr. Judy Halpren
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

CREATING LASTING CONNECTIONS

Institution	Council on Prevention and Education Substances
Address	1228 East Breckinridge St., Louisville, Kentucky 40204 USA Tel. (502) 583-6820 Fax. (502) 583-6832
Contact person	Ted Strader Executive Director
Area of concern, activities/strategies	- connect church communities, youth and adults in the fight against substance abuse

DELAWARE STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	ESEA Chapter 1, Migrant Education
Address	ESEA Chapter 1, Migrant Education Townsend Building P.O. Box 1402 Dover, Delaware 19903 Tel. : (302) 739-2767 Fax. : (302) 739-3744
Contact person	Mr. Frank Soriano State Specialist
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

FLORIDA A&M UNIVERSITY

Institution	College of Education Florida A&M
Address	Homeless Program College of Education Florida A&M Tallahassee, Florida 32307 Tel. : (904) 599-8483 Fax. : (904) 599-8485
Contact person	Mr. Charles Ervin
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

GEORGIA STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Program for Homeless Children Georgia State Department of Education
Address	Program for Homeless Children Georgia State Department of Education 1962 Twin Towers East Atlanta, Georgia 30334 Tel. : (404) 656-4431 Fax. : (404) 656-5976
Contact person	Mr. David Davidson
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

HAWAII STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Hawaii State Department of Education
Address	Homeless Concerns Program Section Personnel Services Section Hawaii State Department of Education 2530 10 th Avenue, Room A-15 Honolulu, Hawaii 96816 Tel. : (808) 733-4490 Fax. : (808) 733-4492 Email: elaine_takenaka@notes.k12.hi.us
Contact person	Ms. Elaine Takenaka State Contact

Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

HIGH/SCOPE'S ADOLESCENT PROGRAM

Institution	High/Scope Educational Research Foundation
Address	600 N River Street, Ypsilanti, MI 48189 USA Tel. (313)485-2000 Fax. (313) 485-0704
Contact person	John Weiss Director of Adolescent Programs
Area of concern, activities/strategies	- promote interaction and understanding among young people from diverse cultures

ILLINOIS STATE BOARD OF EDUCATION

Institution	Illinois State Board of Education
Address	Homeless Program Illinois State Board of Education 100 North 1 st Street C-418 Springfield, Illinois 62777 Tel. : (217) 782-3370 Fax. : (217) 782-9224
Contact person	Dan Miller, State Coordinator Mr. Gary Dickinson, State Contact
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

INDIANA STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Indiana State Department of Education
Address	Homeless Program Indiana State Department of Education State House, Room 229 Indianapolis, Indiana 46204-2798 Tel. : (317) 232-0548 Fax. : (317) 233-9293
Contact person	Dr. Marlene Knopp State Contact

Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

IOWA STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Iowa State Department of Education
Address	Bureau of Federal School Improvement Iowa State Department of Education Grimes State Office Building Des Moines, Iowa 50319-0146 Tel. : (515) 281-3966 Fax. : (515) 242-6025
Contact person	Dr. Ray Morley
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

JACKIE ROBINSON CENTER FOR PHYSICAL CULTURE

Institution	Jackie Robinson Center for Physical Culture
Address	1424 Fulton Street, Brooklyn, NY 11216 USA Tel. (718) 773-3456 Fax. (718) 773-3489
Contact person	Ozelious Clement Director
Area of concern, activities/strategies	- provide vulnerable youth with educational, cultural and sporting opportunities

JOB CORPS

Institution	U.S. Department of Labor Employment and Training Administration
Address	U.S. Department of Labor Employment and Training Administration Washington D.C., U.S.A.
Contact person	Program Director
Area of concern, Activities / strategies	- training and employment program aimed at alleviating the severe employment problems faced by disadvantaged youth - basic education, vocational skills training, work experience, counselling, health care and related

	support services.

JOBS FOR AMERICA'S GRADUATES

Institution	Jobs for America's Graduates - JAG
Address	1729 King Street Suite 200, Alexandria, VA 22314 USA Tel. (703) 684-9479 Fax. (703) 684-9489
Contact person	Adrienne Smith Vice President
Area of concern, activities/strategies	- help young people in the journey from school, to work, to a quality career

KANSAS STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Kansas State Department of Education
Address	State Homeless Contact Kansas State Department of Education 120 East 10 th Street Topeka, Kansas 66612 Tel. : (785) 296-4906 Fax. : (785) 296-7933
Contact person	Ms. Norma Cregan
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

KENTUCKY STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Kentucky State Department of Education
Address	Homeless Program Kentucky State Department of Education 500 Mero Street, Room 817 Frankfort, Kentucky 40601 Tel. : (502) 564-7272 Fax. : (502) 564-8149 Email: mmarshall@kde.state.ky.us
Contact person	Ms. Mary Marshall State Contact
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to

	facilitate them to complete basic education

KIDS ARE SPECIAL

Institution	Kids Are Special
Address	Catifornia, U.S.A.
Contact person	Program Manager
Area of concern, Activities / strategies	- drug prevention, promotion of overall human development in families, schools and social settings - training in leadership, self esteem

LOUISIANA STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Louisiana State Department of Education
Address	Homeless Program Louisiana State Department of Education 626 North 4 th Street Baton Rouge, LA 70802 Tel. : (225) 342-3670 or 342-1190 or 800-259-8826 Fax. : (225) 342-5297
Contact person	Mr. Luke A. Chiniche, Jr., Ed.S. State Contact
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

MAINE STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Maine State Department of Education
Address	Truancy, Dropout and Alternative Education Maine State Department of Education State House Station#23 Augusta, Maine 04333 Tel. : (207) 287-5111 Fax. : (207) 287-5927
Contact person	Mr. Frank J. Antonucci, Jr. Consultant
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

MARYLAND STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Maryland State Department of Education
Address	Education of Homeless Child and Youth Maryland State Department of Education 200 West Baltimore Street, 4 th Floor Baltimore, Maryland 21201 Tel. : (410) 767-0293 Fax. : (410) 333-8148
Contact person	Mr. Walter Varner Coordinator
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

MASSACHUSETTS STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Massachusetts State Department of Education
Address	Education of Homeless Child and Youth Massachusetts State Department of Education 350 Main St. Malden, Massachusetts 02148 Tel. : (781) 388-3300 ext. 382 Fax. : (781) 388-3476 Email : sfarb@mass.doe.edu
Contact person	Ms. Sasan Farb Coordinator
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

MICHIGAN STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Michigan State Department of Education
Address	Customer Satisfaction Program Michigan Department of Education P.O. Box 30008 Lansing, Michigan 48909 Tel. : (517) 373-4581 Fax. : (517) 7113
Contact person	Ms. Cecillia Santa Ana Supervisor
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

MINNESOTA STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Minnesota State Department of Education
Address	Minnesota State Department of Children and Families Learning Learner Options Division 1500 Highway 36, A 24 Roseville, MN 55113-4266 Tel. : (651) 582-8282 Fax. : (651) 582-8727 Email : thomas.gray@state.mn.us
Contact person	Mr. Tom Gray State Coordinator
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

MISSISSIPPI STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Mississippi State Department of Education
Address	Education of Homeless Children and Youth Mississippi State Department of Education P.O. Box 771 Jackson, Mississippi 39205 Tel. : (601) 359-3499 Fax. : (601) 359-2587 Email : gwhite@mdek12.state.ms.us

Contact person	Ms. Gloria White State Coordinator
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

MISSOURI STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Missouri State Department of Education
Address	Federal Grants Management Department of Elementary and Secondary Education P.O. Box 480 Jefferson City, Missouri 65102 Tel. : (573) 751-2046 Fax. : (573) 526-6698 Email : scockrum@mail.dese.state.mo.us
Contact person	Shawn Cockrum Supervisor
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

MOBILITY INTERNATIONAL

Institution	Mobility International USA
Address	MI USA Eugene, Oregon, U.S.A.
Contact person	Program Director
Area of concern, Activities / strategies	- integrate young people with disabilities into leadership and international exchange programs - training in leadership, organizational skills, cross cultural perspectives, experiment with independent living in foreign settings

MONTANA STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Montana State Department of Education
Address	Homeless Program Office of Public Instruction State Capitol Helena, Montana 59620

	Tel. : (406) 444-2036 Fax. : (406) 444-3924
Contact person	Mr. Terry Teichrow State Contact
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

NATIONAL COALITION FOR THE HOMELESS

Institution	National Coalition for the Homeless
Address	1012 Fourteenth Street, NW Suite# 600 Washington, DC 20005-3410 Tel. : 202-737-6444 Fax. : 202-737-6445
Contact person	Barbara Duffield
Area of concern, activities/strategies	- provide information on homelessness and programs emergency shelter grants, health care for the homeless, and education for homeless children.

NATIONAL YOUTH LEADERSHIP COUNCIL

Institution	National Youth Leadership Council - NYLC
Address	1910 West County Road B, St. Paul, MN 55113 USA Tel. (612) 631-3672 Fax. (612) 631-2955
Contact person	James Kielsmeier President
Area of concern, activities/strategies	- promote experiential learning through community service

NEBRASKA STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Nebraska State Department of Education
Address	Education for Homeless Children and Youth Program Nebraska State Department of Education 301 Centennial Mall South P.O. Box 94987 Lincoln, Nebraska 68509 Tel. : (402) 471-2478 Fax. : (402) 471-0117 Email : judy_k@nde4.ndestate.ne.us
Contact person	Mrs. Judy Klein

	Coordinator
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

NEVADA STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Nevada State Department of Education
Address	Nevada Homeless Youth Education Program Community Chest, Inc. P.O. Box 8876 Reno, Nevada 89507-8876 Tel. : (775) 847-9311 Fax. : (775) 847-9335
Contact person	Mr. Shaun Griffin
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

NEW HAMPSHIRE STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	New Hampshire State Department of Education
Address	Homeless Children and Youth New Hampshire State Department of Education 101 Pleasant Street Concord, New Hampshire 03301 Tel. : (603) 271-3840 Fax. : (603) 271-1953
Contact person	Lynda Thistle Elliott, M.Ed., CHES Education Consultant
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

NEW JERSEY STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	New Jersey State Department of Education
Address	Homeless Program New Jersey State Department of Education CN 500 Trenton, New Jersey 08625 Tel. : (609) 633-1304 Fax. : (609) 633-6874
Contact person	Mrs. Anne Corwell State Contact
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

NEW MEXICO STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	New Mexico State Department of Education
Address	Homeless Program New Mexico State Department of Education 300 Don Gaspar Santa Fe, New Mexico 87501-2786 Tel. : (505) 827-6527 Fax. : (505) 827-6504 Email : egurule@sde.state.nm.us
Contact person	Mr. Gene Gurule State Contact
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

NEW YORK STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	New York State Department of Education
Address	New York State Department of Education EBA 381 99 Washington Avenue Albany, New York 12234 Tel. : (518) 474-5807 Fax. : (518) 486-7290
Contact person	Ms. Margretta R. Fairweather Homeless Coordinator

Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

NORTH CAROLINA STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	North Carolina State Department of Education
Address	North Carolina State Department of Public Instruction 301 N. Wilmington Street Raleigh, N.C. 27601-2825 Tel. : (919) 715-1643 Fax. : (919) 715-1897 Email : dbryant@dpi.state.nc.us
Contact person	Mr. David Bryant Homeless Coordinator
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

NORTH DAKOTA STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	North Dakota State Department of Education
Address	Education of Homeless Children and Youth Program Title I Office - 9th Floor - Dept. 201 North Dakota State Department of Public Instruction 600 East Boulevard Avenue Bismarck, North Dakota 58505-0440 Tel. : (701) 328-1876 Fax. : (701) 328-4770 Email : mbrucker@mail.dpi.state.nd.us
Contact person	Ms. Marilyn Brucker Administrator
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

**OFFICE FOR THE EDUCATION OF HOMELESS CHILDREN AND YOUTH,
UNIVERSITY OF TEXAS AT AUSTIN, TEXAS**

Institution	Office for the Education of Homeless Children and Youth University of Texas at Austin
Address	Office for the Education of Homeless Children and Youth University of Texas at Austin Charles A. Dana Center 2901 IH-35 Austin, Texas 78722 Tel. : (512) 475-8765 Fax. : (512) 232-1853
Contact person	Ms. Barbara James
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

OHIO STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Ohio State Department of Education
Address	Homeless Education Division of Federal Assistance Ohio State Department of Education 933 High Street Worthington, Ohio 43085 Tel. : (614) 466-4161 Fax. : (614) 752-1622 Email : fa_dannis@ode.ohio.gov
Contact person	Mr. Thomas Dannis Consultant
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

OKLAHOMA STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Oklahoma State Department of Education
Address	Oklahoma State Department of Education 2500 North Lincoln Boulevard Oklahoma City, Oklahoma 73105

	Tel. : (405) 521-3694 Fax. : (405) 521-6205 Email : Khaley@phoenix.osrhe.edu
Contact person	Mr. Keith Haley Homeless Coordinator
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

ONE-ON-ONE TUTORING PROGRAM

Institution	Midtown Educational Foundation
Address	718 South Loomis Street Chicago, Illinois 60607 Tel: (312) 829-5235 Fax: (312) 829-5248
Contact person	Mr. Jim Palos Executive Director
Area of concern, activities/strategies	- search out and challenge the inner city youth to develop their talents and seek out the best education possibility. - strengthen the academic skills and willpower of students to achieve personal goals, instill in them a spirit of community service and a disciplined work ethic. - challenge parents and guardians to teach dedication and values to their children, and thus the program simultaneously improve parenting skills and strengthens family unity.

OPPORTUNITIES INDUSTRIALIZATION CENTERS INTERNATIONAL

Institution	Opportunities Industrialization Center International
Address	OICI Pennsylvania, U.S.A.
Contact person	
Area of concern, Activities / strategies	- non – formal skills training for self-reliance and contribution to society Replicated in 17 countries in Africa, Southeast Asia, Central America and Europe

OREGON STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Oregon State Department of Education
Address	Homeless Education Program Oregon State Department of Education 255 Capitol St. NE Salem, Oregon 97310-0203 Tel. : (503) 378-3606 ext 600 Fax. : (503) 373-7968 Email : dona.bolt@state.or.us
Contact person	Ms. Dona Horine Bolt State Coordinator
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

PENNSYLVANIA STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Pennsylvania State Department of Education
Address	Education for Homeless Children and Youth Program Division of Early Childhood and Family Education Pennsylvania State Department of Education 333 Market Street, 5th Floor Harrisburg, Pennsylvania 17126-0333 Tel. : (717) 772-2813 Fax. : (717) 787-6824
Contact person	Mr. Leslie Peters State Coordinator
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

PROJECT TEAMWORK

Institution	Center for the Study of Sport in Society, Northeastern University
Address	Center for the Study of Sport in Society Northeastern University Boston, Massachusetts, U.S.A.
Contact person	Lin Dowson, Associate Director
Area of concern, Activities / strategies	- promotion and education of Child Rights - network of multiracial team of nationally – known

	athletes training students in racial, ethnic and human rights sensitivity

RHODE ISLAND STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Rhode Island State Department of Education
Address	Homeless Program Rhode Island State Department of Education Shepard Building 255 Westminster Street Providence, Rhode Island 02903 Tel. : (401) 222-4600 ext. 2372 Fax. : (401) 277-4979
Contact person	Mr. George McDonough State Contact
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

**SCHOOL OF EDUCATION
THE COLLEGE OF WILLIAM AND MARY, VIRGINIA**

Institution	School of Education The College of William and Mary
Address	Education of Homeless Children and Youth Program School of Education The College of William and Mary P.O. Box 8795 Williamsburg, Virginia Tel. : (757) 221-2339 Fax. : (757) 221-2988
Contact person	Dr. James H. Stronge
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

SKILLS FOR DROWING, SKILLS FOR ADOLESCENCE

Institution	Quest International
Address	Quest International Baltimore, U.S.A.
Contact person	Director
Area of concern, Activities / strategies	- assist young people to develop positive social behaviour and social commitments and lead a healthy, drug and alcohol-free lives - training of youth and related adults - replicated in 27 countries

SOUTH CAROLINA STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	South Carolina State Department of Education
Address	Homeless Program South Carolina State Department of Education 1429 Senate Street, Room 806 Columbia, South Carolina 29201 Tel. : (803) 734-8367 Fax. : (803) 734-5685 Email : fwhite@sde.state.sc.us
Contact person	Mr. Frank White State Contact
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

SOUTH DAKOTA STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	South Dakota State Department of Education
Address	Homeless Education Program Department of Education and Cultural Affairs South Dakota State Department of Education 700 Governors Drive Pierre, South Dakota 57501 Tel. : (605) 773-4662 Fax. : (605) 773-3782 Email: terric@deca.state.sd.us
Contact person	Ms. Terri Cordrey Coordinator for Homeless Children, Youth and Adults
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial

	support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

TENNESSEE STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Tennessee State Department of Education
Address	Homeless Program Tennessee State Department of Education Seventh Floor, Gateway Plaza 710 James Robertson Parkway Nashville, Tennessee 37243 Tel. : (615) 532-6249 Fax. : (615) 532-8312
Contact person	Mrs. Karen Jenkins State Contact
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

THE DOOR : A CENTER OF ALTERNATIVES, INC.

Institution	The Door : A Center of Alternatives, Inc.
Address	121 Avenue of the Americas New York, New York 10013-1510 Tel: (212) 941-9090 Fax: (212) 941-0714
Contact person	Mr. Bob Howitt, Executive Director Ms. Julie Glover, Director of External Affairs
Area of concern, activities/strategies	- provide integrated and flexible services to young people between the ages of 12 to 20 who would otherwise be likely not to receive needed services, support and guidance or to have meaningful life opportunities.

THE ENTREPRENEURIAL DEVELOPMENT INSTITUTE

Institution	The Entrepreneurial Development Institute - TEDI
Address	2025 I street NW Suite 1111, Washington DC. 20006 USA Tel. (202)822-8334 Fax. (202) 822-5090
Contact person	Melissa Bradley National Director
Area of concern,	- equip youth with the resources to become

activities/strategies	stakeholders in the economic revitalization of their communities

UTAH STATE OFFICE OF EDUCATION

Institution	Utah State Department of Education
Address	Homeless Education Utah State Office of Education 250 East 500 South Salt Lake City, Utah 84111 Tel. : (801) 538-7501 Fax. : (801) 538-7991
Contact person	Ms. Laurie Lacey Coordinator
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

VERMONT STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Vermont State Department of Education
Address	Homeless Program Vermont State Department of Education State Street Montpelier, Vermont 05602-2703 Tel. : (802) 828-5158 Fax. : (802) 828-3140
Contact person	Ms. Gail Taylor State Contact
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

WASHINGTON STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Washington State Department of Education
Address	Homeless Program Washington State Department of Education Office of the Superintendent of Public Instruction Old Capitol Building, Mail Stop FG-11 Olympia, Washington 98504

	Tel. : (360) 753-3302 Fax. : (360) 664-3575
Contact person	Ms. Melinda Dyer
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

WEST VIRGINIA STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	West Virginia State Department of Education
Address	State Homeless Contact West Virginia State Department of Education Capitol Complex, Room B-309 Charleston, West Virginia 25305 Tel. : (304) 558-2546 Fax. : (304) 558-1613
Contact person	Ms. Lisa Burton-Sites
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

WISCONSIN STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Wisconsin State Department of Education
Address	Equity Mission Team Wisconsin Department of Public Instruction P.O. Box 7841 Madison, Wisconsin 53707-7841 Tel. : (608) 267-1290 Fax. : (608) 267-0364 Email : thomasbj@mail.state.wi.us
Contact person	Ms. Barbara Thomas State Coordinator EHCY
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

WYOMING STATE DEPARTMENT OF EDUCATION

Institution	Wyoming State Department of Education
Address	Home Children and Youth

	Wyoming State Department of Education Hathaway Building, Second Floor 2300 Capitol Avenue Cheyenne, Wyoming 82002 Tel. : (307) 777-7168 Fax. : (307) 777-6234
Contact person	Dr. Paul Soumokil State Contact
Area of concern, activities/strategies	- implement the 1987 Steward B. McKinney Homeless Assistance Act - provide necessary support especially financial support for homeless children and youth in order to facilitate them to complete basic education

YOUTH ACTION PROGRAM

Institution	Youth Action Program - YAP
Address	218 East 106 th St., New York, NY 10029 USA Tel. (212) 860-8170 Fax. (212)427-4236
Contact person	Sonia Bu Executive Director
Area of concern, activities/strategies	- tap the commitment and talent of youth to improve their communities

YOUTHBUILD USA

Institution	YouthBuild USA
Address	PO. Box 443022, Somerville, MA 02144 USA Tel. (617) 623-9900 Fax. (617) 623-4331
Contact person	Dorothy Stoneman President
Area of concern, activities/strategies	- rebuild communities, rebuild lives - engage youth in positive use of energy through construction of houses for the poor.

UNITED KINGDOM

CHILDREN AND WORK

Institution	Save the Children Fund (UK)
Address	17 Groveland Camberwell London SE5 8RD United Kingdom
Contact person	Puala Rodgers
Area of concern, activities/strategies	- research on conditions of working children in Belfast : their working life, the opportunity for education, their employment rights

CORAM LEAVING CARE SERVICES

Institution	Thomas Coram Foundation for Children
Address	5 Rochester Road London NW1 95H United Kingdom
Contact person	Kathy McAuley
Area of concern, activities/strategies	- provide shelter, education and group work services for children leaving local authorities care by training them to develop self-esteem, maturity, independence skills, personal and cultural identity - assistance to young refugees in the form of training in life skills, English literacy and numeracy

DURHAM CHILDREN AND YOUNG PEOPLES'S COUNCIL

Institution	Save the Children Fund (UK)
Address	17 Groveland Camberwell London SE5 8RD United Kingdom
Contact person	Director
Area of concern, activities/strategies	- provide of support and skills training for children and youth to express their views concerning their lives, and to manage their own activities and their own organisation

EDUCATION ON THE STREET : A MORE APPROPRIATE RESPONSE

Institution	ChildHope UK
Address	Lecture Court 151 Farringdon Road London EC1R 3AD United Kingdom Tel : 44-0-171-833-0868
Contact person	Director
Area of concern, activities/strategies	- document lesson-learned on street education in the areas of Metro Manila, Philippines and disseminate best practices to stimulate interests and advocate effective services for street children in other country

EUROPEAN YOUTH PARLIAMENT

Institution	European Youth Parliament; EYP
Address	Fontainebleu Foundation Bettina Carr-Allinson 110A Banbury Road Oxford OX2 6JU United Kingdom Tel : 44 865-311-946 Fx : 44 865-311-797
Contact person	Chairman
Area of concern, activities/strategies	- community development, - citizenship - personal and social development - school-based education programmes

GLOBAL SOCIAL POLICY CONFERENCE - NORTHERN IRELAND

Institution	Save the Children Fund (UK)
Address	17 Groveland Camberwell London SE5 8RD United Kingdom
Contact person	Puala Rodgers
Area of concern, activities/strategies	- meet the needs of children in Northern Ireland in the context of political conflict - research on educational needs of children in political conflict - support and training of young people to organise campaign in express their views about the conflict - practice manual on responding to needs of children affected by the conflict

INTERNATIONAL AWARD PROGRAMME

Institution	International Award Programme
Address	The Duke of Edinburgh's Award International Association Hobart House Grosvenor Place London SW1X 7AE United Kingdom Tel : 44 171-259-5577 Fx : 44 171-259-6626 Email Address : sect@intaward.org World Wide Website: http://www.intaward.org
Contact person	Pual Arengo-Jones Secretary-General
Area of concern, activities/strategies	- community development, - citizenship - personal and social development - school-based education programmes

LEEDS CHILDREN'S RIGHTS WORK

Institution	Save the Children Fund (UK)
Address	17 Groveland Camberwell London SE5 8RD United Kingdom
Contact person	Director
Area of concern, activities/strategies	- assistance and life education for children leaving government's institutional care - campaign to change government's institutional procedures and attitudes

PRINCE'S YOUTH BUSINESS TRUST; PYBT

Institution	Prince's Youth Business Trust; PYBT
Address	18 Park Square East London NW 4LH United Kingdom Tel : 44171-543-1234 Fx : 44171-543-1342 World Wide Web : http://www.princes-trust.org.uk
Contact person	Richard Street Chief Executive
Area of concern, activities/strategies	-work/employment skills, - enterprise development

BRAZIL

BRAZILIAN HUMAN RIGHTS CENTER "PROJECTO LEGAL DO IBISS"

Institution	CENTRO DE DEFESA, GARANTIA EPROMOCAO DE DIREITOS HUMANOS
Address	Ladeira de Santa Teresa 18 20241-140 Rio de Janeiro Country: Brazil Tel. : +55 21 232 1504 or +55 21 252 4458 or +55 21 242 6418 Fax : +55 21 252 0961 Email Address: ibisslegal@ax.apc.org
Contact person	Nanko G Van Buuren (Director: IBISS Umbrella organisation) CRIN Contact Person: Angelica Silva and Carlos Nicodemos
Area of concern, activities/strategies	- contribute to a 'healthy' society' in which human rights are respected, access to public services is guaranteed to all citizens, social injustice is eliminated and citizens are entitled to free cultural and mental development. - the project's key areas of work are in advocacy, juvenile justice and human rights education

CASA DE PASSAGEM

Institution	Casa de Passagem
Address	Centro Brasileiro da Crianca e do Adolescente Rua Dom Vital, 57 Santo Amaro Recife - Pernambuco Brazil 50040 Tel. : (5581) 222-3849, 222-1471 Fax. : (5581) 231-1449
Contact person	Ana Vasconcelos
Area of concern, activities/strategies	- promote health, physical, personal and social development of girl child - training, education, research and advocacy

CEDECA BERTHOLDO WEBER

Institution	CEDECA BERTHOLDO WEBER
Address	Rua Sao Paulo 968, Banco Centro Sao Leopoldo Rio Grande de So Brazil Tel. : +55 552 1689 Fax. : +55 552 1689
Contact person	Odete Zanchi
Area of concern, activities/strategies	- shelter for selected street children - provide education and training

CENTRO DE ARTICULACAO RETOME SUA VIDA

Institution	CENTRO DE ARTICULACAO RETOME SUA VIDA <u>Alternative Organisation Name:</u> Retome sua Vida
Address	Rua dos Coelho, 317 Boa Vista, Recife CEP 50070-550 Brazil Telephone: +55 81 221 4529 Fax : +55 81 221 4529
Contact person	Director: Severina Barbosa da Silve Contact Person: Gilvan Dias da Silva
Area of concern, activities/strategies	- promote and defend children's and adolescent's rights, education, adolescents in conflict with the law.

EDUCA??O SUPLEMENT?RIO DE PRIMEIRO GRAU

Institution	Fundacao de Desenvolvimento Educacao e Pesquisa da Regiao Celeiro (FUNDEP)
Address	Rua David Canabarro- 235, Caixa Postal 28, CEP- 98600-000, Tres Passos, Rio Grande do Sul, Brazil Tel. (011) 55555-222484
Contact person	Jos Ademar Batista Coordenador Geral
Area of concern, activities/strategies	-educate youth of recently settled farm families to become rural development workers

FUNDACAO ABRINQ PELOS DIREITOS DA CRIAN?A

Institution	FUNDACAO ABRINQ PELOS DIREITOS DA CRIAN?A
Address	Rua Lisboa 224 Jardim Amorica 05413-00, Sao Paulo - SP Brazil Telephone: +55 11 881 0699 Email Address: info@fundabrinq.org.br or syeo@fundabrinq.or.br Web Site Address: http://www.fundabrinq.org.br/
Contact person	Director: Sr, Oded Grajew Contact Person: Sra. Ana Maria Wilhelm
Area of concern, activities/strategies	- health, nutrition, education, culture, protection of children's rights, legislation, family and community.

FUNDACAO CARLOS CHAGAS

Institution	FUNDACAO CARLOS CHAGAS (FCC/DPE)
Address	Ave. Professor Francisco Morato, 1565 05513900 Sao Paulo, SP Brazil Telephone: +55 11 813 4511 Fax : +55 11 815 1059 Email Address: mcampos@fcc.org.br Web Site Address: http://www.fcc.org.br/
Contact person	Director: Rubens Murillo Marques Contact Person: Maria Malta Campos and Fulvia Rosemberg
Area of concern, activities/strategies	- early childhood education, formal education, public policy

FUNDACION GRUPO ESQUEL BRASIL

Institution	FUNDACION GRUPO ESQUEL BRASIL (FGEB)
Address	SAS Qd 06 Bl K Edif Belvedere - Sala 801-A 70070 - 915 Brasilia-DF Brazil Telephone: +55 61 322 2063 Fax : +55 61 322 1063 Email Address: esquel@esquel.org.br Web Site Address: http://www.rebidia.org.br
Contact person	Director: Silvio Rocha Sant'An Contact Person: Silvio Rocha Sant'An

Area of concern, activities/strategies	- documentation, information, network, databank - youth development through education and life skills training

HOUSE OF THE LITTLE WORKERS

Institution	The Abrinq Foundation
Address	Rua Lisboa, 224 Sao Paulo -SP 05413-000 Brazil
Contact person	Ana Maria Wilhelm
Area of concern, activities/strategies	- help young people develop practical skills they can use to pursue a variety of employment options

MOVIMENTO DE EDUCACAO DO ESPIRITU SANTO (MEPES)

Institution	Movimento de Educacao do Espiritu Santo (MEPES)
Address	Rua Costa Pereira, 129 CAP 29.210 Anchieta, ES Brazil
Contact person	Joao Batista Martinus
Area of concern, activities/strategies	- promote community supported rural education programmes - curriculum is built on rural families's experience and culture, and courses are carried out through a process of 'alternance' between work at school and at home on families' farms

MOVIMENTO NACIONAL DE MENINOS E MENINAS DE RUA (National Movement for Street Boys and Girls)

Institution	Movimento Nacional de Meninos e Meninas de Rua
Address	Movimento Nacional de Meninos e Meninas de Rua Brasilia, D.F. Brazil
Contact person	Maria Ieda lopes de Silve
Area of concern, Activities / strategies	- promotion and education of child rights - training, education, research and advocacy

YOUTH CITIZENSHIP PROGRAM

Institution	The Abrinq Foundation
Address	Rua Lisboa, 224 Sao Paulo -SP 05413-000 Brazil
Contact person	Ana Maria Wilhelm
Area of concern, activities/strategies	- train young people to be entrepreneurs - provide knowledge and skills to develop a business idea, raise capital, market their products etc.

THE PHILIPPINES

ABLE PROJECT

Institution	Welcome Home Foundation
Address	c/o Children and Youth Foundation of the Philippines Rm. 108 G/F Tuloy Sa Bosco Building Don Bosco Parish Amaiz Avenue, 1252 Macati City Tel : (632) 750-2215-17 the Philippines
Contact person	Felicitas C. Rixhon
Area of concern, activities/strategies	- formal education for the hearing-impaired children

ALTERNATIVE EDUCATION FOR INDIGENOUS CHILDREN

Institution	Religious for the Good Shepherd
Address	Tribal Filipino Ministry, Dona Flavia, San Luis, Agusan del Sur, Philippines
Contact person	Sister Mary John Dumaug Program Director
Area of concern, activities/strategies	- foster educational and social development in indigenous youth living amid war

BADJAO YOUTH DEVELOPMENT PROGRAM

Institution	Sanyang Multi-Purpose Cooperative
Address	Jolo, 7400 Sulu
Contact person	Elsa Ravelo Manager
Area of concern, activities/strategies	- children and youth of Badjaos, a nomadic tribe of sea gypsies in southwestern Philippines - community organizing, early child education, basic elementary education, health and livelihood

BOHOL DEAF EDUCATIONAL PROGRAM

Institution	International Deaf Association, Philippines (IDEA, Phils.)
Address	102 Upper Calcita St., Tagbilaran, Bohol or P.O. Box 114 Tagbilaran City, Bohol Tel./Fax: (038) 411-3683

Contact person	Mr. Dennis Drake President
Area of concern, activities/strategies	- elementary education for deaf children, accommodations, meals, and school supplies for deaf students, skills training and livelihood

CHILD ADVOCACY PROGRAM

Institution	Child and Family Services Philippines, Inc.
Address	c/o Children and Youth Foundation of the Philippines Rm. 108, G/F Tuloy Sa Bosco Building Don Bosco Parish Amaiz Avenue, 1252 Macati City Tel : (632) 750-2215-17 the Philippines
Contact person	Felicitas C. Rixhon
Area of concern, activities/strategies	- comprehensive multidisciplinary response to the problems of children in especially difficult circumstances-child protection, skills enhancement, promotion of community awareness

CHILDHOPE ASIA PHILIPPINES

Institution	Childhope Asia Philippines
Address	1210 Peñafrañcia Ext. Paco, Manila 1007 the Philippines Tel : (632) 563-4647 Fax : (632) 563-2242 E-Mail : chsea@vasia.com
Contact person	Director
Area of concern, activities/strategies	- support street children and other exploited children: health and physical development, personal and social development, counseling, community service, life skills development

CHILDREN AND YOUTH EMPOWERMENT PROGRAM

Institution	Simon of Cyrene Children's Rehabilitation and Development foundation, Inc.
Address	1520 Banag, Daraga Albay, Philippines Tel. 63-5221-46133
Contact person	Rev. Fr. Shay Cullen
Area of concern,	- care and assistance for abandoned Filipino-

Activities / strategies	American children - counseling, advocacy, community service and training in life-skills development

COMMUNITY-BASED SURVIVAL SCHOOL PROGRAM

Institution	Little Children of the Philippines, Inc.
Address	c/o Children and Youth Foundation of the Philippines Rm. 108 G/F Tuloy Sa Bosco Building Don Bosco Parish Amaiz Avenue, 1252 Macati City Tel : (632) 750-2215-17 the Philippines
Contact person	Felicitas C. Rixhon
Area of concern, activities/strategies	- provide survival skills for street children using holistic approach.

COMPREHENSIVE ASSISTANCE FOR FILIPINO-AMERICAN CHILDREN

Institution	Prevent and Rehabilitate Drug Abusers Development Foundation
Address	c/o Children and Youth Foundation of the Philippines Rm. 108 G/F Tuloy Sa Bosco Building Don Bosco Parish Amaiz Avenue, 1252 Macati City Tel : (632) 750-2215-17 the Philippines
Contact person	Felicitas C. Rixhon
Area of concern, activities/strategies	- assistance for academic and leadership development, livelihood skills, and income generating initiatives

COMPREHENSIVE COMMUNITY BASED ASSISTANCE FOR FILIPINO-AMERICAN CHILDREN

Institution	Prevent and Rehabilitate Krug Abusers Development Foundation, Inc. (PREDA)
Address	Upper Kalaklan, Olongapo City, Philippines Tel. (63-47) 222-4994 Fax. (63-47) 222-5573
Contact person	Rev. Fr. Shay Cullen SSC Executive Director
Area of concern, activities/strategies	- assist the abandoned children of US service men

CORELLA YOUTH ENVIRONMENT - INTERNSHIP PROJECT

Institution	Soil and Water Conservation Foundation, Inc.
Address	c/o Children and Youth Foundation of the Philippines Rm. 108, G/F Tuloy Sa Bosco Building Don Bosco Parish Amaiz Avenue, 1252 Macati City Tel : (632) 750-2215-17 the Philippines
Contact person	Felicitas C. Rixhon
Area of concern, activities/strategies	- environmental management training on farm, in school, in community and watershed areas for out-of-school youth to become active communications and advocates for the protection, conservation and management of the environment

DIVERSIFIED FARMING TRAINING PROGRAM

Institution	Don Bosco Dumaguete
Address	c/o Children and Youth Foundation of the Philippines Rm. 108 G/F Tuloy Sa Bosco Building Don Bosco Parish Amaiz Avenue, 1252 Macati City Tel : (632) 750-2215-17 the Philippines
Contact person	Felicitas C. Rixhon
Area of concern, activities/strategies	- agricultural training for out-of-school youth - support the formation of youth cooperatives - provide environmental information

FAMILY TO FAMILY ELEMENTARY BOARDING SCHOOL AND FARM

Institution	Family to Family Camiguin, Inc.
Address	Barrio Anito, 9100 Mambajao, Camiguin Province, Philippines Tel. (63-8) 871-077
Contact person	Tom Palmeri Director
Area of concern, activities/strategies	- educate indigent and deaf-mute children for productive futures

HEALTH SCOUTS PROGRAM

Institution	Bontoc Rural Health Unit
Address	2616 Bontoc, Bontoc Mountain Province, Philippines

Contact person	Dr. Penelope Domogo Rural Health Physician
Area of concern, activities/strategies	- promote sound health practices and interest in health careers among youth

HEALTHY START PROGRAM

Institution	Families and Children for Empowerment and Development
Address	c/o Children and Youth Foundation of the Philippines Rm. 108, G/F Tuloy Sa Bosco Building Don Bosco Parish Amaiz Avenue, 1252 Macati City Tel : (632) 750-2215-17 the Philippines
Contact person	Felicitas C. Rixhon
Area of concern, activities/strategies	- family-centred children health and preventing education for high-risk families and youth

HELPING CHILDREN HELP THEMSELVES PROJECT

Institution	Tayo ang Tinig at Gabay (TATAG), Inc.
Address	54 Elicao St. East Bajac-Bajac, 2200 Olongapo City Tel. (047) 223-5131 / 222-3289
Contact person	Mr. Bill Abaigar Executive Director
Area of concern, activities/strategies	- community and youth organizing, street and theatre education, educational assistance leadership training, livelihood development, and networking

HOLISTIC EDUCATION AND INDIGENOUS YOUTH DEVELOPMENT PROGRAM

Institution	International Association for Transformation (IAT)
Address	New Age Montessori School, Bulanao, Tabuk, Kalinga or 26-C Lantana St., Cubao, 1109 Quezon City Tel. QC (02) 7217668
Contact person	Mr. Tules Banwa Executive Director
Area of concern, activities/strategies	- improve socio-economic conditions of tribal Filipinos; leadership and vocational skills training; day care, child sponsorship, demonstration farm, agro-forestry and nursery

INDUSTRIAL SKILLS TRAINING PROGRAM - ISTP

Institution	Don Bosco Youth Center
Address	P.O.Box 2414, C.P.O. Manila, Philippines Tel.(63-2) 251-5262
Contact person	Fr. Ernie Cruz Rector
Area of concern, activities/strategies	- foster economic opportunities for youth through training in skilled and needed labor

INDUSTRIAL TECHNICIAN PROGRAM - ITP

Institution	Center for Industrial Technology and Enterprise
Address	San Jose Talamban, Cebu City, Philippines Tel. (63-32) 461-611 Fax. (63-32) 462-650
Contact person	Ruben A. Larava Executive Director
Area of concern, activities/strategies	- integrate technical training and human development to prepare young men for work

JUSTICE FOR CHILDREN PROGRAM

Institution	Protestant Lawyers' League of the Philippine - Children's Legal Bureau
Address	Rm. 206 Aniceta Bldg., Osmea Blvd., Cebu City Tel. (032) 2545091 Fax: (032) 53678
Contact person	Atty. Magdalena M. R. Lepiten Executive Director
Area of concern, activities/strategies	- protect and promote children's rights, legal assistance to children victims of abuse, policy advocacy for an effective and child sensitive judicial system, education and paralegal training for child intervenors

KAPATIRIAN PROGRAM

Institution	Bulig Foundation
Address	c/o Children and Youth Foundation of the Philippines Rm. 108 G/F Tuloy Sa Bosco Building Don Bosco Parish Amaiz Avenue, 1252 Macati City Tel : (632) 750-2215-17 the Philippines
Contact person	Felicitas C. Rixhon
Area of concern, activities/strategies	- community based program in areas of actual or potential armed conflict in Negros Occidental - provide psycho-social care to preschoolers and involve parateachers as advocates for children's issues

KASIGLAHAN-PAKIKIBAHAGI PROGRAM

Institution	Kasiglahan Foundation, Inc.
Address	5 Don Cesar St., Vilo Subdivision 9600 Cotabato City or P.O. Box 317, Cotabato City 9600 Tel. (064) 212118 Fax: (064) 214078
Contact person	Fr. Kevin Stewart, S.M. Executive Director
Area of concern, activities/strategies	- street children and young victims of physical and sexual violence, youth and parents formation, training for leadership and livelihood, street education, residential care, counseling, legal and medical assistance

MAKATI YOUTH DEVELOPMENT PROJECT

Institution	Ayala Foundation, Inc.	St. Francis Friendship
Address	Ayala Museum Makati Ave., Makati City Tel. (02) 8121191 to 95 / 8485643, (0917) 8181191 Fax: (02) 8173209	Home Bldg. 6-Blk Brgy. West Rembo Fort Bonifacio, Makati City Tel. 8935609 / 8935806 Fax: 8446145
Contact person	Victoria Garchitorena Executive Director	Ma. Paz Baylon Project Coordinator
Area of concern, activities/strategies	- youth groups in the depressed communities of Makati; leadership training, capability-building, socio-civic initiatives, networking, and resource mobilization	

MANPOWER AND SKILLS TRAINING PROGRAM

Institution	Cebu Capitol Parish Foundation, Inc.
Address	Our Lady of the Sacred Heart Parish N. Escario St., Capitol, Cebu City 6000 or P.O. Box 332 Tel. 93106
Contact person	Fr. Robert F. Alesna Parish Priest
Area of concern, activities/strategies	- vocational skills development for selected children and youth

MARCELLIN STREET CHILDREN PROGRAM

Institution	Marcellin Foundation, Inc.
Address	259 Nuestra Senora de la Paz St. General Santos City Tel. (083) 552-2562 Fax: (083) 552-3385 (Notre Dame)
Contact person	Bro. Crispin Betita, F.M.S. Executive Director
Area of concern, activities/strategies	- non-formal education, street education, residential care, and support for formal education

NEIGHBORHOOD EARLY CHILDHOOD CARE AND DEVELOPMENT PROGRAM FOR CAGUI-ING AND CATINGEL, ATOK

Institution	Shontoug Foundation, Inc.
Address	c/o Children and Youth Foundation of the Philippines Rm. 108 G/F Tuloy Sa Bosco Building Don Bosco Parish Amaiz Avenue, 1252 Macati City Tel : (632) 750-2215-17 the Philippines
Contact person	Felicitas C. Rixhon
Area of concern, activities/strategies	- family-friendly, neighborhood managed and integrated daycare services

ORGANIZATION OF CHILD'S RIGHTS -ORIENTED CHILDREN AND YOUTH ADVOCATES

Institution	Kamalayan Development Foundation
Address	c/o Children and Youth Foundation of the Philippines Rm. 108

	G/F Tuloy Sa Bosco Building Don Bosco Parish Amaiz Avenue, 1252 Macati City Tel : (632) 750-2215-17 the Philippines
Contact person	Felicitas C. Rixhon
Area of concern, activities/strategies	- organization and training of children and youth for advocacy and detection of child abuse

PANGARAP SHELTER FOR STREET CHILDREN

Institution	Pangarap Foundation
Address	2503 Taft Avenue, cor. Escobar Ts., Pasay City, Metro, Manila, Philippines Tel./Fax. (63-2) 834-1061
Contact person	Bro. Francis Tanega Director
Area of concern, activities/strategies	- meet the diverse needs of street children and working children: health and physical development, personal and social development, counseling, community service, life skills development

PRO – CHILDREN

Institution	Inocencio Magtoto Mrrmotisl Gounfsyion, Inc.
Address	1 st Block Delores Homesite San Fernando Pampanga, Philippines Tel. 63-45-961-2842
Contact person	Clavita Maototo
Area of concern, Activities / strategies	- social activity, medical, livelihood And educational assistance - child-to-child approach, youth empowerment / community participation

REACH - UP

Institution	Reaching the Children and Youth of the Urban Poor in Olongapo City
Address	Reach – up Olongapo City, Olongapo, Philippines
Contact person	Executive director
Area of concern, Activities / strategies	- community – based offering assistance to working and out-of-school children - social services, health care, legal protection, relevant education, appropriate and dignified work

	- promotion of community participation in the coordinating of services for street children and their families and promotion of self-reliance and self-sustenance.

**SANAYAN NG MGA BATANG NANANAMBAKAN (SABANA)
DEVELOPMENT CENTER FOR CHILD WORKERS**

Institution	Educational Research and Development Assistance (ERDA) Foundation, Inc.
Address	66 Linaw St., Sta. Mesa Heights, Q.C. Tel. (632) 7124610 / 732815 / 7327814 Fax: (532) 7323198
Contact person	Dolor Cardeno Program Manager
Area of concern, activities/strategies	- work in Smokey Mountain; protection and rehabilitation, policy-creation and enforcement, temporary shelter, livelihood training, health and nutrition services, parental involvement

SANAYAN SA KAKAYAHANG AGRIKULTURA

Institution	Philippines Shell Foundation, Inc.
Address	c/o Children and Youth Foundation of the Philippines Rm. 108, G/F Tuloy Sa Bosco Building Don Bosco Parish Amaiz Avenue, 1252 Macati City Tel : (632) 750-2215-17 the Philippines
Contact person	Felicitas C. Rixhon
Area of concern, activities/strategies	- In-community training in agri-technologies geared for greater farm productivity of out-of-school youth from low income rural families with small landholdings or land tenancy tenures

SAN LUIS LUMAD COMMUNITY HIGH SCHOOL

Institution	San Luis Lumad Community High School
Address	c/o Children and Youth Foundation of the Philippines Rm. 108 G/F Tuloy Sa Bosco Building Don Bosco Parish Amaiz Avenue, 1252 Macati City Tel : (632) 750-2215-17 the Philippines

Contact person	Felicitas C. Rixhon
Area of concern, activities/strategies	- culturally appropriate secondary education designed to enhance scientific knowledge and promote academic excellence among tribal youth, with practical agricultural, livestock and other basic livelihood skills

SULU YOUTH DEVELOPMENT PROGRAM

Institution	Sarang Bangum Foundation
Address	Room2, 2/F, CVF Bldg., Gen. Lim Avenue, Zamboanga City, Philippines Tel. (63-62) 991-2237 Fax. (63-62) 991-1278
Contact person	Hadja Zenaida T Lim Director
Area of concern, activities/strategies	- overcome the effects of armed conflict on children through youth development services

SUSTAINABILITY PROJECT

Institution	Tayo and Tinig at Gabay, Inc.
Address	c/o Children and Youth Foundation of the Philippines Rm. 108 G/F Tuloy Sa Bosco Building Don Bosco Parish Amaiz Avenue, 1252 Macati City Tel : (632) 750-2215-17 the Philippines
Contact person	Felicitas C. Rixhon
Area of concern, activities/strategies	- income-generating enterprises, psycho-social intervention, educational assistance and street education

TAYO ANG TINIG AT GABAY - TATAG

Institution	Tayo ang Tinig at Gabay - TATAG
Address	c/o City Health Office, Hospital Road, Olangapo City, Philippines Tel. (63-47) 222-4122 Fax. (63-47) 222-4777
Contact person	Dr. Angelina Andrada City Health Officer II
Area of concern, activities/strategies	- improve the lives of street children through a network of community-based volunteers

TBOLI EARLY CHILD (TEACH) DEVELOPMENT PROGRAM

Institution	Tribal Leaders Development Foundation, Inc.
Address	c/o Children and Youth Foundation of the Philippines Rm. 108 G/F Tuloy Sa Bosco Building Don Bosco Parish Amaiz Avenue, 1252 Macati City Tel : (632) 750-2215-17
Contact person	Felicitas C. Rixhon
Area of concern, activities/strategies	- preschool program which health and nutrition components reaching tribal children - sustainable activities for families and community

THEATER IN EDUCATION PROGRAM

Institution	Philippine Educational Theater Association (PETA)
Address	61 Lantana St., Cubao, 1109 Quezon City or P.O. Box 463, Manila Tel. (02) 709637 Fax: (02) 7225185 Easy call 141-211307
Contact person	Mrs. Ma. Gloriosa Santos-Cabangon Executive Director
Area of concern, activities/strategies	- theatre workshops for children and in school and out-of-school youth on themes like environment, conflict, children's rights; and mobile theater production

THE BUREAU OF WOMEN AND YOUNG WORKERS (BWYW), THE DEPARTMENT OF LABOUR AND EMPLOYMENT

Institution	The Bureau of Women and Young Workers (BWYW), The Department of Labour and Employment
Address	Manila, Philippines
Contact person	Director
Area of concern, activities/strategies	- promote and protect working women and children - responsible for setting standards and formulating programmes relating to the working conditions and welfare of women and youth workers and for monitoring and evaluating the enforcement of these standards

TREATMENT AND REHABILITATION PROGRAM

Institution	Children's Rehabilitation Center, Inc.
Address	120 Narra St. 1102 Quezon City

	Tel./Fax: (02) 9220623
Contact person	Ms. Rina Anastacio Executive Director
Area of concern, activities/strategies	- provide treatment, rehabilitation and training for young victims of political violence

TULOY SA DON BOSCO STREET CHILDREN PROJECT (PHASE 1)

Institution	Pugad sa Bosco, Inc.
Address	Pugad Center St. John Bosco Parish Arnaiz Ave. corner Amorsolo St., Makati City Tel. (02) 8924788 Fax: (02) 8924789
Contact person	Fr. Rocky Evangelista, SDB Project Director
Area of concern, activities/strategies	- shelter for selected street children of Metro Manila, wholistic formation program (education, vocational training, spiritual/moral development, rehabilitation) geared towards reintegration into the community

YOUTH DEVELOPMENT AND EMPOWERMENT PROGRAM

Institution	Baguio Center for Young Adults
Address	G/F RMN Bldg., 33 Assumption Road, Baguio City 2600, Philippines Tel./ Fax. (63-74) 442-8193
Contact person	Marlene B. de Castro Executive Director
Area of concern, activities/strategies	- help young people fashion a healthy future through youth development services

AUSTRALIA

ARRERENTE EARLY CHILDHOOD PROJECT

Institution	Australian Youth Foundation
Address	Suite 302/134 William Street East Sydney New South Wales 2011 Australia Tel : 61-2-9357-2344
Contact person	Director
Area of concern, activities/strategies	- enhancement of national programme to support Aboriginal early childhood education

BETTER SCHOOLS FOR BETTER FUTURES

Institution	Australian Center for Equity Though Education
Address	Sydney New South Wales Australia
Contact person	Director
Area of concern, activities/strategies	- address the cause of educational disadvantaged of young people

FINANCIAL LITERACY SKILLS

Institution	Marilyn Communications
Address	c/o Australian Youth Foundation
Contact person	Director
Area of concern, activities/strategies	- develop handbook to improve the financial literacy skills of young disadvantaged Australian and provision of access to financial information useful for their knowledge in this field

HAND BRAKE TURN - HBT

Institution	Hand Brake Turn
Address	PO Box 463 Boronia, Victoria 3155 Australia Tel : 613 9761 1400 Fax : 613 9762 2412
Contact person	Mr. Keith Walters

	Programme Director Care and Communication Concern
Area of concern, activities/strategies	- prevent and solve child delinquency problem - vocational training

INDIGENOUS AUSTRALIAN ENGINEERING SUMMER SCHOOL

Institution	Engineering Aid
Address	New South Wales Australia
Contact person	Director
Area of concern, activities/strategies	- encourage indigenous young Australian to consider higher education in engineering

KEEPING OUR KIDS AT SCHOOL

Institution	
Address	c/o Australian Youth Foundation
Contact person	Ulrike Schuermann
Area of concern, activities/strategies	- research for the elimination of educational disadvantage of indigenous children

LANDMARK

Institution	Boystown Linkup
Address	c/o Australian Youth Foundation
Contact person	Director
Area of concern, activities/strategies	- home environment assistance for disadvantaged children : foster care for mentally illness children

LINKING SCHOOLS AND COMMUNITIES

Institution	Australian Center for Equity Though Education
Address	Sydney New South Wales Australia
Contact person	Director
Area of concern, activities/strategies	- provide full cycle service in school for students, families and communities Pilot project in 5 sites

MENTAL ILLNESS EDUCATION AUSTRALIA

Institution	Mental Illness Education Australia
Address	Mental Illness Education Australia National Office 60 Victoria Road (or PO Box 657) Gladesville NSW 2111 Australia Tel : 612 9879-7603 Fax : 612 9879-7573
Contact person	Ms. Elizabeth Priestly National Coordinator
Area of concern, activities/strategies	- provide education and health care

MELTON YOUTH ACCESS AUDIT TEAM

Institution	Melton Shire Council
Address	c/o Australian Youth Foundation Australia
Contact person	Ulrike Schuermann
Area of concern, activities/strategies	- ensure young people's access to public space in all communities and providing services for socialization and recreation of youth

ROBERT RILEY SCHOLARSHIP

Institution	Australian Youth Foundation
Address	Australia
Contact person	Director
Area of concern, activities/strategies	- enable indigenous young Australian to pursue studies in law, human rights or juvenile justice

RURAL AND REMOTE REGIONAL YOUTH EDUCATION, EMPLOYMENT AND ADVOCACY PROJECT

Institution	CFMEU Forest and Forest Products Division
Address	Adelaide Western Australia Australia
Contact person	Director
Area of concern, activities/strategies	- assist young unemployed to gain access to traineeship in forest and forest product industries

WORKING IT OUT

Institution	Devonport Youth Association
Address	c/o Australian Youth Foundation
Contact person	Director
Area of concern, activities/strategies	- needs analysis of sexual minority youth and analysis of the impact and the culture intolerance on young gays and lesbians - counselling service for this groups